د پښتنو قبیلو شجرې

مؤلف م، ج "سیال" مومند

Ketabton.com

یونیورسټی بُک ایجنسی
خیبر بازار پېښور

Greater Afghan Library
@Greater_Afghan_Library93
@Greater_Afghan_Library_Group

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځینو پښتنو قبایلو

روایاتي نسبي شجرې

اود

مغومینې اولنډ تاریخ

مؤلف:

م، ج «سیال» مومند

۱۹۸۶ع / ۱۳۶۵هـ ش

خورونکی:

یونیورسټي بک ایجنسي پېښور

Greater Afghan Library
@Greater_Afghan_Library93
@Greater_Afghan_Library_Group

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب پېژندنه

دکتاب نوم : دپښتنو قبیلو شجرې

مؤلف : م،ج «سیال» مومند

دچاپ کال : ۱۹۸۸ع - ۱۳۶۷ه.ش

دچاپ شمیر : ۱۰۰۰ زرټوکه

بیه : ۸۰/- کلداري

خطاط : خان بهادر «سُرکچوال»

«انتساب»

د خپل شهید تره خان جانخان کاکا ۱۹۱۴ع کال او د بل تره شهید عمرخان کاکا ۱۹۳۳ع کال او د خپل شهید پلار حاجي میاجان خان ، د ځناورچیني د سرفاتح ۱۹۳۵ع کال ، او د خپل ګران شهید زوی محمدطاهرخان ۱۳۵۸ھ.ش جوزا په درنوا وننګیالو نوموونو.

«اهداء»

د خپل مجاهد او غازي ورور محمد جعفرخان حضور، ته چې د ځناورچیني په جنګ کښې یې د کانډر پلټنې ته ماتې ورکړې وه ، ۱۹۳۵ع کال ، چې د دغه انګریز فوځ مشرجنرال عملتن ؤ.

م ، ج "بسیال" مومند

"الف"

فهرست

عنوان	مخ	عنوان	مخ
تقریظ	۱	اُرمړ	۳۴
سریزه	۳	د خرشبون شجره	۳۵
د کتاب ماُخذونه	۵	د مند شجره	۳۷
قیس عبدالرشید	۶	داکوبن یوسف شجره	۳۹
قیس عبدالرشید شجره	۹	سړبني قبایل	۴۲
د سړبن او شرخبون شجره	۱۰	کشران زی شجره	۴۳
شیرانی بن شرخبون شجره	۱۲	مشران زي شجره	۴۴
بارکزي شجره	۱۷	اتمان شجره	۴۵
محمد زمانخان رئیس هرات شجره	۱۹	ذرې زي	۵۰
د بارکزو دویمه حکمرانه کورنۍ	۲۲	خدرخېل	۵۱
میانی بن شرخبون شجره	۲۳	رخړ	۵۲
اُرمړ بن شرخبون شجره	۲۴	خاتون خېل	۵۳
ترین	۲۵	اکوخېل	۵۴
ابدالیان	۲۵	ماموزي	۵۶
برېخ	۳۳	سړبني قبایل، غوري شجره	۵۷

عنوان	مخ	عنوان	مخ
کوکوبن مومند شجره	۵۹	کاکړ (شجره)	۱۱۱
کسی بن شرخبون بن سرېن شجره	۶۵	پنړی	۱۱۵
دخاښی خېلوا وغوریاخېلو تعلقات	۸۱	دکدون نسب نامه	۱۱۶
یوسفزي	۸۵	بېټني قبایل - بېټ نیکه شجره	۱۲۰
دیر	۹۰	متوزي قبایل	۱۲۴
مندړاو د هغوی خانګي	۹۵	د بي بي متو او شاه حسېن اولاده	۱۲۵
رڅړ	۹۶	حاجي میرخان (میرویس نیکه)	۱۲۸
ترکانړي	۹۲	غلجي قبایل : برهان اولاده	۱۳۱
باجوړ	۹۷	علي خېل شجره	۱۳۳
ګیګیاڼي	۹۹	مندوزي ″	۱۳۵
غوریاخېل	۹۹	اندړ ″	۱۳۶
داؤدزی - خلیل	۱۰۱	ترکی ″	۱۳۹
څوګني	۱۰۲	لودي قبایل : ابراهیم لودی	۱۴۲
زېراني	۱۰۲	میان خېل - دولت خېل شجره	۱۴۹
دخمند اولاد	۱۰۴	مروت شجره	۱۵۱
کسی	۱۰۶	موسی خېل شجره	۱۵۴
غورغښتي قبایل	۱۰۸	سور	۱۵۵
دغورغښت نسب نامه	۱۰۹	شېرشاه سوري (فرید خان)	۱۵۶

عنوان	مخ
نيازي	۱۵۸
سرواڼي	۱۶۰
غلجي اولودي پښتانه قبايل	۱۶۴
مترکي	۱۶۶
خدرزي	۱۶۷
ناصر	۱۶۸
خروټي	۱۷۰
زمرماڼي - خدوزي	۱۷۴
لودي قبايل	۱۷۶
د وتاڼي	۱۷۷
پرنګي قبيله	۱۷۷
لواڼي - د ولت خېل	۱۷۸
د مياخېلو ښانګه	۱۸۰
تنور - نيازيان	۱۸۱
د وتاڼي	۱۸۲
خېسوري - بېليچ يا يليچ	۱۸۳
مروت	۱۸۳
ملاخېل	۱۸۶
معريز خېل - ملک زي	۱۸۶
منکوخېل - خان خېل	۱۸۷
د مروتو په علاقه کې نور قامونه:	۱۸۷
د شيخ شاه روحاني اولاد	۱۸۷
ميچن خېل، عيسى خېل - مشواڼي	۱۸۸
سرواڼي	۱۹۰
کرلاڼي قبايل: کرلاڼي شجره	۱۹۲
اپريدي (شجره)	۱۹۶
خدران 〃	۱۹۹
خټک 〃	۲۰۱
د چمکنو 〃	۲۰۴
خټک - بولاق 〃	۲۰۵
اتمانخېل 〃	۲۰۸
خوګياڼي	۲۱۲
(وزير) مسعود	۲۱۳
(وزير) احمدزي	۲۲۵
مسعود	۲۲۸
شيتک: (د وړ) شجره	۲۳۵

عنوان	مخ	عنوان	مخ
بنګښ ، بنګښ ،	۲۴۷	وزیر	۲۷۵
دله زاک	۲۴۹	ګربز	۲۸۱
اورکزی	۲۵۱	لالی وزیر - شیتک	۲۸۱
منګل	۲۵۱	تهتی	۲۸۳
صنی	۲۵۲	بنوڅی	۲۸۳
وردګ	۲۵۲	ګنډاپور	۲۸۵
اپریدی	۲۵۴	بنګښ	۲۸۶
کوکي خېل - ملک دین خېل	۲۵۷	بابړ	۲۸۷
اکاخېل	۲۵۷	د پښتونخوا نه دباندې پښتانه	۲۸۹
خټک	۲۵۸	په یو پی کښې پښتانه	۲۹۴
د خټکو ریاست	۲۶۰	په بهار او بنګال کښې 〃	۲۹۷
د قطبي خټکو خانان	۲۶۸	په راجپوتانه کښې 〃	۲۹۷
ځدران	۲۷۰	منځنۍ هند کښې 〃	۲۹۷
اُتمان خېل	۲۷۰	د حیدرآباد ریاست	۲۹۸
خوګیاڼی	۲۷۱	په بمبئي او بړوده کې پښتانه	۲۹۸
پړبه	۲۷۲	په مدراس کښې 〃	۲۹۹
درمان - خاخی	۲۷۳	د جیسور په ریاست کښې 〃	۲۹۹
		د کشمیر په ریاست کښې 〃	۲۹۹
تور یان	۲۷۴	په برما کښې	۳۰۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ما د ښاغلي سیال صاحب لیکلی کتاب «د پښتنو قبایلو د نسب شجرې» وکوت، ربښتیا چې فاضل لیکوال د دې کتاب په لیکلو او تدوین کښې پوره زیار ویستلی دی او د ډېرې مطالعې به یې کړې وي، او لکه ده چې په گوته کړې دي د موثقه مأخذونو نه یې استفاده کړې ده او په دې موضوع د قبائلي علاقې د پښتنو نه څکښې چا څه کار نه دی کړی، نو په دې مهم کار کښې زه دې پوا ځینی او لومړنی لیکوال پېژنم او د ده د قومي خدمت کولو ستاینه کوم او د زړه د اخلاصه مننه یې کوم او د لوی خدای (ج) نه د ښاغلي پوه لیکوال سیال صاحب د پاره، توفیق غواړم چې د پښتنو د تاریخ په خوا و شا کښې نور هم زیار وکاږي او عالمانه او محققانه لیکنې وکړي چې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتنو ته د خپل قومي تاریخ نور تیاره ګوټونه هم رڼا شي او د پښتون قوم را تلونکي نسل ته نورپوره تاریخي سرمایه او مواد په لاس ورشي، انشاءالله تعالـــی ،ـــــ

وما توفیق الابالله علی العظیم .

مسعود الرحمٰن مسعود

پي. ای مومند ایجنسي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط

سریزه:

ما د څه لیکلو او ځینو معلوماتو او تاریخي یادا شتونو د راټولولو او لیکلو د ډیر پخوانه شوق او مینه وه او دغه مینه لا شته د ی او چې کله فرصت په لاس راځي نو څه کتابونه چې د مودو مودو زما دعمر سرمایه ده «او څه ډیره برخه يې په انقلابونو کښی د مخه تللي هم ده چې زما په ټولو شتوکښی یواځې هم هغه قیمتي کتابونه تل زما په زړه وي» نو کتابونه لولم او ځینې مهم یادداشتونه (په زړه کوښي) د ځان سره بېل لیکم، او په دې لړه (سلسله) کښې مې څه ناڅه کار هم کړی د ی او ځینې کتابونه مې لیکلي او چاپ شوي هم دي، او زه به پخپل زړه کښې د خپل ټام دا هم یو خدمت کڼم. په همدې سلسله کښې دا د پښتنو د ځینو قبائلو د نسب شجرې او د اوسیداني مېنې مې لیکلي دي، خو زه په دې خبره پوهیږم چې دا د ټولو پښتنو قبائلو د نسب شجرې نه دي

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا روایاتي شجري یوازې د قیس عبدالرشید بابا (رح) نه را روانې دي او ځینې کرلاڼي قبائل هم یکښې راغلي دي خــو د پښتنو د هغه لویو پاچاهانو- ایرانو- سوریانو او بهمنیانو – شنسبیانو، تېمنو او نورو پښتنو د نسب سلسلې نوڅه شوې؟ او په هغې کار نه دی شوی چې لوی- لوی سلطنتونه یې تشکیل کړي وو او د هند نه تر ایرانه پورې او د عرب د بحیرې نه واخله تر خوارزم، خیوا او بخارا پورې یې حکمراني کړې وې، هغه نوڅوک وو، او څه شول؟ پرته د څو نامتو اشخاصو لکه علاؤالدین (جهانسوز) او محمد سام غوري مجاهد نه پرته لوی پاچا، او نور څوا ډوڅوک پېژني هم نه. په هرحال موږ به کوښښ او سعې او هاند به کوو چې خپلې قومي نیمګړتیاوې و-و- ورو پوره کړي شوا و دا د زده کړو او تعلیمیافته ځوانانو کار دی، چې خپل قومي تاریخ او پاتوعنعنو او کلتور- قصو او افسانو او د خپل نسب شجروته په پام شي او دا کار عملاً وکړي.

موږ خو یخپله وسه پره یو، دا دی څه ناڅه خوکوو او دا لږ کار هم بې زحمته او بې پلټنې نه دی شوی او خپله ستړیا موکاللې ده، زموږ روح به هله خوښ وي چې زموږ دا لږ خدمت کوټي پښتانه ومني او په کار یې راشي او پوره یې کړي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اخر کښې د خپل قام حضور ته د لمه سلامونه او احترامونه وړاندې کوم او د دوی برې او برم له خدایه غواړم.

م. ج «سیال» مومند

د کتاب ماخذونه

۱: پښتانه د تاریخ په رڼا کښې د سید بهادر شاه ظفر کاکاخیل تالیف.
۲: تاریخ مرصع، د افضل خان خټک تالیف، د وست محمد کامل محمتی.
۳: تاریخ خان جهان لودی، یا مخزن افغانی، د خواجه نعمت الله هروی تالیف.
۴: پټهان، د سر اُلف کیرو تالیف د محبوب علی شاه ترجمه.
۵: یوسفزی افغان، د یوسفی تالیف.
۶: تذکره د نوی کلي د روشن خان تالیف.
۷: مومند بابا، د سیال مومند تالیف.
۸: د کابل سلطنت بیان، د مونټ سټوراټ الفنسټن تالیف او د پوهنوال حسن کاکړ ترجمه.
۹: پښتون قبایل، د لیفټننټ کرنل احسان الله خان تالیف.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«قیس عبدالرشید»

ځینې وايي چې قیس عبدالرشید د کسي په غره کښې اوسېده، خو د خالد بن ولید په ترغیب او تشویق د محمد رسول الله د شرف حاصلولو د پاره په سنه /٨/ هجري کښې مدینې منورې او مکې معظمې ته ورغلی ؤ او د رسول الله (ص) په حضور مشرف شوی ؤ، اوخپل نوم یې قیس ؤخو د خدای (ج) پېغمبر په قیس باندې عبدالرشید هم ور ډېرکه، او د هغې نه پس په قیس عبدالرشید مشهور شو او دا هم ویلی شي چې د مکې د فتحې پر وخت کښې دی د غازیانو ملګری او په مجاهدینو کښې شامل او ښه توره یې هم کړې وه، نوځکه ورته حضرت محمد رسول الله (ص) د (پټهان) خطاب هم ورکړی ؤ.(١)

او دا هم په ځینو کتابونو کښې لیکلي شته دی چې قیس عبدالرشید

(١): پټهان د کښتۍ لاندنۍ تختې ته ویلی شي، اکثراً د کلک لرګي نه جوړېږي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بابا په ۵۴۱ / ۶۶۲ع کښې په کسي غره کښې وفات شوی دی او هم هلته ښخ دی.

د قیس بابا د پلار نیکه سلسله د تاریخ خورشید جهان په قول او د تاریخ مرصع (افضل خان ختک) په قول په اسرائیلی او آدم علیه السلام پورې رسیږي، خو اوسني پښتانه او وروستني کول دا قصې نه مني نو ماېې ځکه دلته د لیکلو نه ځنګ کړی دی، وایي چې قیس بن عیص بن سلول ... ... بن افغنه ارمیا، بن ساول ملقب به ملک طالوت او ...

خو زه تري تېر شوی یم، او د خورشید جهان مؤلف هم دا سمه خبره نه مني، چې په دې سلسله کښې عبدالرشید تر افغانه پورې په (۳۵) پښته کښې رسیږي او حال دا دی چې دغه موده یو زر و، شپږ سوه کاله کیږي او په سلوکلونو کښې د رې پښته منځ ته راځي، نو دا سمه خبره نه ګڼني.

پښتنو د کسي غره نه څنګښې خدای (ج) خبر څومره موده په نورو ځایونو او غورانو تېره کړې ده، او چا به دا یاددا شتونه لیکلي وي او که لیکلي هم وي سم به نه وي. په هرحال مونږ ه له دې نه تیریږو او خپل مطلب ته راځو.

د پښتنو د اوسنو او پاتې شجرې او قصې هم اکثراً د هند

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتنو مشرانو په فرمايښه د پښتونخوا نه لري خوا وشا ليکلي شوي خو معلومېږي چې د دغو معلوماتو په راټولولو پسې پښتنو مشرانو لګښتونه کړي دي او ليکوال يې هرڅوک چې وو(۱) خو دا معلومات يې راټول کړي دي او دا دی نن زموږ په لاس کښې د هغوی د کوښښ او ستړيا په نتيجه کښې څه خوشته دي، کنه موږ باید د هغوی احسان ومنو او منته يې وکړو او د هغوی کړاو او ستړيا ته په درنه سترګه وګورو.

م. ج «سیال» مومند
عقرب - ۱۳۶۴ هـ. ش
نومبر - ۱۹۸۵ع کال

---

(۱) د هغه وخت مشهور ليکوال نعمت الله هروي دی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

قیس عبدالرشید

سړبن — غورغښت — بیټ — "کوړله"(۱)

د قیس بابا د مشر زوی سړبن دوه زامن وو(۲) " خلک وايي چې مخکښې يې اولاد نه ؤ، نوخپل ورور بیټ ورته خپل زوی اسمٰعیل ورکړو "، چې د یو نوم يې شرخبون یا شرکبون یا شرف الدین و، او د دویم نوم يې خرشبون یا کرشبون یا خیرالدین ؤ.

---

(۱): د الفنسټن کتاب، د پوهاند محمد حسن کاکړ ترجمه، په ۱۸۲ مخ کښې (کوړله) د قیس ځلورم زوی بولي او دا صحیح خبره ده. "سیال".

(۲): نور لیکوال د قیس عبدالرشید درې زامن کښې چې سړبن، غورغښت او بیټ نیکه دی. خوانګریزي مؤرخ الفنسټن (کوړله) هم د قیس بابا زوی بولي. او مخزن افغاني هم په ۸۸۰ پانه کښې دغه خبره کوي.

دکیرو کتاب د پټهان په ۳۳ مخ کښې يې ذکر شته.. مخزن افغاني په ۸۸۰ پانه کښې دا مني او سرالف کیرو پخپل کتاب کښې کرلاڼي د غورغښتي ځلورم زوی بولي او ځینې نور وايي چې نه دی د عبدالله ارمړتبني زوی او میندلی هلک دی. خوماته په ټولو کښې د الفنسټن خبره درنه او سمه ښکاري.

خوشحال خټک وايي:

پښتون په اصل کښې سړبني دی　　یا غورغښتي یا بیټني دی

غلجي۔ لودی له بیټني له لوره　　په سړبن پورې بیاکرلاڼي دی

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سړبن بابا (رح)

شرخبون (شرف الدین) — خرشبون (خیرالدین)

شرخبون (شرف الدین):

- اُرمړ (چې اصلي نوم يې عمرالدین دی - دا خلک په لوګر، پېښور او کانیګرام کښې اوسیږي).
- ترین
- شیراني

خو نور شجره لیکونکي لیکي چې د شرخبون یا شرف الدین زامن دا وو:

شرخبون

اُرمړ	بابړ	بړېڅ	میانه	ترین	شیراني

نوټ: شیخ خرشبون ښه سړی او شاعر هم ؤ، څه وخت چې دی د کسي غر نه غوړې مرغې ته تللو نو دا شعرونه يې ویلي وو:

بېلتانه ناره مې وشوه په کوږ باندې - نه پوهېږم چې به څه دي پېښ په وړاندې

د خپلوانو نه بېلېږم په سر وسترګو - د واړه سترګې مې په وینو دي ژړاندې

اسمعیله ستا نارو مې زړه سوری کړ - په څړود ویرې پرې سي د زړه مړاندې

څمه - څمه او بزدیون مې ډک ومخ ته - د یانه خورې به اچوم و ترخ ته

ستا یاد به مې وي بس د زړه سخ ته - که دا څمکه اسمان ټول سي لاندې باندې

اسمعیل د ده ورار ؤ.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شیخ خرشبون په باب:

د پټې خزانې په استناد محمد هوتک لیکلي دي . سړبن او بیټ نیکه سکني وړونه هم دي . دا خبره اکثراً شجره نویس مني او دا خبره هم منلې شوې ده چې خرشبون او شرخبون د سړبن زامن وو او ویلی شي چې خرشبون په کال ۳۰۵ هـ کښې زېږېدلی دی او د شرخبون د زېږېدنې نېټه نه ده معلومه ، خوځینې وایي چې ممکنه ده چې دی به هم د څلورمې هجري پېړۍ په اغاز کښې زېږېدلی وي او دا هم ویلی شي چې د خرشبون دڅوند په زمانه کښې د هغه پلار او تره (سړبن او بیټ نیکه) لاژوندي وو . په دې خبره د تذکره لیکوونکو څه شکونه شته ، خو د رواياتو برابر دا خبره هم دغسې پرلهپسې راغلې ده ، او مرکزي حیثیت یې میندلی دی او د پښتنو ټول قبایل له همدې مرکزه چوړلي اگرچې دا وړوستنۍ خبره او د پښتنو د سیاسي شهرت اغاز د دې نه پخوا شوی دی او د اتمې عیسوي پېړۍ په نیمایي کښې لا پښتانه د سپین غره شا وخوا لغمان او ننګرهار ته راغلي وو او د سبکتګین په پوځونو کښې پښتانه ډېر ګډ شوي وو .

د پښتنو تشکیلات اکثر په دې څلورو اصولو بنا دي : (۱) : د وینې نسب ، (۲) خپلوي ، دخور - لور ورکړه راکړه ، (۳) ګوندي ، (۴) الحاق او یو د بل سره تړون دی .

اوس به د شرخبون د زوی شېراني شجره ولیکو:

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

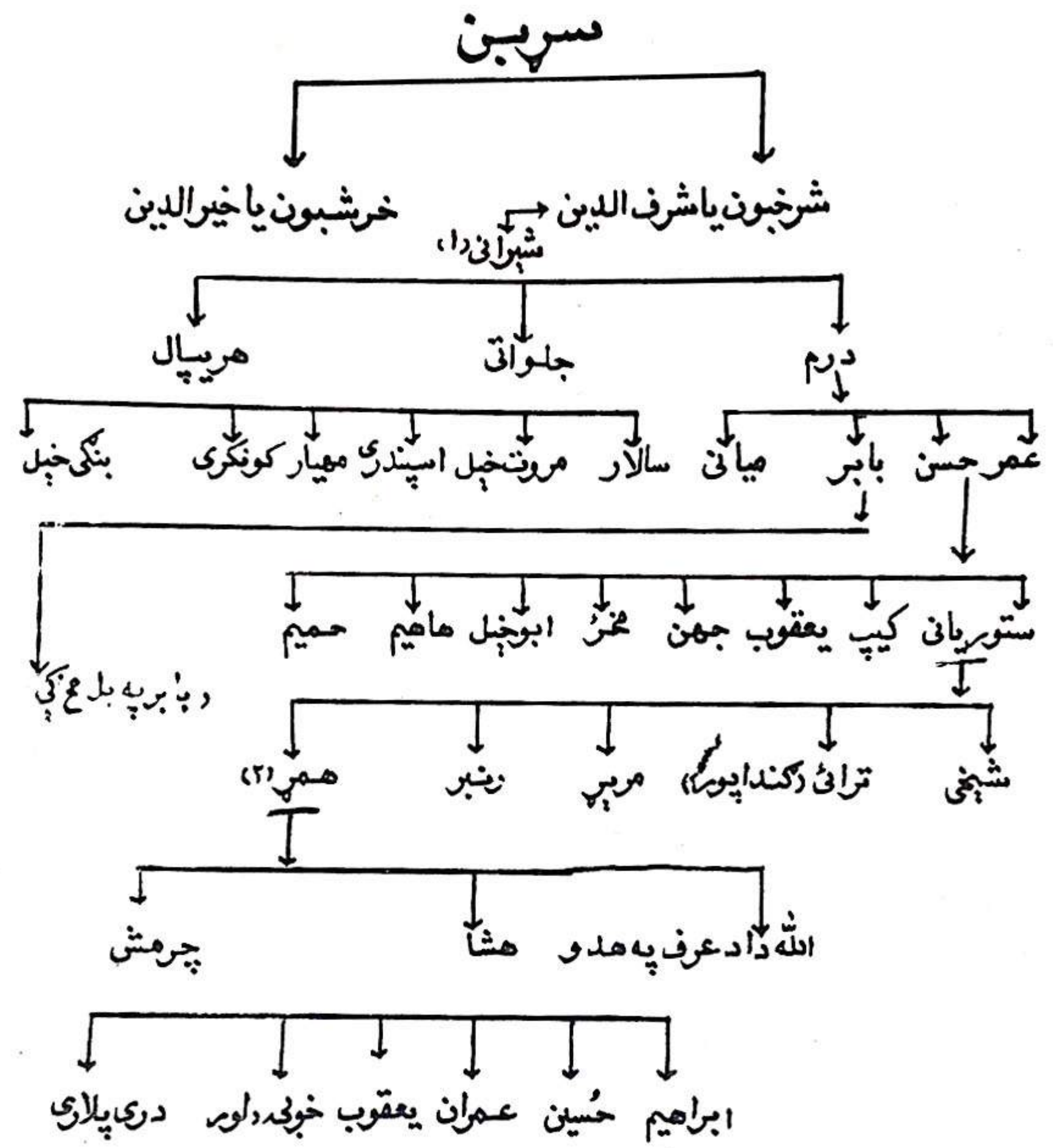

نوټ: شېراني د شرخبون مشر زوی او د کاکړ خور یې وو نو د شېرانو او کاکړو تل یو والی له دې امله دی.

(۱): د پښتنو ټولې ذېلې ۴۰۵ دی. دغسې (۱): سړبنی ۱۰۵ - غور غشتي قبائل ۹۵ بیټني قبائل ۲۵، مستوزی، غلجي، لودي ۵۲ - کرلاني ۱۲۸ دی او ټولې څانګې ۴۰۵ دی.
(۲): ستوریاني خو عمر په زوی ولحه نیولی ؤ.

Kitaboona.BlogSpot.Com

او د ابراهیم ستوراني نه:

- شیر
- دولت خېل
- دریاخېل
- لمند
- سپین خېل
- نیازي

د بابر بن درم نه:

- انجر
- سنجر[1]
  - سعودخېل
  - غورخېل
  - ابراهیم خېل
  - اسمعیل خېل
  - یعقوب خېل

او د هریپال بن شیراني بن شرخبون بن سړبن نه:

- یوسف
  - تونزي
  - تازك

ترین بن شرخبون بن سړبن نه:[2]

- تور
- سپین
- ابدال (د ۴۳۰ هـ خوا وشا)

---

(۱): سنجر د پنځو واړو زامنو اولاده په سعودخېل او غوریاخېل یادیږي.

(۲): ترین نه تور او سپین لیکلی شوي، خو رسیال کاکړخېل کتاب (د سویلي پښتونخوا کښې ټبر)، نغرټي هم یاد کړي دي او بور ترین هم وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تور نه: ملموني، کندزي، سیکي، بابو

سپین نه: وزیر، جام، سلیمان، اومچي

ابدال نه: سلیمان، زختر

مندي زي، منګل زي، نیکختاني، بټي زي، ترل زي، هارون زي

عرد زي، ملك یار، اسمعیل زي، بارو زي، حیدر زي، یعقوب زي، بابکر زي، سید زي

(زختر:) علي، ز د و، عیسی، ماکو، خاکو

حسن زي، پیر زي، خلو زي، زیرك، میر، توري

او د میرنه اسحاق چي اولاد ه یې اسحق زي بللی شي او تفصیل به یې وروسته راشي.

او د ماکو نه:

جدال زي، فیروزي، صاحب زی

او د زیرك[1] بن عیسیٰ بن زختر نه:

پوپل، بارك[2]، اڅکو، مستی (پاتي بل مخ کی)

نوټ: (۱) کیرو د خپل کتاب پټهان په ۳۴ مخ کښې وایي د ابدال زامن پنجپا او زیرك دی او د زیرك زامن اڅکزی، بارکزی، پوپل زی او علکوزی دي.

(۲): بارك په ۷٦۰ ه خواو شا کې ؤ.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوپل(۱) بن زیرک بن عیسی بن زخترنه:

- ایوب
- باړو
- حبیب
  - حسن
  - اسمعیل
  - بامي
    - نصرت
    - ګنی
      - معروف خان
        - عمر
          - او د عمر نه سدو او صالح دي
      - بهلول
      - علي خان
    - شها

او د اسحاق زی بن میرنه:

- ایزنزی
- مندیزی
- هوازي
- فیروزي

او د تور بن عیسی بن زخترنه:

- چلاک زي
- درزي
- تانوزي
  - ګمرازي
  - ستوکنی
  - خیرنزي
  - حسن زي
  - شیخ زي
  - نویدادزي
  - علي زي
- جاوزي

---

(۱): پوپل د ۷۸۰ هـ خوا و شا کې ژوندی ؤ.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عمر نه ملك سدو د سدوزو مورث اعلیٰ د قندهار مرزبان متولد په ۹٦٥ ه کښې متوفي ۱۰۲۱ ه او بل زوی یې ملك صالح د ۹۵۰ ه د شیرشاه معاصر او د احمدشاه دراني وزیراعظم شاه ولي خان د ده د ده په اولاده کښې ؤ.

او د ملك سدو نه: (۱) خواجه خضرخان مرزبان قندهار متوفي ۱۰۳٦ ه وو.

(۲): مرودخان وفات ۱۰۵۲ ه او د مرودخان نه حُسین خان وفات ۱۰٦۹ ه. د ملتان د ناظمانو مورث اعلیٰ ؤ.

(۳): زعفران خان، کامران خان وفات ۱۰۵۰ ه کښې.

(۴): بهادرخان او د بهادرخان نه اسمعیل خان او د دغه نه کمال خان، محبت خان او علي خان.

د کامران خان نه: (۱) عیسیٰ خان (۲): موسیٰ خان او د موسیٰ خان نه هارون ؤ، د هارون نه فتح الله د دغه نه رحمت الله خان د شاه زمان سدوزي وزیر ملقب په وفادارخان وو.

او د محبت خان د اسمعیل خان بن بهادرخان د زوی نه جعفرخان، غازي خان، عظمت خان، حلیم خان او د غازي خان نه بارخان او مومن خان.

بارخان: نواب محمدخان، خدایارخان، صالح محمدخان

مومن خان: حاجي عبدالرحمن (په بلخ کې)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حاجي عبدالرحمن بن مومن خان نه:

- حافظ رحمدخان
  - عبدالصمد خان
  - نواب شیرمحمد خان
    - نواب سرفراز خان
    - محمد نواز خان
    - ربنواز خان
  - عبدالرحیم خان

او د خواجه خضرخان بن ملک سدو نه

- شیرخان مرزبان قندهار
  - سرمست خان
    - دولت خان مرزبان قندهار
      - رستم خان مرزبان قندهار وفات په ۱۱۱۹ هـ کې
      - محمد زمانخان د هرات رئیس (۱۱۲۲ - ۱۱۲۵ هجري)
      - نظر محمد خان
- خداد سلطان مرزبان قندهار سنه ۱۰۵۰ هـ کي

د بارکزي بن عیسی بن زخترین اودل بن قرین شجره نسب:

- بارکزی
  - بالی زي
  - نورالدین زي
  - رکن الدین زي
  - نصرت زي
  - د وتار (مور په بل ځای کي)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رکن الدین زي بن بارکزي نه:

- زنګي زي
- محمد زي
- ماکین زي
- سیفل زي
- تاروزي
- جنګ زي
- عیسی زي
- باکل زي
- بیان زي
- خوښي زي
- کرجي زي
- اچک زي
- سرباز زي

د نصرت زي بن بارکزي نه

- اتمان زي
- سنجر زي
- ولي زي
- خواجکزي
- جمال زي
- بودزي
- خواجي زي
- اباز زي

د محمد زي بن رکن الدین زي نه:

باروزی او د هغه نه حاجي یوسف او د هغه نه جمال خان او د جمال خان زامن دا دي:

- پاینده خان
- هارون خان
- رحیم داد خان
- بهادر خان

د پاینده خان لومړۍ ښځې نه زامن وو: وزیر فتح خان، عظیم خان او تیمور خان دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد زمان خان رئیس هرات (۲۲-۱۱۲۵هـ) نه :

زلفقارخان رئیس هرات ۴۲-۱۳۶ هـ

↓

لقمان خان (۱۱۶۲هـ وفات)

↓

لوی احمد شاه بابا غازی د سدوزو د سلطنت بانی د ۷۳-۱۷۴۷ع (۲۶) کاله.

↓

- تیمورشاه ۱۷۷۳-۱۷۹۳ع (۲۰) کاله
- سکندر
- سلیمان
- ایوب
- پرویز

د تیمورشاه (۲۶) زامن وو، مشهور یې دا لاندې دي :

- شاه زمان د ۱۷۹۳ع نه تر ۱۸۰۰ع پورې، پادشا (۸) کاله.
  - ↓ قیصر
- شاه محمود د ۱۸۰۰ع نه تر ۱۸۰۳ پورې او بیا ۱۸۰۳ نه تر ۱۸۰۹ - پورې شهزاده کامران (۱) د شاه محمود زوی وو.
- شاه شجاع الملک د ۱۸۰۳ نه تر ۱۸۰۹ پورې، او بیا ۱۸۳۹ نه تر ۱۸۴۲ع پورې (۹) کاله پاچا.
  - ↓ شهزاده تیمور، فتح جنګ، شاپور، نادر، صفدر جنګ

---

(۱): وزیر فتح خان هم د شهزاده کامران په هرات کښې په اعتبار نیولی او ړوند کړی یې وُ او بیا یې په غزني کښې مړ کړ. - او شاه محمود خان هم حاضر وو دغه په امر فتح خان وژلی شو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د عظیم خان نه سلطان احمد خان، حبیب الله او سکندر خان دی.

او د پاینده خان د دویمې ښځې نه: پور دل خان، شیردل خان، کوندل خان، رحمدل خان او میرولي خان (د قندهار سرداران وو).

او د پاینده خان د بلې (۳) ښځې نه: امیر دوست محمد خان، امیر محمد خان او جمال خان وو.

او د څلورمې ښځې نه یې: یار محمد خان، سلطان محمد خان، پیر محمد خان، سید محمد خان د پېښور سرداران وو.

د بارکزو حکمران ټبر اوله کورنۍ امیر دوست محمد خان د ۱۸۲۶ع نه ۱۸۶۲ع پورې پادشاه.

د دوست محمد خان زامن

(۱): محمد اسلم خان.

(۲): محمد اعظم خان (امیر ۱۸۶۷ع نه تر ۱۸۶۹ء پورې)، (۲) کاله.

(۳): محمد افضل خان (امیر ۱۸۶۵ء نه تر ۱۸۶۷ء پورې (۲) کاله.

(دا د واړه یوې ښځې مور نه وو.)

(۴): محمد امین خان.

(۵): امیر شیرعلي خان (امیر ۱۸۶۵ء نه تر ۱۸۶۷ء او بیا د ۱۸۶۹ء نه تر ۸۷۸ ا ء پورې) (۱۰) کاله.

(۶): غلام حیدر خان. (۷): محمد اکبر خان (معروف وزیر اکبر خان).

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۸): محمد محسن خان
(۹): محمد حُسین خان
(۱۰): محمد قاسم خان
(۱۱): محمد صالح خان
(۱۲): محمد هاشم خان
(۱۳): محمد عظیم خان
(۱۴): محمد رحیم خان
(۱۵): محمد صادق خان
(۱۶): محمد ولي خان

دامیر شیرعلی خان زامن

- امیر محمد یعقوب خان — د ۱۸۷۸ءنه تر ۱۸۷۹ء پورې پاچا
- ابراهیم خان
- محمد ایوب خان — فاتح میوند ۱۸۸۰ء جولائی میاشت
- عبدالله جان

محمد افضل خان بن دوست محمد خان نه:

- عبدالرحمن خان — ۱۸۸۱ء نه تر ۱۹۰۱ء (۲۰) کاله بادشاه

او د امیر عبدالرحمن خان نه:

- عبدالله خان
- امیر حبیب الله خان
- نصرالله خان (۱)
- شمس الدین خان
- حفیظ الله خان — محمد عمر خان
- امین الله خان — غلام علی خان

(۱): امیر حبیب الله خان او نصرالله خان د واړه سکني وروڼه دي چې مور نه وو چې د بدخشان د میرلور وه.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دامیرحبیب الله خان نه

امیر امان الله خان

امیر د ۱۹۱۹ء نه تر ۱۹۲۹ء پورې او بیا د وطن نه لاړ او په ایټالیا کښې ؤ، هملته مړ شو او مړی یې بیا راوړل شو او په جلال آباد کښې د پلار تر څنګ ښخ شو. (۱۰) کاله پاچا وو.

عنایت الله خان

په ۱۹۲۹ء کښې پنځه ورځې امیر او بیا لاړ په ایران کښې مړ شو.

نوټ: د بارکزو د لومړۍ کورنۍ (۹۹) کاله دوره ؤه.

د بارکزو دویمه حکمرانه کورنۍ

سردار سلطان احمد خان

یوسف خان

اصف خان

نادرخان، محمد عزیزخان، محمد هاشم خان، شاه محمود خان، شاولي خان

نادرخان: د ۱۹۲۹ء نه تر ۱۹۳۳ء پورې (۴) کاله پادشاه او په ۱۹۳۳ کښې شهید شو.

محمد عزیزخان ← محمد داود خان - ۱۳۵۲ ش - ۱۳۵۷ رئیس جمهور (۵ کاله).

نادرخان ← محمد ظاهرشاه ۱۹۳۳ء ۱۳۱۲ ش - ۱۳۵۲ (۴۰ کاله پادشاه).

نونه: محمد اکبرخان، احمد شاه، نادر، محمد داود، بلقیس، مریم

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د میانی بن شرخبون بن سړبن د نسب شجره :

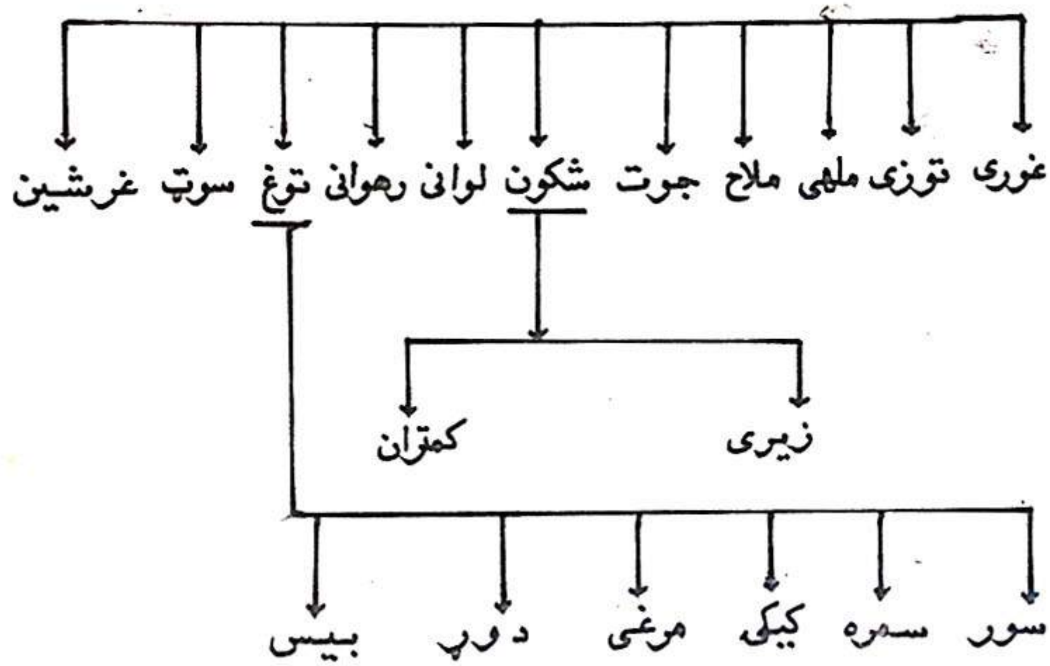

د برېڅ بن شرخبون بن د نسب شجره :

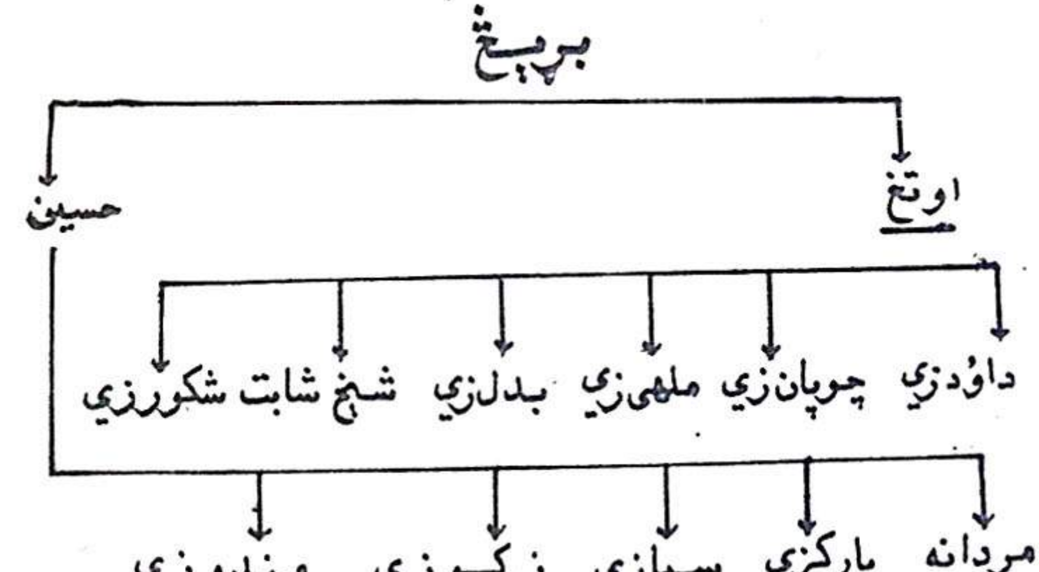

Kitaboona.BlogSpot.Com

د اورمړبن شرخبون بن سړبن دنسب شجره

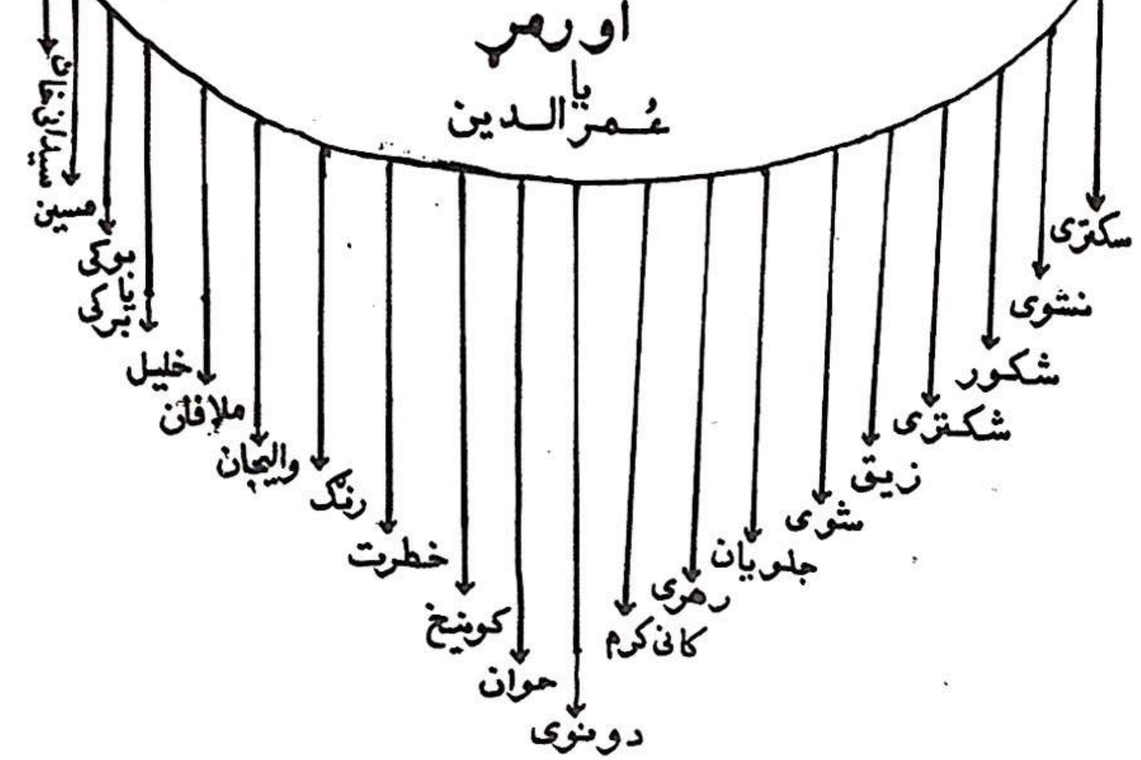

لکه مخکښې چې لیکل شوي د شرخبون مشر زوی شېرانی ؤ، خو پلار د مشرۍ پګړۍ ترین ته تړلې وه نو، شېرانی په دې خفه شواو د پلار نه مرور شو، خپل ماما کاکړ ته لاړاو د هغې نه شېرانی د کاکړو سره ګډ شواو بنه بدیې د غرغشتو قبیلې سره یوه شوه.

د شېرانو علاقه د ګوملې د رې سوبیل ته واقع ده او کوه سلیمان د کسي غر هم د دوی په علاقه کښې دی، د دې علاقې په قطبې برخه کښې حسن خیل، منځ کښې ابوخیل او جلواني او سویل ته یې کیپ او هرییال نیپي استوګنې دی او د کسي غره په قبله د کوسي په غرونو کښې کاکړ میشته دي. د وزیرو د علاقې په شان دا علاقه هم پلنه

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او غريزه ده، خو د کروندې ځمکه پکښې لږه ده.

ترين:

د ترين درې زامن تور او سپين[1] او اودل وو چې په «اودالي» مشهور دی او په ۱۶۳۹ء کښې وفات شوی دی، خود ترين په نوم سپين او تور شهرت لري او دالي ځانله پښه یادیږي. تور ترین په پشين اډوکه کښې او سپين ترين په هرنائي ډکه کښې او د-چوتیر په علاقه کښې پراته دي.

د ترینو او ابداليانو په خویونو خصلتونو کښې او رواجونو کښې څه توپیر نشته. په ترینو کښې د ځانځه کوره په ګوره ترينو کښې د ښځې زې په ځانګه کښې دی او دا متل مشهور دی چې وائي «ځانځه په دوه کوره. په ترین کښې به ښځې ده- په نوحانۍ[2] په کښې ده».

ابداليان:

په ابداليانو کښې د زیرك د اولادې نه پرته نورې ډېلي په

---

(۱) خوسيال کاکړ پخپل کتاب «د سویلي پښتونخوا پښتانه» کښې ژیړ ترین هم یاد کړي دي، او لابور ترين هم وائي چې څلور ځانګې کیږي

(۲) نوحاني يا لواڼي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنجپایي یادیږي. دابدالیانوعلاقه اندازاً څلور سوه (۴۰۰) میله اوږده ده او اووه شلې (۱۴۰) میله به پلنه وي. ددې د علاقې حد قطب پلو د هندوکش، کوه بابا او کوه سیاه هغه برخې سره لګېدلې دي چې چېرته هزاره او ایماق پراته دي او د دوی قبلې حد دایران سره او قبله په سویل یې د سیستان سره چې ان تر بلوچستان پورې یې حدود رسېدلي دی، د دوی د علاقې په سویل د شوراوک او خواجه عمران غرونه پراته دي چې پکښې د ابدالیانو یوه پښنه اڅکزي استوګن دي او د هملغوغرونو په نمرختیزه برخه کښې کاکړهم آباد دي. د «مرغه» کلي چې په «غوره مرغه» هم یادیږي او په دغه کلي کښې په ۱۷۷۳ع کښې لوی احمد شاه بابا غازي هم وفات شوی دی. دغه کلي د خواجه عمران د غرونو قطب په نمرخاته پروت دی. د ابدالیانو په نمرخاته د غلجو علاقه ده. دابدالیانو د علاقې مشهور سیند ونه: هلمند، ارغنداو، خاشرود او فراه رود دي.

ویلی شي چې د ترین په زامنو کښې ابدال یا اودل کشرځو د پلار نه پس هغه د قام مشر شو (۱) او د خپلې مشرۍ په وخت کښې یې خپل اولس ډېر خوشحاله وساته.

---

(۱): اودل په ۱۶۲۶ع کښې وزل شوی دی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داودل دوه زامن وو: (۱) سلیمان (۲) زخترد پلار نه پس.
زخترد قام مشرشو. او ویلی شي چې د زختر شپږ شلې کاله عمر ؤ او تر
د رې پښتنه یې خپل اولاد لیدلی ؤ. په هغه پسې د پلار د وصیت برابر
عیسئ د قام مشرشو. دعیسئ درې زامن وو: (۱) زیرك (۲) میر
(۳) نور. په پلار پسې زیرك د قام مشرشوا و د زیرك څلور
زامن وو: (۱) بارك (۲) الکو (۳) مستی (۴) پوپل. زیرك پخپل ژوند
خپله مشري بارك ته ورکړه، خو څو موده وروسته پوپل په
چل او ول خانی خپله کړه او مشري د پوپل کورنۍ ته راغله. د
پوپل درې زامن وو: (۱) حبیب (۲) بار و (۳) ایوب. حبیب د
خپل اولس خان شو او (۵۲) کاله ژوندی ؤ. د حبیب شپږ زامن وو،
د یوه نوم یکښې سردارخان یا بامی ؤ، د مشرۍ د پاره د ورونو
په منځ کښې جنګونه او جګړې ونښتې، خو وروسته د قومي
جرګې په صلاح بامي د قام مشروټاکل شو.

بامي اویا (۷۰) کاله د قام مشرؤ، د مرګه پس ترې درې زامن
(نصرت، ګمنی، شها) پاتې شول خو په د وی کښې یو هم د قامي
مشرۍ لایق نه ؤ.

په بامي پسې بهلول دګمنی زوی د قام مشر شو، د بهلول نه
دوه زامن پاتې شو: (۱) معروف (۲) علي‌خان په بهلول پسې معروف
د قام مشرشوا و په هغه پسې د قام مشري عمرته ورسیده.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعمر نه درې زامن (صالح، اسدالله او آدم) پاتې شو، د قام مشر اسدالله شو، دغه سړی په خلکو کښې په «سدو» (تولد ۹۶۵ هـ وفات ۱۰۲۱ هـ) مشهور دی او هم دده په نامه قبیله په «سدوزي» مشهوره شوله. او همدا اسدالله د غازي احمد شاه بابا مشر نیکه کیږي.

اسدالله پوه او قابل سړی ؤ، هغه د ابدالیو ټولې او غلجو ځینې څانګې یځپله پېره راواړولې او ښه قوي مشر جوړ شوا و په ډېر عزت او دبدبه یې خپل ژوند تېر کړو او د ایران - پادشاه عباس اعظم له پلوه د ابدالیانو رئیس هم منلی شوی ؤ، دپنځه اویا (۷۵) کالو په عمر وفات شوا و پنځه زامن ترې پاتې شول:

(۱) خواجه خضرخان (وفات په ۱۰۳۶ هـ کښې) (۲) مودودخان (وفات ۱۰۵۲ هـ) (۳) زعفران (۴) کامران (۵) بهادرخان ؤ.

د خپل اولس په خوښه خواجه خضرخان د قام مشر و ټاکلی شو او شل (۲۰) کاله د قام خان ؤ د هغه نه دوه زامن وو: (۱) خداداد سلطان (۲) شېرخان ؤ. په دغه وخت کښې د ایران باد شاه، شاه عباس ثاني ؤ د پلار په ځای خداداد سلطان د قام مشر شو، دا ډېر قابل او مدبر سړی ؤ، د خپل اولس جګړې یې ټولې په جرګو او مرکو اواروې، دغه وخت ابدالي قبیله د قندهار په نمر خاته د ارغستان په علاقه پرته وه او د غلجو مشر سلطان ملی توخي،

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ؤ، خداداد سلطان په ۱۰۴۱م - ۱٦۴۰ع د غلجو او ابدالیو په منځ کښې حدود د وړ وړ ولجه او عزیزولجه په توګه سره وویشل. خودې سرې په آخره کښې په کاکړو تېرې وکړو او د هرکاکړ یې ووژل او کورونه او مېښې یې ورتالاکړې، خود هر زړیرې پښېمانه شو او د اولس مشري یې خپل ورور شېرخان ته وسپارله د نیایې ژوند یې پرېښود او د خدای ج په ذکر مشغول شو.

شېرخان د خپلې مشرۍ په وخت کښې د قندهار ایرانې - بېګلربېګې سره مخالف شو، ایرانې سلطنت په ابدالیانو کښې کورنی نفاق ولچولو، د خداداد سلطان د تره زوی سلطان حُسین ته یې د میرزا خطاب ورکړو او د ابدالیانو مشر یې کړو. شېرخان د دې په بدل کښې د ترنک رود په غاړه په یوکلک ځای کښې د بره شو او د مغل بادشاه (شاه جهان) له خوا ورته د شهزاده خطاب ورکړی شو. دغه وخت د مغلو او ایرانیانو رقابت ؤ، آخر سلطان حُسین پوه شو او شېرخان ته ورغی او غاړه یې ورته کښېښوده او ایران هم د دغه مخالفت نه لاس واخېست او شېرخان د قام مستقل مشر شو او د هرش (۳۰) کاله مشر ؤ او (٦۵) کالو په عمر د آس نه ولوېده او په بنکارګاه کښې مړ شو.

د شېرخان د مرګ نه پس یې زوی سرمست خان د قام مشر شو او (۲۰) کاله مشر ؤ، د هغه نه پس دولت خان د قام مشر و

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تپاکل شو، خو دی ورکوټی ؤ نو تره یې حیات سلطان به د مشری کار کولو. په دغه وخت کښې د قندهار ایرانی حاکم "گرگین خان" - گرجی ؤ، دغه ایرانی حاکم په آخر کښې د ولت خان او د هغه زوی نظر محمد خان بندیان او بیا یې مړه کړل.

د دولت خان نه دوه زامن رستم خان او زمانخان باقی شول. رستم خان د قام مشر شو، خو هغه هم گرگین خان و واژه او ابدالیان بې مشره شول.

ابدالیان د ایرانیانو د ظلمونو له کبله د شوراوک غرونو ته ورونه کډې وتښتیدلې او څه مخ په قبله د فراه او هرات غرونو ته پسې لاړل او څه موده پس د ملتان نه هم څه ابدالي مشران راغلل او ابدالیو په هرات قبضه وکړه، دغه وخت د غلجي میرویس خان زوی میرمحمود په قندهار کښې با د شاه ؤ، هغه د ابدالیو سره په فراه کښې جنګ وکړو او اسد الله ابدالي مشر یې و واژه، د هغې نه پس زمانخان د رستم خان د ابدالیو مشر شو، دی د ۱۱۲۵ھ نه تر ۱۱۳۲ھ پورې د هرات رئیس او د قام مشر شو.

د محمد زمانخان زامن وو (۱) ذالفقارخان (۲) احمد خان، چې وروسته غازي احمد شاه شو چې د ۱۷۴۷ع نه تر ۱۷۷۳ع - پورې (۲۶) کاله د افغانستان بادشاه ؤ او د پښتنو په طبیعي

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حدود وې حکومت وکړ. اولوی شاهنشاهیت یې تشکیل کړو، چې اخر په ۱۷۷۳ع کښې وفات شو او زوی یې تیمور شاه په ۱۷۷۳ع کښې باد شاه شو چې آن تر ۱۷۹۳ع پورې پاد شاه ؤ.

دا کورنۍ په پوپلزو کښې د سدوزو په کورنۍ کښې چې د ۱۷۴۷ع نه تر ۱۸۱۸ع پورې په افغانستان کښې آن تر پنجاب به-حکومت کړی دی.⁽¹⁾ او په ۱۸۱۸ع کښې د افغانستان حکومت د سد-وزو نه بارکزو کورنۍ ته منتقل شو او بارکزی لومړی بادشاه امیر دوست محمد خان ؤ چې په ۱۸۲۶ع کښې یې کابل ونیو او باد شاه شو.

د پوپلزو یعنې سدوزو او بارکزو د پخوانه سره رقابت ؤ، پخوا مشري د بارك وه او هغه د پلار په ژوند (۱۵) کاله دقام مشر ؤ، خو پوپل ترې په چل ول مشري ونیوله. د احمد شاه د باد شاه انتخابېدو په وخت هم حاجي جمال خان محمدزی بارکزی د باد شاهۍ په طمعه ؤ خو وروسته په دې فیصله وشوه چې وزارت به د بارکزو په کورنۍ کښې د محمدزو وي. خو په ۱۸۱۸ع کښې څه وخت چې د شاه محمود سدوزي او د هغه د-زوی کامران د بې عقلۍ له کبله وزیر فتح خان ړوند او ووژل

---

(۱) د سدوزو د حکومت دوره (۷۱) کاله وه.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو، خو د سدوزو او بارکزو په مینځ کښې جګړې روانې شوې او آخر حکومت په ۱۸۲۶ع کښې د دوست محمد خان بارکزي محمدزي شو.

د محمدزو بارکزو حکومت په دوو دورو وېشل کېږي لومړۍ دوره د دوست محمد خان نه چې د سردار پاینده خان زوی وُ د ۱۸۲۶ع نه پیل کیږي چې د ۱۹۲۹ع د امان الله خان د خلع کېدو تر وخته پورې د بارکزو د لومړني کورنۍ د حکومت دوره (۱۰۳) کاله وه.

دوهم دوره یې د محمد نادرخان د سردار محمد یوسف خان د زوی نه چې د سقاؤ د زوی نه چې د امان الله خان نه یې حکومت نیولی وه، باد شاهي ونیوه او په ۱۹۲۹ع کښې پا د شاه شو، لدې

---

(۱) محمد نادرخان د یوسف خان زوی او هغه د یحیٰی خان زوی، هغه د سلطان محمد خان زوی، هغه د سردار پاینده خان زوی، د امیر دوست محمد خان ورور وُ.

سردار سلطان محمد خان په پېښور کښې او سېده او په پېښوري سردارانو یاد ېدل. د سلطان محمد خان مشر ورور یار محمد خان چې د سید احمد بریلوي سره په جګړه کښې و وژل شو او د وه ورونه یې نور هم وو چې سید محمد او پیر محمد نومېدل.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخته نیولی تر سردار محمد داؤد خان د وخته ۱۳۵۷ه.ش/۱۹۷۷ع پورې د حکومت د وره وه چې په دغه وخت کښې حکومت نور محمد تره کی ونیوه. د دې کورنۍ د حکمرانۍ د وره (۴۹) کاله وه.

د بارکزو اکثره خلک مالدار دي او ځینې پکښې زمینداري هم کوي. اڅکزي هم د بارکزو یوه څانګه ده، چې په سیاسي غرض احمد شاه بابا ځانګه د بارکزو نه بېله کړې او ځانله بېله تپه شوې ده.

په ابدالیو کښې نورزي هم د بارکزو همره دي خو د وی د ملك په قبلیزو غرونو او د سیستان په ریګستان کښې خواره واره پراته دي، نو ځکه په طاقت کښې د بارکزو نه لږ دي.

علی زي په زمینداور کښې آباد دي او د کرکیلې کار کوي، د دوی په خوا وشا کښې الکوزي هم پراته دي او د زمینداور په سویل کښې اسحاق زی هم اوسیږي، د وی په مالدارۍ خپله ګذاره کوي.

د ابدالیانو په علاقه کښې هرات، کندهار، ګرشک، فراه - لوی بناروته دي.

بریڅ:

بریڅ اکثره د شوراوك په علاقه کښې پراته دي، قطب ته یې دُراني او په سویل بلوچ آباد دي، نمرخاته یې دخواجه عمران

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غرونه دي او په قبله یې مصرا ده.

د شوراوك په علاقه کښې دلورے سیند بهیږي لہ دې کبله داعلاقه ودانه ده. داعلاقه چې برېڅ پکښې پراته دي، لږ و ډېر شپېته میله مربع به وي."[1]

اُرمړ:

د اُرمړ اصلي خپل نوم عمرالدین دی، خو په اُرمړ مشهور شوی دی. د اُرمړ وځینې خلك په افغانستان کښې په لوګر کښې یې او څه د وزیرستان په کاني ګرام او ځینې د پېښور په دریوو کلو برا اُرمړ، کوزا اُرمړ او میانه اُرمړ کلو کښې استوګن دي.

اُرمړ یا عمرالدین د شرخبون زوی، د سړبن لمسی او د قیس بن عبدالرشید کړوسی کیږي. اُرمړ خپله یوه خاصه ژبه لري چې په کاني ګرام کښې پرې او س هم خبرې کیږي، خو د اپور اُرمړ هغه ژبه نه وایي او په پښتو خبرې کوي.

---

(۱): د هندوستان مشهور نواب رحمت خان او د ۱۸۵۷ع کال د جنګ آزادی مېړه جرنیل بخت خان هم د واړه د برېڅ د قبیلې نه وو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خرشبون بن سربن بن قیس عبدالرشید اولاده

خرشبون یاخیرالدین

- کند
- خمند
- کسی

او دکند نه خښي یاخښي زخیني اوغوري دی.

- (۱) بسود شیخابنځه وه
  - دبسونه ترکاڼي دي چي په باجوړ کښې مېشته دي. (۱)
  - اولاده یې ماموند او سالارزي دی.
- (۲) میرجا نه د شیخابله ښځه وه.
  - مک
  - مند
  - د مک نه یوه لور وه کاکې.
  - اولاد یې "کیکیاڼي" دی.

---

(۱) نوټ: وېلې شي چي د بسونه ترکاڼي دی د ترکاڼي نه ماموند او سالارزي دی. د ماموند نه برووزي، برم کازي او کاکازي. او د سالارزي نه برسدین او لرسدین او د چارمنګو قومونه دي او د چارمنګي نه شمه خېل، نورخېل، هلال خېل، خانزده ګان دي.

ترکاڼي د باجوړ په جندول کښې مېشته دي او ځني یې څلور قامه ګڼي: عیسی زي، سالارزي، ماموند او ... زی، د جندول عمراخان مست خېل عیسی زی و. (نور په بل مخ کښې)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویلی شي چې د ترکاڼي د وه زامن وو:

۱، موسی ۲، شعیب.

د موسی اولاده ۱، محمود یعني لوی ماموند ۲، اسمعیل زی،

د اسمعیل زي اولاده داده: ۱- وړوکی ماموند ۲- کاکتور ۳- حسن ۴- عیسی یا اسیوزي ۵- مدی چې اولاده یې خوږجي، معروف او الیاس دی ۶- هارون ۷- موردی ویلی شي چې د کاکتور اولاده ده بدخشان او هرات ته تللې ده او دکګی زی اولاده پنجاب ته تللې ده او ایسوزي په جندول کښې اړولی دی چې مست خېل قبیله هلته ایسوزی دي. عمراخان د جندول د امان خان زوی د فیض طلب خان نمسی هم مست خېل ایسوزی ؤ.

ترکاڼي تر ۱۵۰۸ع پورې په لغمان کښې وو او تاریخي معلومات یې شته چې په ۱۵۱۹ع چې بابر مغلی با د شاه باجوړ نیولو هم ترکاڼي دلته په باجوړ کښې نه وو او وروسته راغلي، خو د یوسفزو او دله زاکو په جنګ کښې ترکاڼي د ملک کجو یوسفزي په مرسته راغلي وو او د ملک هیبو دله زاك او د هغه وروړ شاه جهان د پاینده او برهان کاکی زی د لاسه وژل شوی دی.

داوسني ترکاڼي داسې دي مست خېل عیسوزي په جندول او ماموندزي او بشپې داسې دي:

کاکازي، وړیا زي، خلوزي دي. او سالارزي دا خېلونه دي:

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شمه خېل، تورخېل، هلال خېل او خانزادګان دي. د ترکا ښودخانی کور براهیم خېل هم سالازي دي او په هلال خېل ګڼېږي.

مند

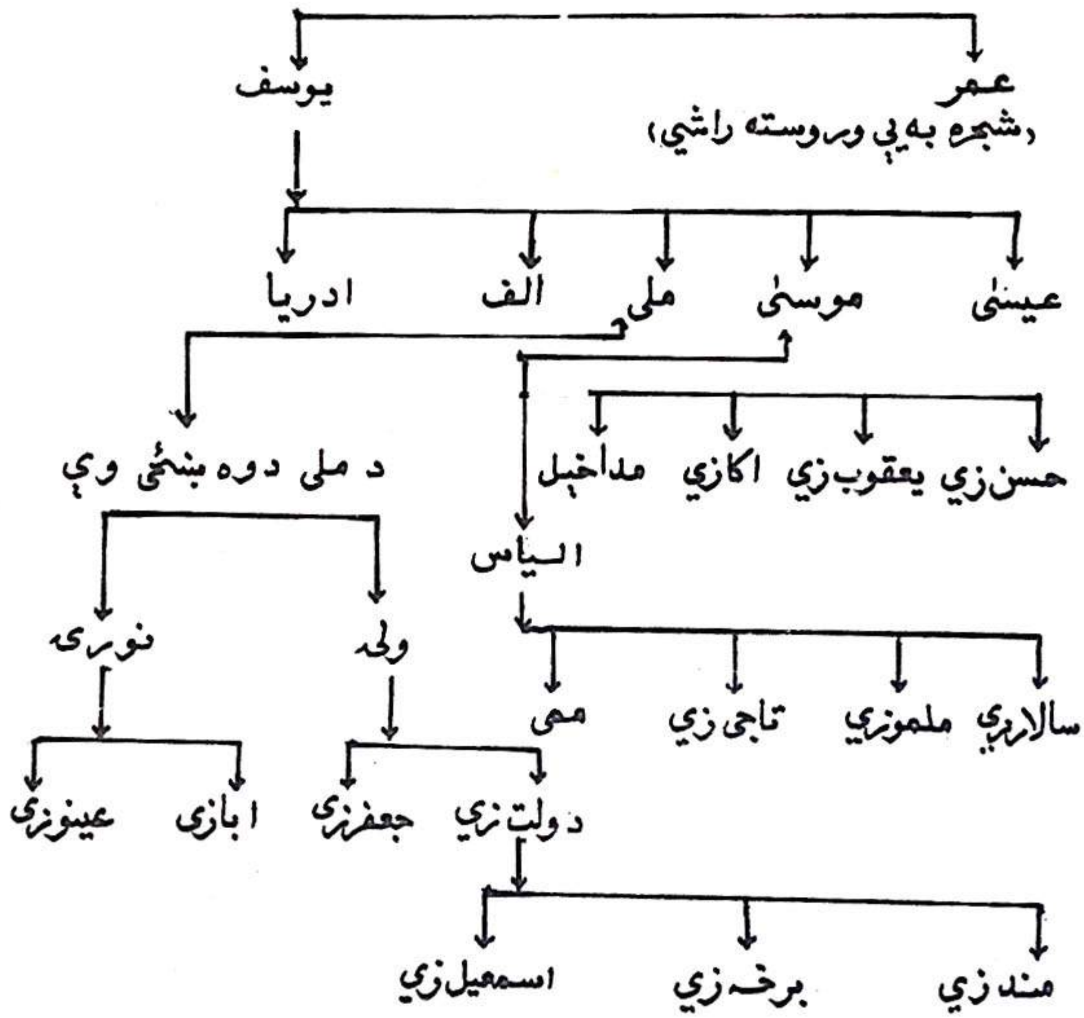

د سالارزي بن الیاس بن موسی بن یوسف نه :

ایپخېل او علی‌خېل دي، چې د ایپخېل نه مرجان خېل، علی شېرخېل او کمبوخېل دي او د علي‌خېل نه جلال خېل او هوتي خېل دي -

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جلال خېل نه حسن خېل ، مصري خېل ، ولدخېل دي او د هولي خېل نه ، فرید خېل ، فتح خېل ، طاؤس خېل ، همېل خېل دی . د ماموزي بن الیاس بن موسیٰ بن یوسف بن پنجپا او مخوزي دی .
او د تاجي بن الیاس بن موسیٰ بن یوسف نه گدري زي دي . او د گدري زي نه حسن خېل ، بهرام خېل ، علی شېر خېل او سین خېل دي[1].
د ممي بن الیاس بن عیسیٰ بن یوسف نه عایشه زي[2] او د عایشه زي نه باخېل ، خدین خېل ، موسار خېل او خاکي زي دي .

---

(۱) دعیسیٰ بن یوسف اولاده په اګره دره او دا باسیند په شرقي او غربي غاړه ودان دي ، او د موسیٰ اولاده په بنیر پرته ده .
د ملي زي اولاده په دیر او پنجکوړه پرته ده .
داکود اولادې شجره بنودل شوې ده او ر یا زي د مور دا زار له کبله نه دي ډېر شوي او څه لږ و ډېر چې دي د چغرزو سره او سیږي .
(۲) اولاده یې د ښځې په نوم عایشه زي یادیږي .

Kitaboona.BlogSpot.Com

داکو بن یوسف شجـــــره

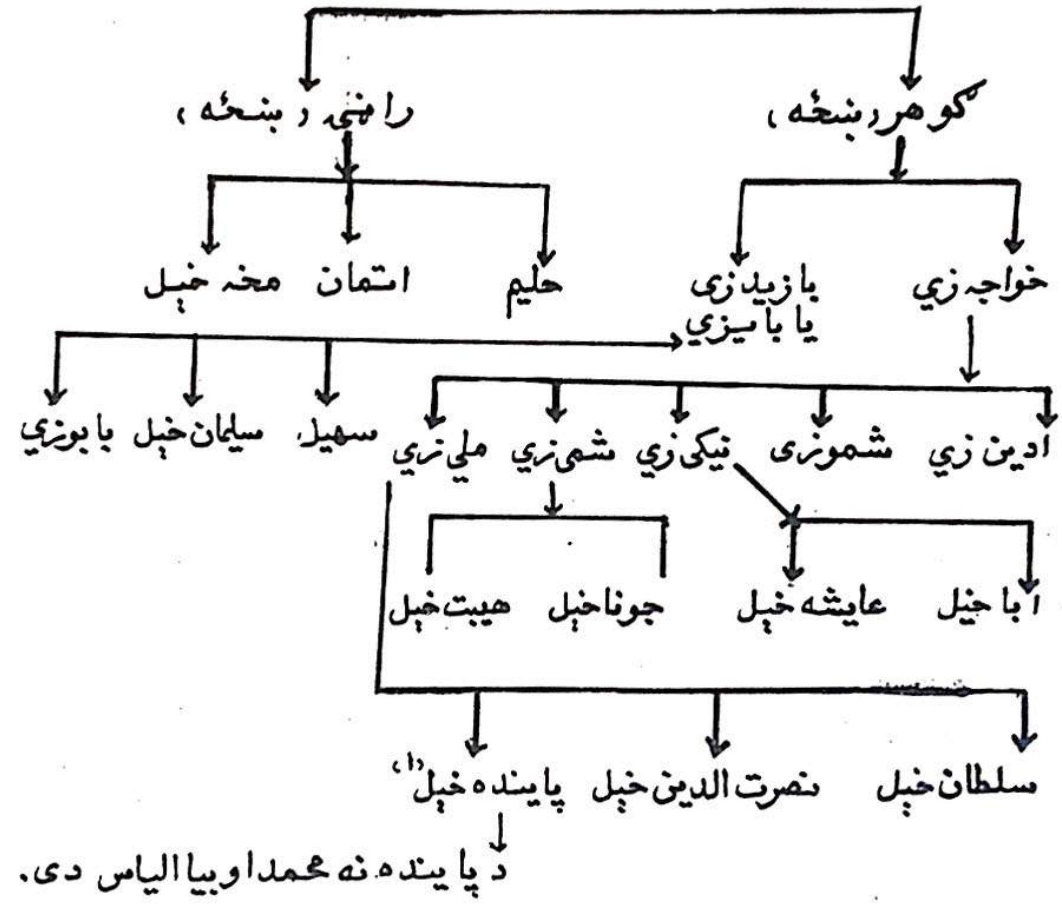

---

(۱) د دیر نوابی د پاینده خیلو په څانګه ملیزو کښې راغلي ده او د دې کورنۍ مشر الیاس اخون صاحب وو، خو کیر ولیکي چې لومړی خان اسمعیل خان ؤ ـ وایي چې غلام خان د دیر د خانۍ مؤسس ؤ .

الیاس بابا د ابراهیم هغه د با احمد هغه د پاتیره بابا زوی ؤ. د الیاس بابا نه : اسمعیل، خضرخان او غلام جان دی. دخضرخان نه قاسم او د هغه نه غزن خان د هغه نه رحمت الله خان د هغه نه اورنګ زیب خان د هغه نه شاه جهان وروستی نواب ؤ چې ۱۹۶۰ء کښې د پاکستان حکومت لرې کړ و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سهیل بن بایزی بن گوهر بن اکو، بن شریف نه؛

- اباخېل
  - خان خېل
  - شېراغا خېل
  - خشالی خېل
  - حاجی خېل
  - سمعیل خېل
- عزین خېل

او د سلیمان بن بایزی بن گوهر نه؛

- متوزي
  - لال خېل
  - بهلول خېل
- موسی خېل
  - فتون خېل
  - درویز خېل
  - دولت خېل

او د بابوزي بن بایزي بن گوهر بن اکو نه؛

- اباخېل
  - هندود خېل
  - پیره خېل
  - بازید خېل
  - میرو خېل
- مالي خېل
- برت خېل
  - دادي خېل
  - زرنگ خېل
- اکاخېل
- معروف خېل

او د اکو د بلې ښځې را منځه نه دري زامن ووچې ځکښې لیکلي شوي هم دي: (نور په بل مخ کښې)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

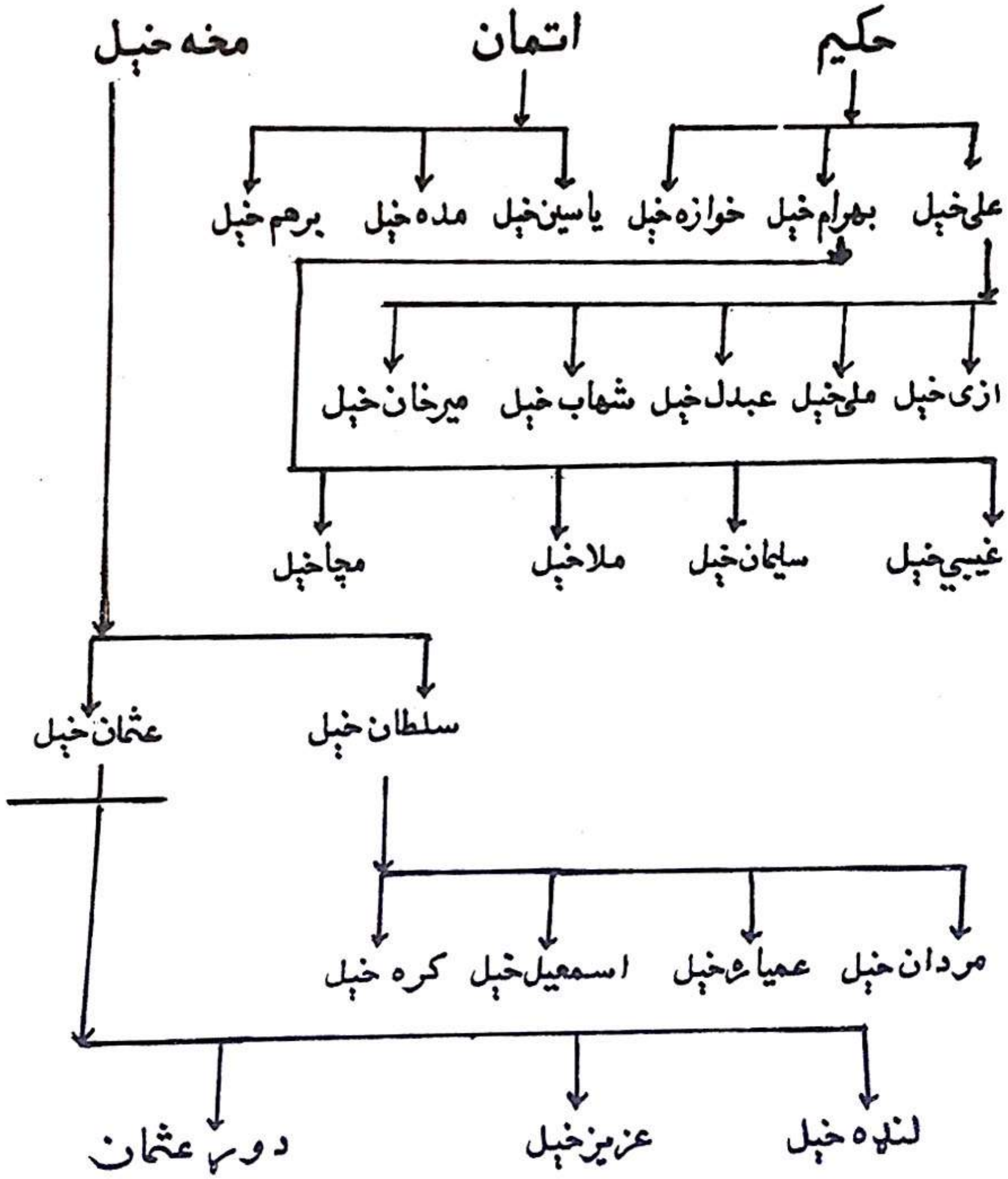

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سربني قبایل

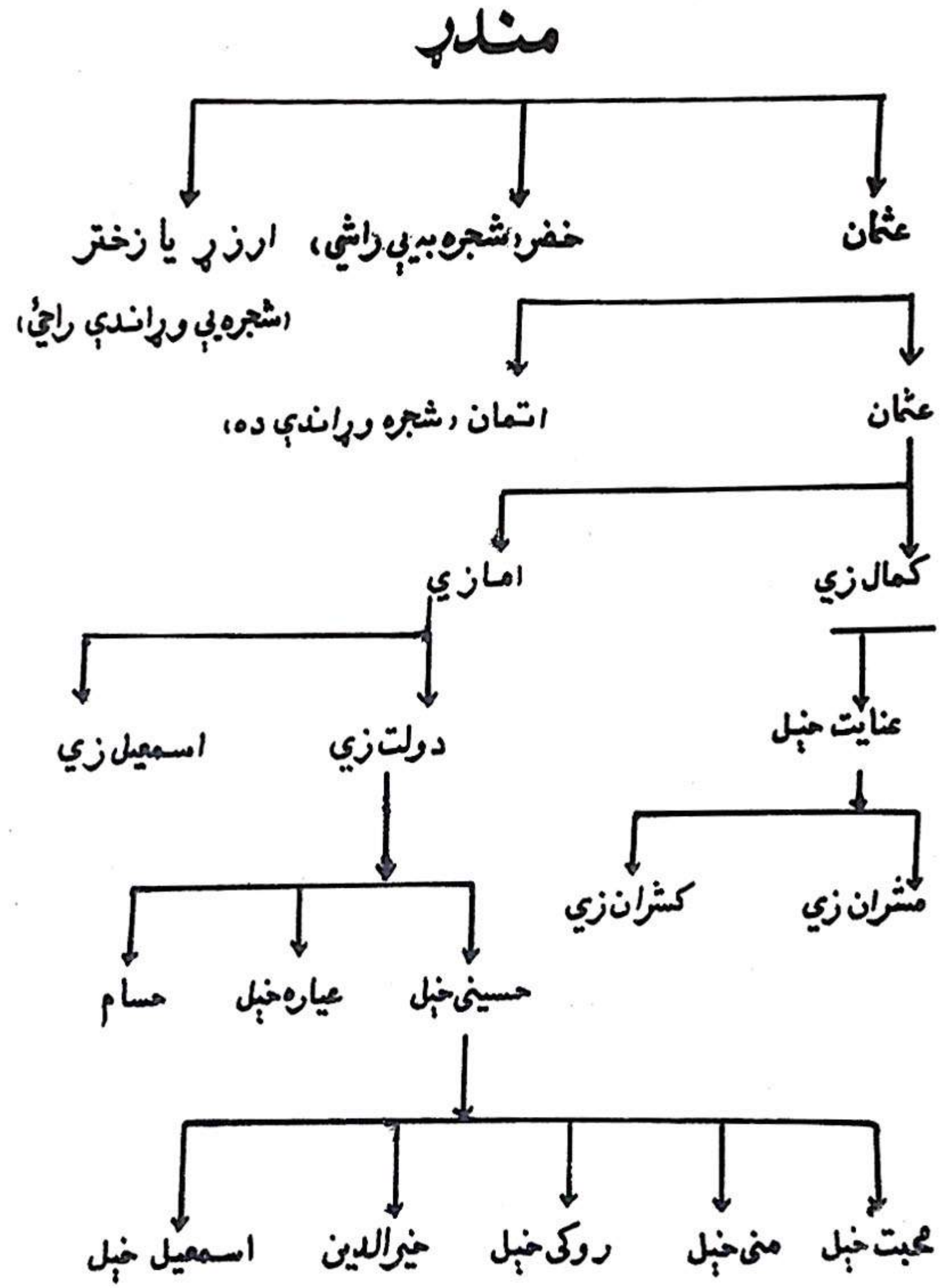

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسمعیل خیل نه غازي خاني او دلاورخان کور، اودلاور نه کیوردی.

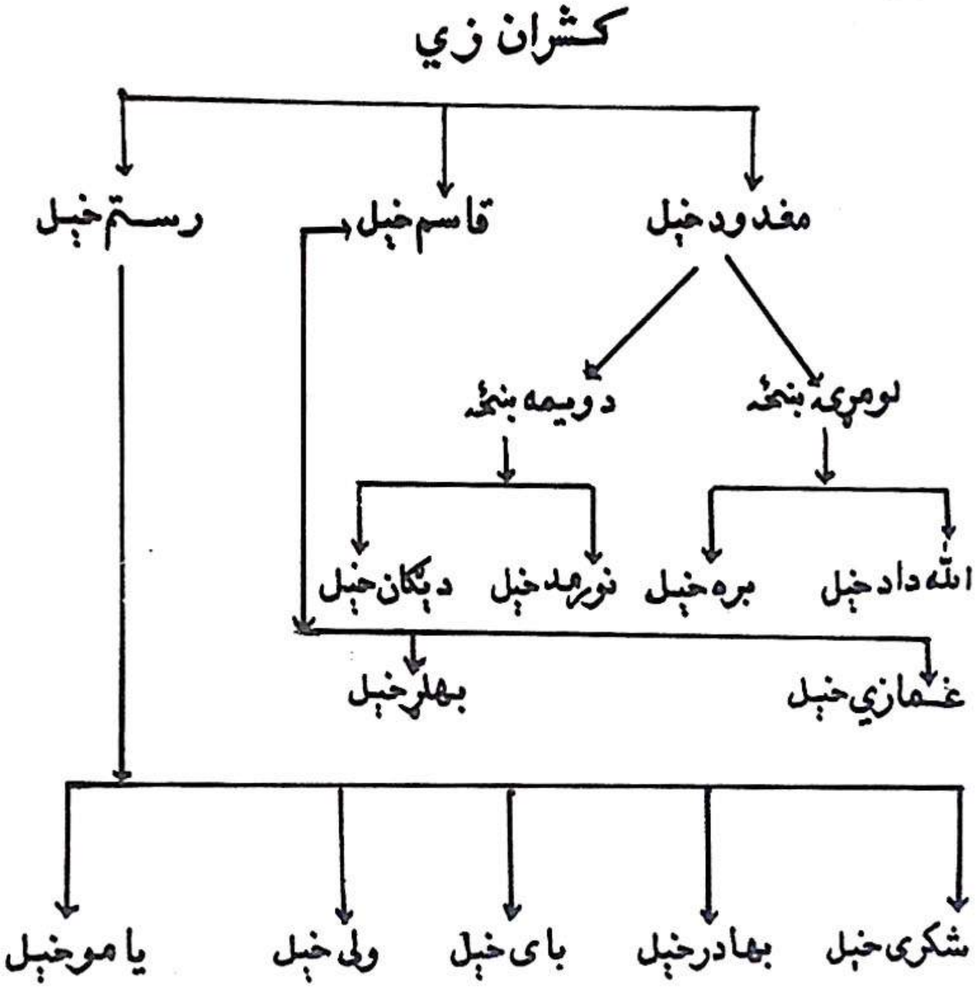

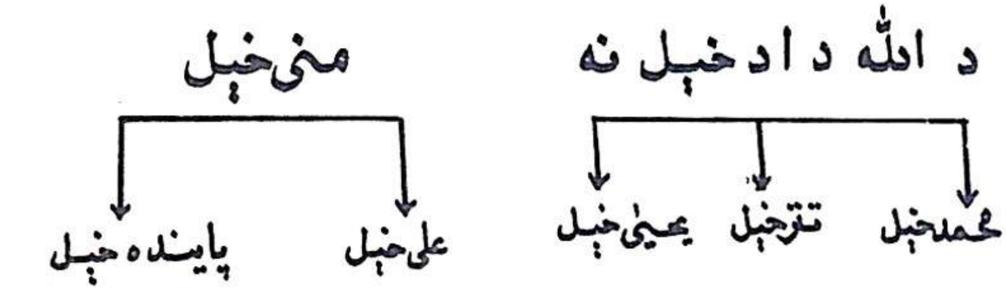

او د بره خان خیل نه

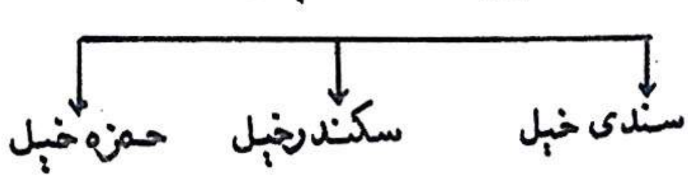

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مشران زي بن عنايت بن کال زي بن عثمان بن مندړ نه

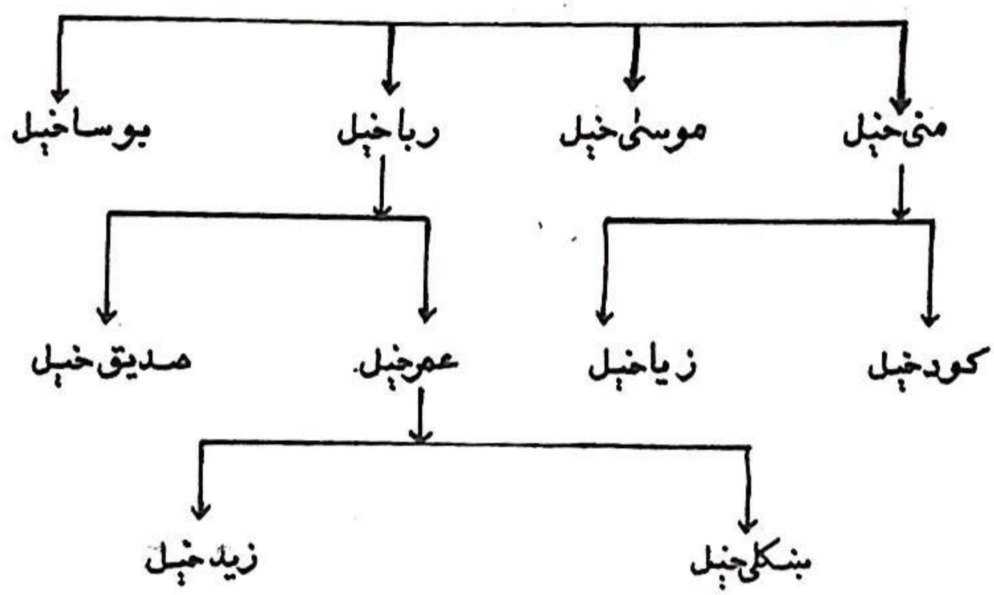

د عیاره خېل بن دولت زي یا بارك نه معروف خېل ، ملي خېل ، قابل خېل دی. او د ملي خېل نه خان خېل ، خواجه خضرخېل، سلطان محمد کوړ دی.

او د قابل خېل نه بهرام خېل ، متاخېل ، زمان خېل ، سنگوخېل او د سنگوخېل نه سعیدکوړ دی.

او د اسمعیل زي بن دولت زي نه بوته خېل ، بقال خېل - جوناخېل ، سکندرخېل ، یعقوب خېل ، د یعقوب خېل نه اوریازی او اسحاق زي دی.

د سکندرخېل نه طاؤس خېل ، دوړخېل ، بام خېل دی. اود

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حسام بن دولت زي نه بازيدخېل دی او د هغه نه سيدخېل او سليمان خېل دی.

د سيدخېل نه جمال، جلال او نيکنام دی، او د سليمان نه - ملاميرداد، الله داد د ملامير نه پيروخېل، نقره دين خېل، عيسیٰ خېل يا نوخېل دي.

شجره اتمان بن عثمان بن مند

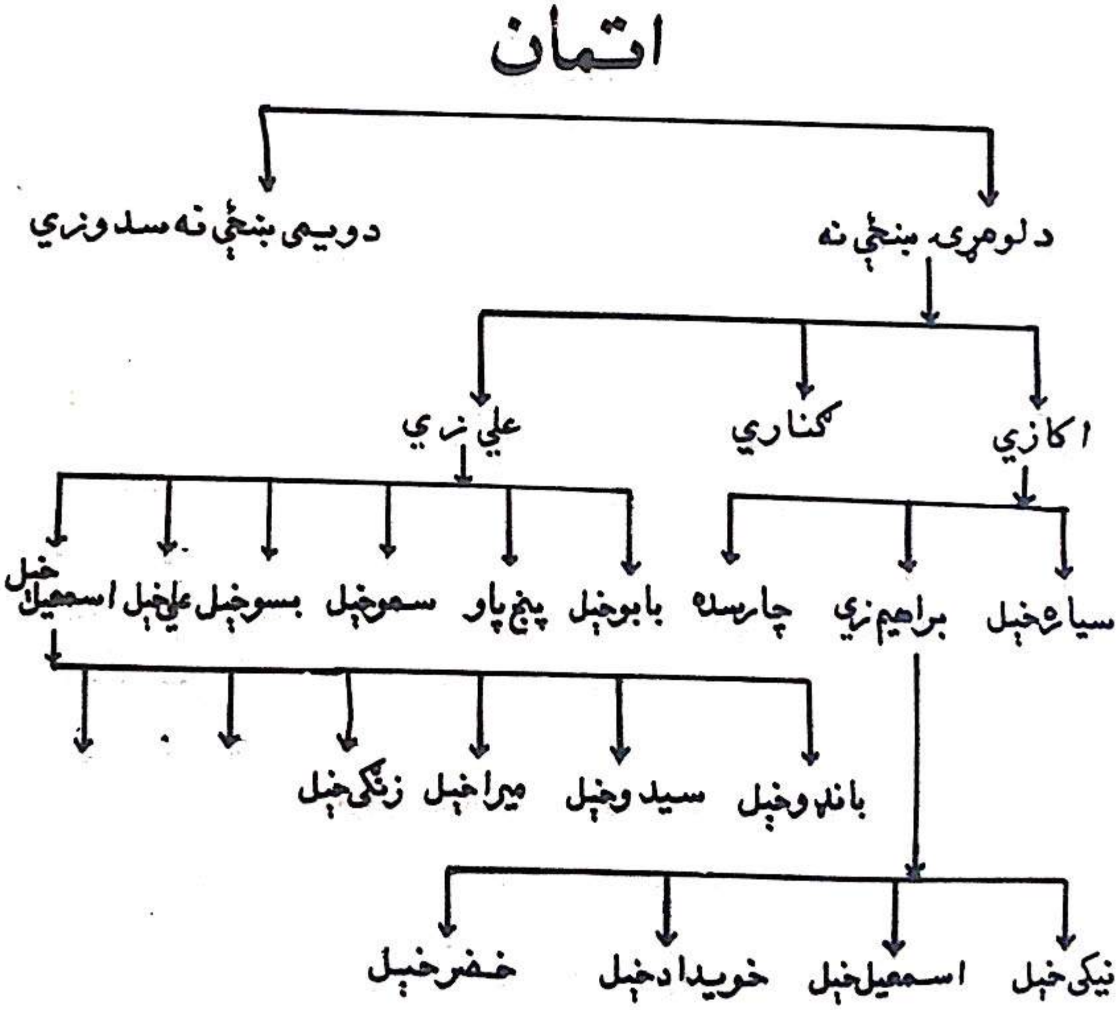

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کنازی

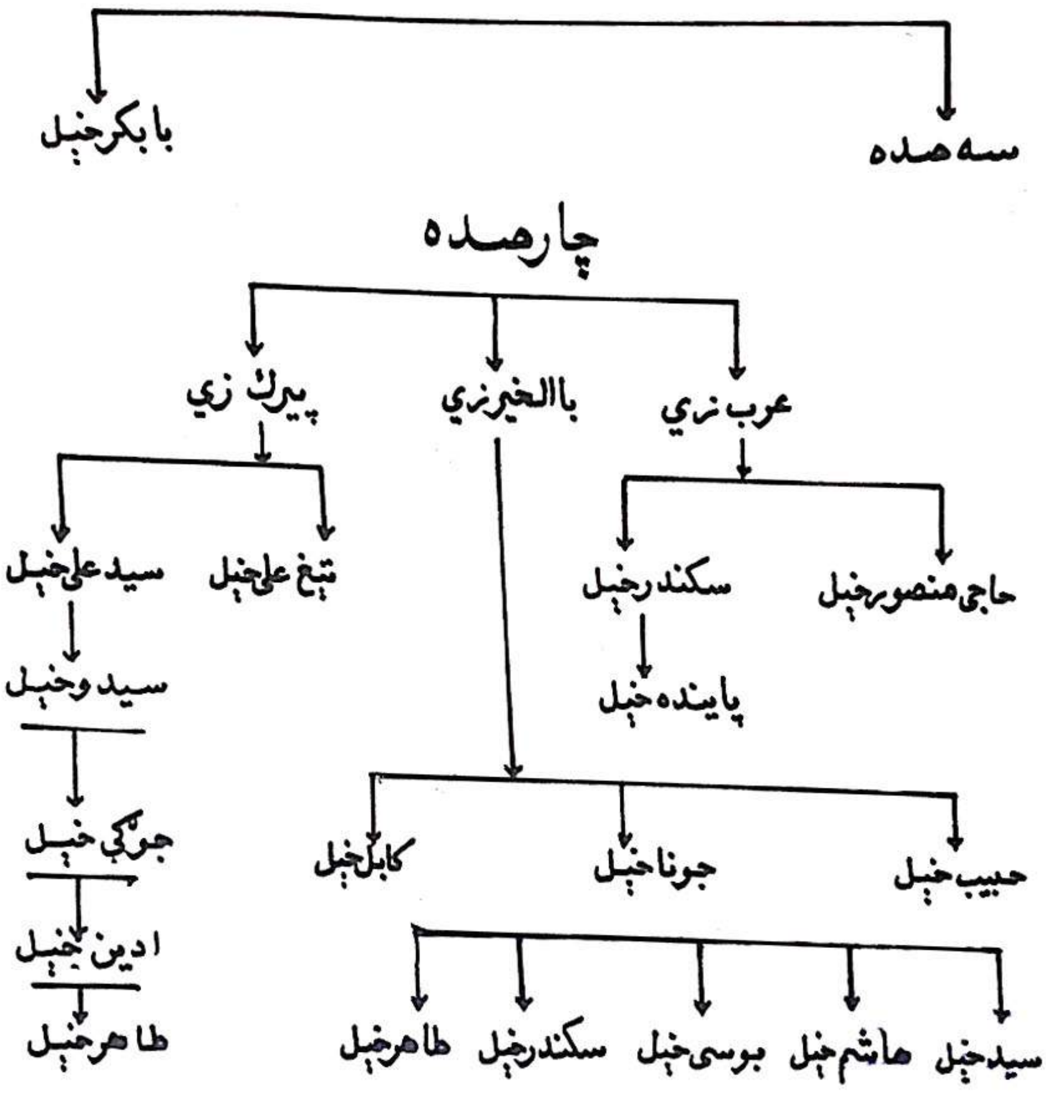

بابوخیل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پنج پاو»

- کالوخېل
- پاینده خېل
- عمرخېل
  - طاؤس خېل
  - باباخېل

«مسمبوخېل»

- بسوخېل
  - دوني خېل
  - حواجي خېل
- علي خېل

«خضر خېل»

- اميرزي خېل
- اوسی خېل
- شادوم خېل

- بابرخېل
- پانوخېل
- مددخېل
- اوریاخېل

د شیخ علي خېل بن پیرک زی نه:

- نیکنام خېل
- فرید خېل
- جهانګیرخېل
- خان خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سه صده بن کنازی نه؛

- سنا خېل
  - مکی خېل
  - همبل خېل
- باره خېل
  - ازی خېل
  - چوړ خېل
  - ظریف خېل

د باکو بن کنازی نه؛

- غلام خېل
  - حواجی خېل
  - فرید خېل
  - رکهیا خېل
- محمد خان خېل
  - حیدر خان خېل
  - بار وخېل
  - سلیم خان
  - بوجی خېل
  - خالد خېل
- موسٰی خېل
  - ایسیو خېل
  - هیبو خېل
  - معکو خېل
  - میا خېل
  - باره خېل

د سدو بن اتمان د (۲) بنځې نه؛

- ابا خېل
  - نصرت خېل
  - دولت خېل
- عمر خېل
  - مانو خېل
  - بسو خېل
  - محمد خېل

(۲) په بل ځای کښې،

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نصرت خېل بن اُتمان بن سدو نه

- میوخېل
  - ایسوخېل
  - غالی خېل
  - درې تپې
  - منصورخېل
  - خضرخېل
  - یابه خېل
- اوسني
  - د اوسني خېل نه بلړخېل – طاؤس خاني، ایپ خېل، یحیایي جوخېل – زکریاخېل دي . او د بلړ نه د زریا خېل دي

او د ،، درې تپې ،، نه : حکاخېل ، مکاخېل ، حسن خېل دي .

د دولت خېل بن اباخېل بن حلوزي بن اُتمان نه :

- دنیاخېل
  - معروف خېل
  - بره خان خېل
- سه صده
  - داود خېل
  - مچي خېل
  - بره خېل
  - شرفه خېل

او د مانی خېل بن عمرخېل بن حلوزي بن اُتمان نه :

- طاؤس خاني
- شمه خېل
- کرم خېل
- شېرزاد خېل

او د یسوخېل بن عمرخېل نه : زیدخېل ، مستي خېل ، سلطان محمدخېل ، جوخېل او قمي خېل دي .

او د محمد خېل بن عمرخېل نه : میري خېل ، سامل خېل ، ایوب خېل او نیکنام خېل دي .

Kitaboona.BlogSpot.Com

د دري زي بن سدو بن اتمان د نسب شجره؛

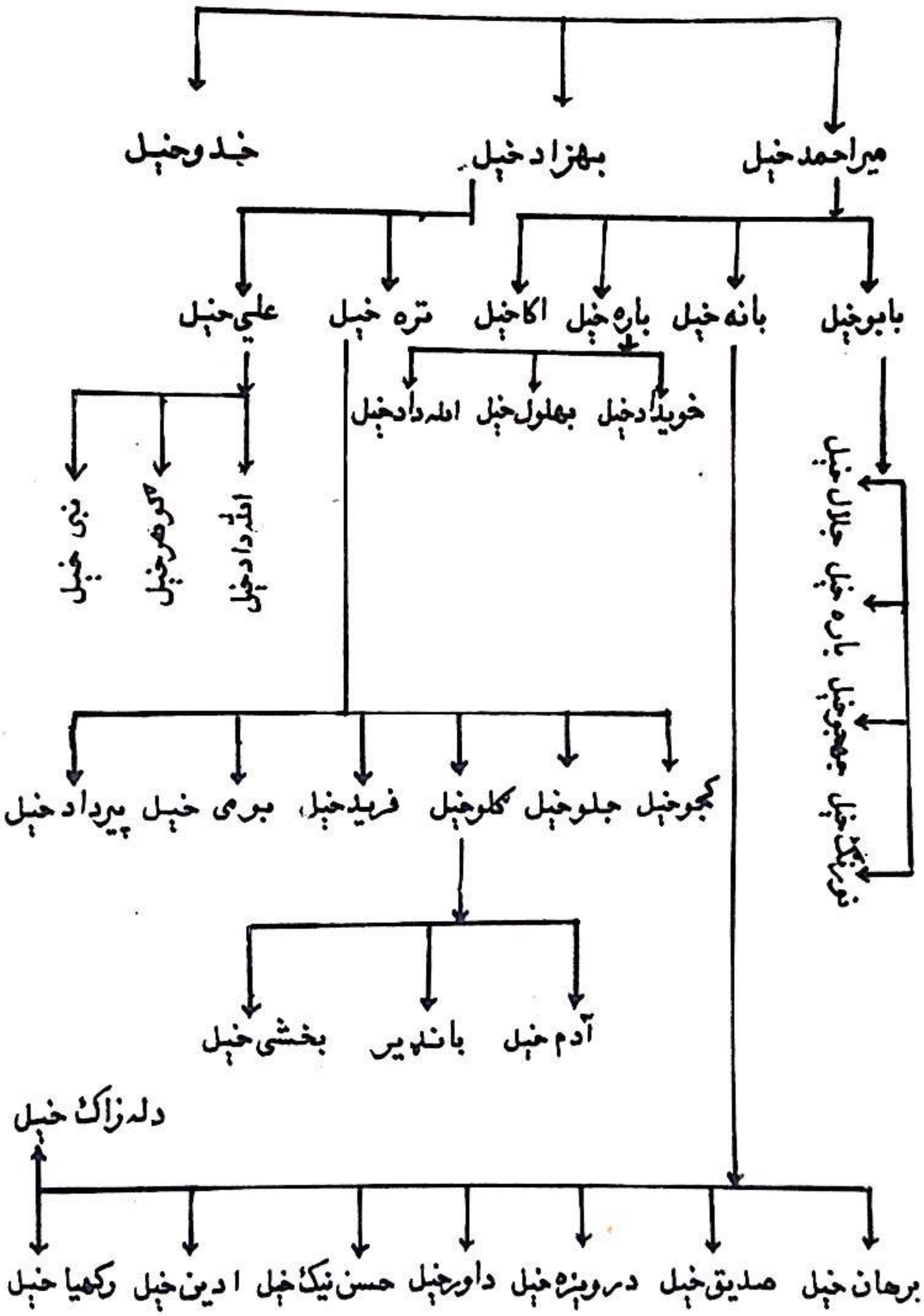

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

"خدوخیل"

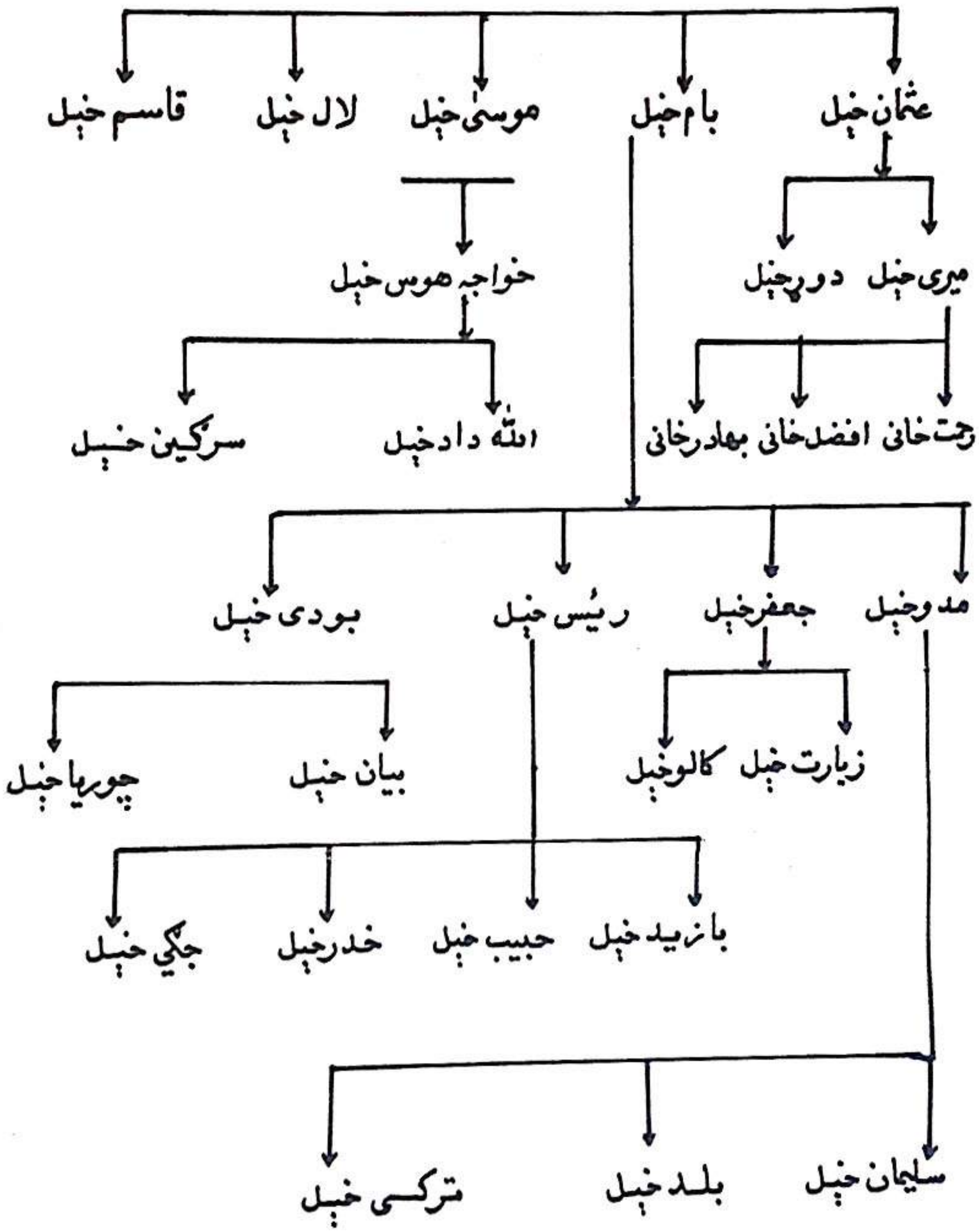

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ر زړ یا زختر بن مندړ بن شیخا بن کند شجره د نسب داسي ده:

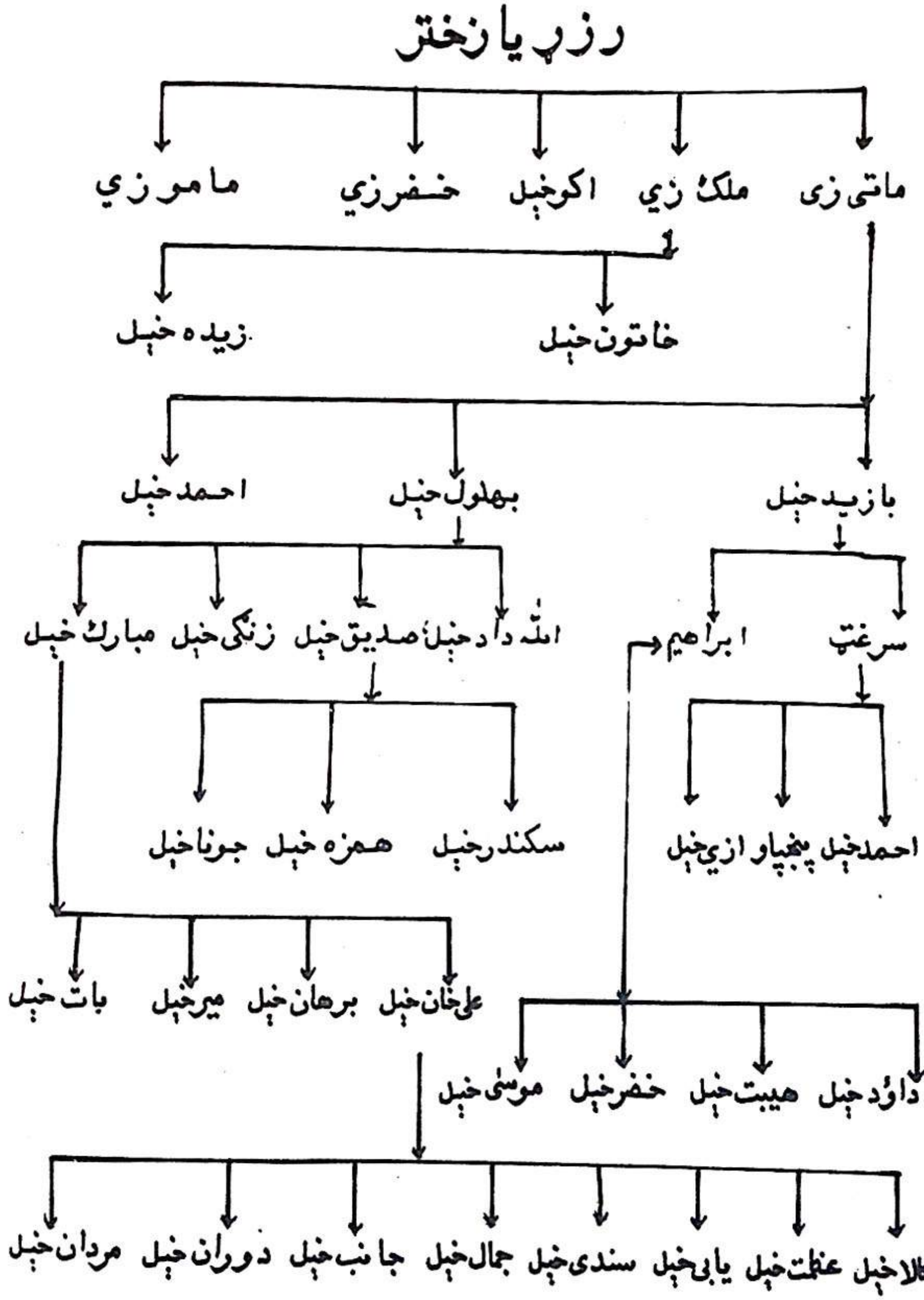

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خاتون خېل بن ملک زی بن ر ز ړ نه :

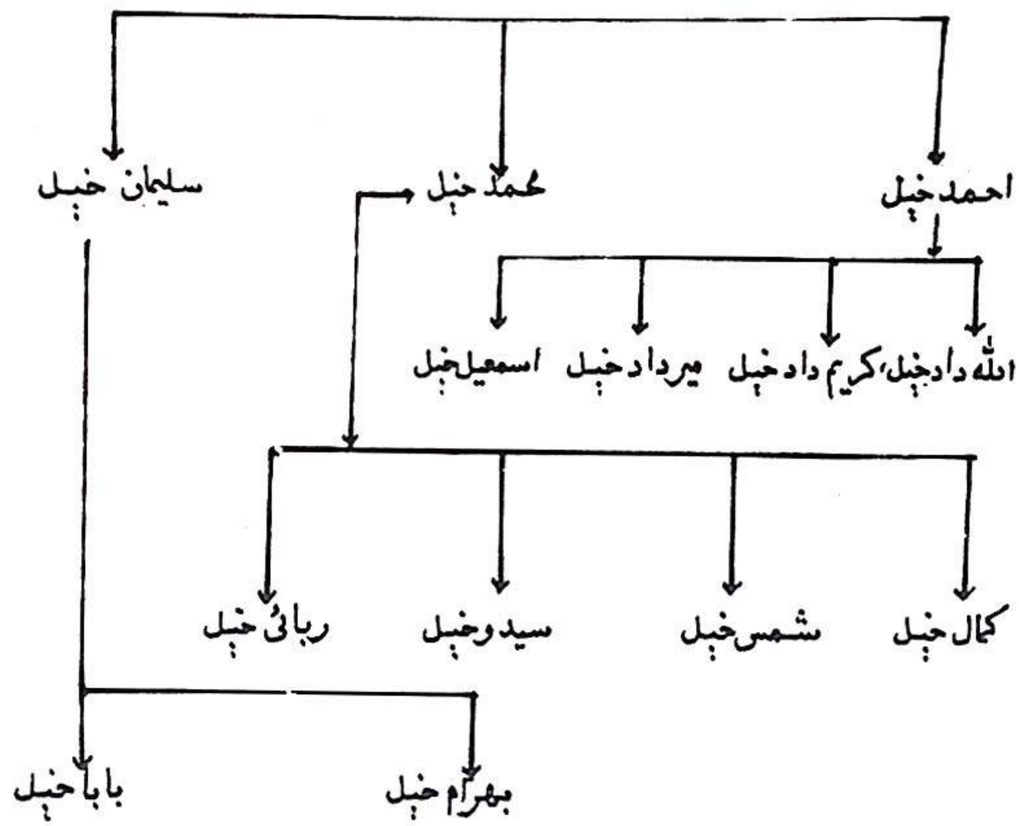

او د زیدو خېل بن ملک زی نه :

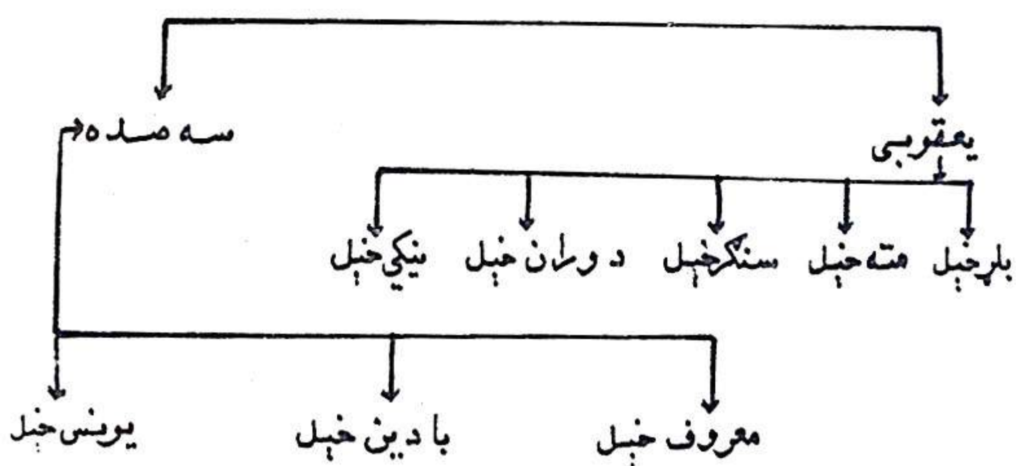

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د اکوړخیل بن ررزنه:

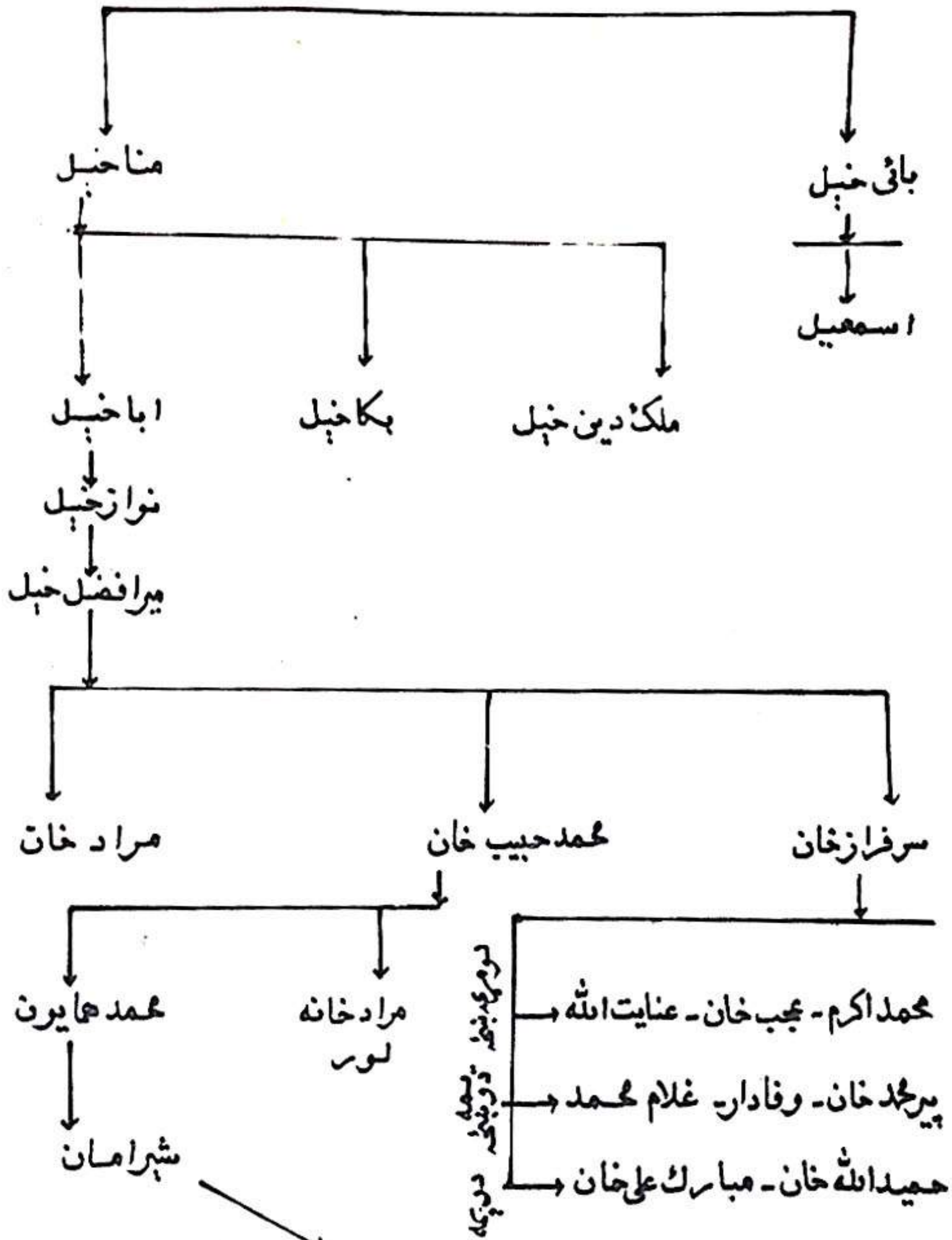

او د شهرامان نه: شهریارخان، اسفندیار او خوږې تبسم ده. او الله یارخان، شارم خان او ابن امان د بلې مور دی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د خضرزي بن رزړنه:

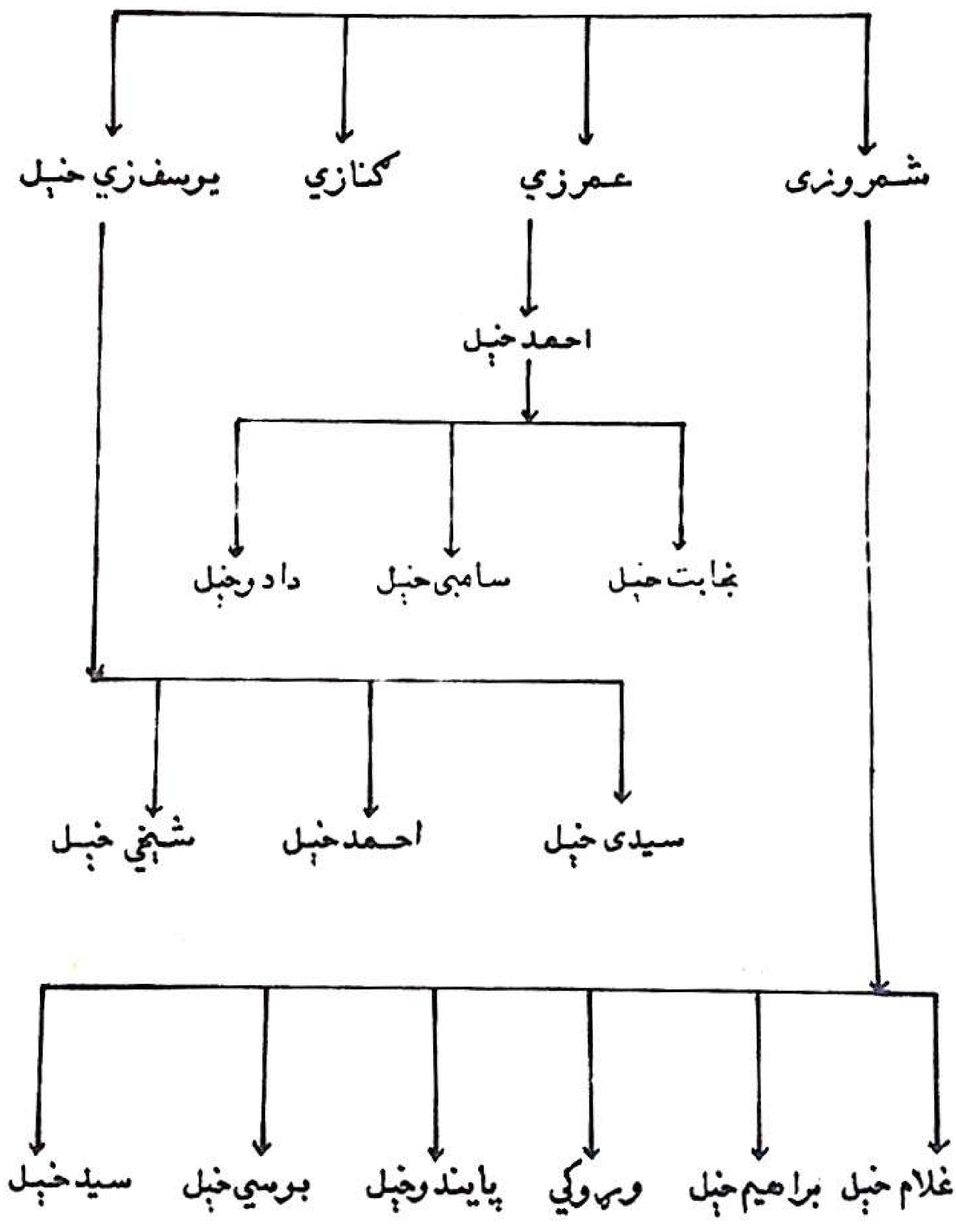

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ماموزي بن رزړ نه؛

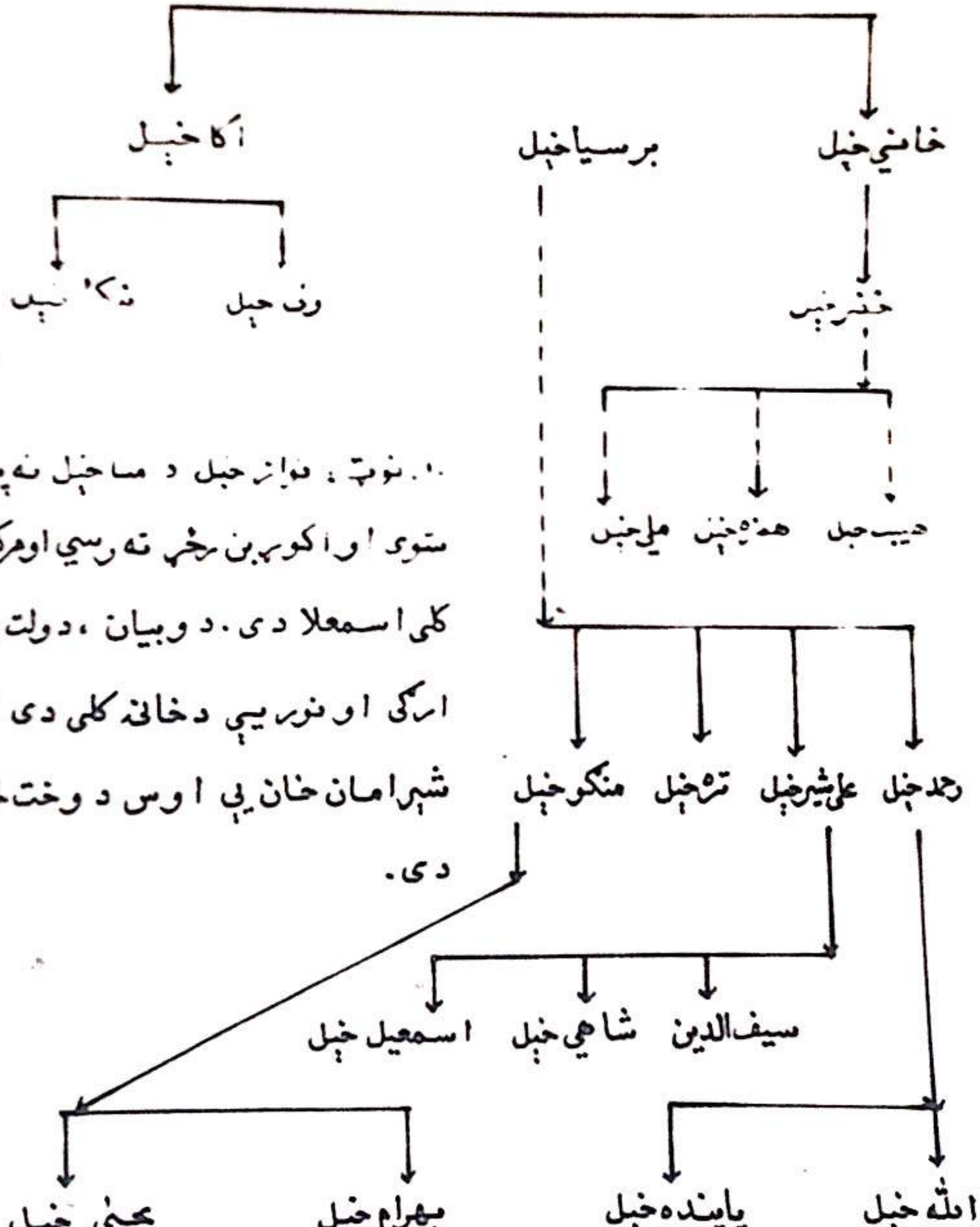

.. نوټ : نواز خېل د ماخېل نه پېل شوی او اکوړ بن رزړ ته رسي او مرکزي کلی اسمعلا دی . د وبیان ، دولت باز ارکی او نور یې د خانه کلی دی او شېرامان خان یې اوس د وخت خان دی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سړبن قبائیل

غوریاخیل، مومند، داؤدزی

غوری بن کُند بن خرشبون بن سړبن بن قیس عبدالرشید

غوری یا "شیخ ابراهیم" (د مخزن افغاني ۸۰۲ پاڼې نه)

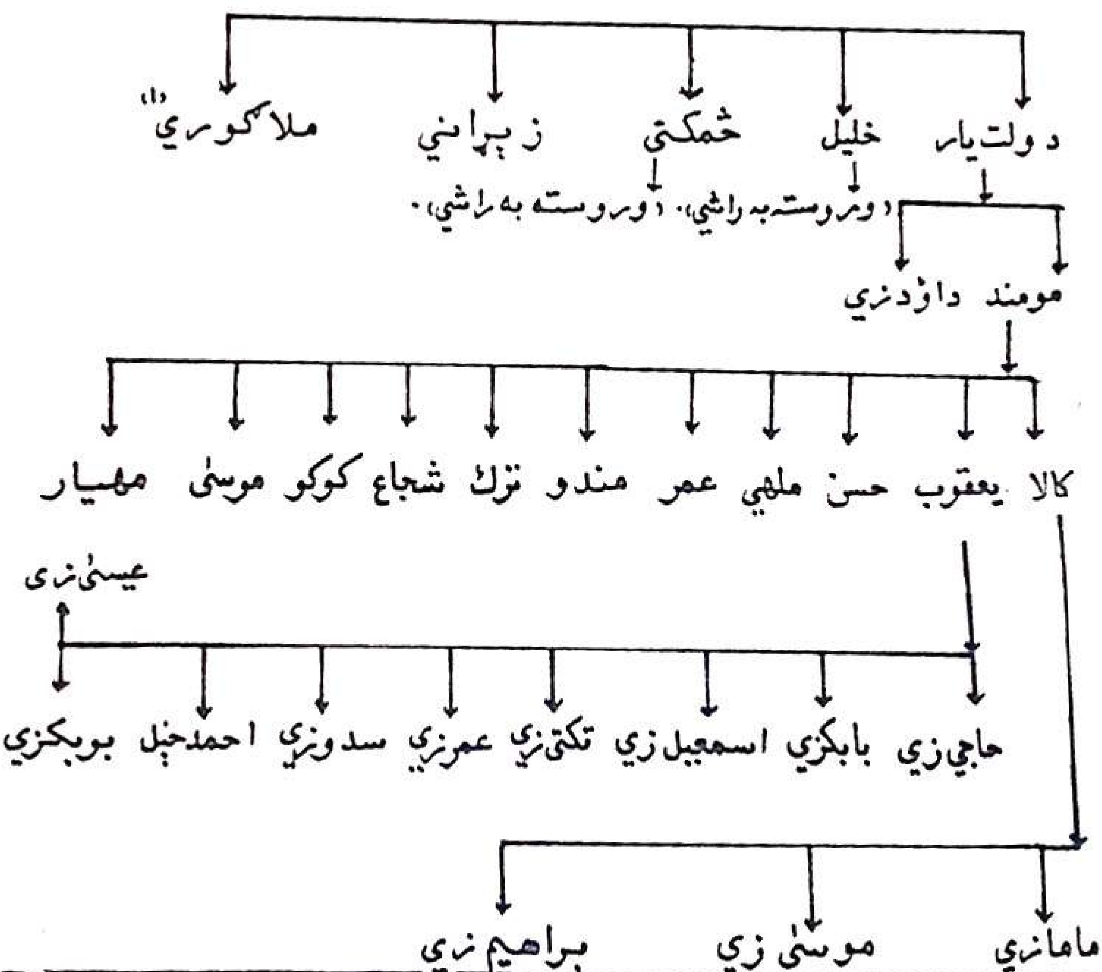

(۱) ملا ګوري د الفستن په قول د غوري پنځم خوی دی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

«حسن»

- ایوب خېل
- شابو خېل
- ساک خېل[1]
- تور خېل

ملهی

- اباخېل
- غازی خېل
- متی زي

مندو

- سلیمان خېل
- عیازی
- مندوزی

د «کوکو» بن مومند نه

- رحمزي
- اکازي
- حیدرزي
- بابک زي

موسیٰ بن مومند نه

- حیدرزي
- عیسیٰ زي
- علي زي
- بایزي
- خوېزي
- عثمان زي

مهیار

- دولت زی
- دوړ
- بنوزي
- یوسف

نوټ: خو عام روایات وائي چې د مسي زي نه بایزی، خوېزي، حلیم زي، ترکزی، اتمان زي او د میتي زي

(۱) په ځینو تاریخونو کې ساک خېل داخېل شوی هم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«کوکوبن مومند»

أحمدزي بن کوکونه
- موسیٰ خېل
- ذکریاخېل
- کوزي
- سنجر

دا کازي بن کوکونه
- قاسم
- اوریاخېل

ذ حیدرزي بن کوکونه
- دولتزي
- یحییٰ زي
- نوروزي
- بختیار

بابکزي بن کوکونه
- کوهتي زي
- بازیدخېل
- استرا

د موسیٰ زي بن مومند بن دولت یار بن غوري نه
- حیدرزي
- عیسیٰ زي
- علی زي
- بایزي
- خویزی
- عثمان زي

الف: د حیدرزی نه: تاجوزي، عمرزي، بائي زي، حاجی خېل دي.

ب: د عیسی زي بن موسیٰ نه: حلیم زي او ترك زي دي چې د حلیم نه گند او کمالی دی (عام روایات دي چې حلیم نه بورشا او همزادی).

او د ترك زي نه: برهان خېل، عیسیٰ خېل، شاه منصور خېل او مورچه خېل دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اودعلي زي بن موسیٰ نه؛ اسمعيل زي او ننتازي دي.

او د بايزي بن موسیٰ زي نه؛ بابا او عثمان دي.

د بابا نه؛ موسیٰ خېل، باره خېل، ميروخېل دي، چې په سه پايئ م يادېږي او ماما زي او نظرخېل يې هم ورونه دي، چې ماما زي د بابا او نظرخېل په عثمان او مخصوص په اتمور ترلي دي.

دعثمان بن بايزي بن موسیٰ زي بن مومند نه؛

١: کريم ٢: اتمور

دکريم نه؛ عيسیٰ خېل، خوګا خېل، ادوخېل او ميتا خېل دي.

او د اتمور نه؛

١: ابرخېل ٢: خوازه خېل

دابرخېل نه: بنادي، مرادي، شلول، بنکر، ترت، اتم کلی، او نظرخېل م په دوی ترل شوی دي.

دخوازه خېل نه؛ کُدا، دوړ، ميرزا، يعقوب، اکر او جمال دي.

دکُدا نه؛ ازاد، وليداد، مياخان او علي خان دي.

دخويزي بن موسی نه؛ اتمان زي، اکارزي، حبيب زي، دويزي دي.

دعثمان زي بن موسیٰ زي نه؛ سدوزي، ابوزي، کوردين او بهدين دي.

نوټ؛ د پاس مومند معروف زي په اوس زمانه کښې داسې دي. دغه پاس زي شسته دي، چې دا دوه بايزی او خويزی په برمومند

Kitaboona.BlogSpot.Com

او دا نور څلور زي په کوز مومند یادیږي .

د داؤدزی مومند د ورور دولت یار د زوی نه :

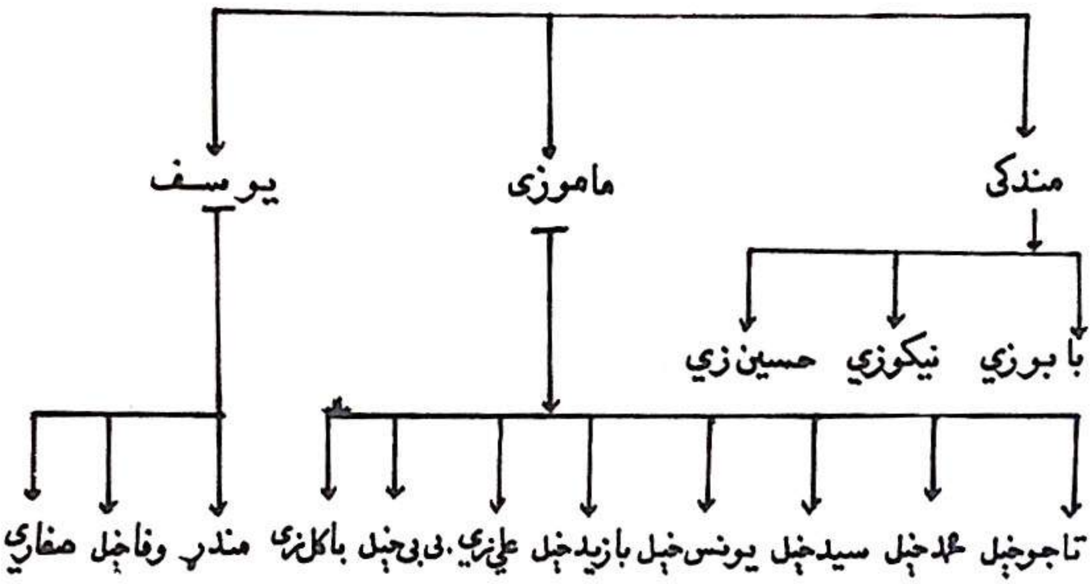

د خلیل بن غوري نه

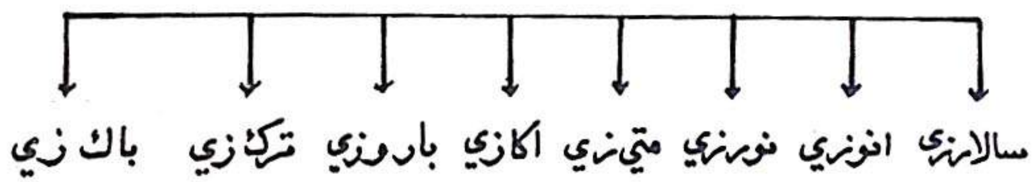

څوکني بن غوری نه

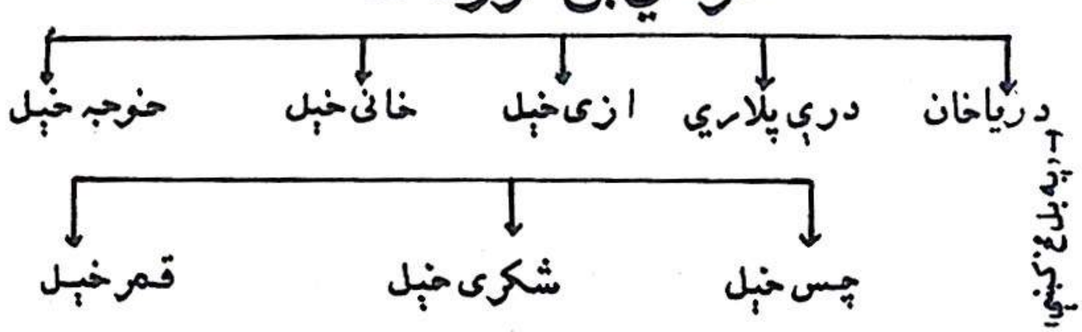

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ریاخان بن څوکني بن غوري نه

- نصرخېل
- برهم خېل
- ترجي خېل
- تونني زي

د خاني خېل بن څوکني نه

- مموت خېل
  - کودر خېل
  - مبارک خېل
  - سلطان خېل
  - مدي خېل
- بلاجو خېل
  - مصطفی خېل
  - تور خېل
  - جمال خېل
  - شېرخان خېل

خواجه خېل بن څوکني نه:

- دری خېل
  - شوبي خېل
  - حکیم خېل
  - ولي خېل
  - فتح خېل
- موزر خېل
  - ګل شېر خېل
  - جلال خېل
  - سنګر خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سربني قبائل:

خمند بن خرشبون بن سربن بن عبدالرشید نه:
خوښکي او محمدزي یا مامن زي دي،

خود خمند نه دا خېلونه دي:

- خوښکي
  - ثوریاني
    - وتوزي
      - جنوزي
      - شهاین زي
      - عاروف زي
      - ابراهیم زي
      - محمدزي
      - غلتوزي
    - حین زي
    - خلف زي
- کتاني
- بنګي زي
- محمدزي یا مامن زي
- توخي

دحین زي بن ثوریاني بن خوښکي نه

- شمي زي
  - عیسیٰ زي
  - علي زي
  - اتمان زي
    - تهدوزي
    - پرچه خېل
    - خوازه خېل
    - شموزي
    - فاطمه زي
  - وشک
  - هدا
  - موسیٰ زي
- ملهي زي
- بهدین

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د شموزي نه عيسیٰ زي ، علي زي ، اتمان ، وشک ، هدا او موسیٰ زي. « دا د خورشيد جهان ليکنه ده ».

د کتاي بن خمند نه

- عزيزي
- بتيک زي
- عمرزي
- غيبي زي

د عزيزي نه زبرزي دي او د زبرزي نه کزلاني دکزلاني نه مچوزي

د مچوزي نه سلمان دي ، د سلمان نه اسمعيل او نورالدين دي .

د عمرزي بن کتاي بن خمند نه: ۱. ملازي ۲. علا زي .

عمرزي

- ملازي
- علازي

او د غيبي زي بن کتای نه ؛

- موسیٰ زي
- خدر
- سيپسل

او د محمدزي يا مامن زي بن خمند نه ؛

- الياس زي
- بارک زي
- مهتزي
- عمرزي
- افغان زي
- قتيني
- رحم
- مشرپاو

خو خورشيد جهان په ۱۱۹ پاڼه کښي وتمان زي پسي تورم زي هم ليکي .

او د توخي بن خمند نه ؛

- بتني زي
- مچي زي
- چاچوزي
- جمل زي
- منصور زي

Kitaboona.BlogSpot.Com

کسی بن خرشبون بن سړبن نه:

«کـسـی»(۱)

الوزی، زمریانی، محمدزی، موسیخ، سیرون، کټران، کومیار، شینواری

هیتي، سلتني، سام

(۱) شیخ ملي خېل (۲) خوګاخېل (۳) میرداد خېل (۴) سنګرخېل (۵) سرکی خېل
(۶) سلیمان خېل (۷) خضرخېل.

خو د تاریخ خان جهاني مخزن افغاني په ۸۰۲ پاڼه کښې لیکي چې:

د شینواري زامن (۱) عثمان (۲) سلیمان دی. د عثمان نه بارك او هدیا دي د بارك نه عبدالله او بدلال دي. د عبدالله نه (۱) حاجي (۲) بوسعید (۳) منديزي (۴) کوبي زي (۵) یحییٰ زي (۶) الوزي دي. د حاجي نه (۱) عبدالرحیم خېل (۲) شبلی دی چې د عبدالرحیم نه سنګوخېل، عدل خېل او علي شېرخېل دي او د منديزي نه همزه خېل، حسن خېل او الیاس خېل (بر شینواری) دي.

---

(۱) خو سرالف پخپل کتاب پټان په ۳۵ پاڼه کښې لیکي چې د کسی زامن: (۱) کټران (۲) شینواري (۳) کاسی دی، چې اولاده یې د کویټې شاوخوا استوګن دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com
(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خرشبون بن سړبن د درې واړه زامنو کند ، ځمند اوکسي شجرې ولیکلې شوې ، لکه په شجروکښې چې یې یاد شوي دي د کند د وه زامن وو ، شیخا یا شیخي یاخیشي خېل یا خبني او بل زوی یې غوري یا شیخ ابراهیم وُ چې اولا ده یې په غوریاخېل باندې یادیږي.

د پټې خزانې په قول چې شرخبون دخپل پلار سړبن او تره بیټ نیکه په ژوند او اجازه د هغوی نه راغلی ؤ او دارغستان په علاقه کښې د غُنډان او سورغره په شاوخوا کښې اوږولي وو. او دا هغه ځمکه ده چې په غوره مرغه یادیږي.

اخون درویزه لیکلي دي چې کله د قندهارځمکې د هغه ځای د - پښتنو په منځ کښې ویش شوې ، نود ترینو ځمکه د خرشبون د اولادې کند او ځمند یعني د خابني خېلو او غوریاخېلو په منځ کښې ور سپدله او دا دواړه ور ونه یې یوله بله سره بېل کړل ، څه موده پس د خابني خېلو او ترینو په منځ کښې په ویاله څه بدرنګی او مرګ ژوبله وشوه او خابني خېل کډې کولو ته مجبور شو او راغله د خپلو ورونو غوریاخېلو سره یې واړول او هغوی ورته یو څه ځمکه ورکړه ، خو یو څه موده پس بارانونه زور شو او غوریاخېل په خپله ورشو کښې تنګ شول او خابني خېلو نه یې خپله ځمکه بېرته وغوښتله ، خابني خېلو په دغه ځمکه ټینګار وکړو ، په منځ کښې جنګ جګړه وشوه او خابني خېل بیا کډې کولو ته مجبور شول

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د کابل په لوړ وکوچیدل ، په دغه وخت کښې د کوملي له خوا - اتمان خیل هم راکوچیدلي وو او د خابني خیلو سره یوځای شول او د هغې ورځې نه ه خابني خیلو او اتمان خیلو پره جنبه سره - یوه جوړه شوه.(۱) څه موده پس مامن زي چې د خمند یوه څانګه ده د خپلو وړونو نه مروړ شو، هغوی هم راغلل او د خابني خیلو سره یوځای او ملګري شو - او د اخلګ نوړ هم - زوړور شول او د کابل په وړمشوکانو د پره او بنه اسوده شول او مال اولادې هم بنه ډیر شو او په دې ټولو کښې د یوسف او مندړ مال اولاد ډیر شو او د دوی قوت څرګند شو، په دغه وخت کښې د تیموړ په کوړنۍ کښې میرزا ابوسعید - حکمران ؤ ، هغه د خپل پلوه د کابل په علاقه کښې خپل زوی الغ بیګ حکمران کړی ؤ ، الغ بیګ میرزا په اول کښې د دې خلکو سره بنه سلوك کولو او دی خلکو یې هم مرسته کوله . میرزا الغ بیګ په کال ۱۴٦۹ کښې د کابل حکمران شوی ؤ او په ۱۵۰۱ع کښې مړ دی. میرزا چې وړوسته قوی نشو، نو د دغو پښتنو د ومره قوت او زوړ یې نشو زغملی . په دغه خلکو یې د اطاعت

---

(۱) خابني خیل د سړبن اولاده ده او وتمان خیل کرلاني دي ، خو په ډله ټپله کښې سره یو شوي دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پاره زور راوړو په نتیجه کښې د میرزا الښکرته د غه خلکو ماته ورکړه او خابنې خېل بریالي شول.

د پښتنو دا بدبختي دېخوا نه لاملګرې ده چې پخپل منځ کښې سره په لږه خبره وران شي او د تمام د تباهۍ سبب شي، همدغسې خابنې خېل او ګګیانې قبیلې په منځ کښې په یوڅنګه باندې بدي او جنګ جګړې پېښې شوې میرزا الغ بېګ(۱) هم دې اوړ ته لمن ووهله او نوړلا هم پسې د ېرکړه او د خابنې خېلو سره یې هم دوستي جوړه کړه. او څه موده پس د خابنې خېلو ټولو مشرانو ته یې بلنه ورکړه او میلمانه یې کړه.

د خابنې خېلو ټول مشران چې (۹۰۰) تنه کېده بې وسلې دغه میلمستیا ته ورغلل، یواځې دَ یوه تن محمود د محمد چغرزي د زوی سره یوه چاړه پټه په بلاوه وه.

دګګیانیو یو مشرچې چښکا نومېده میرزا ته لمسه وکړه چې د ومره پښتانه مشران بیا تاله په لاس نه راځي، همدا مه د دوی کار خلاص کړه. میرزا هم ورته زړه ښه کړ او دا ټول مشران یې دجرګې په ځای کښې راګیر او قید کړل. محمود په دغه حال

---

(۱) : میرزا الغ بېګ د بابر تره په کابل کښې په ۱۴۶۹ ء کښې حکمران شو او په ۱۵۰۲ ء کښې مړ دی او وروسته د مرګ یې بابر کابل په ۱۵۱۰ ء کې ونیولی دی (زسیال)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې هم خپلو مشرانو ته وویل چې له ما سره یوه چاړه شته دی او په دې به زه د میرزا الغ بیګ کارخلاص کړم، خو هغوی د دې کار نه منع کړو. په دغه وخت کښې ملک سلیمان د ملک احمد تره میرزا ته دوه سوالونه وکړل، یو دا چې موږ زړو ښځو نو زموږ وارده زاړه او زنانه پرېږده چې چرته چې ځي هلته لاړه شي او دوی مه قیده وه او بل زما دا وراره ملک احمد مه وژنه او دی پرېږده چې لاړ شي او خپلې کډې خوندي کړي.

میرزا د ملک سلیمان دا دواړه سوالونه ومنل او نور دوی ټول بې مړه کړل او د کابل قطب طرف په سیاه سنګ کښې یې ښخ کړل چې دغه مقبره د شهیدانو په مقبره شهرت لري او ویلی شي چې دا پېښه به ممکن ۹۰-۱۴۸۰ع کلونو ترمنځ شوې وي. د دې خونړۍ واقعې نه څه وخت پس د خانبې خپلو قبیلې د ملک احمد په مشرۍ کښې د کابل نه مخ په ننګرهار را وکوچېدلې، ترکامنې په لغمان کښې پاتې شو او یوسفزي او مامن زي راغلل په ننګرهار کښې مېشته شول. څه موده پس د یوسفزو او مامن زو په څه خبره سره ښښته وشوه او مامن زي یې مات کړه او دوبرتا وانې شو، بیا یې ترمنځه دوغه جوړه وشوه او یوسفزو ننګرهار مامن زو ته پرېښوده او دوی ترې ښکته پېښور ته راغلل. په دې وخت کښې میرزا الغ بیګ خپل ملګری ګګیانی هم د

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابل نه وتلو ته مجبور کړل او مغوی هم ننګرهار ته راغلل او د پردو د مرستې نتیجه یې ولیدله .

ویلی شي چې په دغه وخت کښې په پېښور، باجوړ او نوروشاوخوا ځمکو دله زاك (چې د کرلانو یوه څانګه ده) پراته وو، (خوځینې مورخین وایي چې د نور و پښتنو قبایلو هم د پرخلك د پېښور شاوخوا ځمکو ته راغلي وو) .

یوسفزي د خیبر په لاره پېښور ته راغلل او د دله زاکو سره یې د سپېره سنګ په مقام جرګه وکړله او د استوګنې د پاره یې ترې څه ځمکه وغوښتله، دله زاکو د " دواوې "، ځمکه ورته ورکړه، چې بنه ودانه علاقه وه . ملك احمد شکریه ترې وکړه، خو ورته یې وویل چې زموږ نور عزیزان هم را پسې را روان دي، دا ځمکه به موږ ته بس نشي . دله زاکو ورته وویل چې اشنغر چې هغه وخت د سوات د سلطان رعیت وو او تاجك پرې پراته وو او د شاوخوا نورې ځمکې لکه دانشکول او د امبار کنځي آن د باجوړه پورې تاسې نیولی شئ . او یوسفزي او مندړ راغله په دواوه پر پو تل، خو ورپسې نور قام یې هم راغی، د چلرسدې په نمرخاته د مردان علاقې ته هم پسې ور وغځېدل، اشنغر یې هم ونیوه او ځینې خلك یې تر باجوړ پورې ورغلل او د لاشوړې په دره یې قبضه وکړه او آن د پنجکوړې تر سینده

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورغلل. په دغه وخت کښې د تيمور د کورنۍ زوال راغلی ؤ، او د پښتنو د ترينو د کورنۍ اقتدار وو، د دې د اقتدار له کبله غوریاخیل هم مهاجرت ته مجبور شول او ښکته راوکوچېدل او مخ په قطب په خاښې خېلو پسې را وخوځېدل.

لکه څرگنده چې ليکلي شوي چې په ننگرهار کښې گگياڼي او مهمنزی او په لغمان ترکاڼي پراته وو، غوریاخیل هم ننگرهار ته راغلل او له دغه قبايلو سره يې ماتې گوډې پېښې شوې. د غوریاخېلو په راتللو گگياڼي او ترکاڼي د ځان د پاره د بلې علاقې په لټه کښې شو.

ترکاڼي د ډېرې مودې نه د باجوړ په طمعه وو، نو باجوړ ته يې يوه ډله سړي ولېږل⁽¹⁾. گگياڼي هم چې خبر شول، د دوی په سيالۍ کښې خپل سړي دوی هم باجوړ ته ولېږل، خو د ترکاڼو نه يې ماته وخوړه او بېرته په ستنه راغلل. د گگياڼو طمع چې د باجوړ نه لنډه شوه نو د مومند و په صلاح يې خپل مشران او سپين ږيري يوسفزو ته په ننواتې ولېږل او د ملک احمد نه يې د استوگنې د پاره ځمکه وغوښتله، ملک

---

(۱) ترکاڼي د (۱۵۱۹ع) پورې چې باجوړ بابر مغلي نيولو باجوړ ته نه وو راغلي او دا هم يقيني ده چې په (۱۵۰۸ع) کښې ترکاڼي په لغمان کښې وو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمد یو پوه او مدبر سړی ؤ، نو د دله زاکو د طاقت په مقابل کښې یې دا غوښتل چې د خانښې خپلو ترمنځه یو کلک اتحاد او یووالی جوړ کړي، نو هغه د خپلو مشرانو په صلاح د ګیګیانو - نتواتې ومنله او هغوی ته یې د دواوې ځمکه دا ستوګنې د پاره ورکړه او مهمنزو سره یې د اشنغر وعده وکړه.

ګیګیانو ته چې دا ستوګنې د پاره «دواوه» په لاس ورغله نو هغوی دغې علاقې ته ورغلل او هلته آباد شول.

لکه چې مخکښې لیکلي شوي دي چې یوسفزو د د هقانانو یا د ګانانو، نه اشنغر نیولی ؤ، نو د هقانان د دره مورې پلار د خپل مشر میرهنده په مشرۍ سوات ته لاړل او د تاهنی خواوشا یې واړول. سواتیانو د یوسفزو د مخکښې راتلو د مخنیوي د پاره د ملکنډ دره هم ونیوله او د شاه کوټ په دره یې هم قبضه کړې وه. او د یوسفزو د مخکښې تګ دا لارې یې نیولې وې. د وعدې سره سم یوسفزو د هشتنغر علاقه مهمنزو ته ورکړه او مهمنزي په هشتنغر آباد شول او ګیګیانې په - دواوه مېشته شول، نو د دله زاکو سره یې بد سلوک را - واخیستلو، چې په دې خبره ملک احمد هم خفه شو ګیګیانو او دله زاکو پرله پسې کشمکش په نتیجه کښې جګړې جوړې شوې او د ګل بېلې په مقام چې د داؤدزو په علاقه یوکلی

Kitaboora.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، دله زاکو ګیګیانو ته ماتې ورکړه، ملک احمد په دې ماتې
بیا د خپل اولس او قام او قبیلې اتحاد ته چمتو شو او د دله زاکو
سره یې د یو فیصله کن جنګ پرېکړه وکړه، ځکه چې د دله زاکو
نه یوسفزی په تنګ شوي وو، نو ملک احمد ټول یوسفزی
مندړ، ګیګیانی، مهمندزي، وتمانخېل او ګدانه سره یو کړل او
یو لوی لښکر یې جوړ کړ. دله زاک هم خبر شول او د جنګ-
تیارې یې وکړه، او جنګ جوړ شو. د خانيخېلو او دله زاکو
دا جنګ د کاټلنګ او شهباز ګړهی ترمنځه وشو او زړور
جنګ د ګدر په خوړ وشو او اتمانخېلو پکښې ډېره میړانه و-
ښوډله او د دې وجه یو ډول د خرمني ډالونه وو چې د هغې
تر شا به تیر انداز راروان ؤ. د دله زاک د لښکر کوټ له خوا
جنګ ته راووتل. اخون درویزه وایي چې د ټولونه لومړی
د علي اسمعیل زوی چې شیرین نوم یې ؤ د خوړ نه راووتل
او د زړنکي دله زاک زوی یې وواژه او لاس په لاس جنګ-
وښتلو، خو د دله زاکو پښه وښویده او په تېښته شو. د
یوسفزو لښکرو پسې ؤ او د سویل په لوري یې د دله زاکو
لار بنده کړې وه، نو دله زاک د لنډي سیند په سویل خپلو
عزیزانو ته لاړ نه شول او په اباسین پورې وتل:
د دې جنګ صحیح تاریخ خو معلوم نه دی، خو قیاس دا مې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی چې په ۱۵۱۹ ع نه پس او د ۱۵۲۵ ع نه مخکښې څه وخت به شوي وي.

لکه مخکښې چې ویلي شوي دي سواتیانو د یوسفزو د حملې له وېرې د سوات په لوړ تللي تړلي درې، لکه: موره دره، مالکنډ، شاکوټ او چرات او نور نیولي وې، په دې وخت کښې په سوات باندې سلطان ویس حکمران ؤ (دا معلومه نه ده چې دا د کومې کورنۍ او څوك دی؟) دغه سلطان د یوسفزو د غلبې نه د ساتنې په غرض د ملك احمد سره خپلوي کړې وه او د هغه خورېې واده کړې وه. د سلطان ویس صدر مقام مینګوره وه، څه موده پس چې د ملك احمد خور مړه شوه او د سلطان ویس سره بیا د یوسفزو نه وېره پیدا شوه او د هغې لوی عامل دا ؤ چې یوسفزو په دله زاکو هم بری موندلی وه او د دغه جنجال نه خلاص وو او د سوات د نیولو په تکل کښې وو، سواتیانو خپل د برنور په موړ دره اچولی ؤ او څه لښکر د سلطان ویس په ماتحتۍ کښې په مالکنډ دره ؤ خو غافل ؤ ځکه چې د جنګ ټول زور په موړ دره ؤ، یوسفزو چل وکړو خپل لښکر یې شپه په شپه مالکنډ ته ورسولو او د هغه ځای سواتی لښکر یې مات کړو او مالکنډ یې ونیوه، میرهنډه هم د موړې نه د سوات تامنې ته ورغی چې د سلطان ویس

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کمک وکړي او د یوسفزي لښکر تم کړي، خو وار تېر ؤ. یوسفزو سوات قبضه کړی او وروـ ورو یې ټول سوات آن د پوړنې او چکیسره او کانړا او غوربند هم ونیول او د تالاش علاقه یې هم قبضه کړه او د کاټکلي په مقام یې د باجوړ لښکر هم مات کړ، دا رنګ برنګ علاقه یې ان تر ناوګه ونیوله، نو د ملک احمد په مشوره او صلاح «شیخ ملي» چې د مندړو په اولس کښې د پیرک په ذیله کښې یو هوښیار سړی ؤ او د ملک احمد په هره ښه بده کښې مشاور او ملګری ؤ د نیولې شوو علاقو د وېش بند وبست پیل کړ.

دا علاقه د د وا وې او هشتنغر نه نیولې د لنډي سیند په قطب د اباسین ترغاړې پورې د سیمې سوات، بنېر او ـ باجوړ په څه برخه او دیر او نور ځایونه کېدی شي داوېش د دېر تدبیر او فکر، غور او محنت کار ؤ او دا یو داسې چاکولی شو، چې هغه د فکر او تدبیر خاوند، په قبایلي مزاج واقف او د دغه ارتې ځمکې د جغرافیه نه ښه خبر وي او ـ «شیخ ملي» د دې لوی کار د کولو قابلیت لرلو.

د شیخ ملي د دې وېش څه پوره تاریخ خو معلوم نه دی، خو قیاس دا کېدی شي چې دا به د ملک احمد په ژوندا د کال (۱۵۳۰ع) شاوخوا شوی وي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داکار په داسې قابلیت او هوښیارتیا شوی دی، چې سړی ورته اوس هم تعجب کوي. مثلاً چې چېرته د یو د وو قبیلو جګړه پرې کېدونکې وه او احتمال ؤ د هغو په منځ کښې پرته ځمکه یې کومې ستاندارې کوړنۍ ته د خېرې یا «سېرۍ» په نامه ورکړې چې اینده د دوی پرې پېښه نه شي.

د دې وېش په اثر د واوه دګیګیانو، هشتنغر دمهمنزو او ارنګ برنګ د وتمانخېلو ورسېدلو او د سوات او سمې په منځ کښې قطب ته یوه ټوټه ځمکه نوره هم وتمانخېلو ته ورکړې شوه او ګدا نه ته د قطب په لور غریزه علاقه ورکړې شوه او د سوات زرخېزه ځمکه او سمه یوسفزو او مندړو ته ورکړې شوه.

د شیخ ملي او ملك احمد قبرونه په سوات کښې دي لکه د ملك احمد قبر په الله ډنډ کښې او ویلی شي چې د شیخ ملي قبر په غوربند کښې دی.

(د خوما د نوي کلي د روشن خان چې د تاریخ یوه مینه ورېځ هم دی او ځینله مؤرخ هم، او ریدلي چې د شیخ ملي قبر په سوات کښې دی او ماته معلوم دی.)

دا د واړه اشخاص د مندړو د قبیلې نه وو، ځکه په دې وېش کښې بیا ځه بدلون راغلی چې د سوات پنجکوړې-

(c) ketabton.com: The Digital Library

بونېر ټوله غريزه علاقه د يوسفزو او مندړ ټول سمې ته راغلي دي، دا خبره د خان کجو د قبر نه هم معلومېږي. دا قبر د هواېي د مانيري په منځ د بدري نالي په غاړه د کجو غونډۍ ته مخامخ پروت دی، هغه مال د مندړ و علاقه وړانه او د سوات د يوسفزو علاقه ښه ودانه وه، خو نن د مندړ و علاقه د نهرونو له برکته ډېره ودانه شوې ده او د يوسفزو په علاقه کښې په سمه او سوات، دير او دنوړو ځايونو کښې شپږ لويې نوابۍ هم وې، چې د پاکستان د جوړ ېدو سره ختمې شوې. د ملك احمد قبيله څکښې هم د داشکول او امبار د نيولو په تکل کښې وه د باجوړ د دله زاکو مشر هلته ملك هيبو ؤ او ښه د اقتدار خاوند ؤ، يوسفزي يې هلته نه پرېښودل، نو يوسفزي مجبوره شول او د خليلو نه چې د غوريا خېلو يوه څانګه وه، د مرستې غوښتنه وکړه. خليل په دغو ورځو کښې د خپلو وړونو عزيزانو سره په جنګ جګړو اخته وو، خليل د يوسفزو سره راپاڅېدل او بلې خوا ته ملك هيبو خپل قوت او قدرت ډېر غاوره ؤ او خپله خبره ټينګ ولاړ ؤ او يوسفزي يې باجوړ ته نه پرېښودل. په دې وخت کښې مومند چې د غوريا خېلو يوه مهمه څانګه وه او ترکاڼي چې د خاښي خېلو

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذيله وه ، د ملك هيبو او يوسفزو د جوړې د پاره د-
جرګې په ډول باجوړ ته ورغلل ، خو دا مرکې بريالۍ نه شوې
او ړوغه ونشوه او ملك هيبو د يوسفزو سره جګړې ته
تيار شو او جګړه ونښته ، مومند او ترکاڼي هم يې طرفه -
پاتې نشول او د يوسفزو په مرسته ودرېدل . په جنګ کښې
د يو ترکاڼي برهان دلاسه هيبو ملك ووژل شو او د ملك
هيبو زغرې يو مندړ ميرجمال نومي وېوړه او په ښېړ دره
کښې د هغه سره تر ډېرې مودې وه .

يوسفزي په دې جنګ کښې بريالي شول او دله زاکو
ساتې وکړه او خليلو او يوسفزو باجوړ قبضه کړو ، څه
موده پس د خليلو او يوسفزو په منځ کښې هم جګړې پېښې
شوې او خليل په دغه جګړه کښې بريالي شول او يوسفزي
مات شول او د ملك احمد نه يې مرسته وغوښتله ، -
ملك احمد پخپلو عزيزانو خفه شو او مرستې ته يې ملا
وتړله او د طاقت د استعمال سره يې د سياست نه هم کار
واخيست او ملك ميرجمال يې د ملك هيبو کورنۍ ته په ښوانې
ور وليږه ، هغوی د ميرجمال ښوانې ومنله او د يوسفزو
مرستې ته هم ودرېدل ، يو خو ميرجمال او د هيبو کورنۍ
سره يو شوه او لښکرې يې باجوړ ته راټول کړا و د بلې خوا

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملك احمد هم د پناه يالي او د انشكول په لاره تر ناوكـي را ورسيد او د خليلو او يوسفزو جگړه جوړه شوه او خليل مات شول او ښځې او واړه زاړه يې د ملك احمد د لښكر په لاس ورغلل. ملك احمد او ميرجال جگړه وكړله او په سوله يې د خليلو بنديان، په دې شرط چې د وی به باجوړ د ړې ته ورپرېږدي، پرېښودل. د باجوړ دا جنگ د راورټي د وينا مطابق به د ۱۵۱۷ع په خواوشا كې شوی وي. په باجوړ كښې د غوريا خېلو دا جنگ د پېښور په وادۍ او خواوشا علاقو د قبائيلو د مهاجرت اغاز ؤ (۱)

د غوريا خېلو د پاره چې د باجوړ څخه بنده شوه، نو دوی هم د خانبې خېلو په پله روان شول او د خيبر په لاره پېښور ته راغلل. دا علاقه لا تر دغه وخته پورې د خيبر نه تر خيرآباد پورې د دله زاكو په ولقه كښې وه. خليلو او مومندو هم د دله زاكو نه دا ستوكنې د پاره څه ځمكه وغوښتله، خو

(۱) مومند چې د غوريا خېلو يوه مهمه څانګه ده د بابر مغل بادشاه چې په كال ۹۱۳ هـ كښې د غلجيو پښتنو دا رام كولو د پاره هڅه خواتللي ؤ د مومندو ياد هم كوي. په دغه وخت كښې مومندو مقر خواوشا او د غزني په نانی او سرده كښې آباد وو، د بابرد وينانه د مومندو د مهاجرت تصديق كېږي چې د نهم هجري قرن په آغاز كښې شويدی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دله زاکوچې څه ښیگړه د یوسفزو سره کړې وه او نتیجه یې بدې لېدلې وه ، هغه لاورته یاده وه ، نو د وی ته یې انکار وکړ نو خلیلو ، مومندو د میرزا کامران نه چې د بابر زوی ؤ او په کابل حکمران ؤ ، د کومک او مرستې غوښتنه وکړه ، میرزا - کامران د خپل ورور همایون نه ، چې د بابر بل زوی ؤ ، او د هغه په ځای باد شاه ؤ ، د حملو وېرې نه د یوې قبیلې - احسان منده کول د ځان د پاره گټه گڼله ، نو د هغوی کومک او مرسته یې وکړه او خلیل مومند د دله زاکو په مقابل کښې - بریالي شول .

نو دلته داویلی شو او یقین کیږي چې پېښورته د خلیلو مومندو ورتگ چې د میرزا کامران په وخت کښې شوي دی ، نو دا به د ۱۵۳۰ ع او ۱۵۴۵ ع په منځ میانه زمانه کښې شوې وي .

خلیل د خیبر په خوله کښې پرې وتل او د دوی مشران به د ارباب په نوم یادېدل او د اپریدو سره یې هم ښه تعلق ؤ نو مغلو ، سیکانو او انگرېزانو به د اپریدیو سره جرگې مرکې هم د دوی پواسطه کولې او د وی د اپریدو په خوی بوې - ښه بلد وو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخانبي خېلو او غوريا خېلو

تعلقات

دپېښورپه ودانه علاقه مومند پرېوتل او دا زړه خېزه - علاقه يې په لاس کښې شوه او ورسره دګندا او مېچنې لارې هم راغلې او د وچې لارې او سيند محصول به يې اخېستلو ، نو خليل مومند په لږ څه وخت کښې سره شتمن شول ، نو دولت او طاقت په زړو رېې د دواوې او هشتنغر د نيولو هوس هم ورسره پيدا شو او د يوسفزو په علاقه به هم کله ناکله - بلوسېدل .

په دې وخت کښې د يوسفزو او منده و مشر ملك خان ګجو ؤ ، هغه په سمه سينه د دې حالاتو څارنه کوله او جنګ جګړه يې په دې نه خوښوله چې د هغه دا ګومان ؤ چې د هشتنغر - مهمنزي به د ده ملګرتيا و نه کړي ، نو يوه مناسبه موقع يې کتله .

په دې کښې د ګيګيانو يو محترم د روند ملك د څه کار د پاره پېښور ته روان ؤ او د خليلو د يوکلي په جومات کښې د - ننمانځه د ادا کولو د پاره هلته تم شو ، نو د خليلو ځوانانو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

نمانځه په وخت دغه ملك ووشړلو او په دې خبره خانيخېلو ته ښه موقع په لاس ورغله او د خانيخېلو د ټولو ټپورنه. يې يو زوروږ لښکر تيار کړو، په دې لښکر کښې يوسفزي، مندړ، ګيګيانۍ، مهمنزي او ترکانړي او ترکاڼي هم شامل وو. خان کجو په غوريا خېلو د حملې په نيت وړ ر وان شو، غوريا خېل هم جنګ ته ولاړ وو. د دې جنګ د لښکر سپيند ديو سويلي خاښ (شاه عالم) په غاړه جوړ شوا او دا جنګ د شيخ تپوري په نوم مشهور دی.

شيخ تپور په دواوه کښې د يوکلي نوم دی. ويلې شي - چې د دې جنګ په نتيجه کښې غوريا خېل ووهلي شول.

راوړټي يو انګريز مؤرخ دا جنګ د ۱۵۵۰ ع کال په شا- وخوا کښې وايي، او افضل خان ختک دا ټولې قيصې ګډې وډې او بې ترتيبه او بې تاريخه ليکلي دي. او د خرشبون او شرخبون د اولادې په منځ کښې د ژبې، لباس او تمدن فرق مؤرخين شکيان کړي دي چې دا څنګه د يو بابا اولاد دی؟ خير په هرحال روايات همدغسې راغلي دي، چې شرخبون يا شرف الدين او خرشبون يا خيرالدين ورونه او د سړبن- بن قيس عبدالرشيد زامن دي، او د شرخبون يا شرف الدين په اولاده کښې ترين او ابداليان مُهمې څانګې دي او شېراني

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بریخ او میانه اورمړهم پکښې راځي او د خرشبون یا خیرالدین په اولاده. کښې خابنې خېل او غوریاخېل او ناوخېل مهمې څانګې او نور راځي او دا دګند اولاده ده او د څمند اولاده لکه خوږشکي، مهمندي او ګیکیاڼي دي او ترکاڼي هم د ګند د اولادې د څانګې نه دي.

د پټې خزانې د روایاتو مطابق د خرشبون یا خیرالدین بن سړبن د شروند زمانه ۳۰۵ ه نه تر ۴۱۱ ه پورې ده. نو د بل ورور د شروند زمانه هم د دې کلونو شاوخوا ټاکل کیږي که څه هم دا خبره پوره معلومه نه ده.

د خرشبون د وفات پر وخت (۴۱۱ه) کښې په غزني باندې دآل ناصر حکمراني وه، د البیروني وینا خو داده چې د دغو تاریخونو نه مخکښې هم پښتانه په پېښور پراته وو، او د تاریخ فرشتې په قول چې پښتانه د دوېمې هجري صدۍ په اوایلو کښې لا پېښور ته راغلي وو. دا یواځې دله زاك نه وو، نور پښتانه به هم وو.(۱)

د بابر او پښتنو رابطه د ۱۵۰۴ع کال نه را نښتې ده او میرزا الغ بیګ(۲) د ۱۴۶۹ع نه ۱۵۰۲ع کال پورې د کابل او غزني حکمران وُ، نو د میرزا الغ بیګ د لاسه به (۹۰۰) نهه سوه خابني خېل ممکن په

---

(۱) پښتانه د تاریخ په رڼا کښې ۱۳۰۹ مخ کښې د اتفصیل وګورئ.

(۲) میرزا الغ بیګ د بابر تره وُ. (سیال)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۲ - ۱۴۸۰ ع کښې قتل شوی وي او د ملك احمد په مشرۍ کښې د خاښي قبائیلو مهاجرت پېښور ته به د ۱۴۸۲ ع کال نه وروسته شوی وي د دغه وخت او د بابر د دې علاقو د نیولو په مینځ کښې به شل دوه ویشت کاله وخت تیر ؤ. لکه هغه چې د یوسفزو، مهمنزو، ګیګیانو، بنګښو او اپریدو، وزیرو، بنوڅو او نورو کرلانړیو خپلو خپلو علاقو یادکړي دي او داسې معلومیږي چې دا پښتانه د بابر نه مخکښې راغلي دي، او په دغو علاقو باندې مېشته وو، ځکه چې کله باجوړ ته بابر راغی او د ملك شاه منصور، د ملك سلیمان د زوی لور «بي بي مبارکه» یې په نکاح کړه، نو دا واقعه په کال ۱۵۱۱ ع - کښې شوې ده او دا خلك د بابر نه مخکښې دغو خپلو، خپلو علاقو ته راغلي وو. په هرحال پوره تاریخ یې معلوم نه دی، نو اټکل - دغه پاس شوی دی او موږ هم دغو روایاتو ته اهمیت ورکوو.

اوس راځو د خاښي خېلو یاد ته، د خاښي خېلو نه مطلب یوسفزي، مندړ، ترکاڼي، ګیګیاڼي، مهمنزي او نور دي، خو مهمه قبیله پکښې یوسفزي دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوسفزي

دا قبيله په ټېل منځ کښې په دوو برخو وېشلې شوې ده چې يوه د يوسف او بله د منډړ ده.

اخوند درويزه ليکلي چې د دوی مشرينکه مندوؤ او د ده دوه زامن وو، ديوه نوم يوسف ؤ چې اولاده يې يوسفزي ياديږي او د بل نوم عمرؤ، د عمرزوی منډړ ؤ، چې اولاده يې په منډړ ياديږي.

ويلی شي چې د يوسف پنځه زامن وو، چې په عيسی، موسی مالي، اکو او ري نومونو مشهورؤ، د عيسی (۱۱) زامن وو، خو د مغلو د لښکرسره په يوه جنګ کښې پخپله عيسی او (۹) زامن يې ووژل شو او صرف دوه زامن يې حسن او يعقوب پاتې شول، د حسن اولاده په حسن زي او د يعقوب اولاده په يعقوب زي ياديږي او يو بل دريم زوی پس مرګي شوی ؤ چې اکا يې نوم ؤ او اولاده يې په اکازي ياديږي.

دغه دري واړه کورنۍ د کوه سياه نه واخله ترمابن غرونو

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورې علاقه کښې آباد دي . حسن زي او اکازي داباسیند په مشرقي غاړه اومداخېل په مغربي غاړه آباد دي او د یوسف د دوه زامنو موسئ او مالي اولاده د بُنیر په علاقه پرته ده ، د بُنیر په قطب د سوات غرونه دي ، قبلې ته یې سمه رانیزي ، نمرخاته ته یې آباسیند او سویل ته یې د چملې علاقه وه ، د بُنیر نه چار چاپېره غرونه دي او په دې کښې ایلم او دوه سري او وچت غرونه دي چې د سمندر نه لس زره او سل فټه اوچتوالی لري د دې غرونو په منځ کښې ځای په ځای کڅۍ دي ، چې خلک پکښې کروندې کوي .

د بُونیر آب هوا ښه ده او په غرونو کښې یې واورې کېږي . د یوسفزو خلک په بونیر کښې داډول آباد دي : په نمرخاته یې چغرزي ، قطب ته یې گدای زي ، قبلې ته یې سالارزي سویل ته یې نورزي - په منځ کښې یې عایشه زي او دولت زي پراته دي .

د بونیر په پاچا نومي کلي کښې د پیر بابا مشهور ولي الله مزار دی . د پیر بابا نوم سید علي ترمذي دی او د وی اصلاً د ترمذ نه د بابر د کور له سره راغلي وو ، او سیدان دي او پلار یې بیا څه وخت چې همایون ، شېرشاه سوري د هند نه وشړلو ، د ده پلار بېرته د افغانستان قندوز ته لاړ او پیر بابا بونیر ته

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغي او هم دلته وفات او ښخ شو.

د یوسف یو زوی اوریا ؤ، چې په بادي مشهور ؤ اخون - درویزه ویلي چې د ی خپلې مور ته سپکې سپورې ویلي وې، نو هغې ور ته ازار وکړ، اولاده یې ډېره نشوه، څه لږ وه چې دي هغه د چغرزو سره اوسيږي او په هغوکښ دي. او د یوسف د بل ځلوزم زوی اکو اولاده په کوز او برسوات، دیر او پنجکوړه استوګن دي. د اکوزو د وه څانګې دي، یوه يې خواجه زي او بله يې رانيزي دي. د سمې رانیزي د نیولې علاقې نه د مالکنډ ترغرونو پراته دي او بر رانيزي د مالکنډه پورته پراته دي، دخواجه زو څېنې څانګې په برسوات کښې استوګن دي. د دې ښاخ یوه - څانګه ملي زي په دیر کښې اوسيږي.

سوات يو ښکلی ځای ؤ، خو د يوسفزيو د کورنيو جنګونو له کبله لکه خوشحال خان چې وایې یو وران رباط ترې جوړ شوی ؤ، خو میاګل سوات عبدالودود صاحب چې د شلمې صدۍ په - اوایلو کښې دلته حکمران شو، هغه سوات بیا ښه ودان کړو.

د میاګل صاحب د کورنۍ حال داسې دی چې وائي: په برسوات شامیزي قبیله کښې عبدالواحد نومی سړی او سیده چې په قام سايي قندهاری د مومند و د علاقې سره کمرنه راغلي وو. د ده کره غالباً په ۱۷۸۴ع کښې یو هلک پیدا شو، چې نوم يې عبدالغفور

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېښودی شو. دغه هلك یو نامتو شخصیت، عابد، زاهد جوړ شو او د سوات په باباجي مشهور شو، ځوك وړته د سوات اخون صاحب او ځوك وړته د سېدو غوث هم وايي. سوات صاحب ابتدايي تعلیم د خپل پلار سره کړی ؤ او د نوړې لوړې زده کړې د پاره د مردان علاقې ته وړغی او څه موده یې په ګجرو ګړیه کښې د عالمانو سره تېره کړه او علم دین یې حاصل کړو، بیا ځوکنو ته وړغی او هلته یې د دینی پوهې زده کړه وکړه، بیا د روحاني تعلیم او فیض د پاره د شیخ رحمکار کاکا صاحب په زیارت کښې یې چله وکړه او وروسته د پېښور د حضرت جي بابا په خدمت کښې حاضر شو او د هغه نه یې فیض حاصل کړو، د هغې نه وروسته د صوابۍ تور ډېرې ته ورغی د مولانا محمد شعیب صاحب(رح) نه یې لاس نیوی وکړو او بیا ـ څلورېښت کاله پس خپل کلي سوات ته راغی او په سیپل بانډې نومي کلي سوات کښې دېره شو او بیا یې د نیکي خېلو په قام کښې واده هم وکړو او وروسته بیا په مستقل ډول په سېدو کښې استوګن شو.

اخون صاحب د خپلې زمانې یو پرهېزګار، متقي او ستر مجاهد شخص ؤ او د سیکانو سره یې غزاګانې کړې دي او د سید احمد شهید بریلوي او د سید اسمٰعیل شهید ټینګ ـ

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملګری ؤ او بیا یې د پیرنګیانو د زورګیر حکومت هم ډېره سخته دښمني وکړه او ډېرې غزاګانې ورسره کړې دي ، او هغه یو روحاني پیر او بزرګ ؤ نو ډېر ماذونان او مریدان یې لکه ، لوی مجاهد ملا نجم الدین اخونزاده د هډې صاحب ، د مومندو دلښکر مشر ، او ملا پیوند صاحب سید ، دوزیرستان ستر مجاهد او ملا همزالله صاحب سید ، د تګاو ملا صاحب ، دغزني ملا مشک عالم صاحب ، د موسیئي اخونزاده صاحب او نور ستر شخصیتونه د سوات صاحب مریدان ، اخلاصمندان او ماذونان وو.

سوات صاحب به غالباً په ۱۸۷۷ع کال کښې وفات شوی وي دهغه د وفات نه پس سیدعبدالجبارشاه د ستانه ئ د سوات حکمران شو ، خو وروسته د سوات صاحب نمسي شېرخان او میاګل عبدالودود په اتفاق شول او عبدالجبارشاه یې په مقابل کښې ماتې وخوړه او میاګل عبدالودود په کبل کښې په ۱۹۱۷ع کال کښې د سوات بادشاه انتخاب شو ، انګریزي حکومت میاګل صاحب په ۱۹۲۶ ء کښې د سوات والي ومنلو.

میاګل عبدالودود صاحب یو غیر معمولی سړی نه ؤ ښه منظم شخص ؤ او د مملکت د ادارې قابلیت یې لرلو.
آخر په ۱۹۴۹ع کال کښې یې د سوات د حکمرانئ اختیارات

«« ستانه»

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل زوی شهزاده عبدالحق جهانزیب ته پخپله رضا وسپارلو او صفه هم ښه لایق، قابل او تعلیم یافته شخص ؤ، ده په سیدو شریف کښې یو ډګری کالج په نوم جوړ کړی دی او په سوات کښې یې ابتدائی تعلیم وړیا رایج کړو. ورو سته د پاکستان د جوړېدو نه څه موده پس چې ریاستونه له منځه لاړل، د سوات دیر ریاستونه هم د صدر محمد ایوب خان په وخت کښې لرې کړی شول او دغه علاقې په سرحدي صوبه کښې شاملې کړی شوې او اوس د سوات شهزاده جهانزیب ته اعزازی د میجر جنرال خطاب ورکړی شوی دی. او په سوات کښې اوسیږي .

دیر:

لکه چې ویل شوی دی دیر کښې یوسفزی قبیلې د اکوزو خانګې د خواجه زي ملیزي اوسیږي .

د دیر علاقه اکثره غرېزه ده، په نمرخاته کښې یې د سوات ریاست، قطب په نمرخاته کښې یې ګلګت او کشمیر واقع دی روغ په قطب یې چترال او قطب قبلې ته یې د افغانستان برید لګېدلی دی، او د قبلې پلو یې باجوړ او سویل ته یې مالکنډ دی. رقبه یې ویلی شي چې د ری زره (۳۰۰۰) مربع میله ده، د دې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

علاقې مشهور سیند پنجکوړه دی، چې په پخوانۍ تاریخ کښې د ګوړي شهرت لري.

د دې علاقې اولس په غالباً لږ و ډېر د شېږ[6] او وړلکو[7] تنو په منځ کښې وي. دا منطقه د خپل طبیعي محل و قوع په لحاظ د ډېر سیاسي اهمیت حامله ده. د دې ریاست د حکمران تبربانی ملاالیاس صاحب نومې سړی ؤ چې د خپل زهد او تقوی په وجه د اخون بابا په نامه مشهور ؤ او په ملیزو کښې د - پاینده خېلو په ذیله کښې ؤ، ده په لسمه هجري صدی کښې خپله ګدۍ نشیني په حکومت بدله کړه او په دیر کښې یې د یو ریاستي حکومت بُنیاد کېښود، او غلام خان[1] د دیر خان شو. د هغه نه پس اقتدار قاسم خان ته ورسید، (اخوکېړو لیکلي چې د غلام خان نه پس غزن خان حکمران ؤ) دا سړی د خپل وخت ډېر مقتدر حکمران

---

(۱): خوکېړو د خپل کتاب پټهان په ۵۳٦ مخ کښې د الفنستن په قول وائي چې لومړی حکمران د دیر اسمٰعیل خان ؤ چې د خوشحال خان خټک معاصر ؤ، او له هغه سره یې ملاقات هم شوی ؤ. او بل وائي چې د غلام خان نه پس غزن خان حکمران ؤ، خو د جندول خان اثاب الدین خان وېلي چې الیاس بابا د ابراهیم بابا او هغه د ابا محمد او هغه د پاینده بابا خوی و او د الیاس بابا نه سهیل ضفرخان او غلام خان و و چې د دیر حکمرانه کورنۍ د ضفرخان اولاده ده، د محمد شریف خان نه پس اورنګزیب خان او ورپسې شاه جهان خان نواب شو، او د هغه نه پس خسرو نواب شوو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

This page was missing from Original Book, We were unable to find a copy of the book.
Pardon.
Team: Kitaboona

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشهور ؤ د دیر نواب شو.

انګریزي حکومت هند، ده ته هم په ۱۹۰۸ع کال کښې د نوابي خطاب ورکړو او په ۱۹۱۸ع کښې انګریزي حکومت د ده وظیفه سالانه پنځوس زره روپۍ کړه او د دیر نواب شو او دا خطاب د دوی په کورنۍ کښې موروثي ومنلی شو او د ده زوی شاه جهان خان یې ولیعهد ومنلو.

باد شاه خان نواب په ۱۹۲۵ع کښې وفات شو او په ځای یې شاه جهان نواب شو، خو د نوابۍ په معامله ورسره خپل ورور عالم زیب خان مخالفت پیل کړو. د عالم زیب خان مرسته به د باجوړ بنار خان مرحوم محمد جان خان او د سوات والي میاګل صاحب کولو. دا مخالفت ورو- ورو ډېر شو او جنګ تري جوړ شو، او عالم زیب خان ماتې وخوړه او د باجوړ د شموزو علاقې ته لاړلو، آخر انګرېزانو مداخله وکړه او د دوی په مینځ کښې یې فیصله داسې وکړه چې عالم زیب خان ته یې پنځه سوه روپۍ (غالبًا چې پنځه سوه وي)، د میاشتې وظیفه مقرر کړه او د ریاست دیر د حدودو نه یې بهر کړو او د مردان په علاقه کښې به اوسېدلو.(۱)

نواب شاه جهان دیو مخصوص مذاق او طبیعت خاوند ؤ او په

---

(۱) خو ماته شهاب الدین د جندول خان ویلي چې دا پنځه زره نه بلکې پنځه سوه روپۍ وې.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې شلمه صدۍ کښې د ریاست د خلکو په ژوند کښې هیڅ د ول بدلون نه تیار نه ؤ. هلته د منظم تعلیم هیڅ انتظام نه ؤ.

د پاکستان حکومت د چلې پالیسۍ په اساس دی په اکتوبر ۱۹٦۱ع کښې د ریاست نه لرې کړو او لاهور ته ولیږلی شوا و په ځای یې ولیعهد خان خسرو نواب مقرر کړی شو.(۱)

اوس د دیر ریاست په سرحدي صوبه کښې گډ کړی شوی دی او یو کمشنري اداره کوي.

د یوسفزو بله مهمه قبیله منډړ ده.

«منډړ»

د منډړو قبیله د مردان په علاقه ان د چملې پورې پرته ده او د چملې نمرخاته اباسیند، قبلې ته یې یوسفزي قطب ته یې بونیر او په سویل مهابن دی.

دا علاقه یوه دره ده، میداني علاقه یې لږه ده او ځمکه یې هوا واره نه ده غریزه ده. دا علاقه وروسته د سوات سره

---

(۱) د نواب شاه جهان سره یې د هغه زوی شهاب الدین خان د جندول خان هم د جندول نه لاهور ته فرار کړو، نواب صاحب شپږ د پرش (۳٦) کاله نواب ؤ.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وتړلی شوه . دا مبلي مشهور جنګ په ۱۸۶۳ ع کښې په دې علاقه کښې شوی دی او دا علاقه د مندړ قبیلې مرکز دی . دچملې نه سویل ته د صوابي علاقه ده او په دغه ټوله علاقه د مندړ قبیله پرته ده .

د مندړو څانګې

د مندړ درې زامن وو ، چې منور ، خضرا و رځړ بزموونه یې وو .

د منور هم دوه زامن وو . (۱) عثمان (۲) اتمان وُ . د عثمان هم دوه زامن وو ، (۱) کمال (۲) امان وُ . د کمال اولاد ته کمال زي ویلی شي او پخپلو کښې هم په دوو څانګو وېش دي ، چې یوه څانګه یې مشران زي او بله کشران زي بلل کیږي . (د طوړوخانان په مشران زوکښې دي .) او د (هوتي مردان خانان په کشران زوکښې دي .) په کشران زي کښې اکوزي هو کړ دي چې د عنایت خان د د ریمې بنځې اولاده ده او په معیار وکښې استوګن دي . د وتمان اولاد هم دوه بناخه ده . یوه یې اکازي ، کنازي او علي زي دی ، دوی ته وتمان نامه هم ویلی شي او دا خلک دا باسینډ په غاړه د مهابڼ په سویل پراته دي ، توپی ، مینی ، کوټه ، مرغز د دوی په علاقه کښې مشهور کلي دي . او په دویم بناخ کښې یې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سدو اولاده ده چې دوی دوتمان نه په قنبله پراته دي او د دوی د ذېلې ښاخونه په دې ډول دي:

اول - اباخېل: په کونډه، زیده، هنداو شامنصور کښې.

دویم - عمرخېل: په کالا، دره، صوابۍ، مانیرۍ کښې او میراحمد خېل په پنجتار، ډاګۍ، توتالۍ، باچا او بام خېل کښې استوګن دي.

«رځړ»

رځړ: داڅپه په یځوځانکوویش ده: مانۍ زي، ملك زي اکوزي، خضرزي او محمودزي.

مانۍ زي: په ډاګۍ، ترلاندۍ، ترکۍ، پرموڵی او دیناکښې.

ملکزي: په یارحسین، شېږدره او یعقوبۍ کښې استوګن

اکوزي: په دوبیانو، سره چینه او اسمعیلا کښې.

خضرزي: په شیوه، کالوخان او شېره غوښه کښې او محمودزي یا مامون زي په ټوپي کلی، شیخ جانا، سوتیا او نارنجي کښې پراته دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«ترکاڼي»

اخون درویزه لیکي چې د شېخا یاخاښي د وه ښځې وې یوه یې «مرجانه» او بله «بسو» نومیدله. د مرجا نې زامن یوسف او منډړ وو او د بسو زوی ترکاڼي دي چې اوس په باجوړ او نورو ځایونو کښې پراته دي او په لویه کښې (۱) ماموند، (۲) سالارزي دي. خو ځینې لیکي چې سالارزي د ماموند زوی دی او نور د برزي او خېلونه دي چې ځکښې یې یادونه شوې ده:

«باجوړ»

د باجوړ علاقه په اندازاً څه پنځه ویشت (۲۵) میله اوږده او شل (۲۰) میله پلنه وي. د دې علاقې قطب ته د پنجکوړې سیند دی، قبلې ته یې دکونړ علاقه افغانستان دی او نمرخاته ته یې اتمانخېل دي، او جنوب ته یې د مومندو علاقه ده. د باجوړ علاقه په پنځو برخو وېشلې شوې ده:

(۱) چارمنګ (۲) بابوقره (۳) سورکمر (۴) رود (۵) د ماموند علاقه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جندول د پنجکوړې د سيند او باجوړ تر منځه پروت دی ، دا دره تقريباً اته (۸) ميله اوږده ده او څلور ميله پلنه ده.

د جندول د ډېر نامتو حکران خان عمراخان د امان خان زوی د فيض طلب خان نمسی و. د پلار د مرګ نه پس د عمراخان او د وروړ شېرعالم خان تر منځه په اقتدار ورانې راغې او جګړې ونښتې او عمراخان کامياب شو⁽¹⁾، او تر ۱۸۸۲ع پورې يې د جندول او خوا وشا علاقې ونيولې او په ۱۸۸۰ع کښې يې د دير نواب محمّد شريف خان ته ماتې ورکړه اخر انګرېزان د شريف خان سره و دريدل او په ۱۸۹۵ع کښې عمراخان مات شو او کابل افغانستان ته وتښتېد او هلته د امير عبدالرحمان خان سره ديره شو او هم هلته مړ شو. او په همدغه کال د ۱۸۹۵ع کښې د مالکنډ ايجنسي هم انګرېزانو جوړه کړه او د هند د مرکزي حکومت ماتحت وه، خو په ۱۹۰۱ع کښې چې څه وخت سرحدي صوبه جوړه شوه، نو دا ايجنسي په هغې صوبې وتړلې شوه او اوس د پاکستان د جوړېدو نه پس هم د سرحدي صوبې سره ده.

---

(۱) د جندول خانان په مست خېلو مشهور دی، يوه د فيض طلب خان کوړنۍ ده چې عمراخان هم له دې کوړنۍ څخه دی، او بله غفارخېل دی، چې د شاهي خانان وو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«کیکیاڼي»

داقبیله د خپلې مور په نامه مشهوره ده. روایات داسې دي چې د شیخا د مرجانه بنځې نه دوه زامن وو چې یو یې «مند» چې اولاده یې یوسفزي او منړ دي او د بل زوی نامه یې «مکئ» ؤ او د ده یوه لور وه چې په زیرکی نومې سړي واده وه، اولاده یې په کیکیاڼي مشهوره ده.

کیکیاڼي د پېښور په ضلع د واوه کښې استوګن دي.

«غوریاخیل»

د روایاتوله مخې دکند د ویم زوی غوري یا ابراهیم ؤ، چې اولاده یې په غوریاخیل یادیږي.

دغوري زامن: دولت یار، خلیل، زیراني، ملاګوري دي ملاګوري، متبنی، دی.

د دولت یار دوه زامن وو، (۱) مهمند یا مومند (۲) داوُدزی.

د مومند یامهمند هغه اولا دې ته چې په سمه یعنې پېښور کښې پراته دي، هغوی ته کوز مومند وایئ او هغه چې په غزنه علاقه

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

استوګن دي هغه په برمومند یا دیرېږي او دا د واړه یوشئ دي خو پردي حکومت پرې راغلی او سیاسي پولې او بندېزونه جوړ شوي دي ، نو دا دوه وروڼه هم سره بېل شوي اود ورورګه عزیزولۍ هغه پخوانی نزدیکت نه دی پاتې شوی .

برمومند د کابل او کونړسیند په د واړو غاړو د ننګرهار په علاقه ، کامه ، ګوشته ، خوږېزو ، چکنور ، لالپوره ، خاص کونړ ، منګوال ، او په نورو ځایونو او په غره کښې د مېچني نه نیولې د کوهتي تاراېو پورې او په سارهٔ د ناوګه نه نیولې تر لالپورې پراته دي چې مشهور ځایونه یې ګنداو ، پنډیالۍ ، دانشکول ، وتمانزي ، د وېږی ، مېښتي کوهي خانزادګان ، بېدمنی ، شبتا ، طورخواه ، سپینکی تنکی ، د ځوېږ و علاقه ، ګونګ ، سم غابنی ، وچه جورګاټ ، ورسک ، خامبک کگور ، ګدای تنکی ، ځنا ورچینه ، مزرینه ، اتاجوړ ، احدکور ونه بخشی کور ، جمعه خېل او قوطی دي . دکړپی اوخاپښی مشهور - غابنی هم د مومندو په علاقه کښې دي ، او ایله زیي غرېې مشهور غر دی . د مومندو د علاقې نه غرونه تاؤ دي او ځینې درې هم پکښې شته اوځه وبې ځکه هم لري اکثره خلک للمي کروندې کوي او د کروندې څه ځمکې لري چې د دوی ګذاره پرې کیږي او اکثره ځوانان یې په مزدورۍ پسې د باندې ملکونو ته ځي ، غریزه علاقه یې پخه ده ، واورې هم پرې کیږي ، خومیداني علاقه

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې کرمه ده.

داؤدزي:

داؤدزونه په قطب مهمنزي پراته دي او قبله په سویلتري خلیل دي. دوی د خلیلونه په شماره کښې ډېر دي د دوی د مهاجرت وخت سم نه دی معلوم، خو ممکن دی چې د مومندو سره راغلي وي، دوی د پېښور په قطبي پلو د کابل سیند د بناخوبو په منځ - منځ کښې پراته دي او ښه ورداته ځمکه یې په برخه شوې ده.

خلیل:

د خلیلو اوسنی علاقه به لږ و ډېر شل میله اوږده او لس میله پلنه وي.

د خلیلو ملکانو ته ارباباں ویلې شي، تهکال، سپینه وړه لنډیه د دوی مشهور کلي دي.

د دوی ځمکې به مخکښې د باړې نه او به کېدلې، خو اوس د ورسک بند نه نهرونه راوتلي او راغلي دي او د دوی ځمکې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښې ودانې شوي دي.

څوکني:

د اخون درویزه په قول څوکني د خپلو ورونو نه مرور-
شوي وو. او تللي د سپین غره په لمنو کښې يې استوګنه اختیار
کړې وه.

د څوکنو په نمرخاته اپریدي، په سویل یې ورکزي او
قبله په سویل یې (طوري)، دي او قطب ته يې سپین غر دی. دا
خلک د خرمنې په دره او کرمان پراته دي، ښه کلک، جنګیالي او
کارګر خلک دي، ښځې نرتول کار کوي، د باندې تګ راتګ
يې لږ دی. علاقه یې یخه ده نو اکثر جامې یې د وړۍ، شړۍ
نه وي.

د وی ښه اتفاق او سُني مذهب دي. د څوکنو یو کلي په-
پېښور کښې هم شته دی چې د میاعمر صاحب (رح) د زیارت له کبله
ډېر مشهور دی.

زیراني:

د زیرانو خېښ تپې د تاجکو سره ګډې وډې په ننګرهار کښې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوسیړي او د جلال آباد نه په شمال قبله یې غټ کلي شته دي.

او نور لکه پهارخېل، دولت خېل، احمدخېل او تاړخېل د برو مومندو سره کوز کلي کوي.(۱)

---

(۱) خو دا ماته نه دی معلوم چې چېرته اوسیږي. (سیال)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځمند اولاده

د خرشبون یا خیرالدین د یو زوی (کند) د اولادې حال خو څه ناڅه ولیکل شو، اوس د هغه د بل زوی (ځمند) د اولادې څه مختصر احوال لیکل کیږي.

ویلی شي چې د ځمند څلور څانګې دي: (۱) خویشکي (۲) کستاني (۳) مهمزي (۴) توخي دي. ویل کیږي چې مهمزي د پخوانه د خانبي خېلو په ډله کښې ور ګډ شوي دي.

د پېښور په استوګنو پښتنو کښې د ځمند په اولاده کښې مهمزي مهمه قبیله ده، او ورسره بله قبیله د خویشکو ده. ویلی شي چې د اخلک هم پخوا د ارغستان د علاقې سره لګېدلې د پشین په ځمکه اوسېدل، خو لکه نورځنې پښتانه قبایل چې د ترینو د بد ګذرانه نه تنګ او هجرت ته مجبور شول، دغسې د وی هم د ترینو نه تنګ او راپاڅېدل، ځنې خویشکي ملتان ته لاړل او ځنې غزني او کابل ته راغلل او څه خلک یې د غور بند په دره کښې آباد شول.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خوېشکو قبیلې د بابر سره تعلق ؤ، د مغلي باد شاه بابر
په هند باندې د حملې په وخت د هغه په لښکر کښې د پرپښتانه
وو، چې د پره برخه پکښې د خوېشکو وه. خوېشکي د خپل یو
سردار سلیم خان په مشرۍ د بابر په مرسته د ابراهیم لودي سره
په پاني پت کښې جنګېدلي دي، او بابر او د هغه زوی همایون
به خوېشکو ته په درنه سترګه کتل. د خوېشکو د قبیلې څه خلک
چې د بابر سره هند ته تللي وو، هغه خلک اوس په افغان قصوره
مشهور دي، او د ستلج سیند په د واړو غاړو اوسیږي.
د خوېشکو څښې تپې لکه: بهټک زي، حُسین زي، شهاب زي
سلطان او کرلاني د قصور نه په قبله پراته دي. او دوی ته به-
پخوا د برکلي او سید ونکي ویل کېده او څښې تپې لکه: عزیز زي
جنوزي، ابراهیم زي او نور چې د قصور نه په شمرخا ته دي، هغوی
ته به یې د لرکلي او سید ونکي ویل. څه موده پس دا خلک په
خپل منځ کښې سره ونښتل او څښې تپې تري لاړې، په خواجه او-
ټانده او هیروال آبادې شوې. دا خلک اوس هم په افغان قصوره
مشهور دي، که څه هم دوی نه په پښتو پوهیږي او نه یې لباس
د پښتنو په شان دی خو خوېشکي او پښتانه دي.
د خوېشکو څېنې خلک په پښین او قندهار کښې هم شته دی
او یوه تپه یې په غور بند او څه خلک یې د نوښار په تحصیل د

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوی ننوبنار په قطب د لنډي سیند په غاړه په خوږشکي نومې - کلي کښې استوګن دي.

د پښتنو مشهور صوفي شاعر «ارزاني» د بایزید روښان انصاري همعصر ؤ او د روښاني پیر ؤ ارزاني د خوږشکو په قبیله د - عزیزي په زیله کښې ؤ.

د خرشبون د بل زوی «کسي» حال داسې دی.

کسي

ویلی شي چې د کاسیانو یولس تپې وې چې مخکښې یادې شوې دي او شینواري هم پکښې شاملې دي. لکه د پټې خزانې په قول ویلی شي چې د خرشبون نوره اولاده لکه کند او ځمند چې د غوري مرغۍ نه کډې کولو ته مجبور شو او د غزنې او کابل په لور را وکوچېدل او بیا بنکته پېښور ته پسې راغلل، نو د دوی د بلې څانګې وروڼه کاسیان بیرته د سلیمان غره ته ورغلل او هم هلته مېشته شول، خو یوې قبیلې شینواري د خانې خېلو سره کډه را وکړه او د خیبر نه په قطب پلو غرونو یې واړول او هلته مېشته شول. د دوی علاقه د کابل سیند بنې لور ته د - پېښور او جلال آباد په منځ کښې پرته ده. قبلې ته یې خوګیاني

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په جنوب يې سپين غر، په شمال يې د مومند و علاقه او په نمرخاته يې خيبر او ملاکوري دي . د شينوارو څه خلک د د شيخ بابا په دره على تنګار او ځاګه کښې د برو مومند و سره، او څه خلک يې د کوټ په شيګل دره، او د کوز کنړ د بوډيالى په „کنډ"، نوي کلي کښې استوګن دي .

د شينوارو مشهور تجارتي ځاى لنډي کوتل لواړګى دى، څه خلک يې کواټ او کشمير کښې هم شته .

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویمه طبقه

«غورغشتي قبائل»

داقبائل د خپل نیکه غورغشت چې د قیس عبدالرشید دویم زوی دی ، په نامه غورغشتي یادیږي .

ویلې شي چې غورغشت د ۳۸۸ ه کلو نو خوا وشا لاژوندی ؤ. د غورغشت دري زامن وو (۱) دامنی (۲) بابی او (۳) مندو په دوی کښې د دامني اولاده مهمه کڼلی شي د دامني په اولاد کښې مهمه قبیله دکاکړوده چې وروسته به یې ذکر او یاد راشي .

بابی : ددې قبیلې خلک په قلات کښې آباد دي او ځنې د کوټې خواوشا هم مېشته دي . د جوناګړ نوابان د دې قبیلې نه وو او په دوی مربوط دي .

مندو : د مندو اولاده په مندوخېل مشهوره ده .

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«دغورغشت نسب نامه»

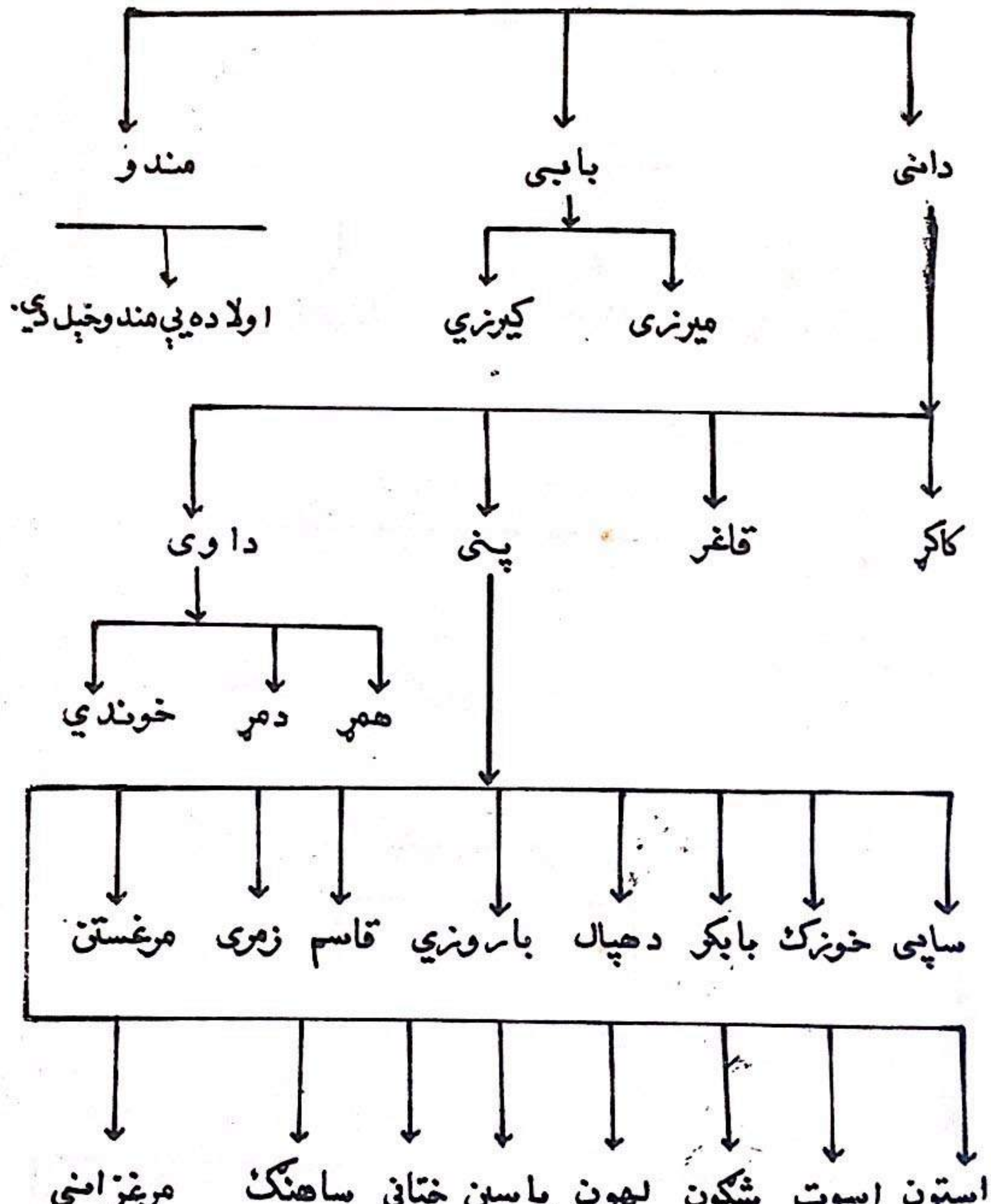

(پاتي په بل مخ کې وګورئ)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

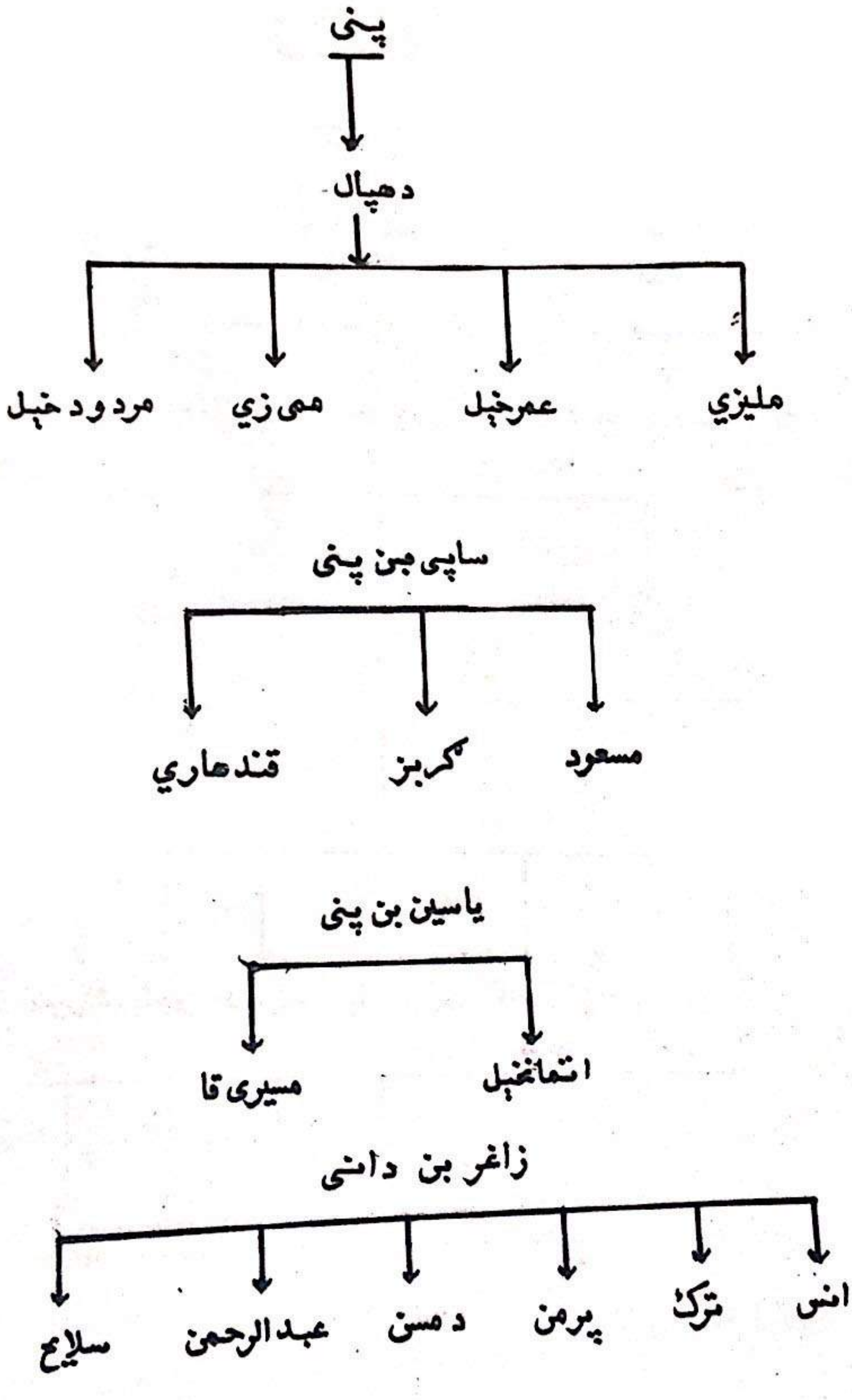

(پاتې په بل ځای کې وګورئ)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاکړ

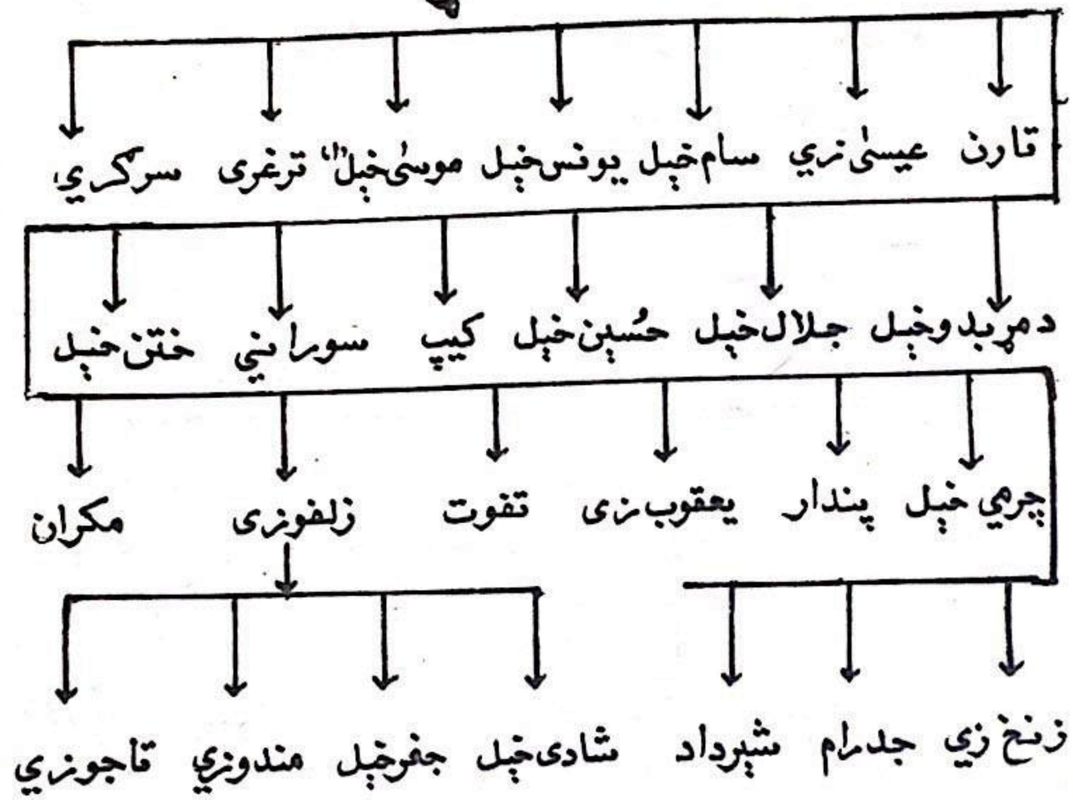

---

(۱) موسیٰ خیل په غزني کښې له اندړ سره پراته دي .

نوټ : فرملي او سبري هم د کاکړ زامن دي . (وګوری تذکرهٔ روشن خان ۱۵۳ مخ) تایمنی د دکن حیدر آباد حکمرانه کورنۍ هم کاکړ دي (مخ ۲۰۴ خورشید جهان) او بهمني دوتانی دی (تذکرهٔ روشن خان)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د حسین بن جدرام بن کاکړ بن دانی بن غورغښت نه :

- ادم
- سنام
- عمر
- حصام

أو د بابکر د حسین د ورور بن جدرام بن کاکړ نه:

- الیاس
- منت

او د یعقوب بن کاکړ نه :

- یونس خېل
- سالارخېل
- سنجر
  - کیوی
    - حسین زي
    - یاسین خېل
      - ادوخېل
      - شمکورخېل
      - اتمانخېل
    - شمس الدین خېل
    - شموزي
      - داوړ
      - مسهار
    - شمعون
      - احمدخېل
      - کمال زي
      - ابوسعیدزي
      - مردان زي
      - جلال زي
      - دوړزي
  - برم خېل
  - اتمان خېل
  - اودل خېل
  - خضرخېل
  - علی خېل
  - اوپی خېل
    - اجړزي
    - بابکرزي
    - انوزي
    - احمدزي

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی خیل بن سنجر نه:

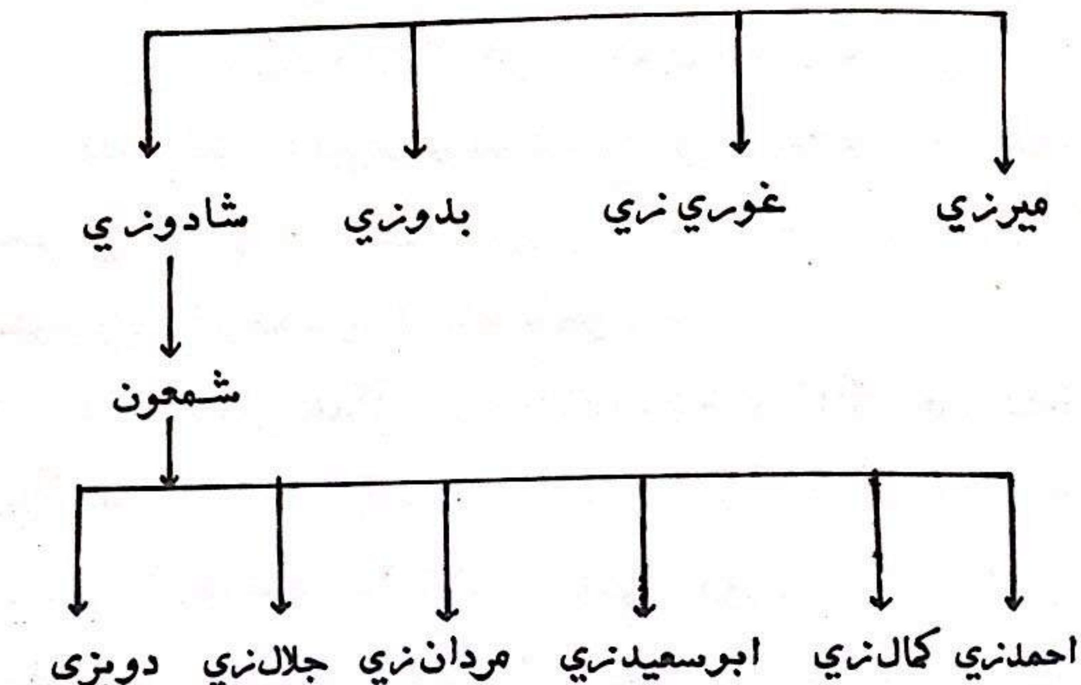

او د بابی بن غورغشت نه:

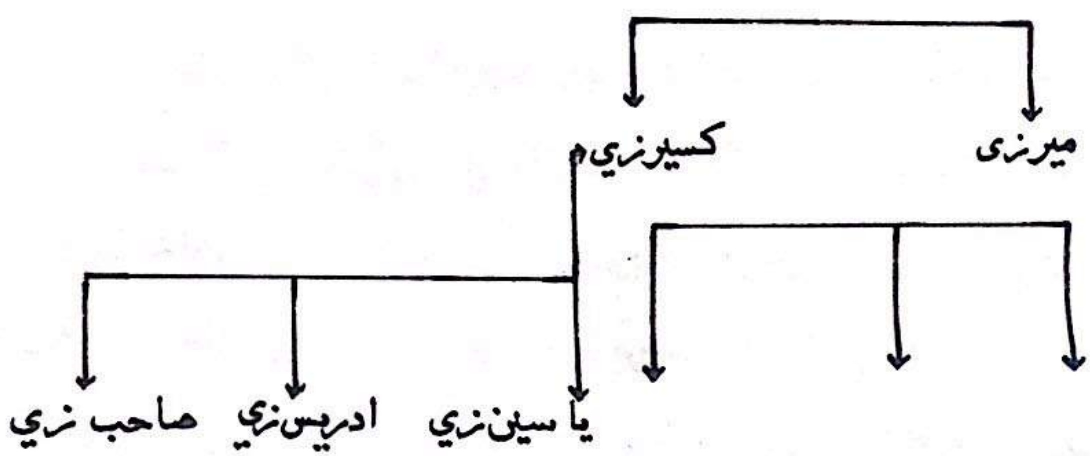

لکه چې ویلی شوي دي د غورغشت په اولاده کښې د داني په اولاد کښې کاکړ مهمه قبیله ده ویلی شي چې د دې قبیلې مورث اعلیٰ کاک نیکه ؤ، چې ډېر ښه سړی ؤ، او د غیاث الدین غوري په زمانه کښې وفات

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شویدی او قبرېي د هرات د جامع جومات په دروازه کښې دی او اوس هم شته دی، او ډېر خلک یې زیارت کوي.

داسې ګومان کیږي چې دا قبیله ډېره لویه ده نو دا به - پخواني وي او کاك نیکه به ورروسته کوم بنه سرې پکښې پیدا شوی وي. خو په هرحال دغه مشهوره ده.

د کاکړو دوه څانګې دي: دا چې د سرزخېلو څانګه (۲) سنتیا څانګه ده او د دې دواړو څانګو نه ډېرې څانګې او ذیلي هم جوړې شوې دي. دا خلک د کویټې د وېژن په ځلوړواړو - ضلعو کښې پراته دي، څه د هزارې په ضلعه او څه په قندهار او هرات کښې هم شته دی.

د مشرقي پنجاب د کوهانه او خورجه په قصبو کښې او څه په - بلند شهر هو کاکړ استوګن دي، او څه په دکن کښې هم شته دی.

هیبت خان کاکړ چې د خان جهان لودي له پلوه د سمانا حاکم ؤ، او د مخزن افغاني په تاریخ کښې ډېره برخه لري د کاکړو د سنتیا - څانګې سره تعلق لري، او موسی‌خېل د غزني په ولایت کښې داندړ سره چې او سېږي. او لوی مجاهد نجم الدّین اخونزاده صاحب د هډې هم موسی‌خېل ؤ.

ناغر:

ناغر وړه قبیله ده او اوس د کسي په ټبر کهترا نو کښې ورګډه ده.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتنو د یو مؤرخ د « صولت افغاني » مؤلف زردا د خان -
هم د دې قبیلې غړی دی .

پنړي :

پنړي هم د کاکړو په شان یوه پخوانۍ قبیله ده ، خوره
قبیله ده .

د پنړو څنې خلک په افغانستان او څه د څوکنو سره نژدې
او څه په دکن کښې استوګن دي . په دې قبیله کښې د خاندکوړ
د بارونو په څانګه کښې دی .

نوټ : لکه څنګه چې د خابني خېلو ټپې مشهورې دي ، د غسې د کاکړو
نارې په پښتو موسیقۍ کښې ډېر شهرت لري ، او مرحوم محمدګل نوري
دا نارې د یو کتاب په شکل را ټولې کړې دي ، او په کابل کښې چاپ
شوی . . - - - - - - - - - - - - - (سیال)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د
«ګدون»
نسب نامه

د شجرو نه ګدون هم د غور غشتو يوه څانګه ده او په ورو ورو کښې ګدون، موسیٰ خېل او ساپي سره نژدې دي او نور ورونه يې هم شته دی، خو ګدون د مخکښې نه د خامبني خېلو په ګند کښې شامل شوي او د مهاجرت په وخت کښې هم د هغو سره ملګري وو او د شيخ ملي په وېش کښې دغه برخه څمکه ورسېدلې چې او س پرې پراته دي.

ګدون يا جدون

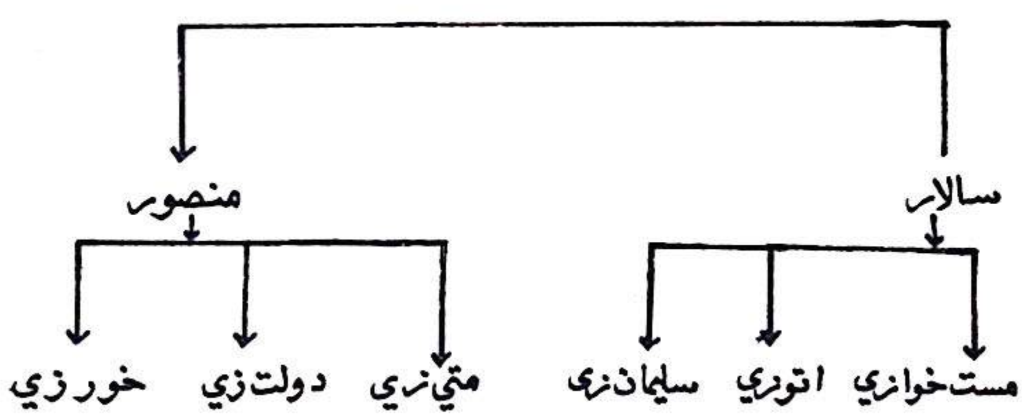

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوږزي بن منصور

- شايب زي
- مامازي
- خليل زي
- امرازي

دولت زي بن منصور

- يعقوب زي
- شان زي
- حسن زي
- بهلول زي

متی زي بن منصور

- الدرزي
  - ولي خېل
  - قاسم خېل
  - شاهی خېل
  - الله داد خېل
  - خواجه رستم کور
  - ادين زي
- عمرزي
  - ګوارزي
  - يعقوب خېل
  - عيسی خېل

اتوزي بن سالار

- عيسی خېل
- عبدالرحيم زي
- محمد خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

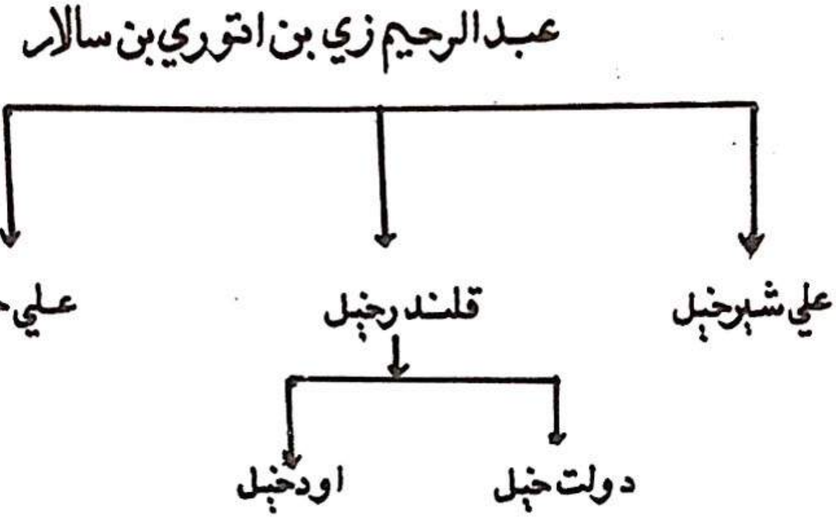

شجره موسی خېل د کاکړ زوی

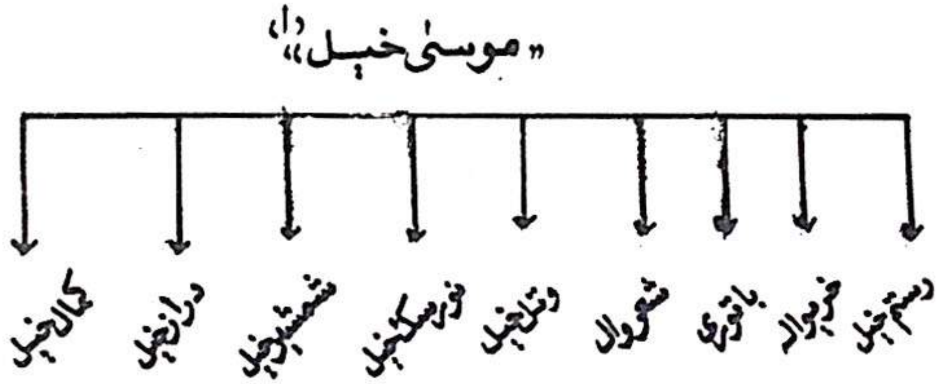

نوټ : دا خلک د غزني په ولایت کښې د اندړ و سره اوسیږي ، لوی مجاهد نجم الدین اخونزاده صاحب هم د دې ټبې نه و . (شیال)

د شجرو نه چې معلومیږي نوکدون قبایل په دوو څانګو . سالار او منصور باندې وېش دي . د سالار د څانګې خلک اکثر د هزارې په غرونو کښې اوس هم (ترش) . پورې پراته دي . د د وی علاقه-

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ډېره زرخېزه او ودانه علاقه ده او دا دې دوار وڅانګو په منځ کښې اکثر بدې هم وې .

ویلی شي چې د ګدون د موږث اعلی نوم اشرف ؤ، وروسته په ګدانه مشهور شو. د اخلک د ګدون یا جدون په مهابن - غرونو پراته دي او څه د مردان په علاقه د باینې په کلي کښې هم استوګن دي ، لږ څه په کشمیرا و کیمبل پور په علاقه - کښې اوسیږي .

په چهچه کښې د غورغشتو کلی د اشرف ګدون آبادکړی ګڼلی شي .

Kitaboona.BlogSpot.Com

دريمه طبقه:

«بېټني قبائل»

بيټن يا بيټ بن قيس عبدالرشيد

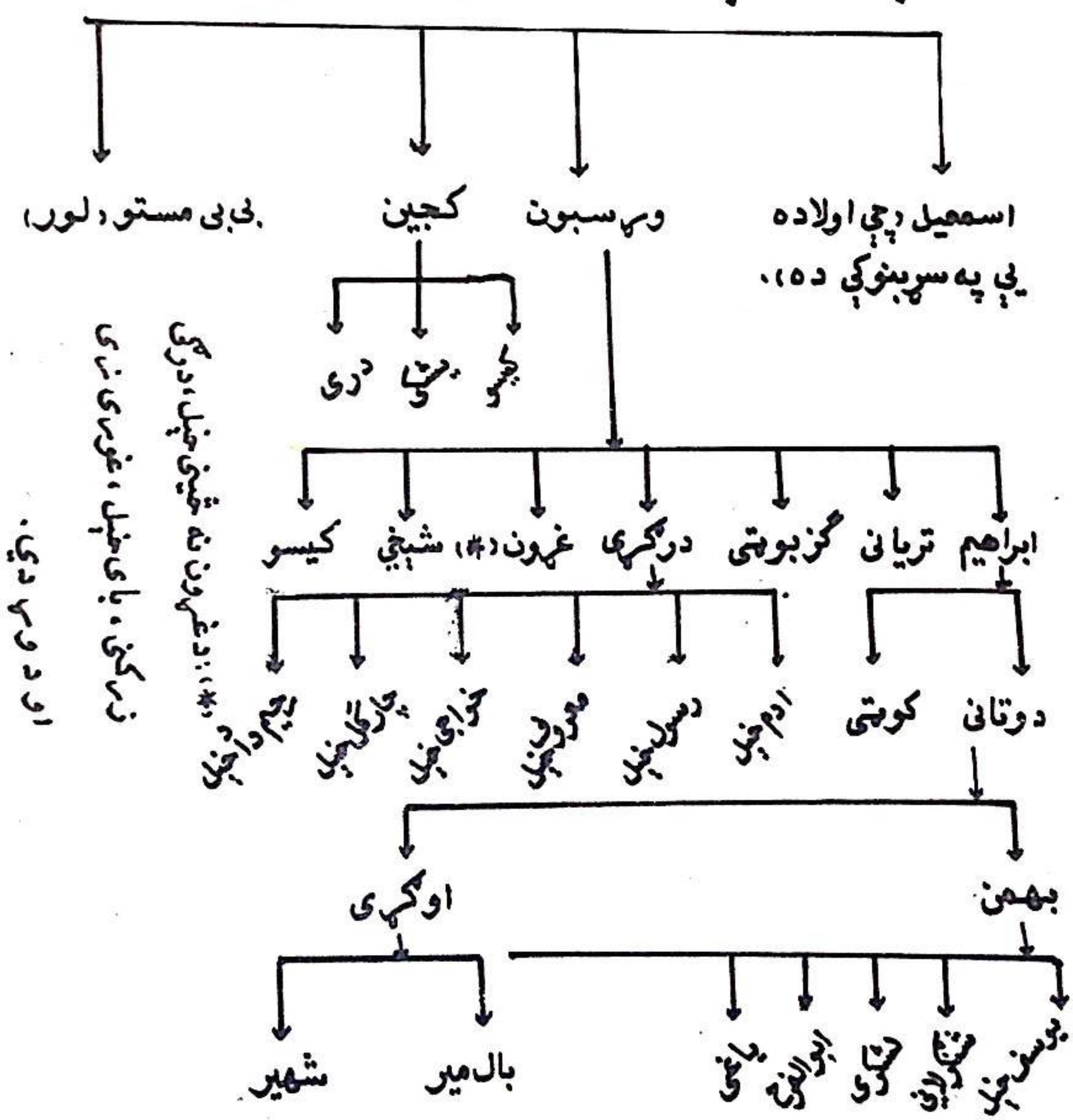

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوړشېخي نه: میرباز، اسمعیل صاحب خېل، غرتون، چلاک خېل، فتح خېل، درې پلارې.

دتریاني بڼ ورسبون نه: دمړاو چاکسي دي.

دمړ

ملاخېل، تاجېخېل، تحېنې، شاملک، باتي‌خېل، رم، ديو، مسيکړی

د چاکسي نه

بيرم، همداني، سواتي، بشوړ، خاکي، بتازي

ويلي شي چي ښېټن د قيس عبدالرشيد زوی دی نوموړی د بېټ نيکه په نامه يادېږي. دتولد او وفات نېټه يې ښه نه ده معلومه خود «پټې خزانې» په قول چي بېټ نيکه د خرشبون د ژوند په زمانه کښې هم ژوندی ؤ. او خرشبون په ۱۱۴ھ کښې وفات شوی دی، نو بنا په دې شهادت موږ د بېټ نيکه د مړينې نېټه د څلورمې هجري صدی اخري کلونه ګڼلی شو.

بېټ نيکه يو خدای دوست او متقي سړی ؤ او په خپل ژوند کښې يې د عراق او عربستان سفر هم کړی دی. او د هغه ځای

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنوخلکو د فیض نه یې برخه اخیستې ده او په پښتنو کښې د ولي الله په نامه شهرت لري.

دا مناجات ببړ نیکه ته منسوب دی:

لویه خدایه ، لویه خدایه ستا یه مینه په هرځایه
غرولاړ دی درناوی کښې ټوله ژړی په زاری کښې
دلته دي د غرو لمنې زمونږ کړدی دي پکښې پلنې
داوکړي د هر کړې خدایه
لویه خدایه ، لویه خدایه

دلته لږ زمونږ اوربل دی وړه کورګی دی وړه بوجل ګی
مینه ستا کښې مونږ مېشته یو د بل چا په ملا تله نه یو
هسکاوځکه نغښته ستاده د مړو وده هو لتا ده
دا پالنه ستا ده خدایه
لویه خدایه ، لویه خدایه

د ببړ نیکه په اولاده کښې د وړه سبون او کجین اولاده - کښلي شي ، او اسمعیل په شروند کښې ببړ نیکه خپل فتره سرېن ته ورکړی ؤ. د اسمعیل اولاده په سرېبنو کښې ګڼله وده شوې ده.

د ببړ نیکه اولاده لومړی د کوه سلیمان په لړه کښې آباده وه خو څه موده پس د غلجو د لاسه د خپلې سیمې نه بې ځایه - شول او د کوه سلیمان په نمرخاته خوا د ګومل رود په غاړه او

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا نک په حُمکومېشته شول ، او په هندکښې د پښتنو دسلطنت په وخت کښې داخلک د ډېر اقتدار خاوندان وو ، او د پښتني سلطنت په فوځونوکښې په ډېر شمېر شامل شوي وو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورمه طبقه:

متوزي قبائل

د رواياتو مطابق بي بي متو د بيټ نيکه لور وه او په شاه حسين غوري واده وه، اولاده يې په متوزي مشهوره ده او مراد ترې غلجي او لودي قبائل دي او شجرې يې په لاندې ډول ليکلې شوې راغلې دي.

متوزي قبائل په دوو څانګو ويشلي شوي دي (۱) غلجي (۲) لودي.

څلورمه طبقه متوزي قبائل: لومړۍ څانګه غلجي:

«شاه حسين»

(۱) ښځه (بي بي متو) چې د بيټ نيکه لور وه. (۲) ښځه (مهي) د کاغ دوړ لور وه.

Kitaboona.BlogSpot.Com

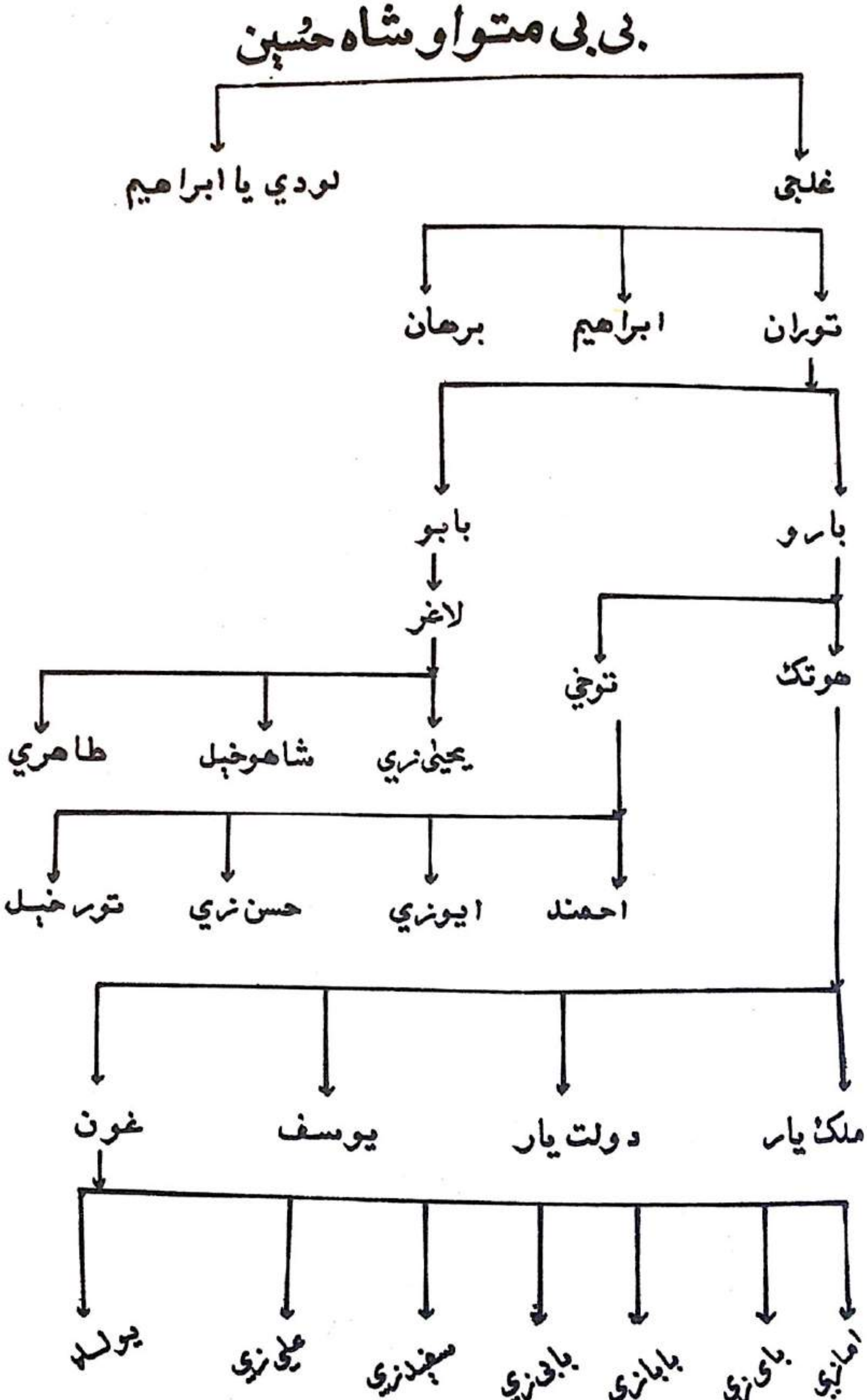

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

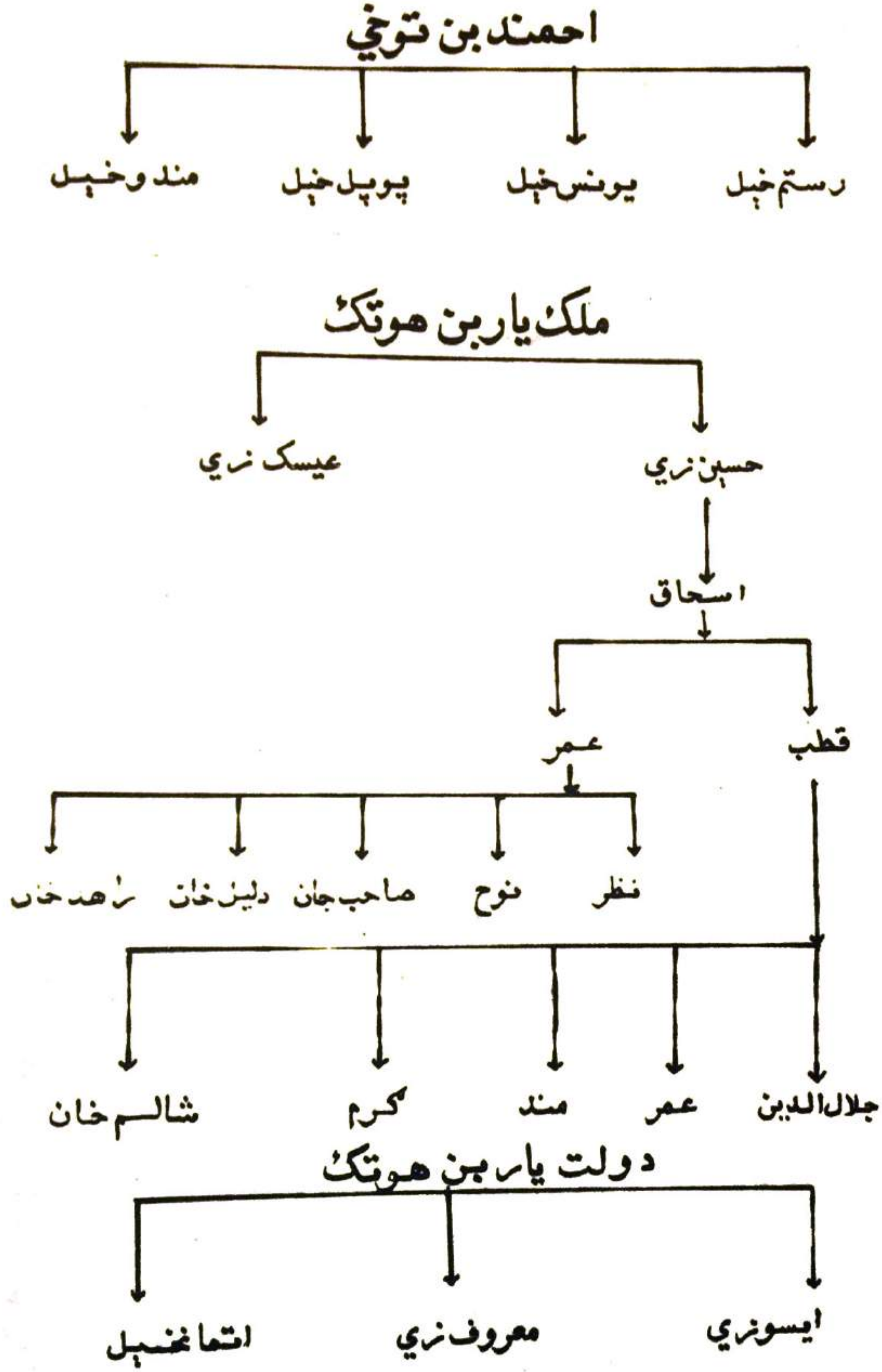

Kitaboona.BlogSpot.Com

یوسف بن هوتک

ګتمي زي | ګدین زي | کندل زي | خادي زي | صدیق زي | عمر زي

نوټ: "هغه غلجوچې د محمد غوري سره هند ته تللي وو په ۱۲۰۶ ع نه تر ۱۲۹۰ ع پورې په هند کښې (۸۴) کاله حکمراني کړې ده. لومړنی مؤسس یې جلال الدّین فیروز غلجي وُچې په ۱۲۰۶ ع کښې یې د کیکاووس د التمش د زوی غلامانو نه حکومت ونیواو وروستنی سړی او بادشاه یې مبارک خان وُچې بادشاهي ترې ناصرالدّین تغلق ونیوله.

د دغو غلجو دوره (۸۴) کاله وه، او د میرویس خان هوتک نه چې په ۱۷۰۹ ع کښې یې حکومت نیولی وُ، او تر ۱۷۳۷ پورې یې حکومت وُ، څه د دغه غلجو دوره (۲۸)، کاله وه. دا پنځه سوه کاله ځکښې خبره وه.

د شالم خان بن قطب بن اسحاق بن حسین زي بن ملک یار بن - بارو، بن توران، بن غلجي بن متو او شاه حسین نه

"شالم خان"

حاجي میرخان (میرویس) | عبدالعزیز | عبدالقادر | یحیی خان

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي ميرخان يا (ميرويس خان)

بن شالم خان
نه

ميرخان (ميرويس خان) نه

شاه محمود — شاه حسين

عبدالعزيز بن شالم خان نه

شاه اشرف

يحيیٰ خان بن شالم خان نه

محمد خان

نورالله — حاجي عبدالرحمن — حاجي زمکه

حاجي عبدالرحمن:

شير خان — عبدالرحيم

نوټ: د ميرويس خان شجره: ميرويس خان بن شالم خان بن قطب بن اسماق بن حسين بن ملک يار بن هوتک بن بارو بن توران بن غلجي بن بي بي متو او شاه حسين.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي میرویس خان:

میرویس نیکه د پښتنو په تاریخ کښې لوی شخصیت دی او ډیر قدر لري. دی هغه څوک دی چې پښتانه یې سره راغونډ کړل او د قندهار ایراني حاکم گرگین کړجي یې و واژه او پښتانه یې آزاد او خپلواک کړل، دی څلور کاله ژوندی ؤ او بیا مړ شو، پس له مرګه یې ورور عبدالعزیز باد شاه شو، خو د پښتنو په طبعه برابر نه ؤ نو وژل شو او یا پخپل مرګ مړ شو او په ځای یې د میرویس خان زوی شاه محمود د پښتنو باد شاه شو، چې د افغانستان نه ور تیر، د ایران نه یې اصفهان هم ونیو او د-پښتنو باد شاهي یې تر ترکیې پورې خوره کړه، څه موده پس هغه مړ شو او په ځای یې د تره عبدالعزیز زوی اشرف د شاه اشرف په نوم د افغانستان او ایران باد شاه شو، خو څه-موده پس شاه اشرف ته ایراني لښکر ماتې ورکړه او خپل وطن ته په راتلو مجبور شو، په لاره کښې عبدالله خان بلوڅ و واژه او ایراني لښکرې د نادر افشار په مشرۍ قندهار ته راورسېدلې او شاه حسین چې په قندهار کښې باد شاه ؤ او د میرویس خان کشر زوی ؤ، ماتې وخوړه، ایرانیانو دی ونیو او په مازندران کښې یې مړ کړو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې کورنۍ په افغانستان او ایران کښې د ۱۷۰۹ع تر ۱۷۳۷ع پورې (۲۸) کاله حکومت کړی او حکمرانه وه او د پښتنو برم یې د نیا ته ښودلی دی.

د دغه حکومت مؤسس مرحوم میرویس خان د شالم خان زوی و، چې شجره یې دا دول ده:

میرویس خان د شالم خان زوی او هغه د قطب، هغه د حسین هغه د ملک یار، هغه د هوتک، هغه د بارو، هغه د توران، او هغه د غلجي بن بي بي متو او شاه حسین زوی و چې شجره یې په اووم (۷) پلار غلجي ته رسیږي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

غلجي قبائل

(۲) څانګه

"متوزی" اوله څانګه

"برهان"

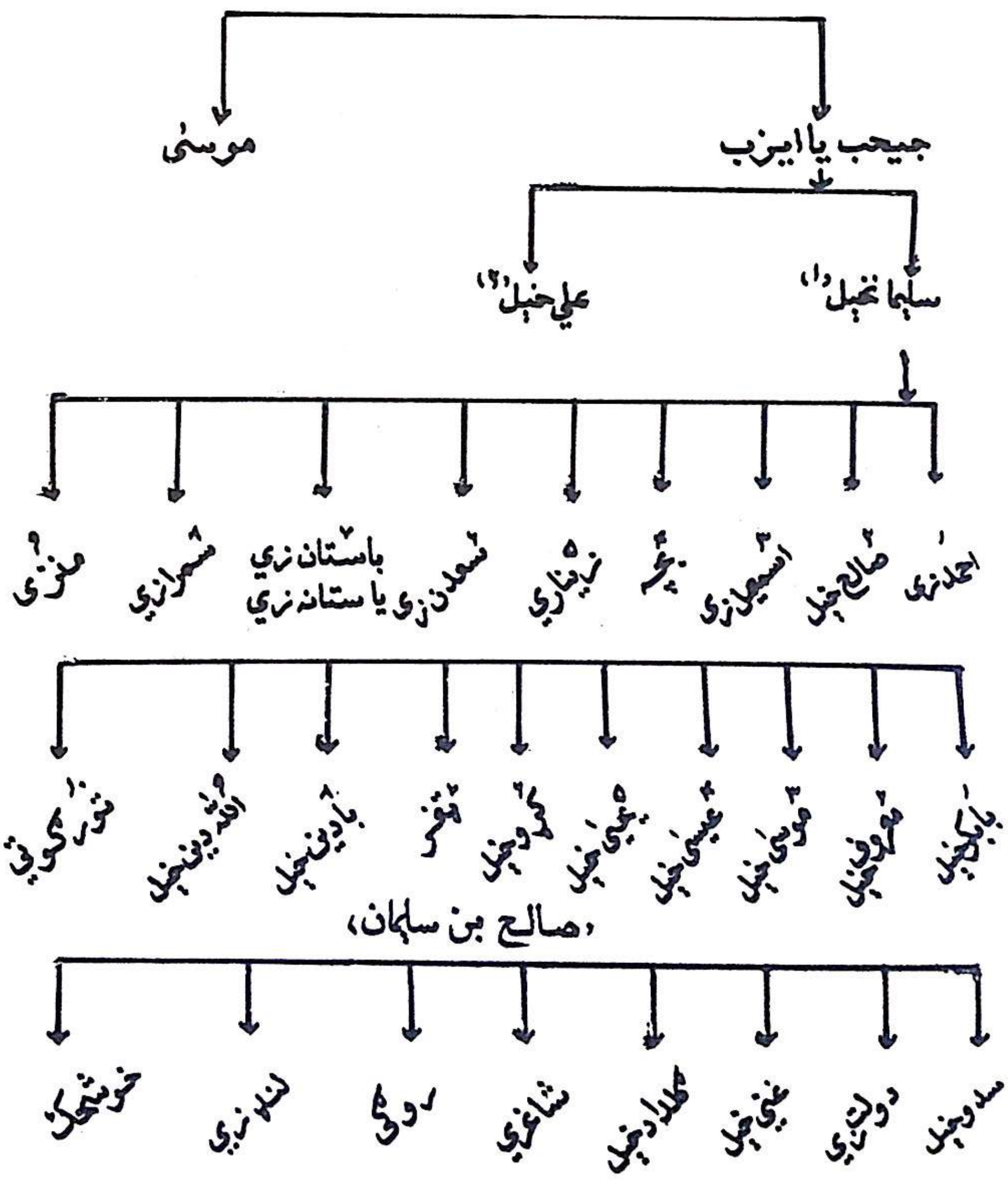

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسمعیل زي بن سلیمان

- عبدالرحیم خېل
- سلطان خېل
- داسو

«بچه بن سلیمان»

- قیصر
  - شوزي یا متوړي
  - نسوخېل
  - خواجخېل
  - ګل خېل
  - مشه خېل
  - سرخان خېل
  - ببري
  - ماموزي

ستانه زي یا باستان زي بن سلیمان

- الوزي
- چران زي
- اتوخېل
- چرتي زي
- مغل خېل
- بابکرخېل
  - جابرخېل
  - امیرخېل
- جبارخېل
- قطب خېل
- پیارو خېل
- اتمان خېل
- شېرپای

«سمرازي بن سلیمان»

- پاینده خېل
- جلال زي
- شاتوري
- دینارخېل
- سلطان خېل
- نیزب خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

سلطان خېل بن ... مرازي بن سلیمان

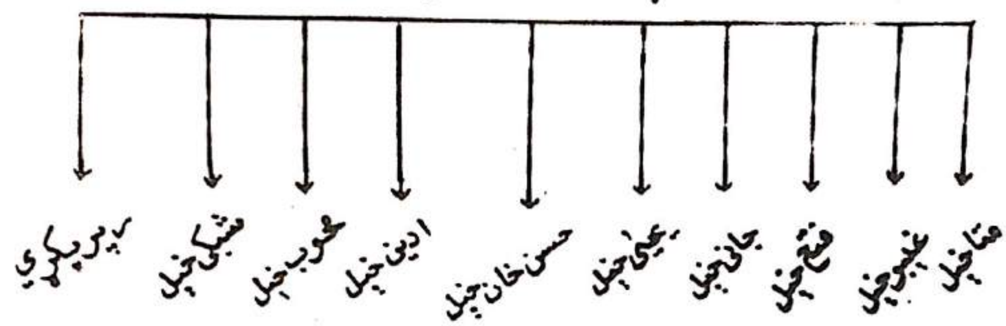

غلجی قبائل:

«متوزی» - اوله څانګه

«علی خېل» (ب)

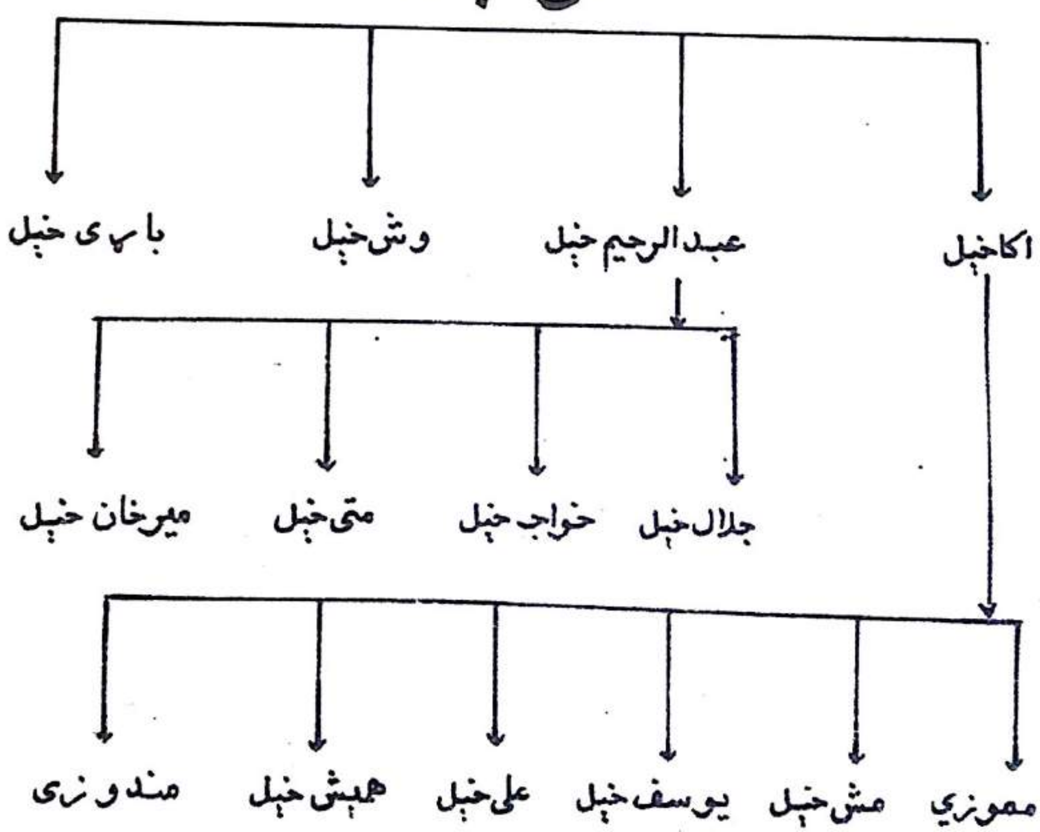

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«مموزی بن اکاخېل»

- مرعست خېل
- آزاد خېل
- بخت خېل
- قرا خېل
- دریا خېل
- بېګنام خېل
- مرزا خېل
- محمداني

«مش خېل بن اکاخېل»

- خدی خېل
- جباری خېل
- آدم خېل
- جانو خېل
- احوید خېل

«یوسف خېل بن اکاخېل»

- کریم خېل
- مشی خېل
- نوروز خېل
- آزاد خېل
- کرو خېل

«علی خان خېل بن اکاخېل»

- مرجان خېل
- آزاد خېل
- دور خېل
- کمال خېل
- اعظم خېل

«همیش خېل بن اکاخېل»

- محمد زي
- مقام خېل
- پیر خېل
- خوږي خېل

(c) ketabton.com: The Digital Library

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«مندوزی بن اکاخیل»

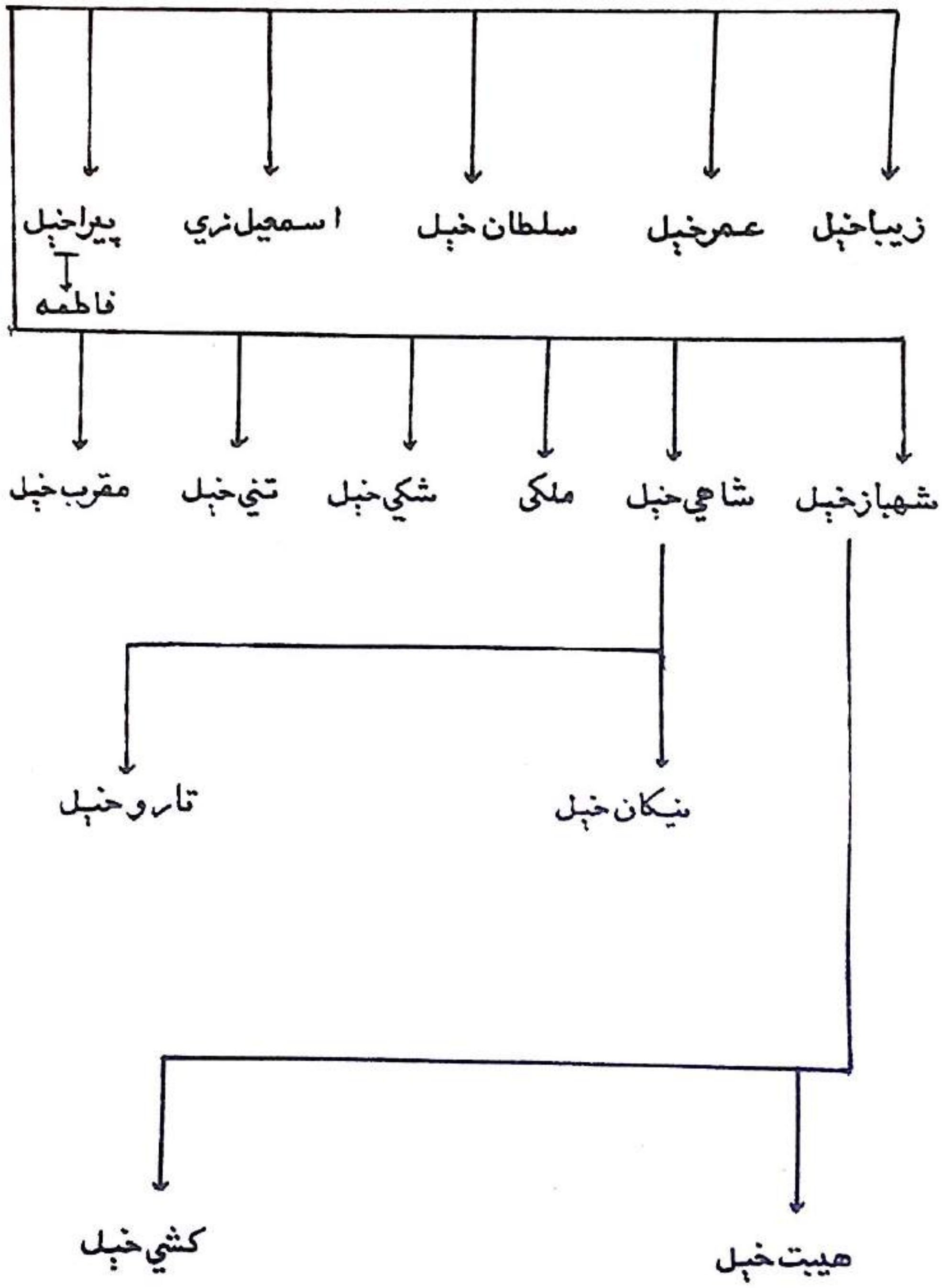

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلځي قبایل:

متوزي - اوله څانګه

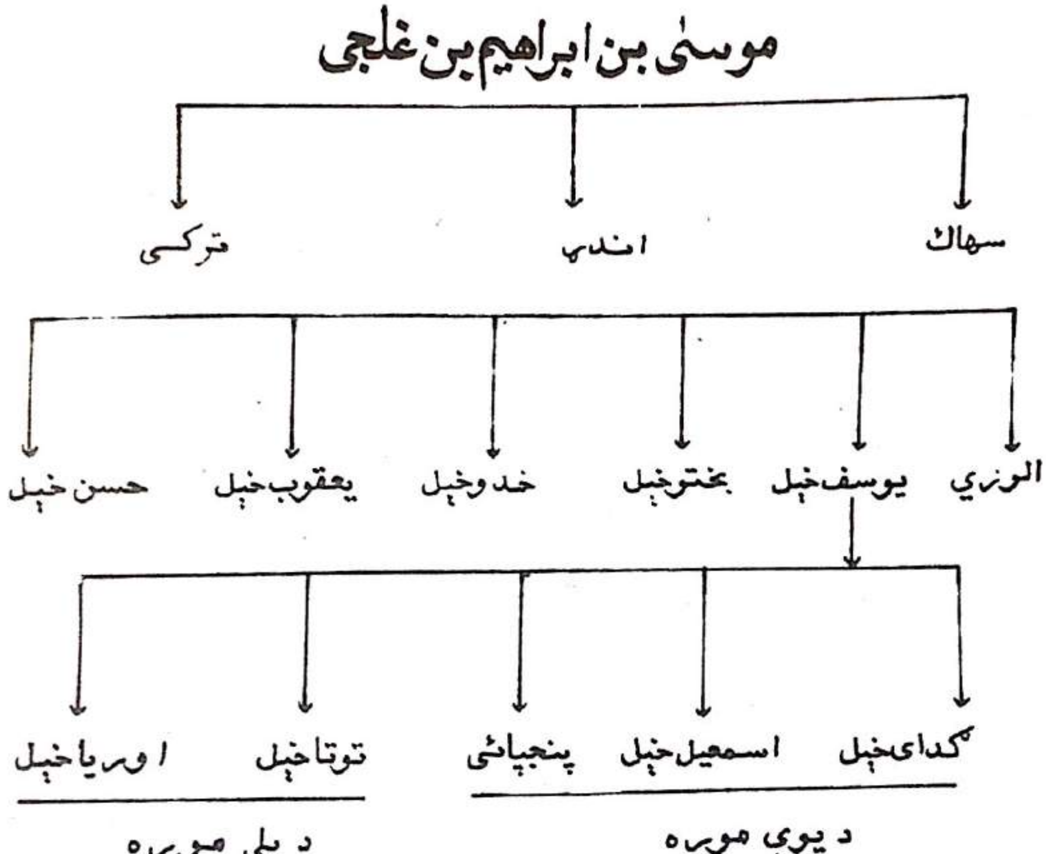

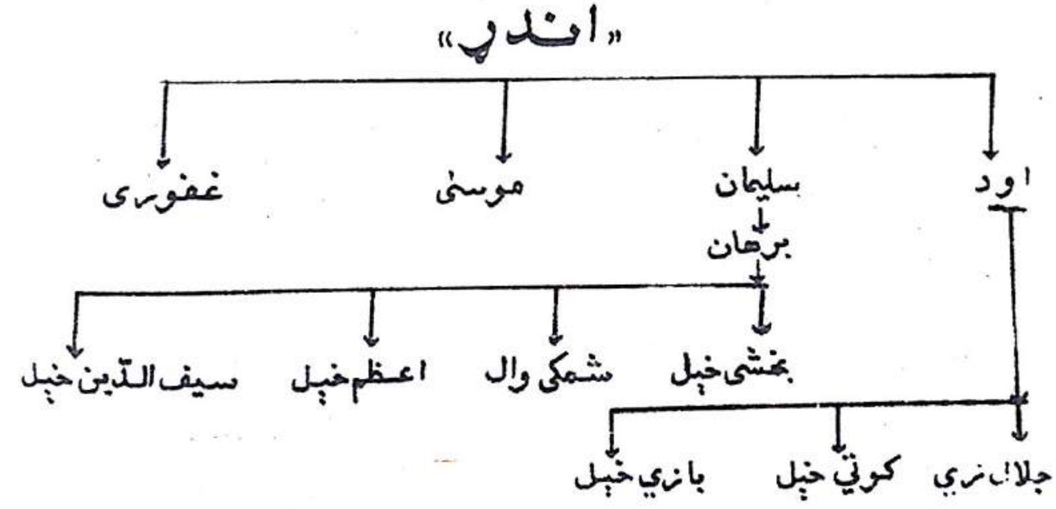

Kitaboona.BlogSpot.Com

«موسیٰ بن اندړ»

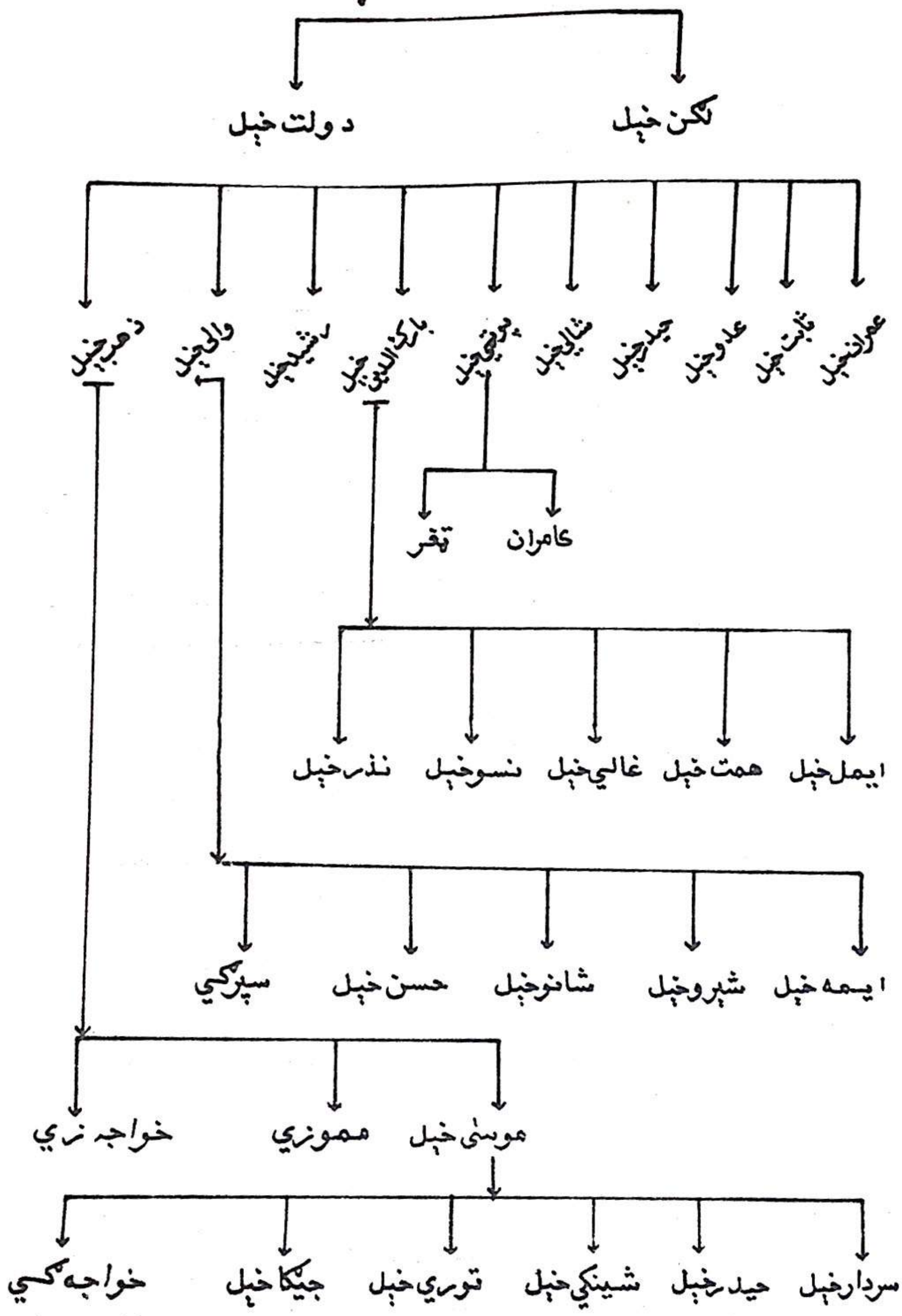

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

« دولت خېل بن موسٰی بن انډړ »

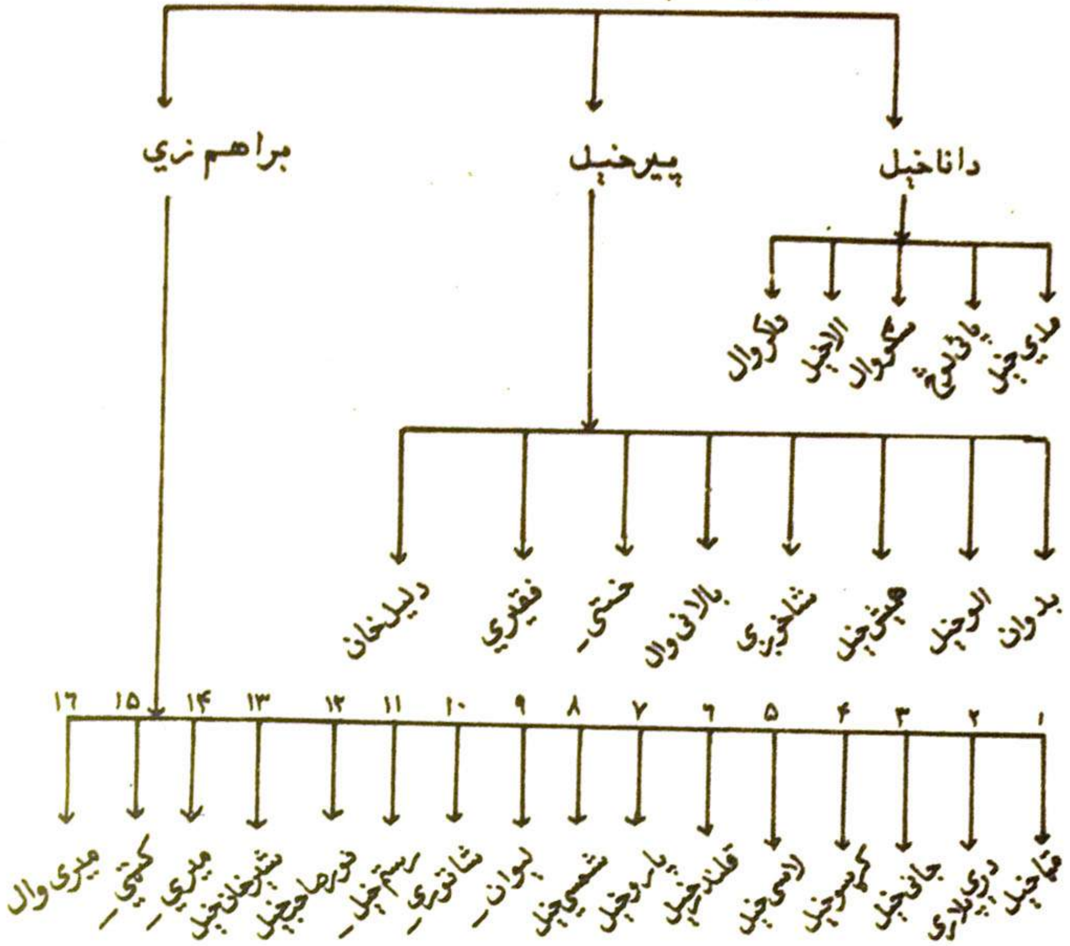

« جلال زی بن اود بن انډړ »

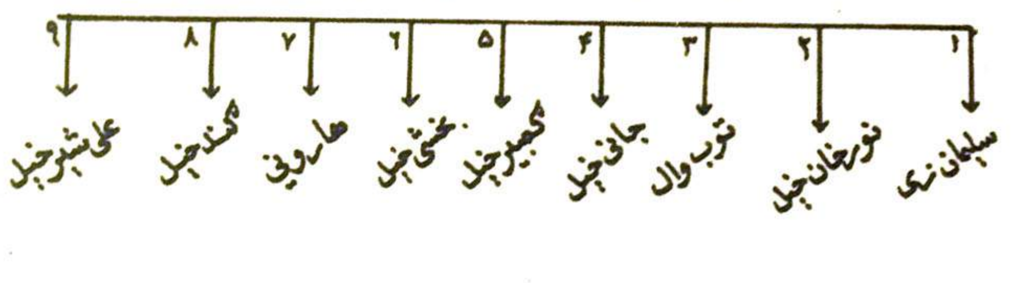

کوتي خېل بن اود بن انډړ

Kitaboona.BlogSpot.Com

غلجي قبايل

«متوزي» اوله څانګه

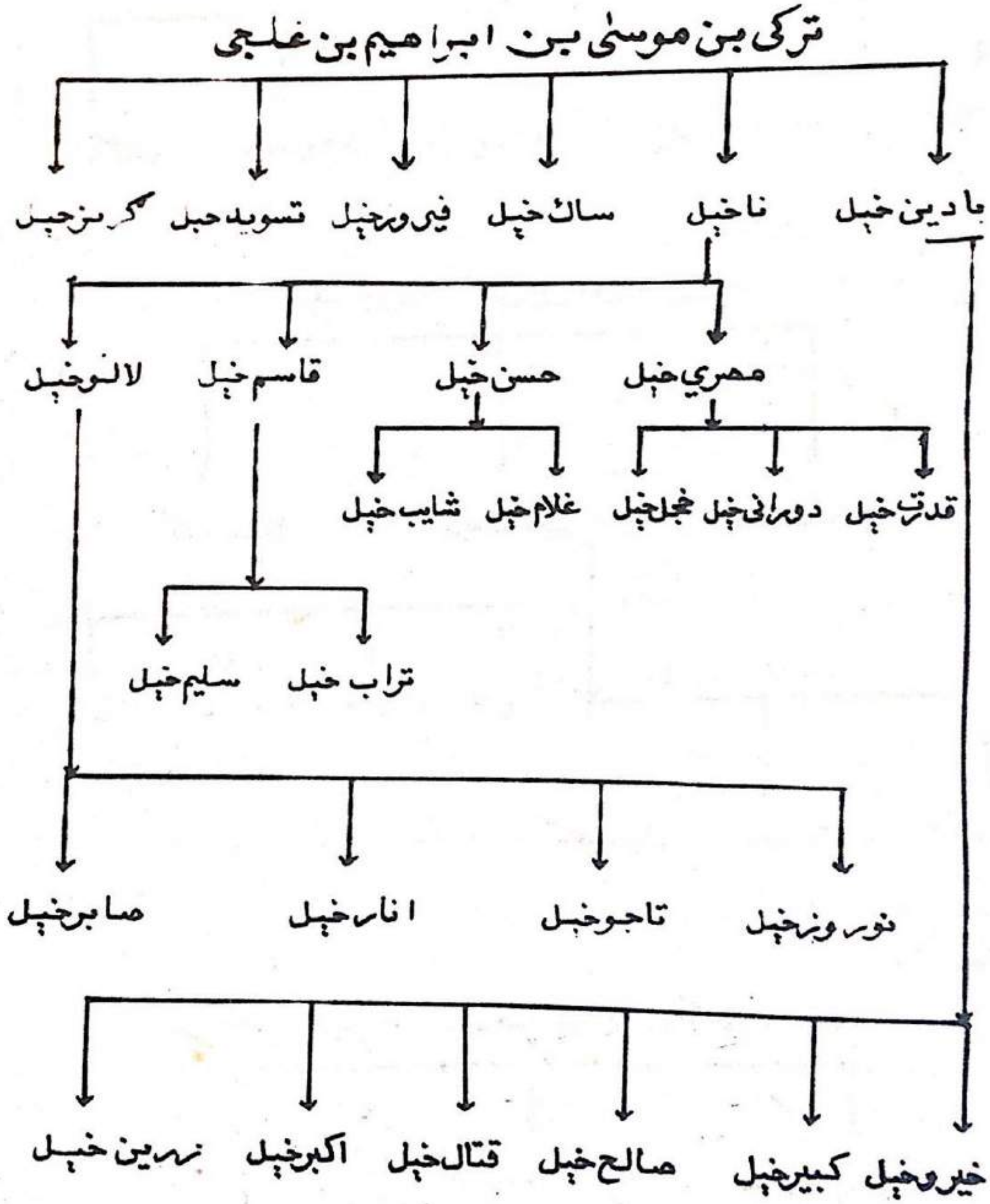

(c) ketabton.com: The Digital Library

فیروز خېل بن ترکي بن موسی...

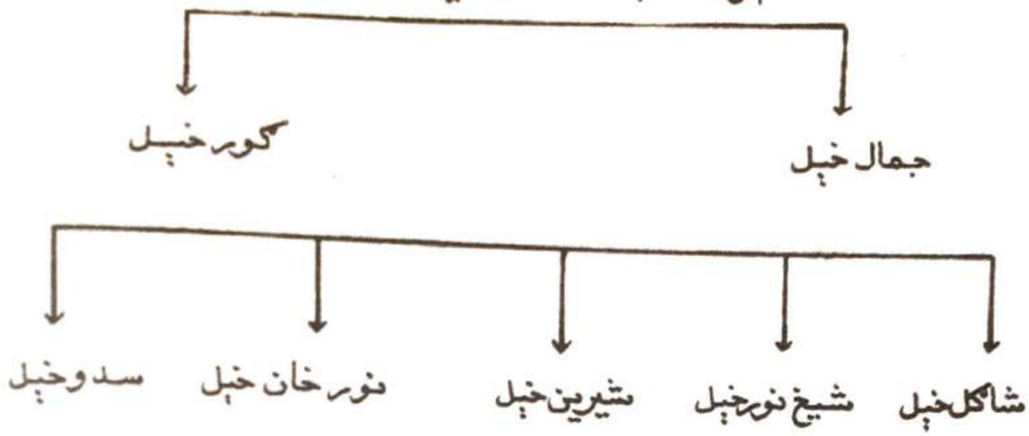

ګربز بن ترکی بن موسی بن...

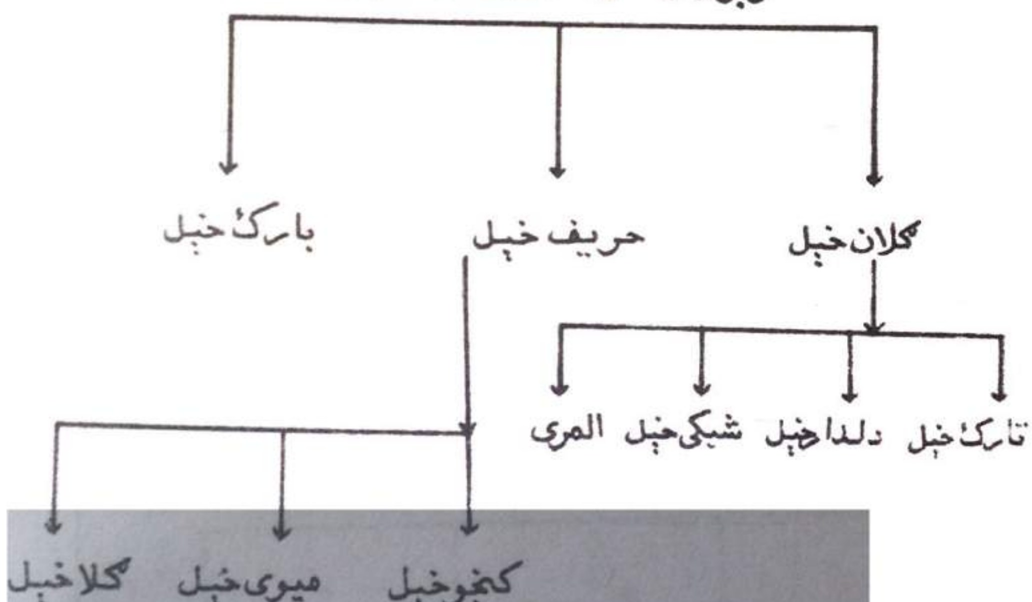

عمرو خېل بن بادین بن ترکی...

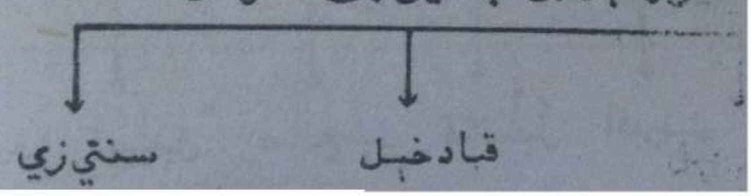

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهباز خیل بن خیر وخیل

- نوړزي
- ملکدین خیل
- بوسی خیل
- ګران خیل
- براهم زي

سنتي زي بن خیر وخیل

- پیکو خیل
- شاه عبدالخیل
- زلو خیل
- خان خیل
- صاحب داد خیل
- فرات خیل

نوټ: غلجي د پښتنو د ډېره د اهمیت وړ قبیله وه او اولنی سړی بختیار غلجي یکښې په ۱۲۰۲ع کال په بنګال کښې حکومت تشکیل کړو. دی د قطب الدین ایبک معاصر ؤ، خو په ۱۲۰۵ع کښې علي مردان غلجي مړ کړو او اقتدار یې ترې ونیو.

د غلجو ټبر هم سوچه پښتو ده، او بیا جلال الدین غلجي په ۱۲۹۰ء کښې د کیقباد نه پادشاهي ونیوله. د غلجو حکومت تر ۱۳۲۰ع پورې ؤ او بیا تغلقان(۱) راغله.

---

(۱):

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لودی قبائل»

"متوزي"- دویمه څانګه

ابراهیم "لودی" بن متو او شاحسین غوری

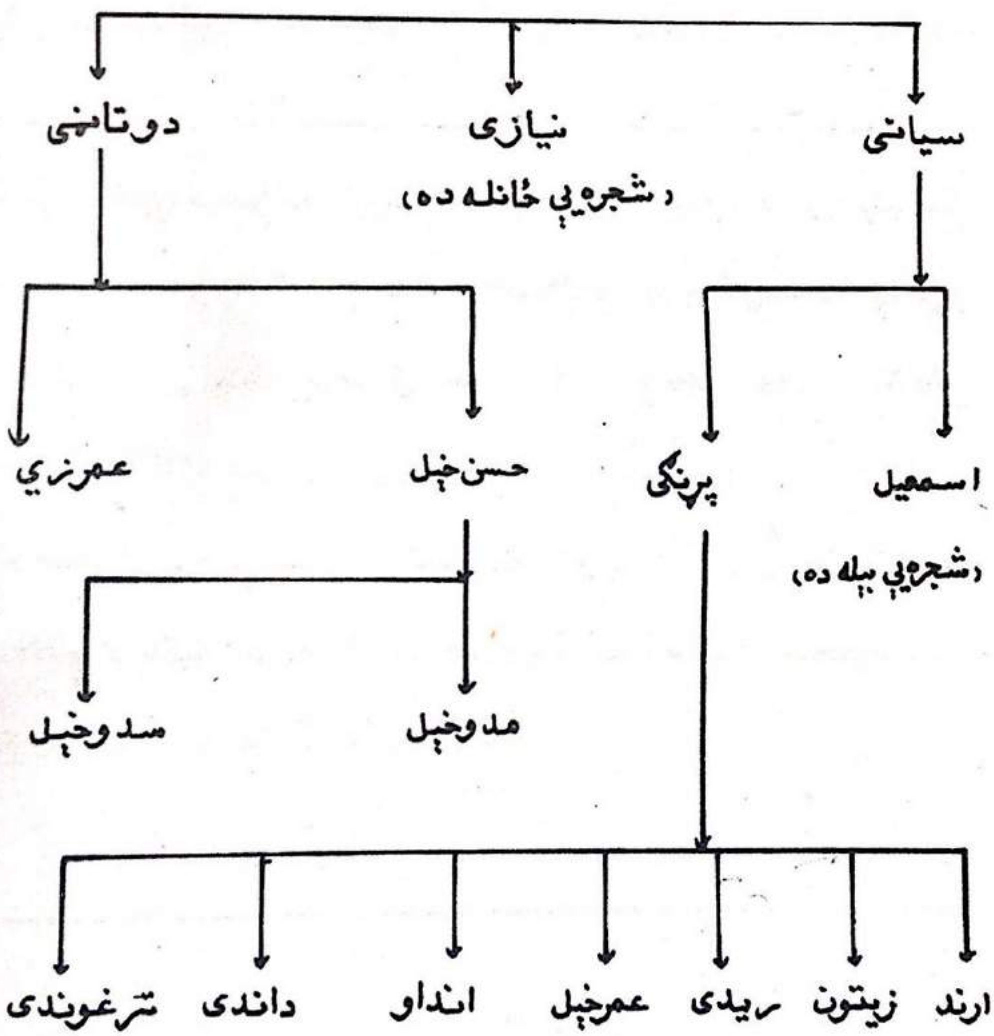

Kitaboona.BlogSpot.Com

عمرزي بن دوتاني بن ابراهیم لودی

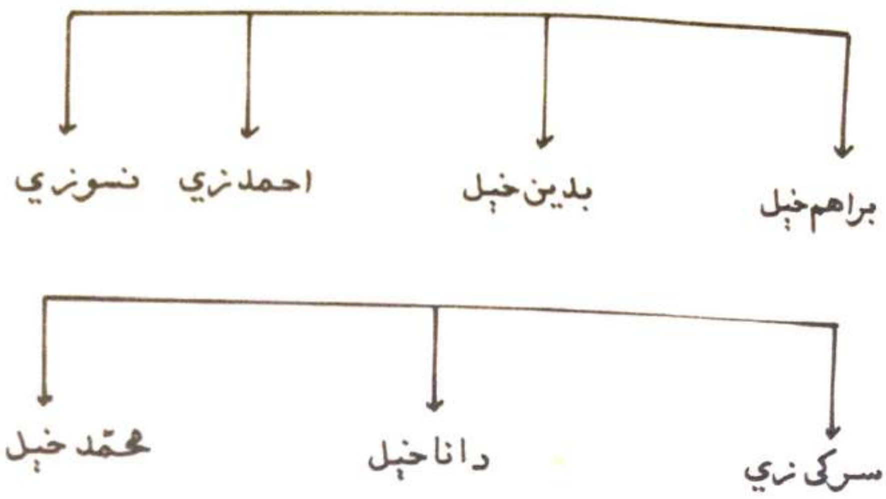

عمرخېل بن پرنګی بن سیانی بن ...

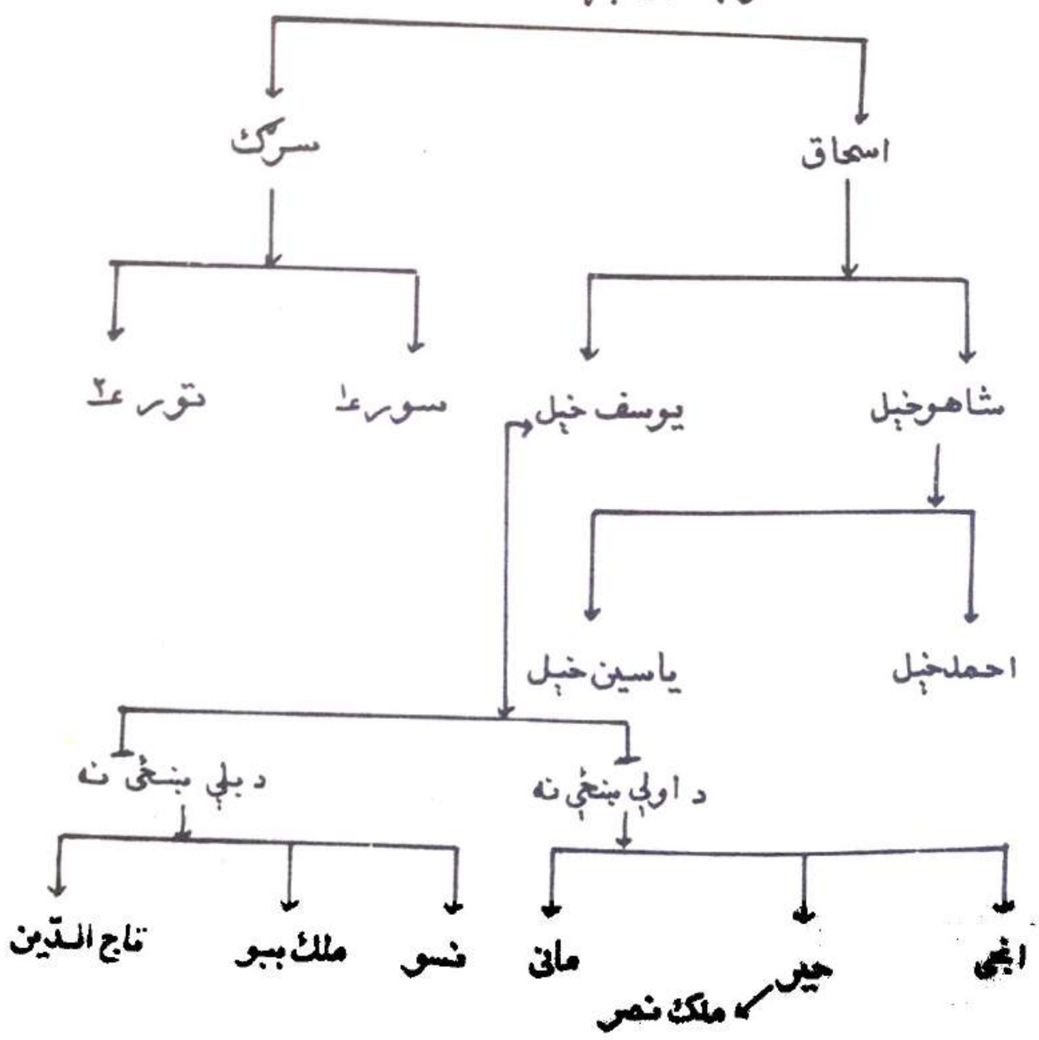

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملک ببو بن یوسف خېل

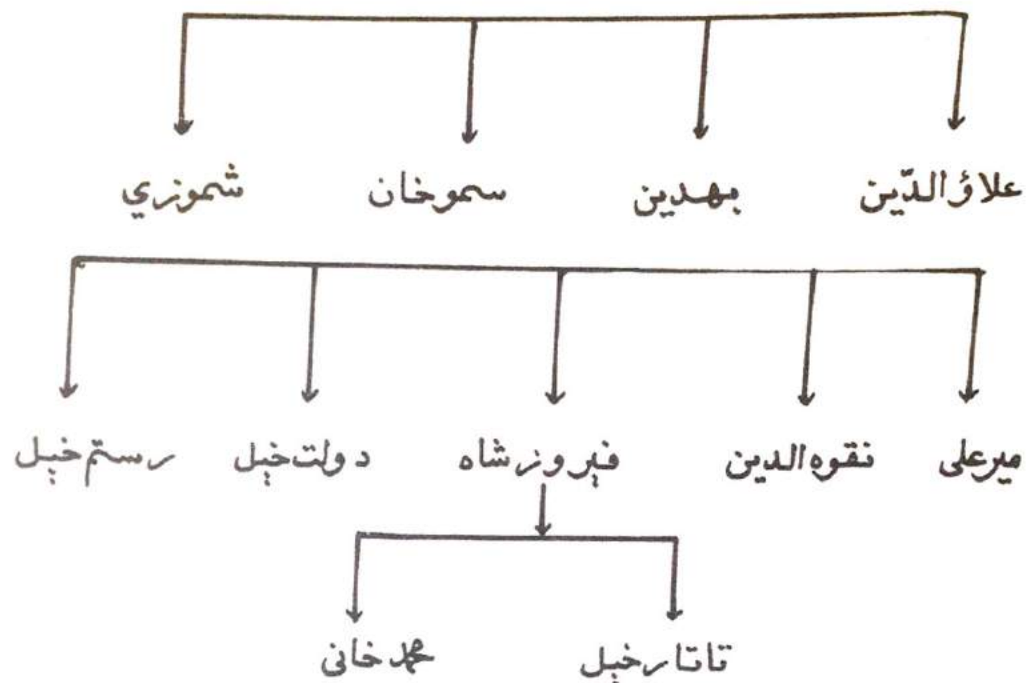

احمد خېل بن شاهو خېل بن ...

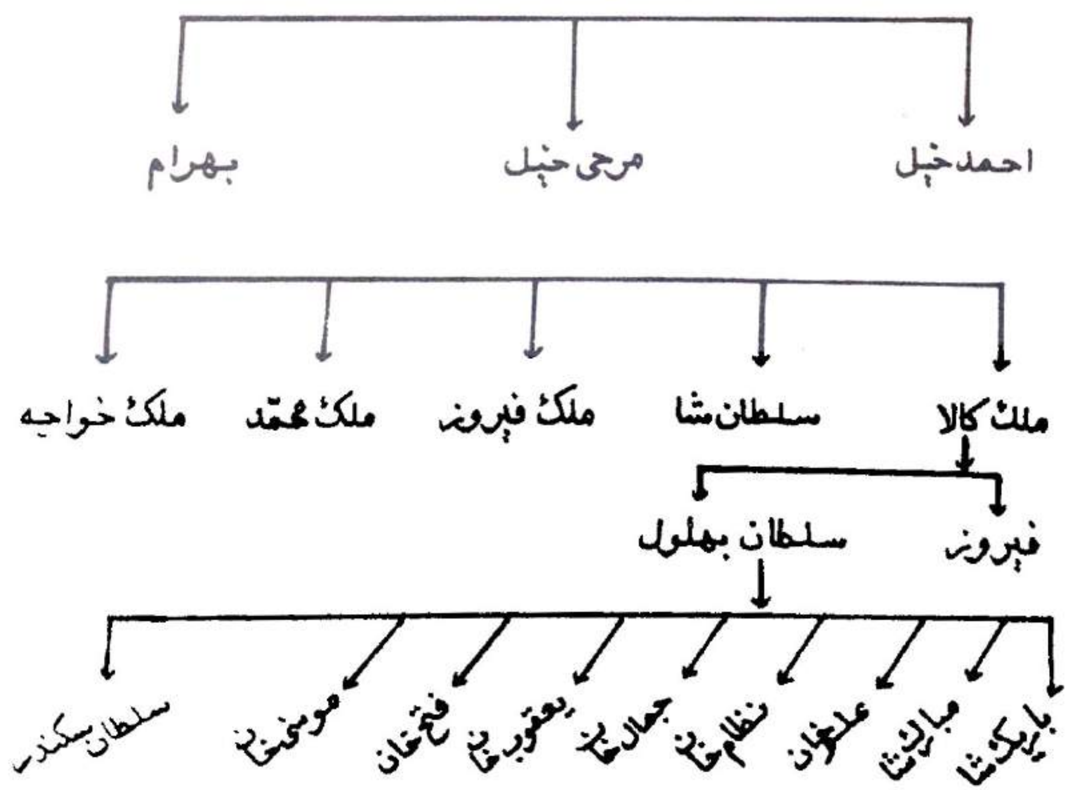

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«سلطان سکندر بن سلطان بهلول»

- محمود
- سلطان ابراهیم
- جلال خان
- حسین خان
- اعظم خان
- همایون
- اسمعیل

د «سور ع۱ بن سرک» نه

- اسحاق زی
  - شیخ زي
- ابوسعد زي
- حسن زي
  - یوسف خېل
  - پیار خېل
  - عمر زي

د «تور ع۲ بن سرک» نه

- توجی
  - احمد خېل
  - مېدی خېل
  - گدای خېل
- محمود زي
  - الف خېل
  - ذکریا خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوټ:

دلودیانو په بټه د پرنګي په تېر په شاهوخېلو کښې د ملک کالا په په کورنۍ کښې سلطان بهلول لودی په ۱۳۹۱ع شاوخوا پیدا شو چې په هند کښې د لودي سلطنت باني دی. دی په ۱۴۵۱ع کښې پادشاه شو او (۳۸) کاله بادشاه ؤ، د (۸۰) کالو په عمر په ۱۴۸۹ع کال مړ شو او زوی یې سلطان سکندر په ۱۴۸۹ع کښې پادشاه شو چې تر ۱۵۱۷ع پورې ؤ او په دغه کال وفات شو او زوی یې ابراهیم بادشاه شو چې په ۱۵۲٦ع کښې تری د یلی بابر ونیو او ابراهیم یې په "پانی پت" کښې وواژه.

دلودیانو دا دوره د ۱۴۵۱ع نه تر ۱۵۲٦ع پورې (۷۵) کاله ده. بیا د پښتنو د بلې کورنۍ مؤسس شېرشاه سوری دی، چې په هند کښې د سوریانو د سلطنت دوره د ۱۵۳۹ع نه تر ۱۵۵۷ع پورې وه چې لومړی بادشاه یې شېرشاه او وروستنی یې عادل شاه و، دا دوره (۱۸) کاله وه. خو شېرشاه ډېر مدبر او په کاراکاه سړی ؤ، چې ټول مؤرخین ورته په درنه سترګه ګوري.

شېرشاه د حسن خان زوی، دابراهیم منسی دی په ۱۴۷۹ع کښې په حصار فېروزه کښې پیدا شوی او مؤرخین ورته ډېر په درنه سترګه ګوري او د ده کارونه خلک ډېر ستائي. وروسته د کرلانو قبیلې تاج کراني چې د شېرشاه امیر او داسلام شاه هم امیر وو، هغه په مشرقي هند کښې بهار او لړیسر په او بنګال کښې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ۱۵۶۴ء کښې د یو سلطنت تاداؤ کېښود ، خو یو څو میاشتې پس هغه مړ شو او ورور یې سلیمان کرلاني پادشاه شو ، خو هغه هم په ۱۵۷۲ع کښې وفات شو او زوی یې بایزید بادشاه شو ، - خو په (۱۸ مه ، اتلسمه ورځ ووژلی شو . او بیا د هغه بل زوی داؤد بادشاه شو چې په ۱۵۷۶ع کښې داکبر مغلي فوځ هغه ونیو او مړ یې کړو .

د بهلول لودی شجره داسې ده :

بهلول د ملک کالا او هغه د بهرام ، هغه د رحمد ، هغه د شاهو هغه د اسحاق ، هغه د پړنګي ، هغه د سیانی ، هغه د ابراهیم لودي بن شاه حسین او بی بی متو زوی ؤ .

ملک بهلول لودي یتیم پاتې شوی ؤ او په وړوکوالي کښې په بلو مشهور ؤ ، خود هغه تره اسلام خان د سید خضر خان له خوا په - سرهند حاکم ؤ او هغه خپله لور ورته ورکړه او پس د اسلام خان له مرګه د هغه اقتدار بهلول لودي ونیو او اخر بهلول د - علاؤالدّین سید نه چې د محمّد شاه زوی ؤ ډیلي ونیو او په ۸۵۵ هجری ۱۴۵۱ع کښې بهلول د ډیلي بادشاه شو .

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«متوزی» دویمه څانګه

لودی قبائل:

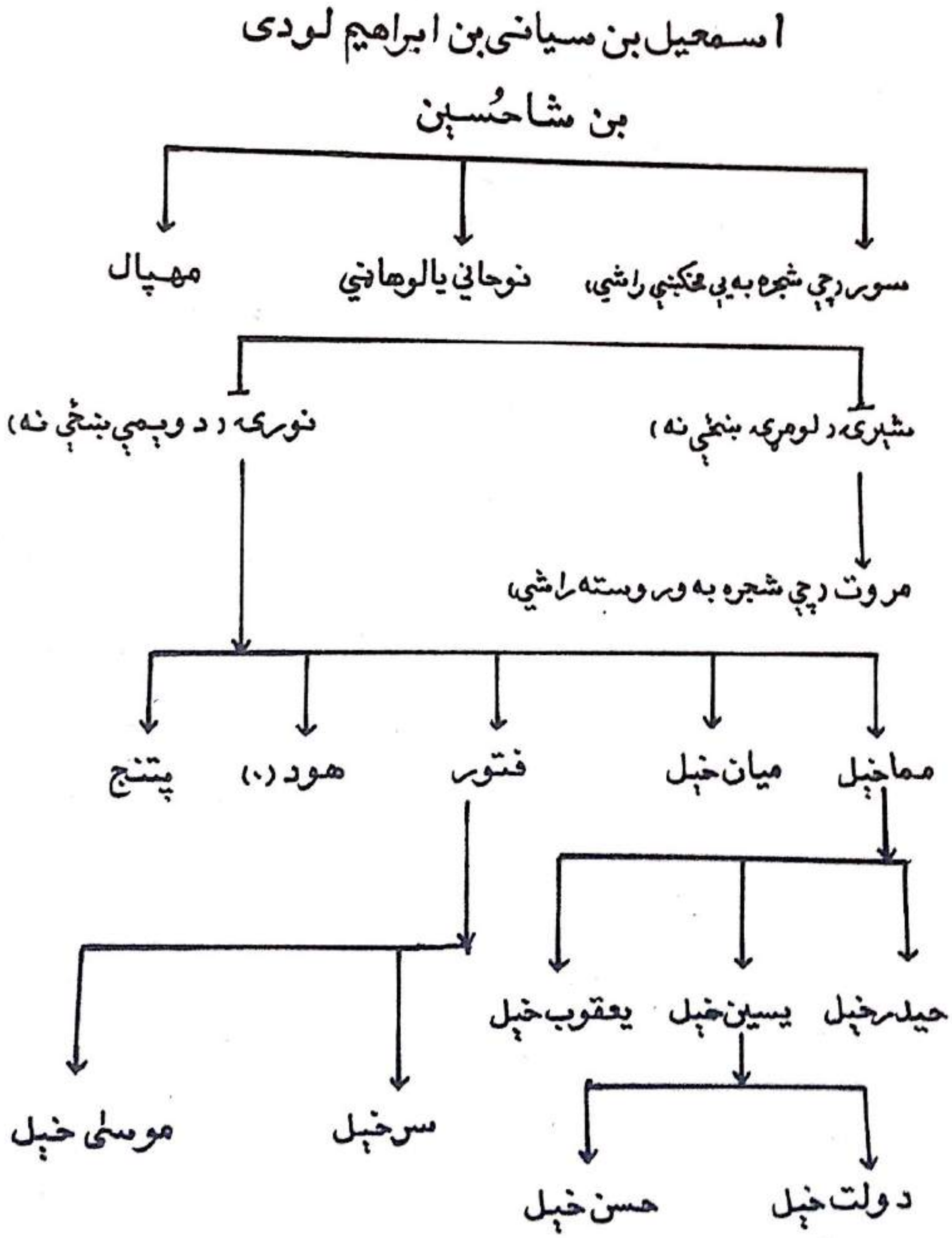

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

میان خیل بن نوحانی یالوهانی

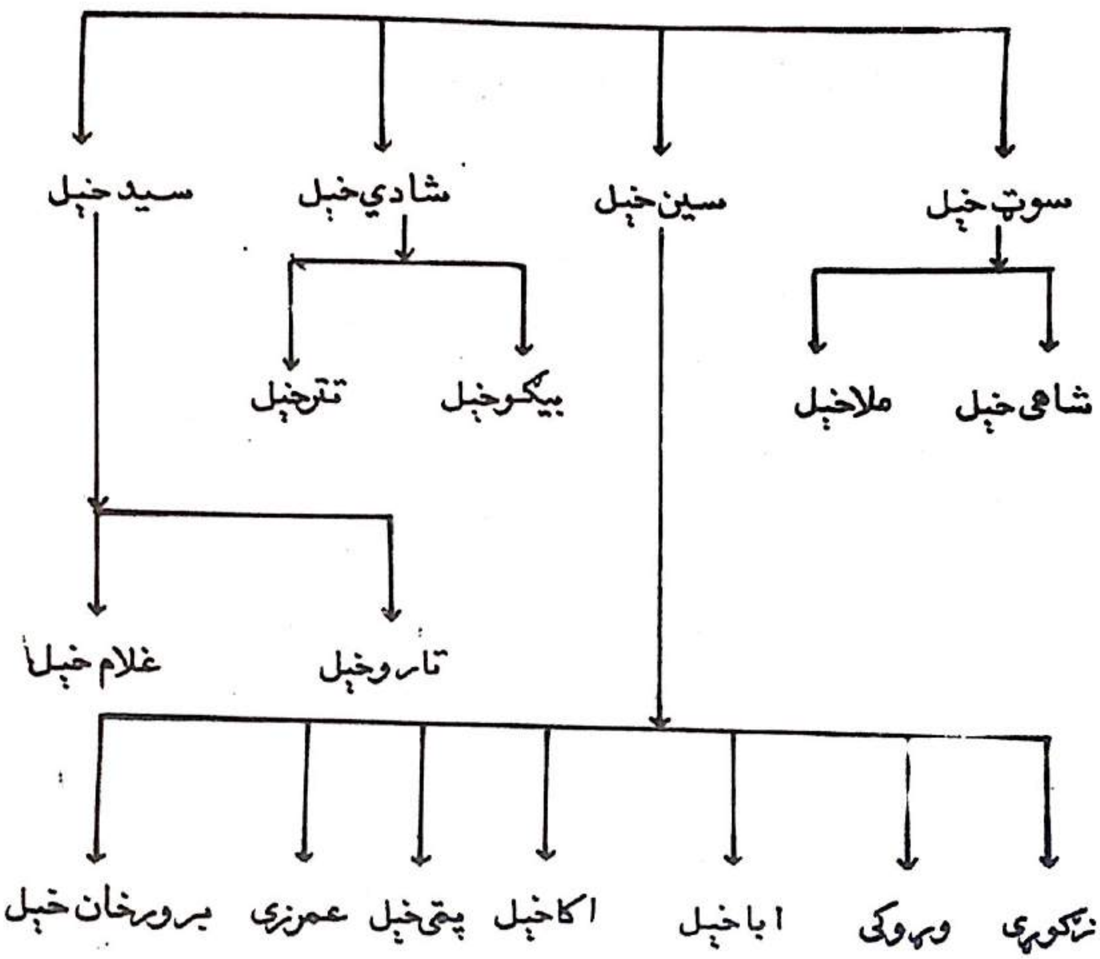

د ولت خیل بن یسین خیل بن مماخیل

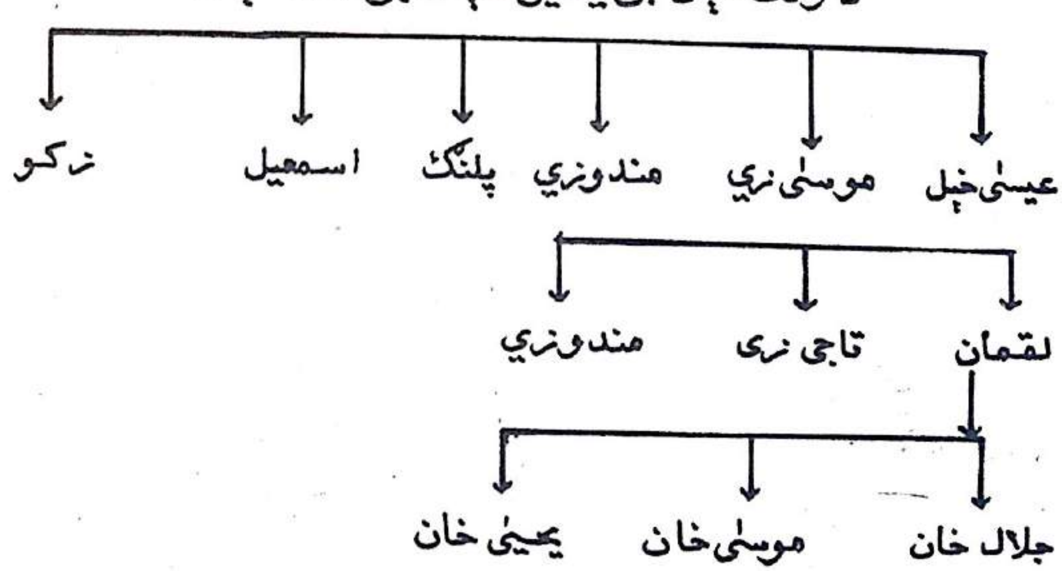

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

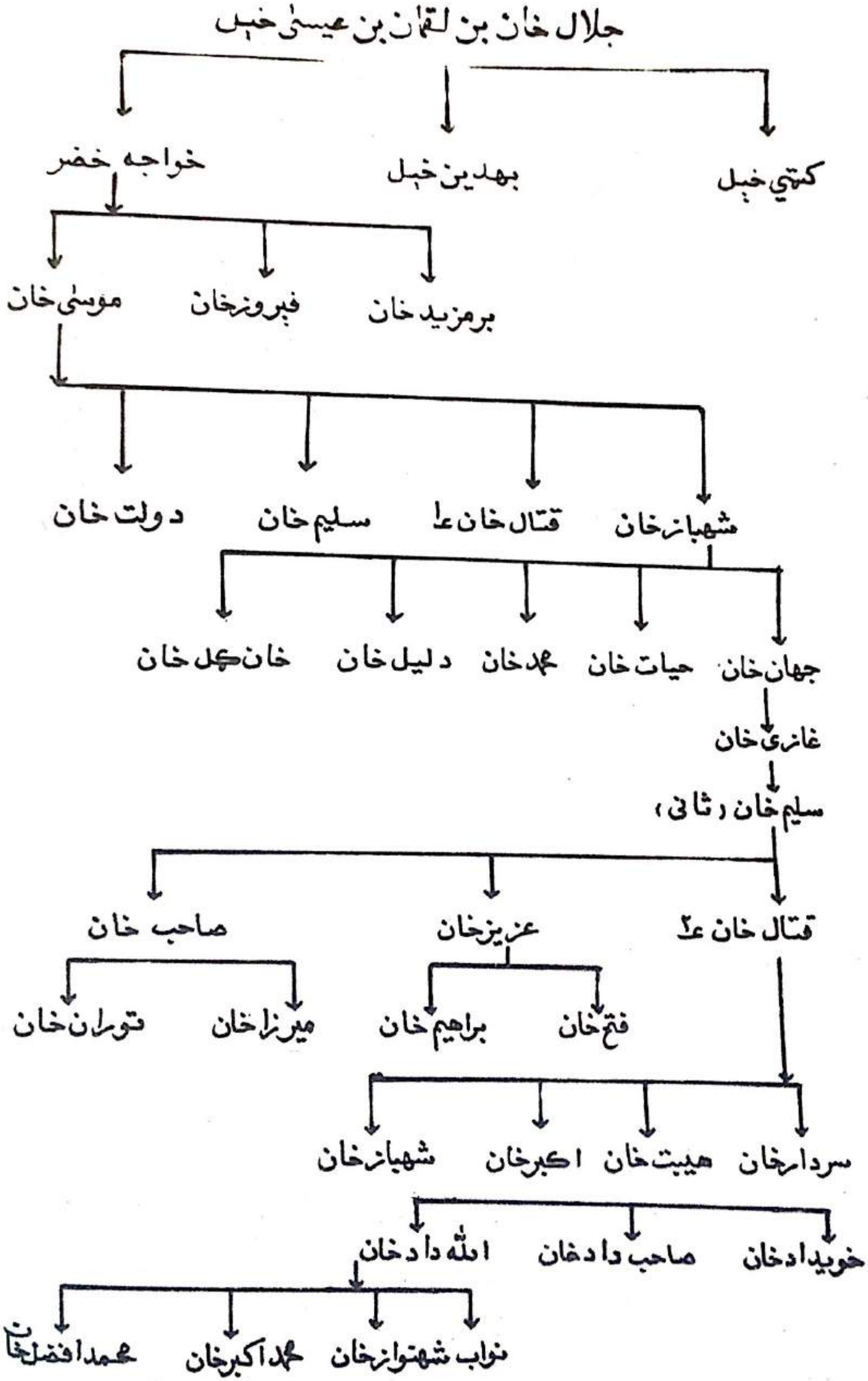

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

متوزی ـ دویمه څانګه

لودی قبائل؛

«مروت»

مروت بن لوانی بن اسمعیل بن سیانی بن ابراهیم لودی
بن متوا و شاه حسین غوري

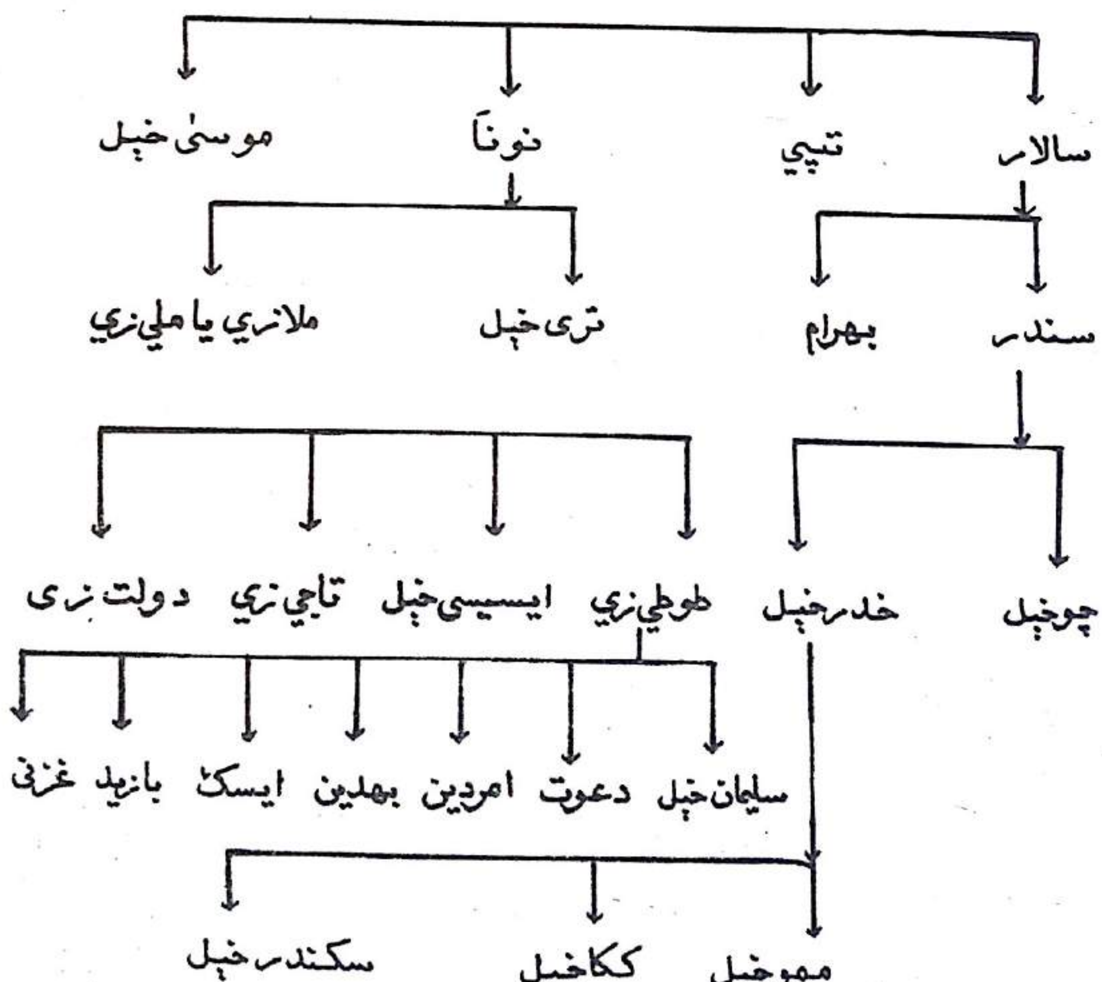

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

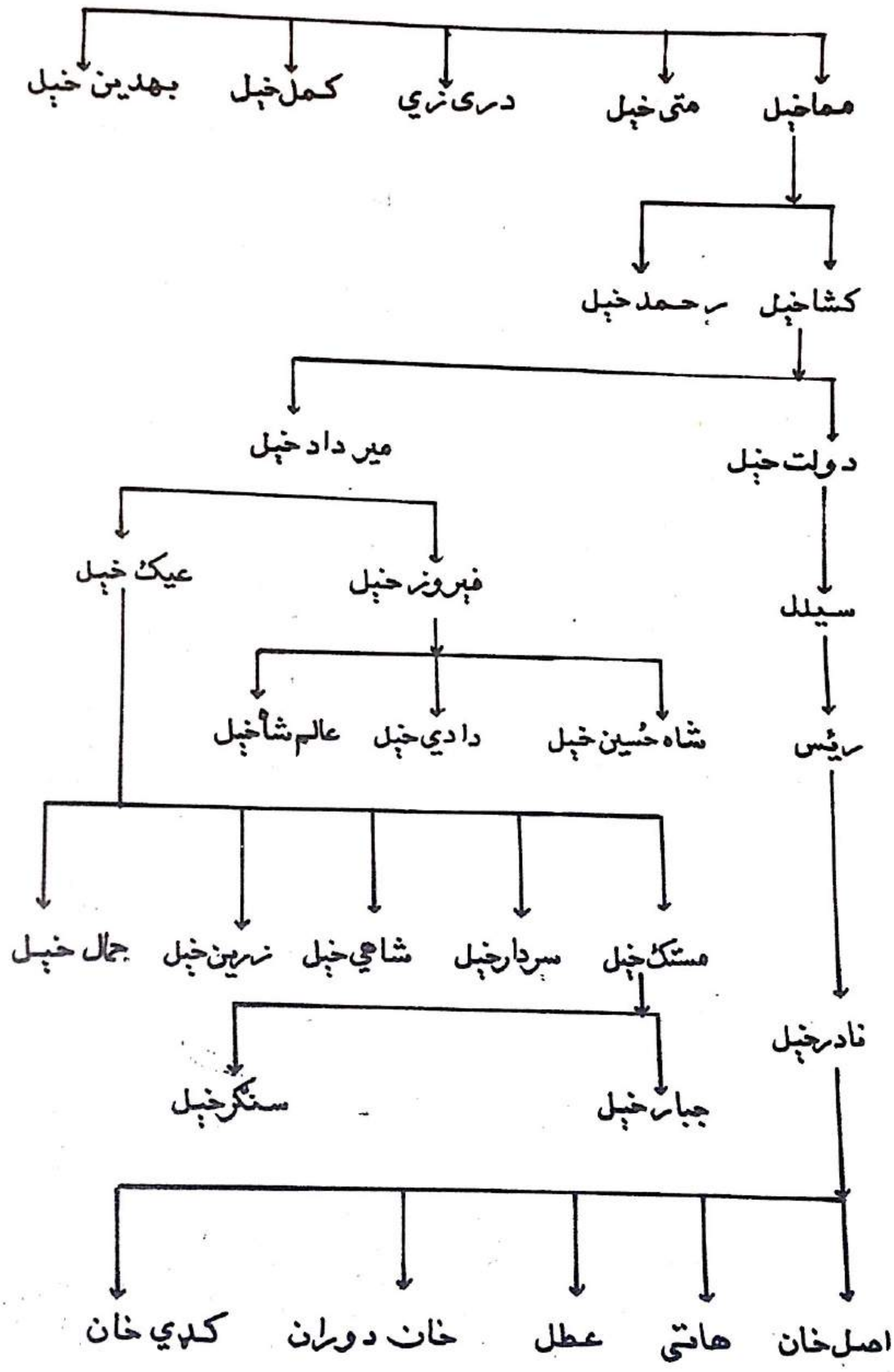

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلیمان خېل بن طوطي زی بن بهرام بن سالار بن مروت

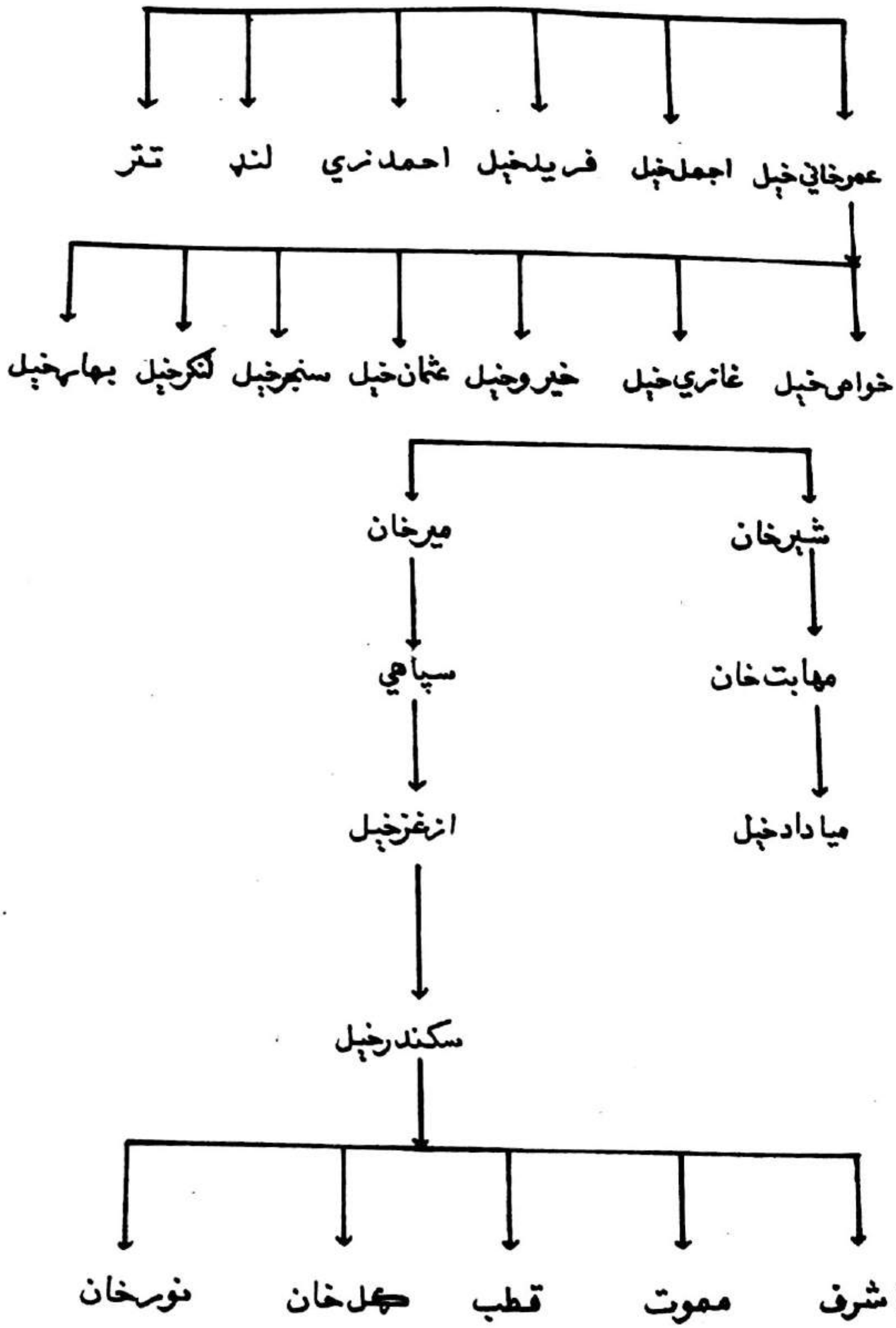

Kitaboona.BlogSpot.Com

«موسی خېل» بن مروت

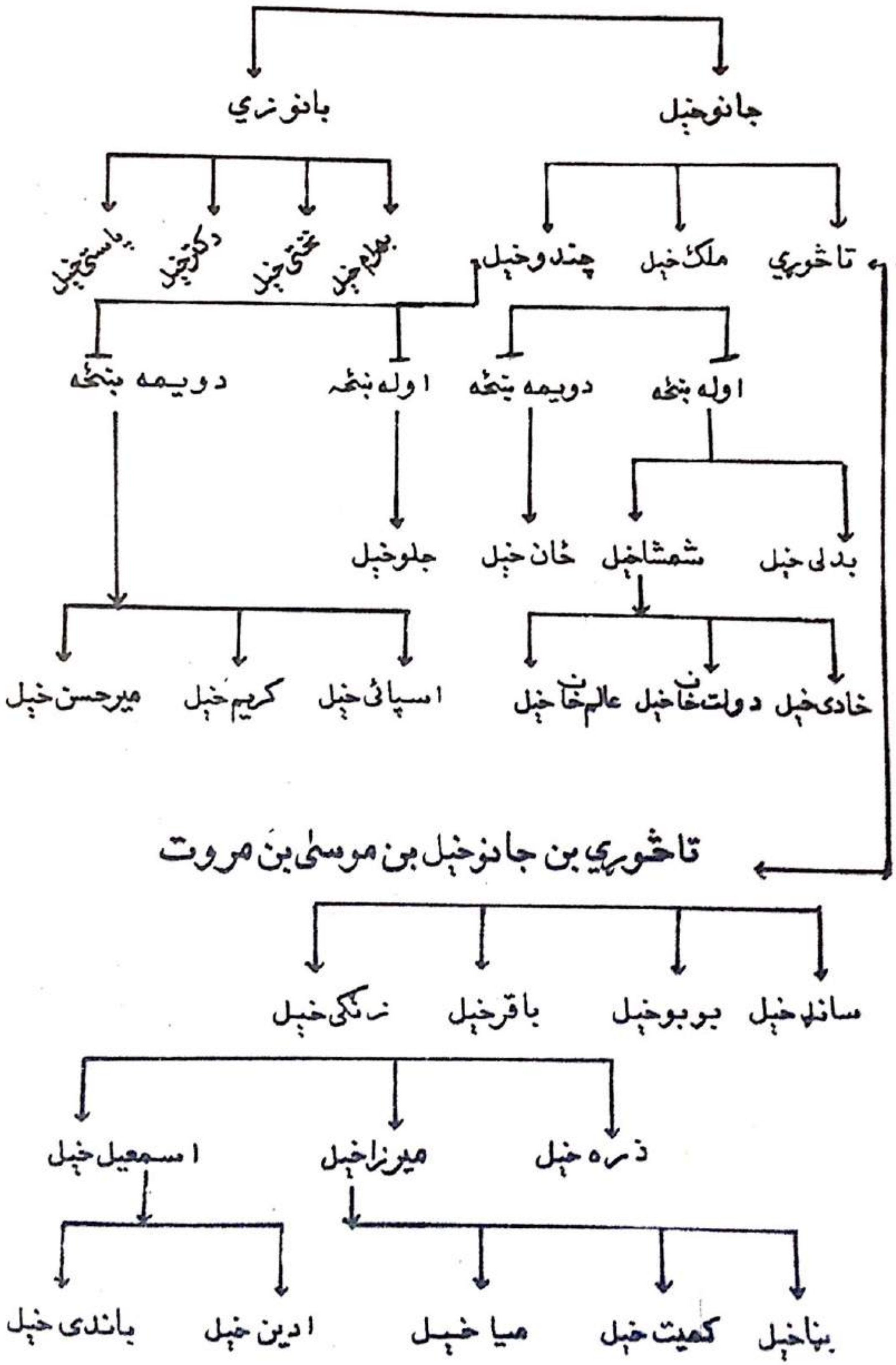

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لودي قبايل:

متوزی - دويمه څانګه

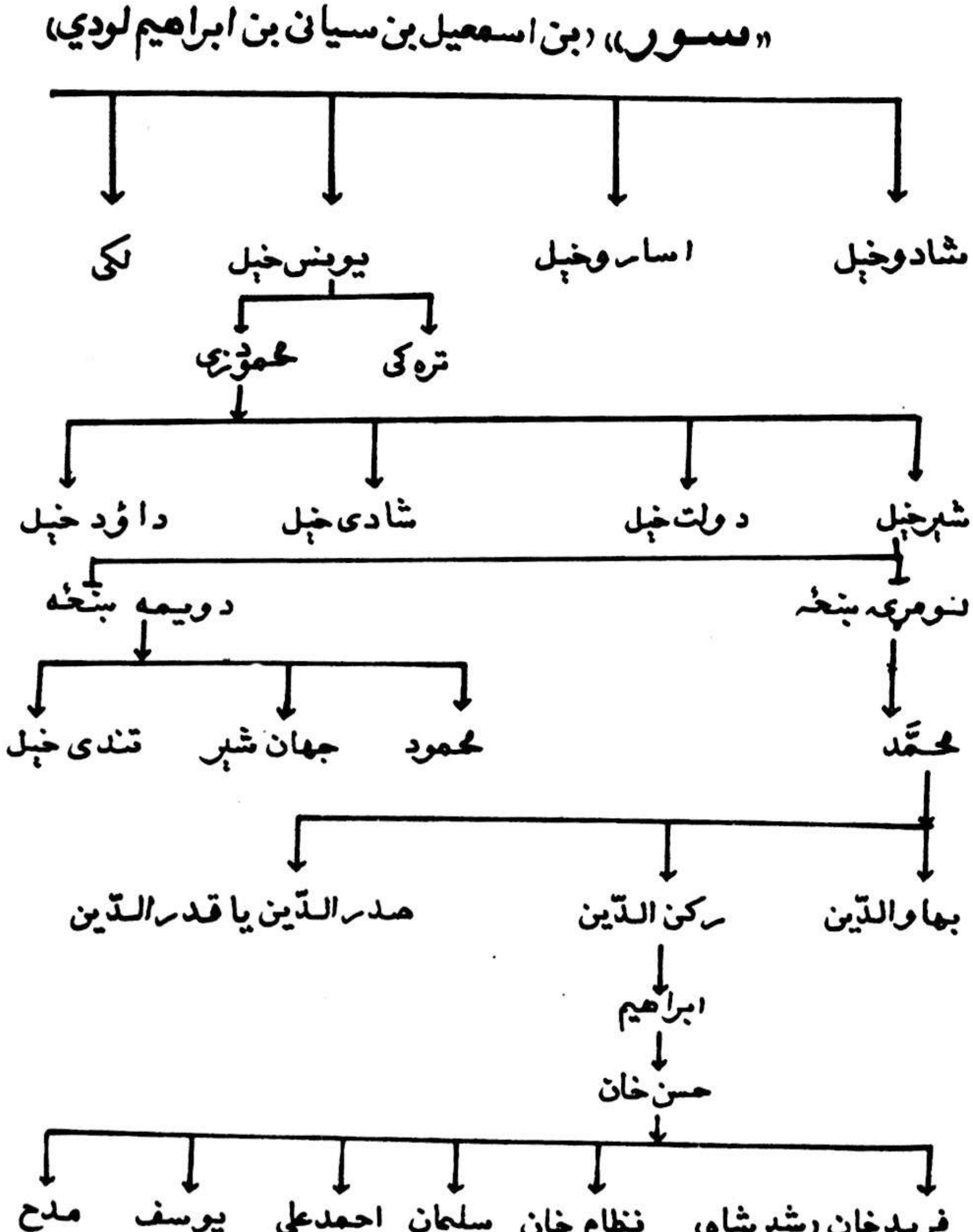

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرید خان (شېرشاه) بن حسن خان

جلال خان　　　　　　　　　　　　عادل خان

او د «نظام بن حسن خان» نه: مبارزخان یا عدیزخان (عادل شاه) یا عدلي دی.

نوټ:

د سور په کورنۍ کښې فرید خان (شېرشاه) په هندکښې په حصار فیروزه کښې په ۱۴۷۹ع زیږېدلی ؤ. دی د حسن خان زوی او هغه د ابراهیم زوی، هغه د رکن الدین زوی هغه د محمد زوی هغه د شېرخېل، هغه د محمود زي، هغه د یونس هغه د سوربن اسمعیل بن سیانی بن ابراهیم لودی زوی ؤ او هغه د بي بي متو او شاه حسین غوري زوی ؤ او بي بي متو د بېټ نیکه لور وه او بېټ نیکه د قیس عبدالرشید زوی ؤ.

شېرشاه په اول کښې د خپل پلار حسن خان د جاګیر د سمبالولو کارکولو، بیا د پلار نه خفه شو او د یوبل پښتون جاګیردار جلال خان سره په جون پور کښې نوکر شو او اخر یې ډېر اقتدار پیدا کړ او د بنګال او بهار په علاقه حاکم شو، لښکر یې جوړ کړ د بابرله زوی مغلي باد شاه همایون نه یې په ۱۵۳۹ع کښې د ډیلي تخت ونیو او په هند کښې باد شاه شو. همایون ترماتې وروسته ایران ته وتښتېدلو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شېرشاه د باد شاهۍ په شپږم کال په ۱۵۴۵ع کښې څه وخت چې یې د کالنجر قلا محاصره کړې وه د بارودو په اور د خپل پیر شیخ خلیل ملا نظام او دریا خان شېرانی سره په اور وسوزېد او د (۵۹)- کالو په عمر وفات شو. او زوی یې جلال خان د هغه پرځای په ۱۵۴۵ع کښې باد شاه شو. اسلام شاه (جلال خان) اته (۸) کاله بادشاه ؤ، په ۱۵۵۴ع کښې ناروغه او بیا مړ شو او په دغه کال یې زوی فیروزخان چې ورکوټی هلک ؤ، امیرانو باد شاه کړو، خو دری (۳) میاشتې پس یې ماما عزیزخان راغی او خپل خوریې یې مړکړو او دی د عدلی یا عدل شاه په نوم باد شاه شو. او په ۱۵۵۷ع کال باز باد ریا بهادرخان یرپښتون عدلي په جنګ کښې وښیوا و مړیې کړ او دی سره د سوریانو د اتلس (۱۸) کالو باد شاهۍ- دوره هم ختمه شوه.

په سوریانو کښې فرید خان (شېرشاه) ډېر مدبّر او په کارا ګاه- باد شاه ؤ او د پښتنو یرلوی سلطنت بنیا دیې کېښود او د ۵۹ کالو په عمر مړشو.

ټول مؤرخین د شېرشاه د کارنامو ستاینه کوي. شېرشاه په هند کښې په سسرام د بهار کښې ښخ دی.(۱)

---

(۱): شېرشاه د کالنجر د قلعه د محاصرې په وخت ۱۵۴۵ع کښې یوه ګوله د قلعه نه بېرته راغله او په مېخزین ولګېده او اور یې واخیست او شېرشاه پکښې وسوزېد او مړشو. (سیال)

(c) ketabton.com: The Digital Library

متوزی — دریمه څانګه

لودی قبایل:

نیازی بن ابراهیم لودی بن شاه حسین

او بی بی متو

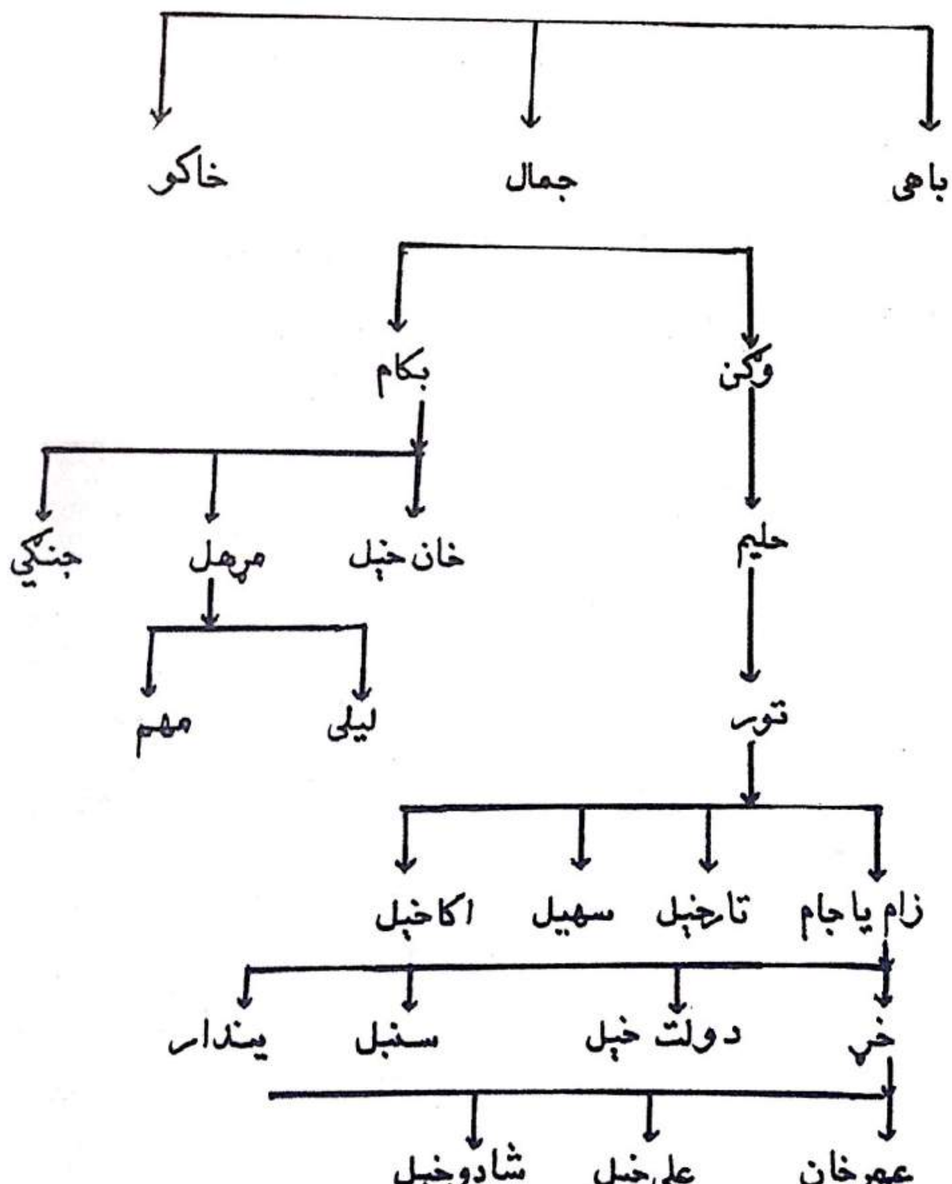

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

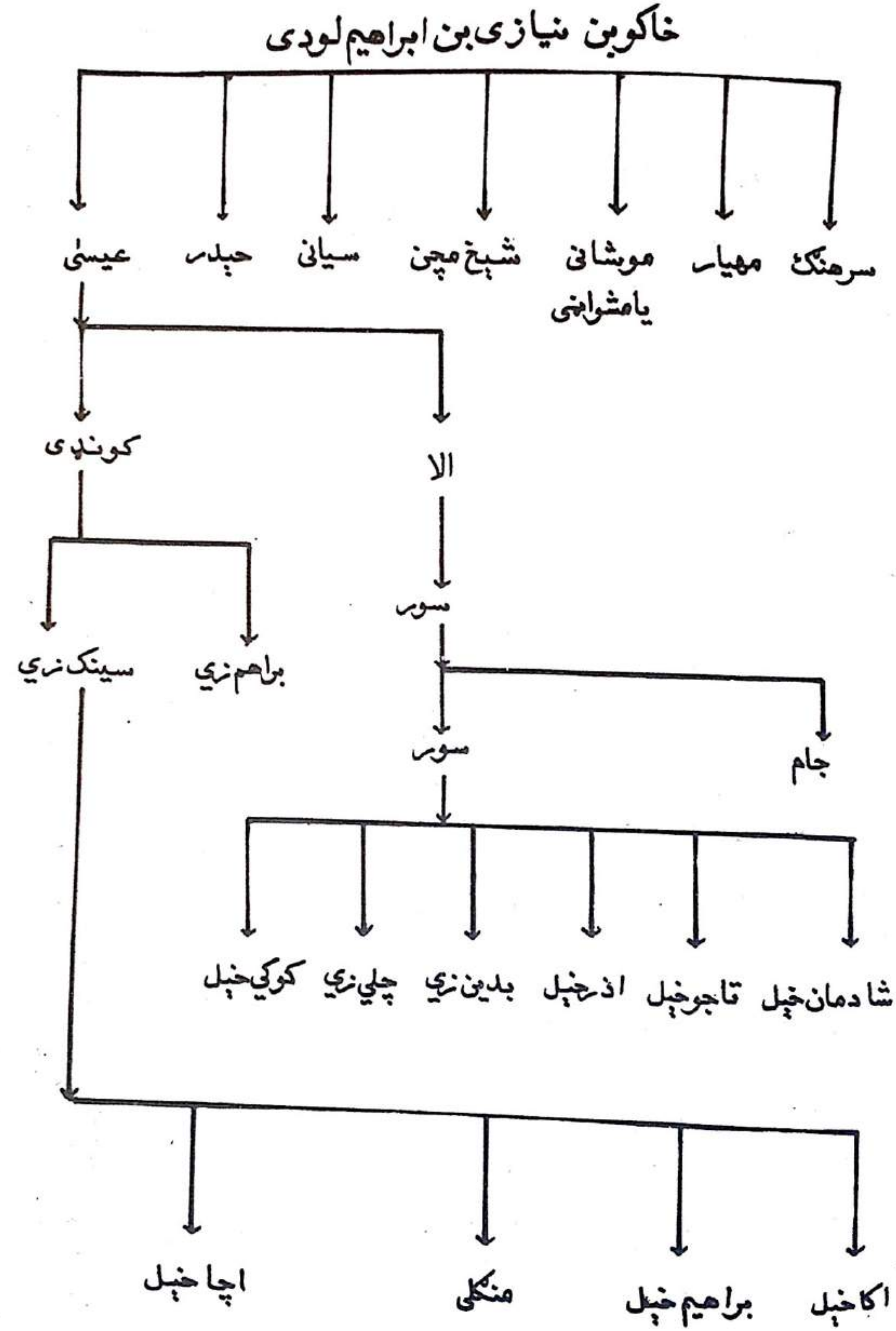

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

متوزی ـ درېیمه څانگه

لودی قبایل؛

«سرواڼي»

د سرواڼي د (مهی زروی) بن شاه حُسین (د غلجي او لودی نا سکه وروړ)

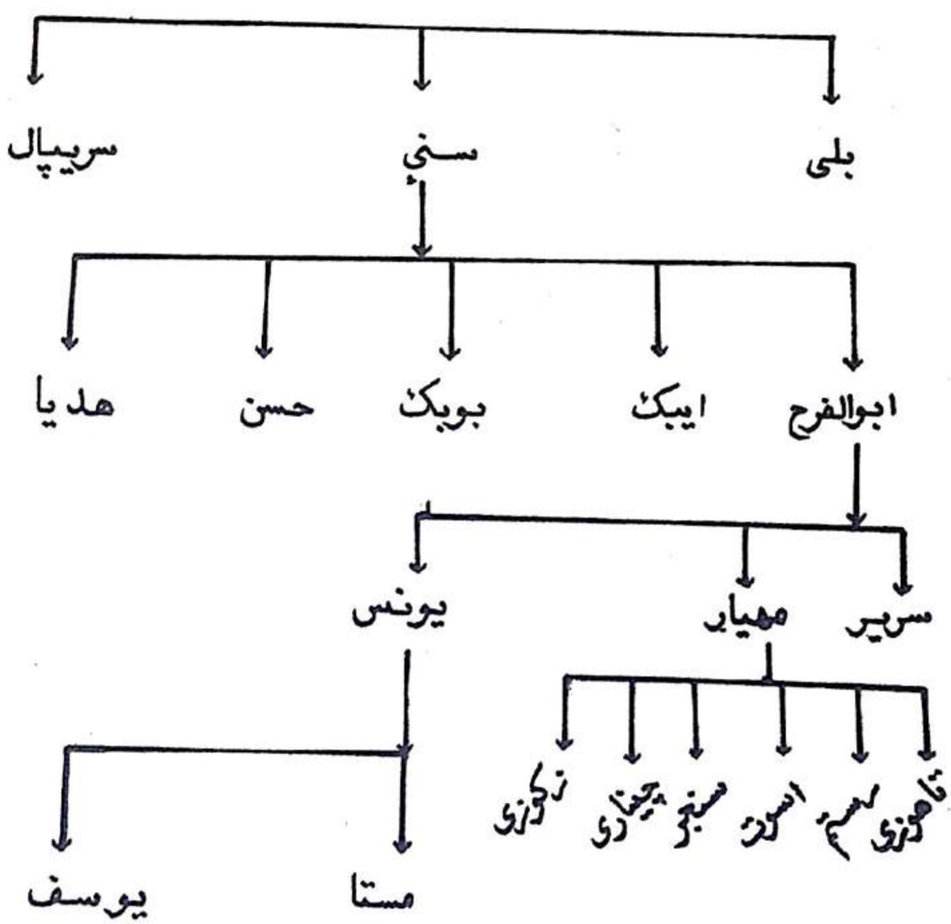

(د بلخ کښتې)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوسف بن یونس بن الفرح بن سنی بن سروانی

«یوسف»

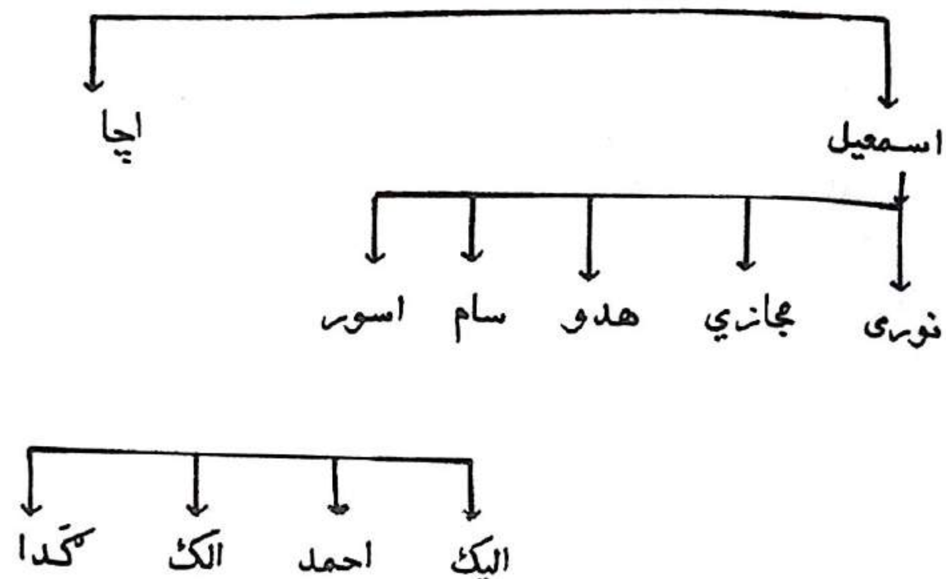

«سرپیال» بن سروانی

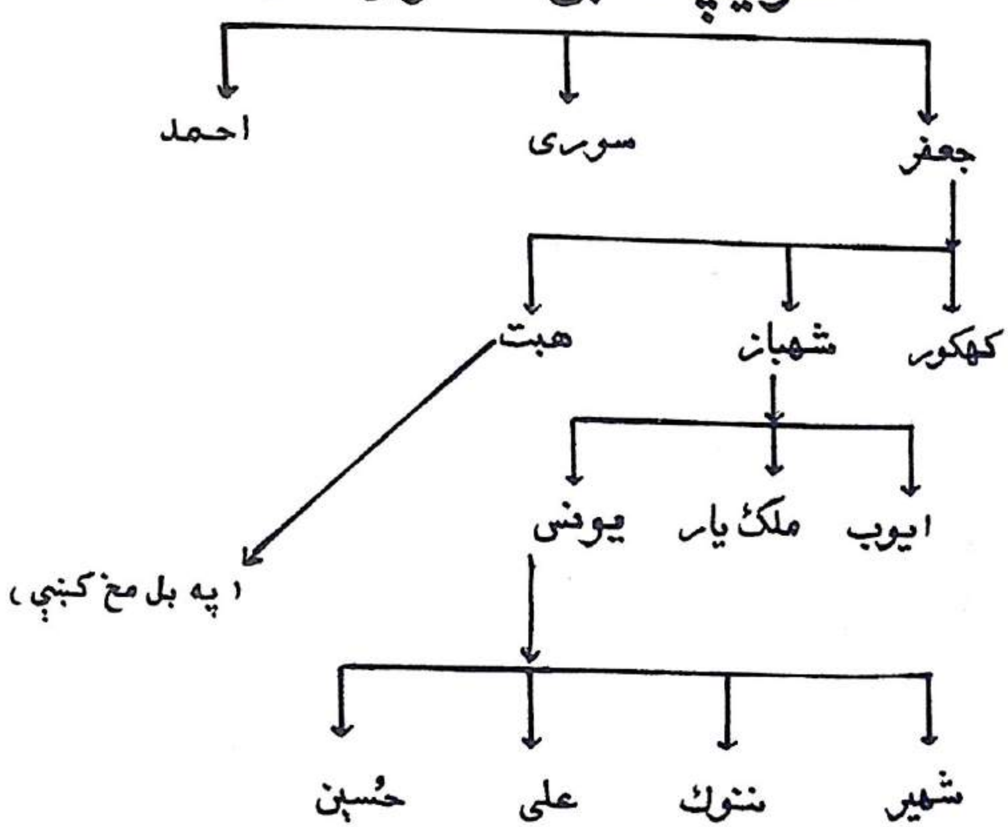

Kitaboona.BlogSpot.Com

هبت بن جعفر بن سریپال بن سروانی

«هبت»

- تلخانی
- دودو
- ملانار
- بندار
- حسن
- شیخ سعید

کهکور بن جعفر بن سریپال بن سروانی

«کهکور»

- الوت
- سکنوت
- ملانا
- رشید
- ابراهیم
  - کنولی
  - هارون
  - محمود
    - اچوک
    - انوک
    - موسیٰ
      - هدو
      - ممو
      - احمد (جوانمرد)
        - شیخ سلیمان (دانا)
        - سدو
        - ممو
        - شیخ ملیح قتال ← (یہ بلخ میں کھوئی گئی)

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

شیخ ملیح بن احمد بن موسیٰ بن ... بن سروانی

"شیخ ملیح"

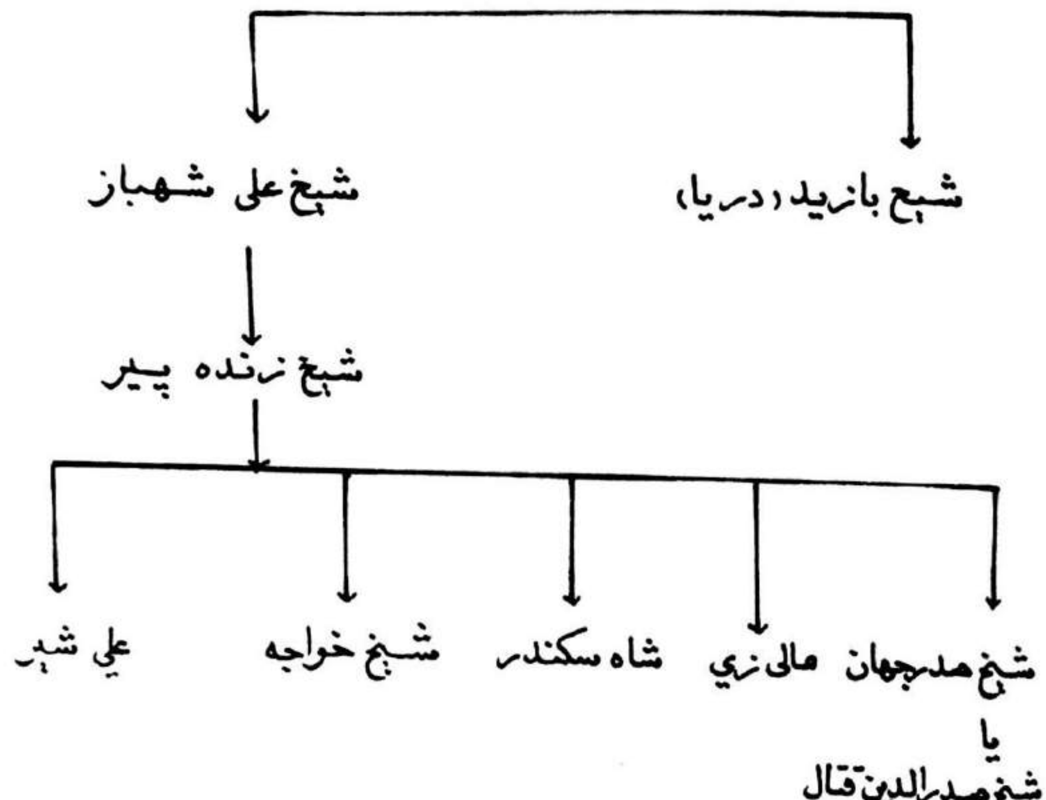

نوټ؛

شیخ صدرالدین د بهلول لودي معاصر ؤ او هغه ورته خپله لور په نکاح ورکړې وه او همدا په هند کښې په کوټله مالیر کښې د نیر ریاست بنیاد کېښود او دا د سروانو ریاست ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

متوزي (غلجي او لودي پښتانه قبائيل)

روايات داسې دي چې شاه حسين د غور د شاهي کورنۍ يو زلمی و او له خپلې کورنۍ نه په خفه شو د کورنه ووت او راغی د بېټ نيکه (د قيس عبدالرشيد د درېيم زوی) سره د يره شو. شاه حسين يو اصيل زاده زلمی او د ښوا خلاقو خاوند زلمی و. د شيخ بېټ نيکه د هغه ښه اخلاق خوښ شول او خپله لور «متو» يې په نکاح ورکړه. د بي بي متو نه د شاه حسين د وه زامن وشوچې د يو نوم غلجي او د بل ابراهيم يا لودي کېښودی شوا و د بلې منځنۍ مېرمنې (د کاغ د وه لور) نه يې يو زوی وشوچې نوم يې سروانی کېښود شو. غلجي لودي او سرواني پسې د ډېرا وخواره شول.

غلجي قبائيل د کابل سيند په کڼۍ کښې د ننګرهاره پورې او د هندوکش غره په لړکښې سويل ته او د سپين غره په زنځيرې کښې قطب ته هغه ټولې ورې وړې کڅۍ يا درې د کابل سيند سره يوځای شوي دي. په دغه ټولو کښې د غلجيو قبيلې ځای په ځای پرتې دي د دې علاقه به د قطب نه د سويل په لور اندازاً (۱۸۰) ميله وي او د قبلې نه د لمرخاته په لور به (۸۰) ميله پلنه وي او نږورې (نشيب)-

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

قبله په سویل دی . . دا علاقه اکثړه غریزه ده او واوره پری کیږي د دوی پوله قبلي ته د مشرقي ابدالیانو سره لگېدلې ده . قطب ته یې هزاره قبایل دي ، په نمرخاته یې غوریاخېل دي او په سویل یې دکسی غر دی .

غلجي د هوتکو او توخو په دوو غټو څانگو کښې وېش دی او دې دواړو څانگو په منځ کښې ډېر وخت بدی او دښمنی وې ، او ویلی شي چې نادرافشار هغه وخت چې قندهار ونیولو نو هغه وخت هغه د هوتکو یو نیم زر کهې د قندهار نه فرارکړې او ایران او روسي ترکستان ته یې ولېږلي او د هوتکو زور یې لږ کړو ، نو اکثړه هوتک په مرغه او بادینې او سورغره په دواړه پلو کښې پاتې شو . د هوتکو علاقه د قندهار نه په قطب نمرخاته ځلور پړاوه لرې او د قلات غلزي نه په سویل نمرخاته یو پړاو لرې پرته ده ، او توخي د ترنک رود په کښته کښې د پل سنگي نه تر شیباره پورې پراته دي . د غلجیانو په ټولو تپو کښې د سلیمان-خېلو څانگه په شماره کښې ډېره ده . د سلیمان خېلو ځلور سباخونه یعنې فقیرخېل ، اسمعیلزي ، احمدزي او سلطان زي یا رستانه زي ډېر مشهور دي .

د دوی علاقه په دوو برخو وېش ده ، په سویلي برخه کښې - ادین خېل ، نسورخېل ، قلندرخېل ، شنگي خېل ، شاتوري ، جلال خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ممش خېل ، ممموت خېل او سيږي ، او په قطبي برخه کښې سلطان زي وستانه زی، او احمد زي استوګن دي . د ستانيزي ځنې تپې خلک لکه جبارخېل ، بابکرخېل، په جګدلي او سره رود ،ګندمک او حصارک پراته دي ، او څه جبارخېل د لغمان په کڅونو يعنې: عزيزخان کڅ ، کالخ ، چهار باغ او علي شنګ کښې هم او سيږي.

احمد زي په مشرقي لوګر، پېګي او سرخ آب کښې هم آباد دي .

خوخېل مالومه د څروڼ د پاره آن تر جلال آباد او نور وخا يونو ته هم بيايي ، او د ککوکورنې سرورخان او نور په مارکو کښې او د تربرونو کډې په رحمتي د مومندو په علاقه کښې هم اوسيږي .

علي خېل: څه په زرمت او څه په مقر پراته دي ، او اکثره مالدار دي او د لمځوا وغونډو جوړ ولو کار هم کوي .

داندړو تپه: په شپلګرد غزني پرته ده او څه برخه يې په جان مراد کښې هم او سيږي . د دوی ښاخ جلال زي په زرمت کښې او يوکلي يې په شيبار کښې هم شته او د کاکړو يوه تپه موسی خېل کاکړ په اندړو کښې هم ګډه شوې ده او د شلګرنه په قبله د هزاره جات د غرونو سره لګېدلي پرته ده . او ملا نجم الدّين اخوندزاده (هډې صاحب) نامتوجاهد هم له دې قبيلې نه ؤ .

ترکی: ترکی په شمار کښې د اندړو نه ډېر دی او يځينله ځمکه د ښشين پراته دي او کوچيان هم پکښې لږ دي ، د دوی

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

علاوه د مقرخوا ر شاده، اسحاق زي چې په سهاك مشهور دي، خني په زرمت، خني په لغمان او خني د کابل په یک توت، تګاو او سروبي کښې استوګن دي.

خدرزی: خدرزي په مقرکښې د علي خېلو سره آباد دي، دوی اکثره د کروندې کارکوي په غلجيو کښې ځنې داسې قبيلې شته، لکه ناصرا و خروټي، خدرزي او زمرياني چې ځانونه غلجي ګڼي، خو غلجي دوی په غلجيو کښې نه ګڼي، ناصرخان په هوتکوګڼ وي، خو په هوتکوکښې داسې کورنۍ نه ده معلومه چې دوی پرې ور ګډېږي.

د ناصر مشهورې قبيلې دا دي:

۱- داؤد خېل. ۲- اتمان خېل. ۳- ملي زي.

د دوی ګراف په دې ډول دی،

(په بله صفحه کښې يې وګورئ)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

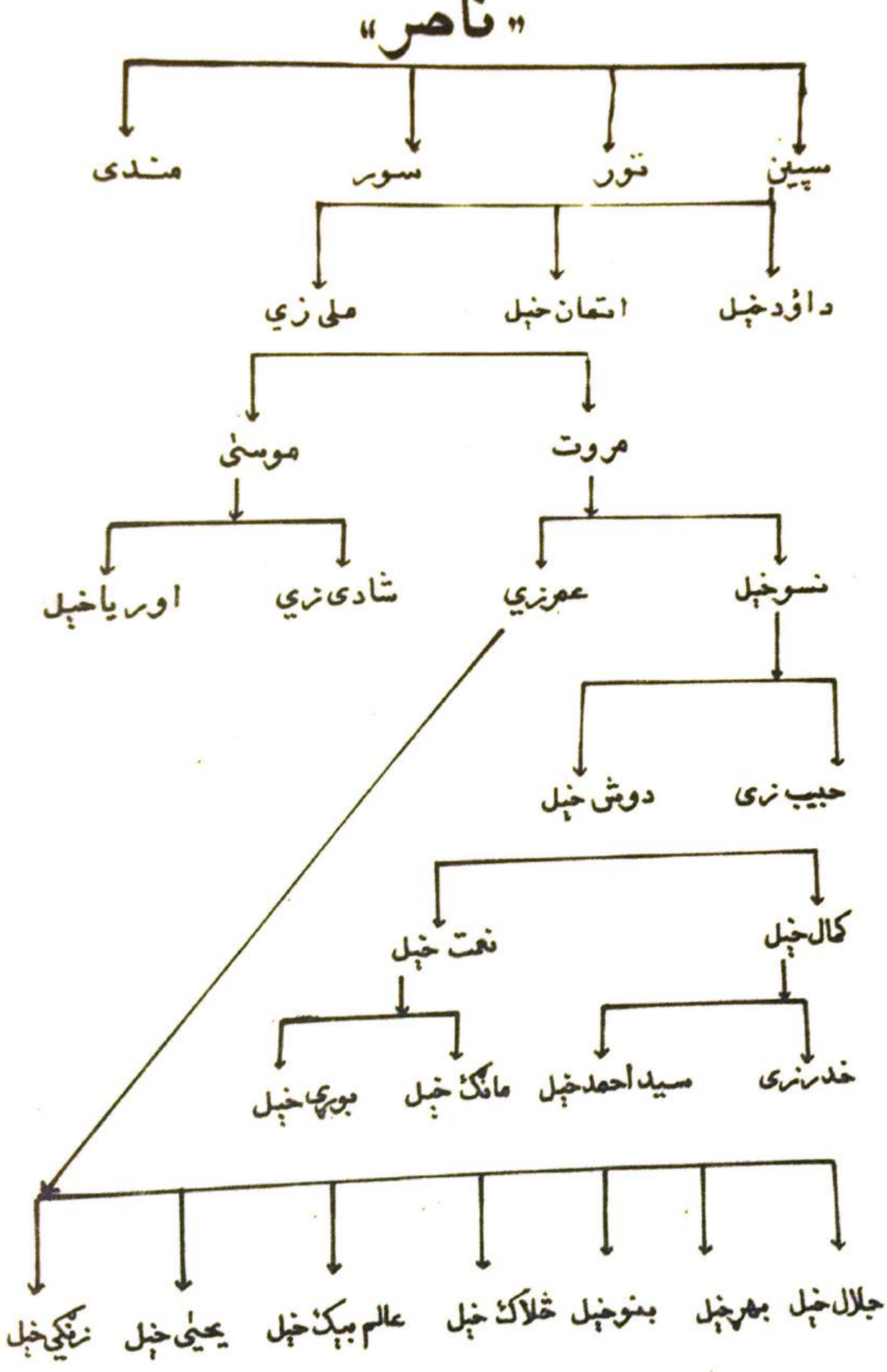

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د ناصر، خان غلجي بولې خو په غلجوکښې لکه پاس چې ویل شوي چې دوی پرې ورکډ شي په غلجوکښې داسې کورنۍ نشته. خو داخبره منلې ده چې دوی ښه سوچه پښتانه دي، د هر"خېل" او "زی" چې دي پښتانه دي، په دوی کښې ښه شخصیتونه او پوره جنرالان تېر شوي.(۱)

ناصر دغلجو سره څه په کابل شکردره او ځینې په پغمان- او نور و ځایرکښې او سیږي.

---

(۱) لکه جرنیل غلام نبي خان او د هغه زامن، جرنیل اسحٰق خان- جرنیل مراد علي خان، سور جرنیل محمد عمرخان او رئیس فیض محمد خان دی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخروټو ګراف:

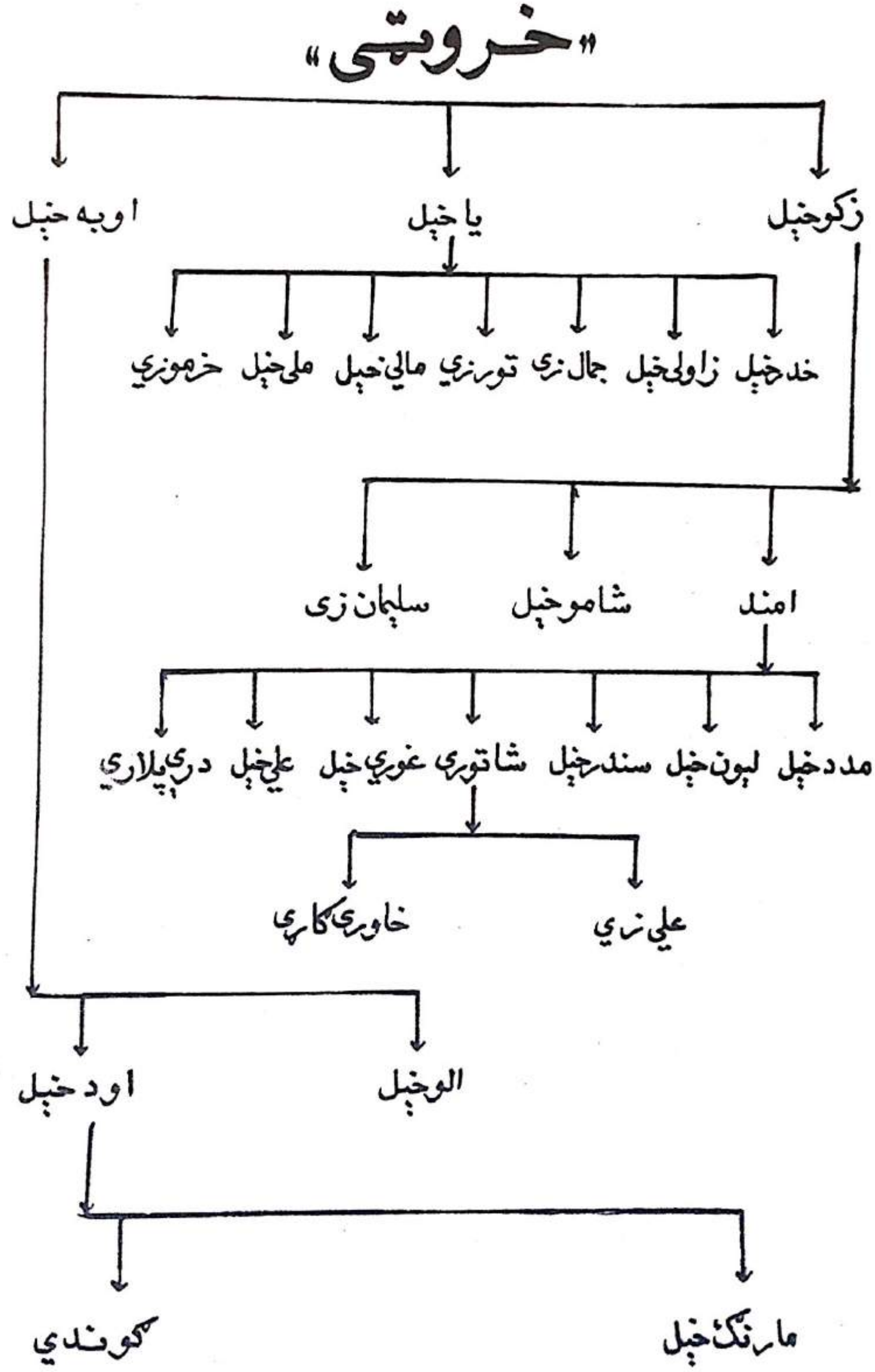

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوندی بن اودخېل بن اوبه خېل بن خروټي

«ګوندی»

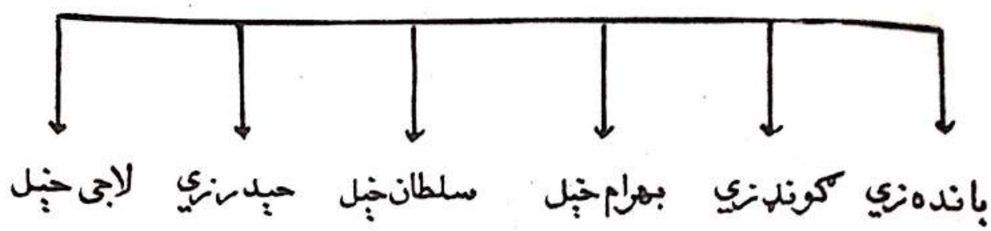

مارنګ خېل بن اودخېل بن اوبه خېل بن خروټي

«مارنګ»

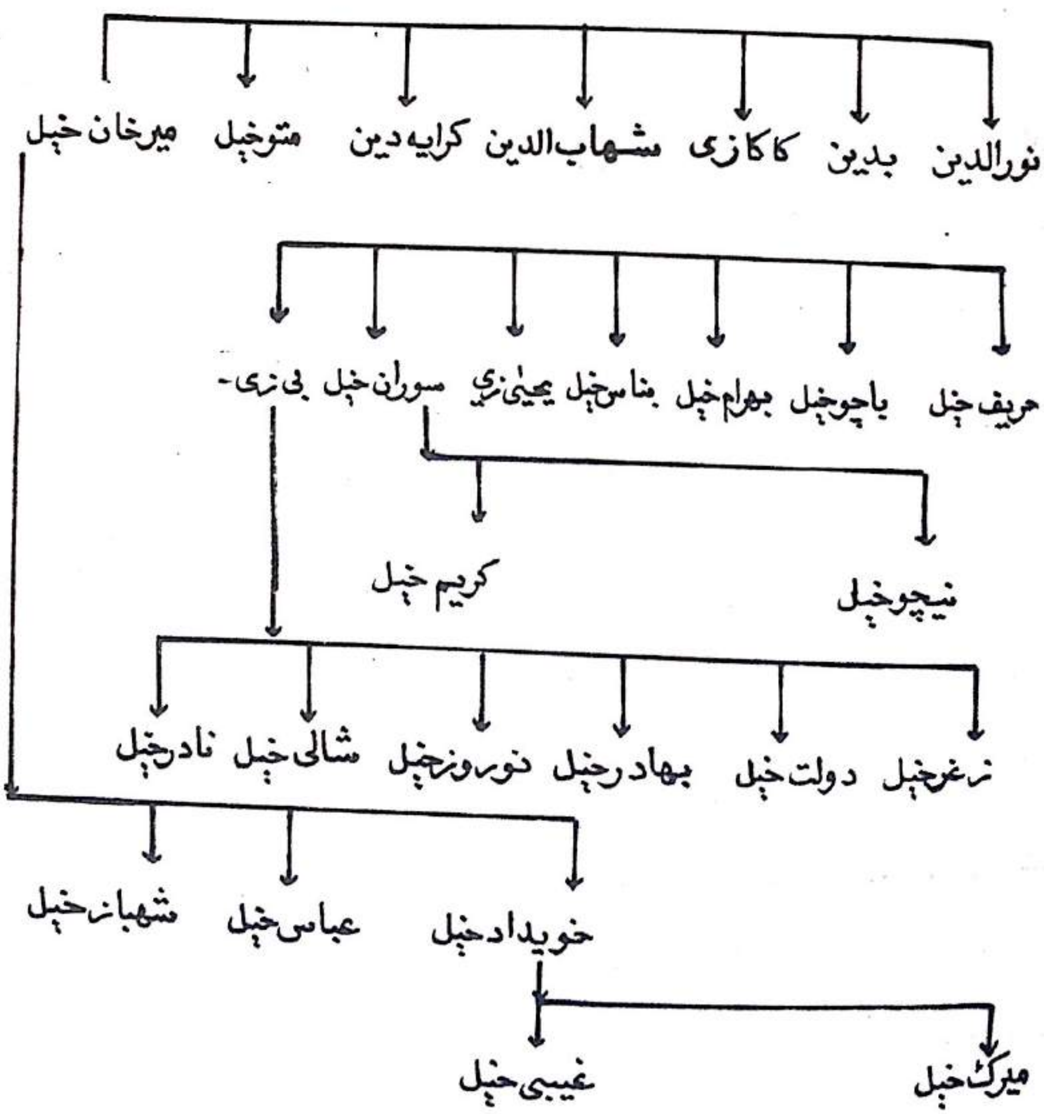

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

میرخان خیل بن مارنگ بن اود خیل بن اوبه خیل بن خروتی

" میرخان خیل "

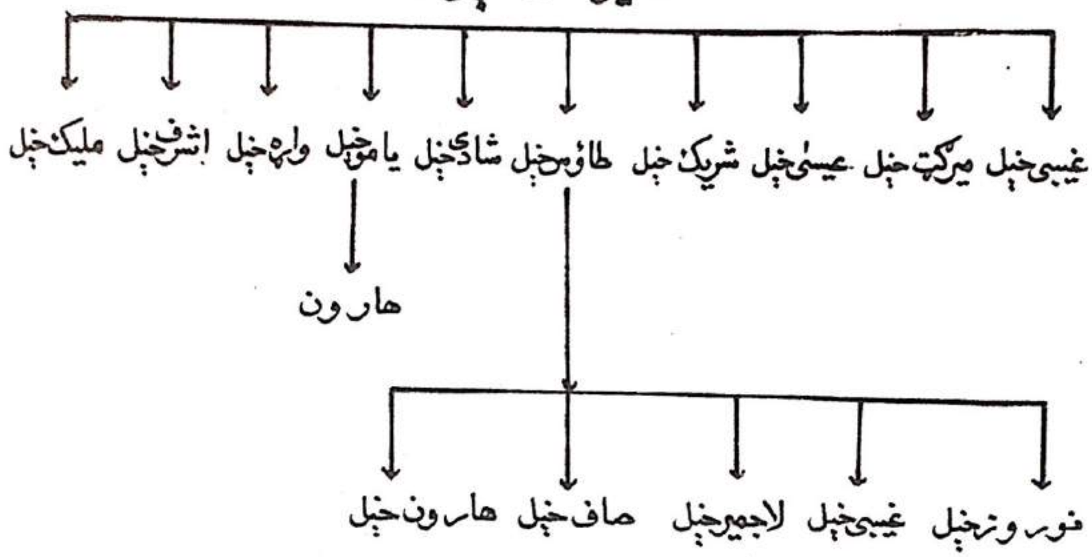

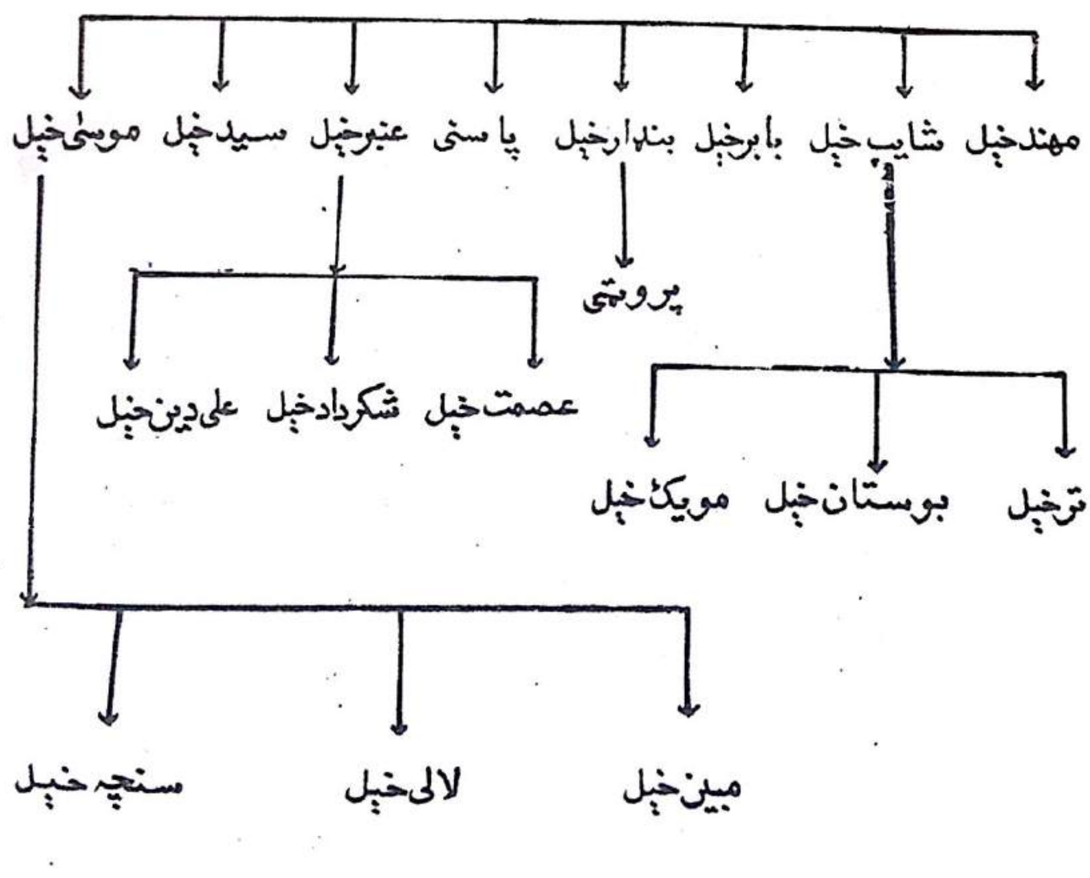

Kitaboona.BlogSpot.Com

ځينې وايي چې : سهاک او جيحب دواړه چېرته تللي وو يو ځرې په
لاره کښې له باره سره ومونند. جيحب ويل خر زما سهاک ويل
بار يې زما. بار چې يې ولټاوه يو پلو ورکوټي هلک پکښې و او بل
پلو د روټو اوړه وو، يعنې داوړبشو اوړه وو، او بيا د سهاک
په کورنۍ کښې ورته يوه ښځه ورکړې شوه او درې زامن يې
وشول: زکو، ياخپل، او به خپل دي او د هغې نه خروټي ډېر
شول، خو دا يوه جوړه شوې افسانه ده، والله علم، خوخروټي
سوچه پښتانه دي او په غلجو ورګډيږي، دا لږ و ډېر شپږ-
زره کوره کيږي او اوس به لا نور ډېر شوي هم وي. دوی د
کټواز په مشرق او د سليمان غره په لړه کښې او څه په ارګون
او سرروضه کښې او څه د پرمل په علاقه کښې استوګن دي او
څه د کابل په پغمان کښې څه د ننګرهار په کامه او د کونړ کنړ په
اولسوالۍ کښې او نورو ځايونو کښې هم استوګن دي. دوی
زميندارې کوي او مالدار هم دي. له وزيرو سره به يې
جګړې رېړې کېدلې، خو د وزيرو مشر قنبر نومی او د خروټو مشر
شمس الدين دا لانجې غوڅې کړې او څه روغه جوړه يې ترمنځ
وشوه.

زيرماني: له قندهاره تر کابله خواره واره پراته دي او
ډېر لږ دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدوزی : داخلك اکثره په مقر کښې له علي خېلو سره اوسيږي او څه په « ده خوجه » د قندهار ښار سره نژدې اوسيږي ، داخلك ځوك پوپلزي او ځوك يې غلجي کڼي ، خو تيه يې نه ده معلومه - خو دا منلې خبره ده چې مېنه اصل پښتانه دي او د تجارت کار کوي .

دا نه ده معلومه چې د ميرويس خان نه مخکښې د غلجو مشر څوك ؤ ، خو روايات داسې دي چې سلطان ملخی (چې د ميرويس نيکه د مور « نانا » و ، انا پلار ؤ ، د شاه جهان او بيا د اورنگ زيب له پلوه د قلات او قرنيو د لار د حفاظت په کار مامور ؤ او د توخو قبيلې نه ؤ ، د خداد سلطان د سدوزود مشر هم معمر ؤ او دې دواړو مشرانو په جرگه ، صلاح ، رضا د غلجيو او ابداليانو په منځ کښې د گرم آب دره د جلدك په خوا کښې د غلجيو او ابداليو پوله او بريد ټاکلی دی

سلطان ملخی دا غزگي او سرخ رود ترمنځه په جنگ د روازه کښې ووژل شو او له هغه نه پس يې زوی حاجی عادل خان د قام مشر شو ، د هغه نه پس د هغه زوی رباني خان ، د قام مشر شو . دی هم په يو جنگ کښې ووژل شو ، ده پسې شاه عالم خان د علي خان زوی د غلجو مشر شو . دی د باني خان وراره ؤ ، بيا د هغه زوی خوشحال خان د قام مشر شو ، د هغه نه پس د هغه زوی اشرف خان د احمد شاه ابدالي له خوا د قلات نه ترغزني پورې علاقې حاکم ؤ .

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي اشرف خان له احمدشاه سره په هند باندې په لومړۍ حمله کښې هم ګډون کړی ؤ، او د احمدشاه د زوی تيمورشاه په وخت کښې د اشرف خان زوی اموخان د تمام مشرؤ، د شاه زمان او-شاه محمود د تيمورشاه زامن، د سدوزو بادشاهانو د جګړو په وخت کښې د غلجو بادشاهۍ ته بيا زړه وشو او د سدوزو سره يې جنګونه پيل کړل، خو ماتې يې وخوړه او غلجيان ډېر تاواني شول او د سرسړي پکښې پاتې نه شو، او له سدوزو نه چې څه وخت حکومت بارکزو ته منتقل شو، نو غلجو بيا سر راپورته کړ او د امير دوست محمدخان سره يې څو وارې ماتې ګړې جنګ جګړې پېښې شوې.

سره د دې ټولو ناتارونو د امير عبدالرحمان خان تر زمانې د توخي په څانګه کښې د سلطان ملخي کورنۍ د مشرۍ کورؤ او با اقتداره وو.

د محمد ظاهر شاه د پادشاهۍ په وخت کښې هم يو تن د عبدالرحمان په نوم يو توخي مشر بغاوت وکړ، خو اخر حکومت ته تسليم شو او بيا په کابل کښې نظربند ؤ، داؤ، د غلجو لنډ تاريخ او-شجرې.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب: «لودي قبائـل»

د روایاتو مطابق د لودیانو مشر نیکه ابراهیم دی چې وروسته ، لودي مشهور شوی دی . د بی بی متو او شاه حسین زوی ، د غلجي ورور او د بیټ نیکه د لور له پلوه نمسی ؤ.

ځینې د لودیانو د مهمو څانګو لکه : اسمعیل خېل، پرنګي ، لوهاني یا لواڼي ، دوتاڼي ، نیازي، سوري، مروت او نورو شجرې لیکلی شوي دي ، دلته د هغوی څه لنډ تاریخ لیکل کیږي .

په اوسني افغانستان کښې د لودیانو د نورو قبیلو نه د لواڼي قبیله ډېره ده ، د دې طایفې خلک په اندړ ، قره باغ ، شیلګر، قلات او قندهار کښې په اوپړه (همسایه) ډول په غلجو کښې پراته دي ، او ځینې خلک یې په قطغن او بدخشان ته هم تللي دي دا خلک اکثره د ځمکو څښتنان دي ، خود کرکیلې په کار کښې میړني نه دي ، او اکثره د تجارت کاروبار کوي . د دوی پنځه سوه کوره په شلګر او درې سوه کوره په قره باغ کښې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم پراته دي.

د لوانو نه پس په افغانستان کښې د نیا زیو شماره د پره ده او دا خلک مالداره او پیوونده دي، په ژمي قندهار ته او په اوړي د کوه بابا لمنو د هزاره جات غرونو ته راځي. د اخلک داونبانو ګلي او دکډوا و بزوړې لري. د دې خلکو نه څه څای په څای سثوي هم دي او د ده شین په ترګه په شیلګره، قره باغ، جان مراد، مقر قلات، غوربند او لغمان کښې او سیږي او د کرکیلي کارکوي. دا خلک په زمیندارۍ معامله کښې ښه کره دي او د ښې ګذارې خلک دي.

دوتاني:

دوتاني هم په افغانستان کښې آباد دي او د کرکیلي کارکوي.

پرنګي قبیله:

په اوله کښې په مغربي افغانستان کښې استوګنه وه، وروسته دغه خلک دخپلې مالدارۍ سره د مالونو د څرولو د پاره د کسې غره لمنو ته راغلل. او په دامان کښې د ټانک اوروړه په حمکه پرېوتل دغلته دوی ډېر وخت تېرکړو. د بابر مغلی بادشاه په وخت کښې دولت خېلو، میاخېلو، مروتو او نورو لوانو په پرنګي قبیله حمله وکړه او په دغه جنګ کښې د دغه قبیلې ډېر خلک و وژل شول اوکمزوري شول، نوله دې امله هندوستان ته په کډه-

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوڼو مجبوره شول او د دوی ځمکې لوانو ونیولې .

په دې قام یعنې پرنګي کښې د شیخ حمید لودي نه (چې د غزنوي سبکتګین همعصر ؤ) د هغه نه څلور سوه کاله وروسته بهلول لودي بل لوی سلطنت قایم کړ و چې تقریباً (۷۵) کاله د حکومت دوره یې وه، او پښتنو ته لوی افتخار دی .

لوهاني یا لواني :

د نوحاني، لواني یا لوهاني اولاده په سپین او تور لواني مشهور دي . د تور لواني مشهورې تپې دا دي :

۱: **دولت خېل** : د دولت خېل د شجروته معلومېږي چې دلواني د نوی د مما، دری زامن وو، په دوی کښې د دولت خېلو ځانګه دېره وه، نونور (مما خېل) یې هم په ځان کښې ګډ کړل او د مما تړوله اولاده په دولت خېلو یادیږي . د دولت خېلو نه په پنځم پشت کښې کټه خان پیدا شو او اولاده یې په کټي خېلو مشهوره ده، دلواني ټولو خېلونو د ټانک په ځمکه واړ ول . د دې نه به مخکښې هم دوی دلته د ماالونو ځرولو د پاره راتلل او څه خلکو یکښې دکرکیلې کار هم کولو او د ځمکو خاوندان په کټه وان چې د غزني جنوب مشرق ته واقع دی، پراته وو. او څه خلک به یې د ماالونو ځرولو د پاره د ،، وانه ،، غرونو ته هم تلل او هلته به او سېدل . خو د مروتو د سلېمانخېلو سره دیوې منځې د ناموس داره په باب بدې پیښه شوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مروت چې په سلیمانخېلو کمزوري وو، نو له دې امله یې د - کټه وازنه کړه وکړه. په دغه وخت کښې به د دوی د هرې تپې خانانو بېل بېل خان ؤ او خپلې ټولې ماتې کوډې به یې په جرګه رغولې.

د لوانو قام خاني په کته خېلو کښې وه چې د دولت خېلو یوه پښه ده، دا خان به د لوانو د ټولو قبیلو په خوښه او رضا ټاکل کېده او هغه به د هرې تپې خلکو سره د ورورۍ او عزیزولۍ - سلوک کولو.

د نولسمې[19] میلادي پېړۍ په اوائلو کښې قتال خان د قام مشر شو، دا د سلیم خان زوی ؤ، دا سړی ډېر تریخ ؤ او د خلکو سره به یې سپکه ګذاره کوله، او خلک یې ډېر تنګ کړي وو، د دولت - خېلو کمتي خېلو په کړه قتال خان او د هغه زوی اکبر خان و وژل او د هغه مشر زوی سرور خان کابل ته په تېښته لاړ. دغه - وخت د کابل حکومت د امیر دوست محمد خان په لاس کښې ؤ یعنې د ۱۸۳۰ع شاوخوا زمانه وه. امیر دوست محمد خان د سرور خان ننګه وکړه او د عبدالرحیم خان هوتک په مشرۍ یې څلور زره لښکر ورکړو او د دغه لښکر په زور سرور خان د خپل پلار او ورور قاتلان و وژل او خپل بدل یې واخېستو او د خان د حفاظت - د پاره یې پنځه سوه نوکران هم وساتل او خپله قلا یې مظبوطه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړه. په ۱۸۳۹ ع کښې سرور خان په کرمه کښې مړ شو او د هغه په ځای الله داد خان د قام مشر شو. په ۱۸۴۰ ع کښې څه وخت چې د نونهال سنګه په مشرۍ کښې سیکان راغلل او ټانک یې ونیولو، نو د الله داد خان تر شا چې د قام څه کومک نه ؤ، نو مجبوراً وتښتېدلو او د مسعودو علاقې ته ورغی، او له هغه ځایه بیا کابل ته ولاړ او پر ټانک د سیکانو قبضه راغله. د کابل امیر دوست محمد خان په دغه وخت کښې په خپلو خولو کښې ډوب ؤ، او د الله داد خان امداد یې ونه کړای شو. الله داد خان بېرته د مسعود و علاقې ته راغی۔ او هلته د ېره شو. سیکانو د ټانک علاقه ملتاني پښتنو ته په جاګیر ورکړه، الله داد خان به هر وخت له ملتاني پښتنو سره په ډزو ډوز لګیا ؤ، آخر په همدې اله ګوله کښې الله داد خان مړ شو او ټانک او نوره سرحدی صوبه په ۱۸۴۷ ع کښې د انګرېزانو په قبضه کښې راغله او د سیکانو اقتدار ختم شو او د الله داد خان زوی شهنواز خان انګرېزانو د ټانک والي ومنلو.

د میاخېلو ښاخه:

میاخېل هم د دولت خېلو سره یو ځای دامان ته راغلي وو او مالداري یې کوله او څه لږ و ډېر تجارت به یې هم کولو. دا خلک د راښې په څمکه استوګن دی په دې څمکه په اول کښې د سورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

او سرَوانني قبیلو خلك او سپدل ، حوږ مانخان کښتي خېل دغه خلک له دغه ځایه وشړل . دغه وخت دولت خېلو د ټانک ځمکې پښتنو منځوکښې سره ووېشلې. څوکاله پس د بختیارو قبیله چې په بنه بده کښې د میاخېلو سره ګډه وه ، د سروانو سره په بدی اخته شوه ، او د میاخېلو په مرسته یې سروانوته ماتې ورکړه او د سروانو ځمکه یې ونیوله ، او پخپل منځ کښې یې سره ووېشله . د دې نه وروسته د میاخېلو خلک د ده شین په توګه د غلته استوګنه خوښه کړه او پاتې شول او ځینې لاکوچیان وو. د میاخېلو او بختیارو ځینې خلک لا اوس هم پوونده دي. د میاخېلو خانان لږ اختیار لري او د پوونده و بېل خانان وي. د میاخېلو خلک بنه درانه او شتمن خلک دي . د دوی د مشرۍ کور د سید خېلو په څانګه کښې وي ، چې د خلاخېلو ذیله ده .

تتوړ :

تتوړ خلک په شماره کښې لږ دي ، د دوی په عاد تونو او رواجونو کښې د دولت خېلو په شان دي او د کرکیلې کارکوي.

نیازیان :

نیازیان هم دلودیانو یوه څانګه ده داخلک په اول کښې په شلګر او د غزني په شا وخوا ځمکو باندې پراته وو . او د دوی دغې علاقې نه داندړ او غلجو د بنسمنۍ په وجه کډه وکړه او په ۱۴۵۱ع

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې څه وخت چې بهلول لودي په هند کښې يو لوی سلطنت جوړ کړو نو ... ړوه ، ته يې فرمانونه راولېږل او پښتانه يې هند ته - وبلل ، نود نيازيانو هم ډېر خلک هند ته ورغلل او په شاهي فوځ کښې شامل شول ، په دغه خلکو کښې هيبت خان نيازی او عيسیٰ خان نيازی د شېرشاه سوري په وخت کښې ډېر د عزت خاوندان و وځو د شېرشاه د مرګ نه پس د هغه د زوی سليم شاه فوځونو نيازيانو ته ډېر تاوانونه واړول او نيازيان ډېر کمزوي شول - نيازيان د اباسيند په دواړه غاړو د کالا باغ نه تر پنيالې پورې پهاوېږدو باندې او د ختکو د غرونو د شرقي لمنې نه تر ميانوالي پورې په - سارهکدو ډې پراته دي او دا علاقه د نيازو په علاقه مشهوره ده ۰

دوتاڼی :

دوتاڼی هم په لوديانو کښې ګڼه دي ، لږه متپه ده او اکثره مالداري کوي او د دواڼي په علاقه استوګن دي او په اوړي کښې ځينې د غزنې خوا و شا ته هم وړځي ۰

خيسوري :

دا خلک هم ځان لوديان ګڼي ، لږ خلک دي او د اباسيند په - قطبيزه غاړه او د اسمٰعيل خان د يره ضلع کښې آباد دی ، او دوی په عمرخېلو هم مشهور دي ۰ د دوی ځينې خلک د عيسیٰ خېلو د علاقې په قطب لوري او د پنيالې د يوه وړکوټي غره په خوا

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې د مروتو په علاقه پراته دي. د دوی په علاقه کښې خرما ډېرې کیږي.

بېلچ یا بیلچ:

دا خلک هم ځان په نیازو کډ وي او ځینې وائي چې موږ د ولت خېل یوو. په هرحال پښتانه دي. لږ خلک دي او اکثره په پنیاله کښې د غونډي شیخ بدین غره په خوا کښې او سیږي او څه یې د غزني خوا وشا هم شته دی.

مروت:

مروت خلک په سپین لواڼي مشهور دي. په اوله کښې دا-خلک په کټواز پراته وو، خو ور وسته یې له سلېمان خېلو سره، بدي راغله او دوی ته را پاڅېدل او او س په هغه ځمکه سلېمان خېل پراته دي. ویلی شي چې د آزاد خان سلطان خېل د کاله نه یو سړي ښځه وتښتوله او مروتو ته یې پناه ور وړه او دا واقعه د (۱۰۰۴هـ) څلور سوم هجري پېړۍ پېښه ښودلی شي. سلېمان خېلو دا مجرمان غوښتل او مروتو پرې ننګ وکړ او نه یې ورکول او نتیجه یې دا شوه چې له سلېمان خېلو سره نور غلجي هم ودرېدل او سخت جنګ وشو، چې مروتو ماتې پکښې وخوړه او د هغه

نوټ: د دې خلکو یاد ماته سید شمس الدین مجروح کړی ؤ چې ویلچ په نوم یوه قبیله شته دی.
رسیاله

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځمکې نه په کډه کولو مجبوره شول او د ټانک په علاقه کښې په څه ځمکه پرې وتل ،خوځه موده پس د ولت خېلو دوی له دغه ځمکې پاځول او وروسته بیا مروتو ، دغه ځمکې ونیولې ، خو کښتي خېلو چې د د ولت خېلو یوه څانګه ده د ګنداپور په کومک دوی بیا له دغې ځمکې نه وشړل او مروت لاهل د ټل په قطب برخه ـ مېشته شول .

ویلی شي چې د اسلام نه وړاندې په دې ځمکو یونیان او ـ هندوان او سپدل چې د هغوی د استوګنې اثار لا اوس هم شته دی ،خو سلطان محمود غزنوی او سلطان شهاب الدین غوري په زمانه کښې دغه خلک د دغه علاقو نه وشړل شول او بیا په دغه ځای پوټهي قام او سپدلو، د دې خلکو اصلي حال معلوم نه دی چې څوک وو؟ خو دوی سارنګ خېلو، عیسی خېلو او نا زیبانو له دغه ځایه وشړل، او دوی راعلل پرې په خپله پرېوتل.

نیازو په هغه برخه کښې چې اوس پرې پهاړخېل آباد دي . د ګمبیلې نه په قطب لور ودانې شروع کړه او د رود نه یې درې ویالې را بېلې کړې او هغه ځمکه یې ځانله غوره کړه چې د ګمبیلې او کرمې ترمنځ پرته ده د دغه برخې د جنوب پوري د دوی مالځرو، په دغه وخت کښې د نیازو مشر،،مدی سارنګ،، وُ چې مالدار وُ او تراوسه یې په هغه علاقه لا شهرت شته دی . د نیازو څه لږ وخت

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغه علاقه قبضه وه او د دوی یوه څانګه «مهیان» د سارنګ- خېلو او عیسی خېلو نه په دې مرور شوې دوی له یې سمه برخه نه ورکوله او د مروتو نه یې د مرستې خواست وکړو او مروتو ورسره ومنله او د دوی په مرسته یې په نیازو حمله وکړه، خو آخر سوله وشوه، خو مروتو د نیازو ډېره برخه ځمکه لاندې کړه.

د نیازو په قبیله کښې مېچن خېل ستانه خلک دي، مروتو هم په دوی څه غرض ونه کړو او تر اوسه دوی په ټټې مېچن خېل پراته- دي.

ویلې شي چې دا واقعه او په دې علاقه د مروتو قبضه د اکبر مغلي بادشاه (چې د همایون زوی او د بابر نمسی ؤ) په وخت کښې شوې ده او د واقعاتو نه داسې څرګ لګېدی شي چې لږ و ډېر مروت به په دې علاقه له (۳٦۰) کلونو نه راپدې خوا په دې ځمکه آباد وي. ځکه چې داکبر باچا د حکومت په ابتدا کښې لا نیازي دلته آباد ؤ.

د مروتو دا علاقه په څلورو برخو وېشلې شوې ده: د سلاري یوه برخه د نونا خېلو یوه برخه، د موسی خېلو یوه برخه او د درې پلارو یوه برخه.

او اوس د دې خلکو په دغه علاقه استوګنه داسې ده چې د لمر لویدې خواته ټپې موسی خېل او نوناخېل، په منځنۍ برخه یې بهرام خېل او په نمرخاته خوا یې درې پلاري اوسیږي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه خواره واره پښتانه چې له مروتو سره اوسيږي دا دي:

۱: ملاخېل:[۱]

دا خلک د ملا عثمان اولاده ده او ستانه خلک او پښتانه دي، او د لودیانو د لوانو د کورنۍ نه دي، د وی له مروتو سره په کليو کښې ګډ وړ اوسيږي. دا متل اوس هم هلته مشهور دی چې: «الحمدالله خو هرڅوک وايي خو خوله د ملا عثمان غواړي»، دا خلک له مروتو سره داسې خلط شوي دي چې بېلول يې اسان کار نه دی.

۲- ممرېزخېل:

دا ټپه د مروتو په قام ورګډيږي او د بهرام خېلو نه يې برخه اخيستې ده او په اوس کښې هم په مروتو حساب دي.

۳- ملک نري:

دا خلک په اصل کښې نيازي دي خو په موسی خېلو مروتو کښې ورګډ شوي دي.[۲]

۴- دانی وال:

ځينې خلک د وی ختک کښي خو دا خبره معلومه نه ده، خو د دغه خلکو د مشرنيکه نامه ختک وه او دا خبره په غلطۍ سره مشهوره شوه

---

(۱) ويلی شي چې ملاخېل بيټني دي، خو نه د شجرو نه د وی لواني لوديان دي.

(۲) ځينې ملک نري د ننګرهار ولايت د کونړ کنړ دا ولسوالۍ په قلعتک کښې هم آباد دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دوی ختټک دي ، نه داخلک د مروتو د وتمانخېلو په ذيله پورې؛
منبنلي او مروت دي .

۵- منګوخېل؛

ځینې خلک دوی نيازي کښي ، خو نه دوی د مروتو د موسیٰ خېلو په
څانګه کښې د بايزی سره ورګډ شوي دي .

٦- خانخېل؛

په دولت خوازي کښې ورګډ شوي او د بهرام خېلو يوه پښه ده .

د مروتو په علاقه کښې
نورقامونه

۱- د شیخ شاه روحانی اولاد؛

ويلی شي چې دوی سيدان دي او په اولس کښې پيرخانه-
ګنلی شي ، او اکثر کرکيله کوي .

د شيخ محمد شاه روحاني قبر د ز رملي د ممو زو په لمرخاته د
غره په سيمايې کښې دی .

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲-میچن خېل :

په افغانستان کښې کډه ورو پراته دي، خو ډېرې د زابل په ولایت کښې اوسیږي.

د بنو په علاقه کښې هم، ځینې میچن خېل د کرمې د سیند په قطب په یو ځای کښې چې په تتې میچن خېل یادیږي اوسیږي.

۳- عیسیٰ خېل :

د عیسیٰ خېل اته څانګې دي: ابو خېل، خواجه خېل، ماما خېل، محمد زي، زکو خېل، میرا خېل، داور شاه خېل، احمد خېل دي.

په دغو کښې د درې ورونو اولاد پاتې دی او دا سې معلومیږي چې د نورو ورونو زامن یې د سلیم شاه په جنګونو کښې مړه دي.

۴- مشواڼي :

دا تپه پښتانه او نیازي دي او په غلطۍ ځینې خلک دوی سیدان بولي. د دوی د مشرنیکه نامه شجره لیکوونکو مرحشیانی لیکلې ده، چې اصلاً مشواڼي دي. په اوله کښې دوی د سارنګ له اولاد سره د اباسیند په لمرخاته پراته وو او د دوی یو ښاخ د داؤد خېل د داؤد خېلو سره پراته کډه او سېدل. او بل ښاخ موندي خېل یې په میانوالی (تتی) کښې استوګن وو.

مشواڼي: د مروتو او عیسیٰ خېلو په د بنمنۍ کښې د مروتو ملګری وو، دا طائفه اوس په شادي خېل او دادي خېل سره

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وېش کښې راغلي دي او څه مشواني د کونړ په اسمار او نور افغانستان کښې هم شته دي چې د بربرول ملک سید خان پکښې مشهور سړی ؤ .

سلطان خېل ، دا هم د نیازو د سارنګ خېلو یوه څانګه ده په اوله کښې میانواله کښې آباد وو، او وروسته یې د کورنیو جنګونو له امله دغه ځمکې پرېښودې، د عیسی خېلو په صلاح د خټکو د غرۀ په خواکښې استوګن شول .

د لودیانو د اولادې څه لنډ شان حال ولیکل شو. په اوسني افغانستان کښې داخلک خال خال ځېرته پراته دي او هلته په ډېر شمار کښې نشته دي ، د وی او سوړیان د لودي سلطنت په وخت کښې اکثره هند ته تللي او هم هلته آباد شوي دي .

په هند کښې یو نوی ښار «لودیانه» هم دې خلکو ودان کړی دی . د وی له ډېرپخوانه اولسي او اجتماعي تشکیلات لري او د قومیو مشربه د ستر ملک په نوم تاکل کېدۀ او د دغه احکام به تمام منل او د دغه دلاس لاندې نورو وړو ملکانو به د دغه حکمونه په تمام کښې تطبیقول .

دې خلکو پخوانو حکومتونو ته مالیه نه ورکوله خو د اورنګ زیب د زوی بهادرشاه په زمانه کښې د دغه حکومت څه پیسې ترې د مال - شمارۍ په نامه اخیستي وې او احمدشاه ابدالي هم ترې یو څواوښان

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مال شمارې په نوم اخیستل.

۵- سروانۍ:

دا مشهوره خبره ده چې سروانۍ د شاه حسین غوري د بلې ښځې (مهی) نه چې د بی بی متوبن وه، زوی دی ویلی شي چې د سلطان شهاب الدین غوري په زمانه کښې داخلک د سلیمان غره په لمنو- کښې دراېنې او هیود هوان په حمکو پراته وو.

د سروانی اولس خاني او مشري د سرې یېپال په څانګه کښې د شیخ ملیح قتال په کورنۍ کښې وه، دا هم ویلی شي چې دا اوسنی رابنې هم شیخ قتال ودان کړې دی. دا خلک د همایون په وخت کښې د خپلې بې اتفاقۍ په وجه ډېر کمزوري شول او د دغې علاقې نه په وتلو مجبور شول او د یو ناموس دارۍ په مسئله د دوی او سوریانو ترمنځ د ښمني راغله او په دغه وجه دواړه طائفې ډېرې کمزورې شوې او څه موده پس بختیارو پرې حمله وکړه او دوی یې در په دیکه کړل، چېنې پېښور ته لاړل او څوک پنجاب ته ووتل او بختیارو او میاخېلو د دوی علاقه لاندې کړه.

د مالیراوکوټلې نوابان د سروانی په قبیله د سرپیال په څانګه کښې وه، د دغه ریاست باني شیخ صدرالدین صدرجهان و چې د شیخ ملیح قتال[1] په څانګه کښې راځي.

---

[1] د شیخ ملیح قتال حوړ دوی‌ه انا د مومند بابا ښځه وه.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهلول لودي چې د ډيلي فتح کولو د پاره ورتللو، نو له ده سره يې ملاقات کړی ؤ او دُعا يې ورته اخېستې وه. نو کامياب شو، او بيا وروسته يې ورته حنپله لورهم ورکړه، او د دوی د رياست بُنياد کېښودی شو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځمه طبقه:

"کرلاڼي قبایل"

دله زاک، اورکزي، منګل او نور

"کرلاڼي"

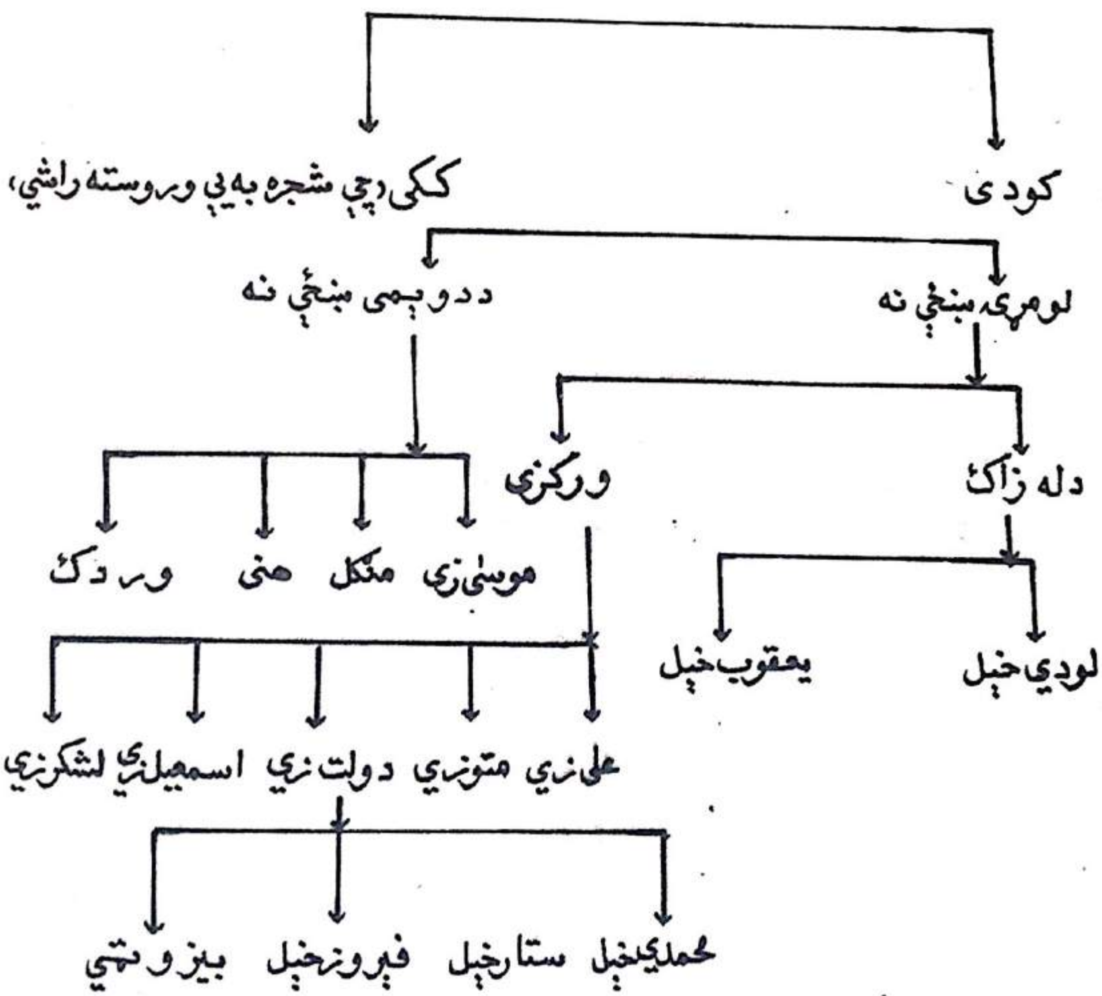

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدی خیل بن دولت زی بن ورکزی بن کودی بن کرلامنی

« محمدی خیل »

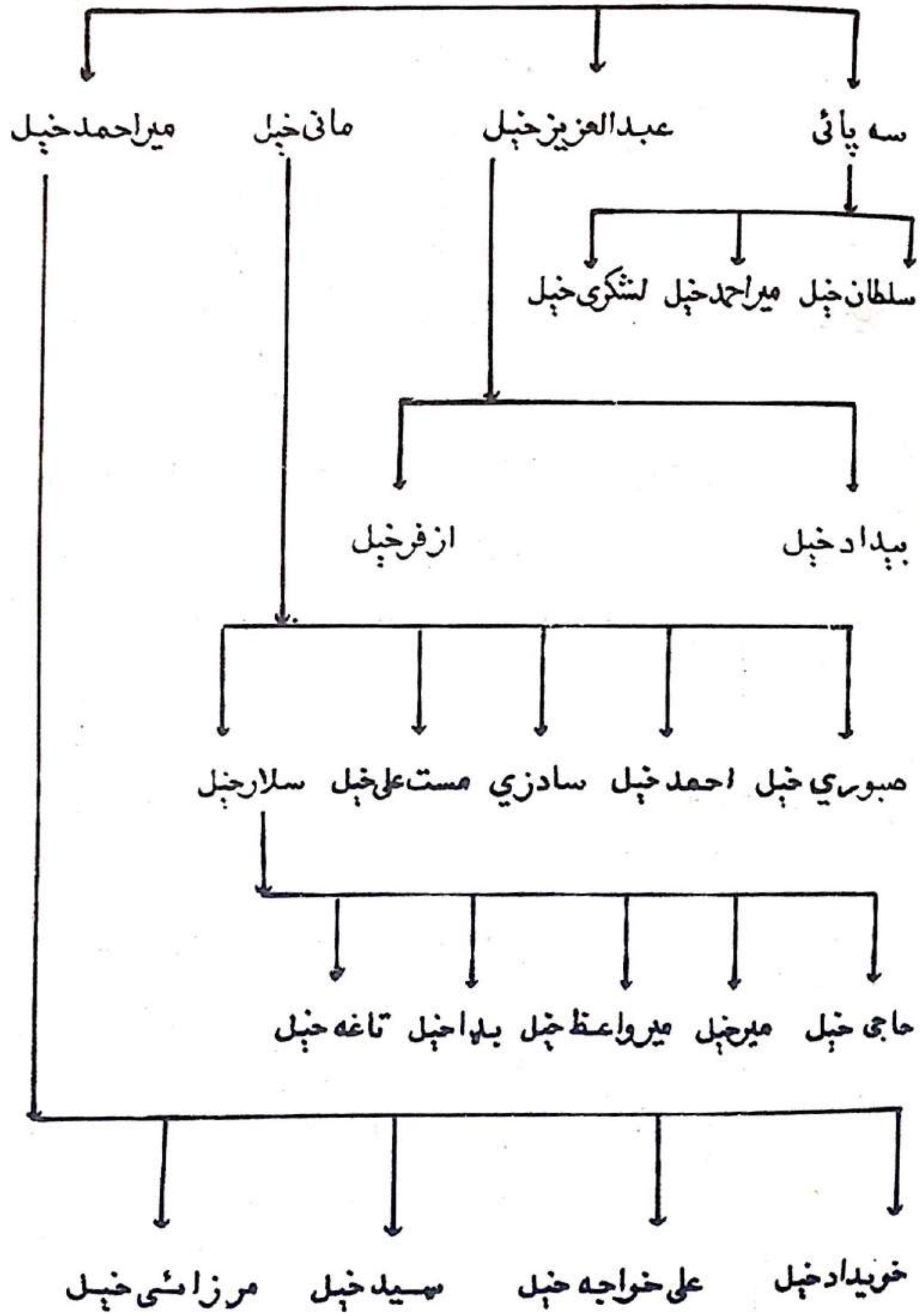

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لودي خېل بن دله زاك بن کودی بن کرلاڼي

«لودي خېل»

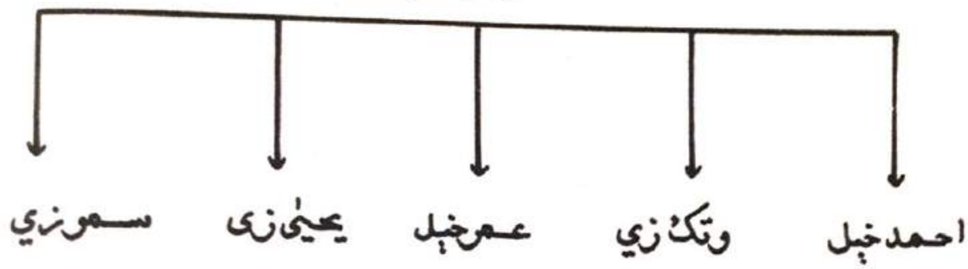

یعقوب خېل بن دله زاك بن کودی بن کرلاڼي

« یعقوب خېل»

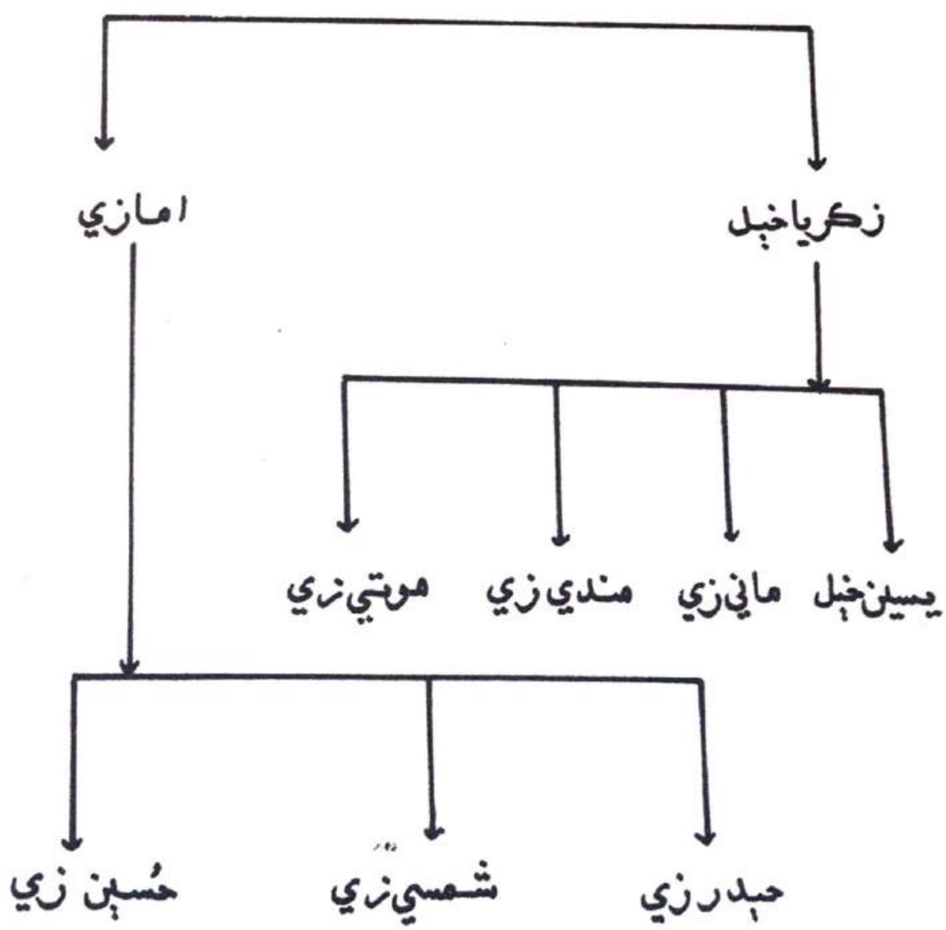

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«اسمٰعیل بن ورکزي»

- رابیاخېل
- ممازي
- اباخېل

«لشکرزي بن ورکزي»

- علي‌شېرزي
- ماموزي
- پاړي

او د منګل بن کودی د دویمې ښځې نه

«منګل»

- موسی‌خېل
  - حسن‌خېل
  - خرخوړي
  - هیبي
  - مرکي
  - کمال خېل
- جاني خېل

کرلاني قبیله؛ وړدګ بن کودی

«وړدګ»

- مهیار
- میرخېل
- نوري

نوټ: په ځینو کتابونو کښې د وردګ نور خېلونه هم شته دی. «سیال»

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرلاڼي قبائل:

ب: "اپریدي"

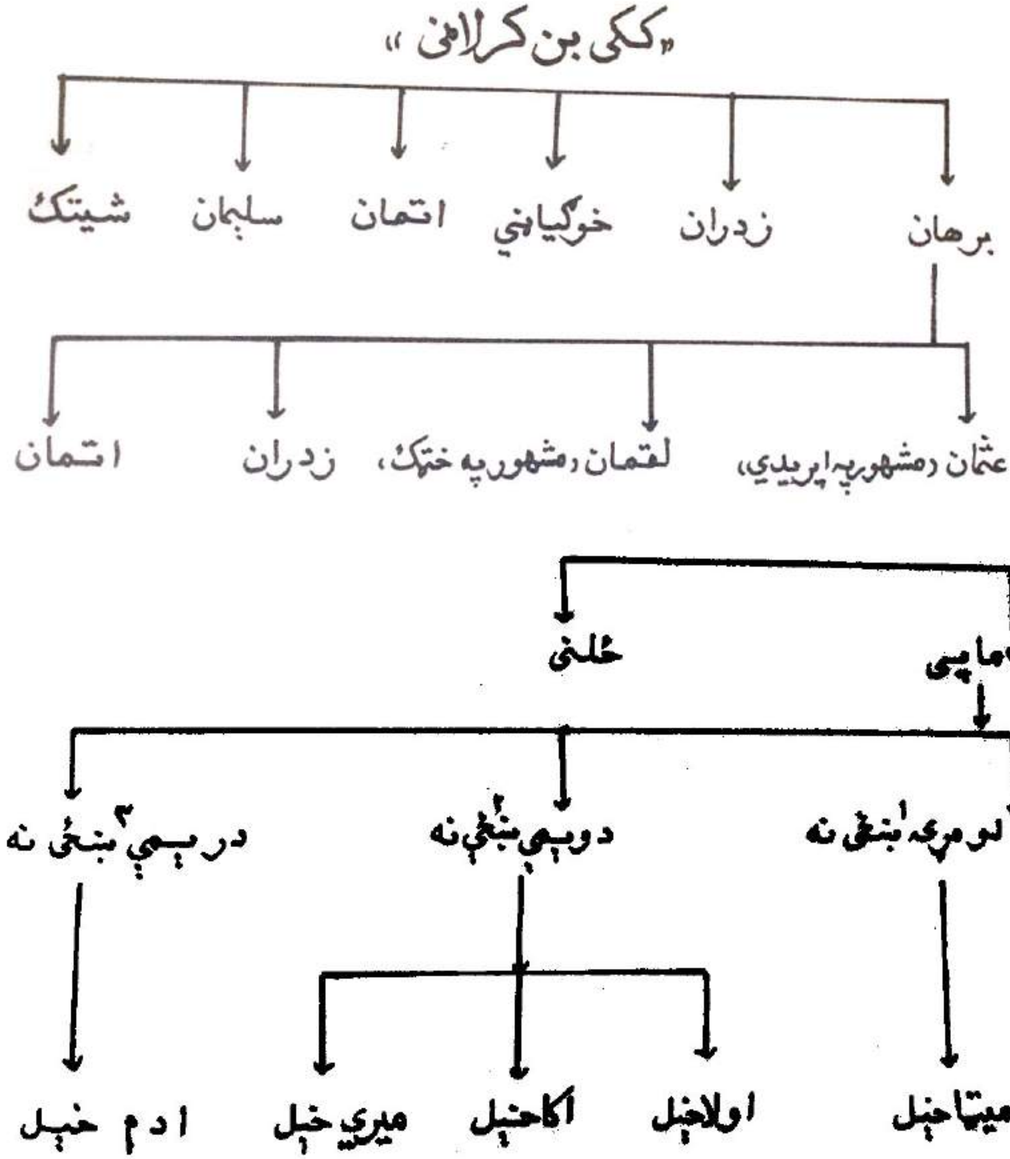

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اولاخیل بن ماپی بن عثمان یا اپریدی

«اولاخیل»

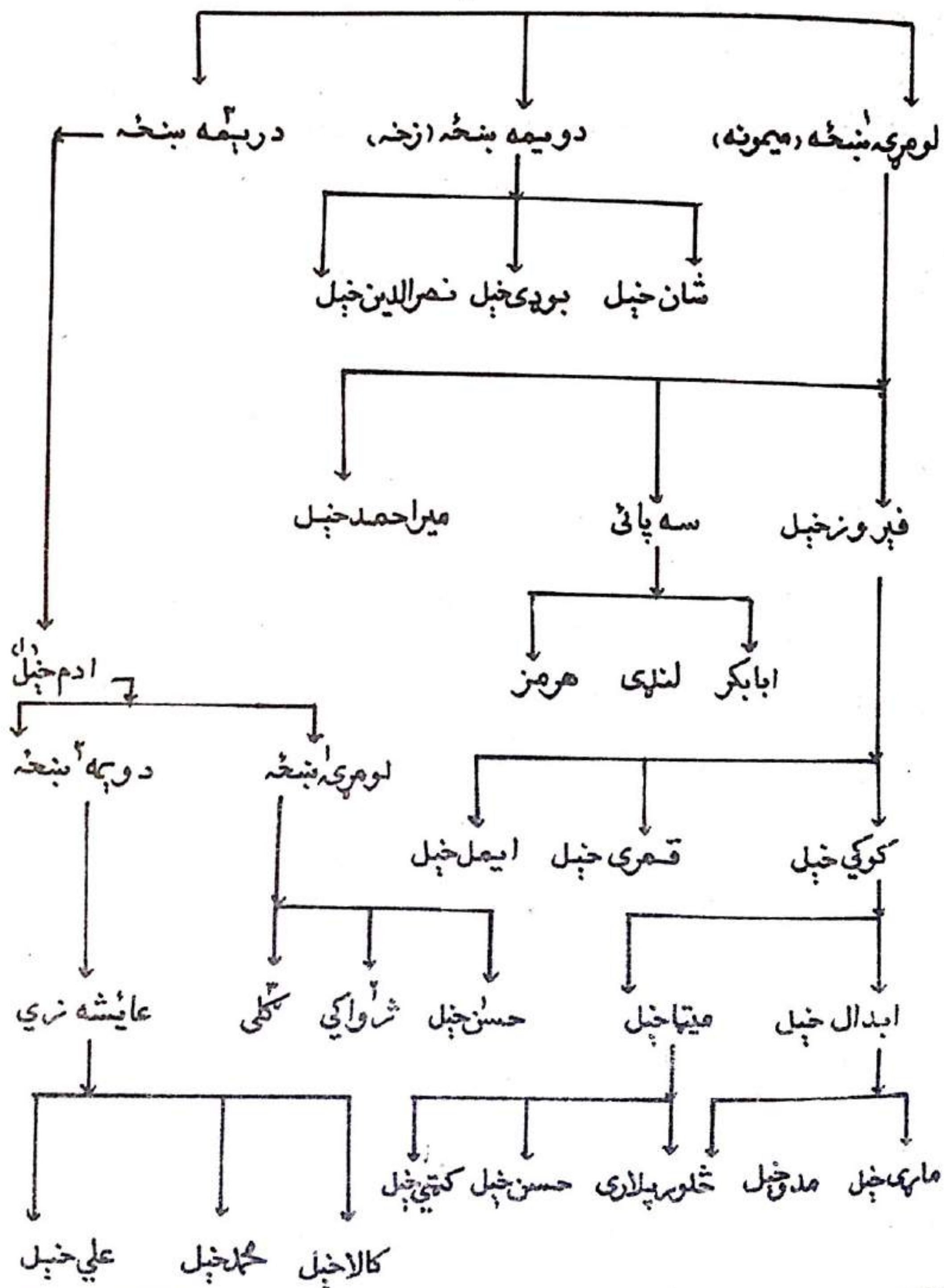

(۱) ځینې وائي چې ادم خیل د اولاد زوی نه د ماپی زوی دا فریدی نسبی کیږي. (سیال)

Kitaboona.BlogSpot.Com

میراحمد خېل بن اوراخېل بن عثمان یا اپریدی

«میراحمد خېل»

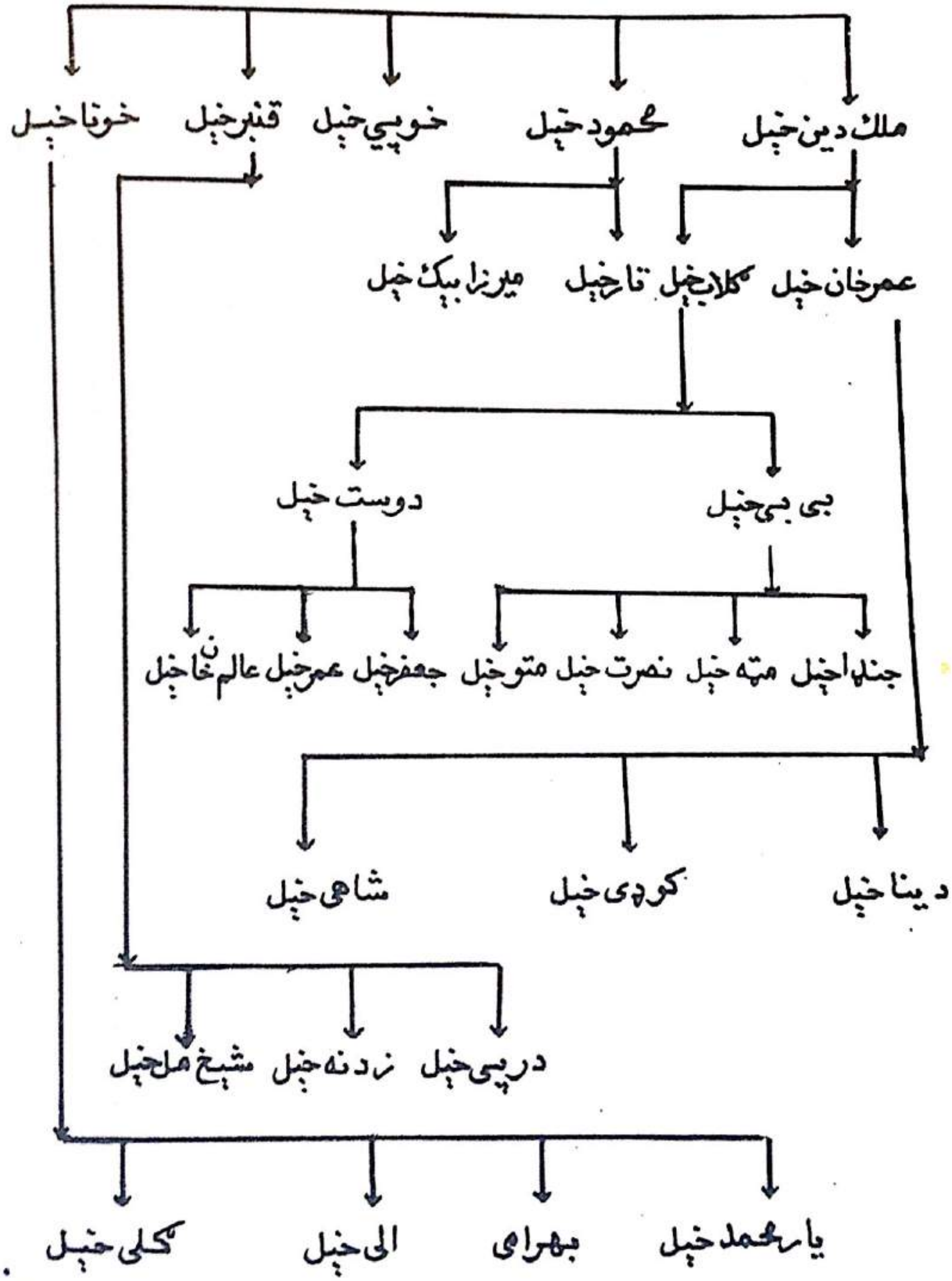

نوټ: د پاڼي اولادې ذکر وشو، د هغه دوړ وړ ځلني اولاد لږ دی او په بنګښو کې استوګن دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرلاني قبائل:

ج ـ «څدران» زدران،

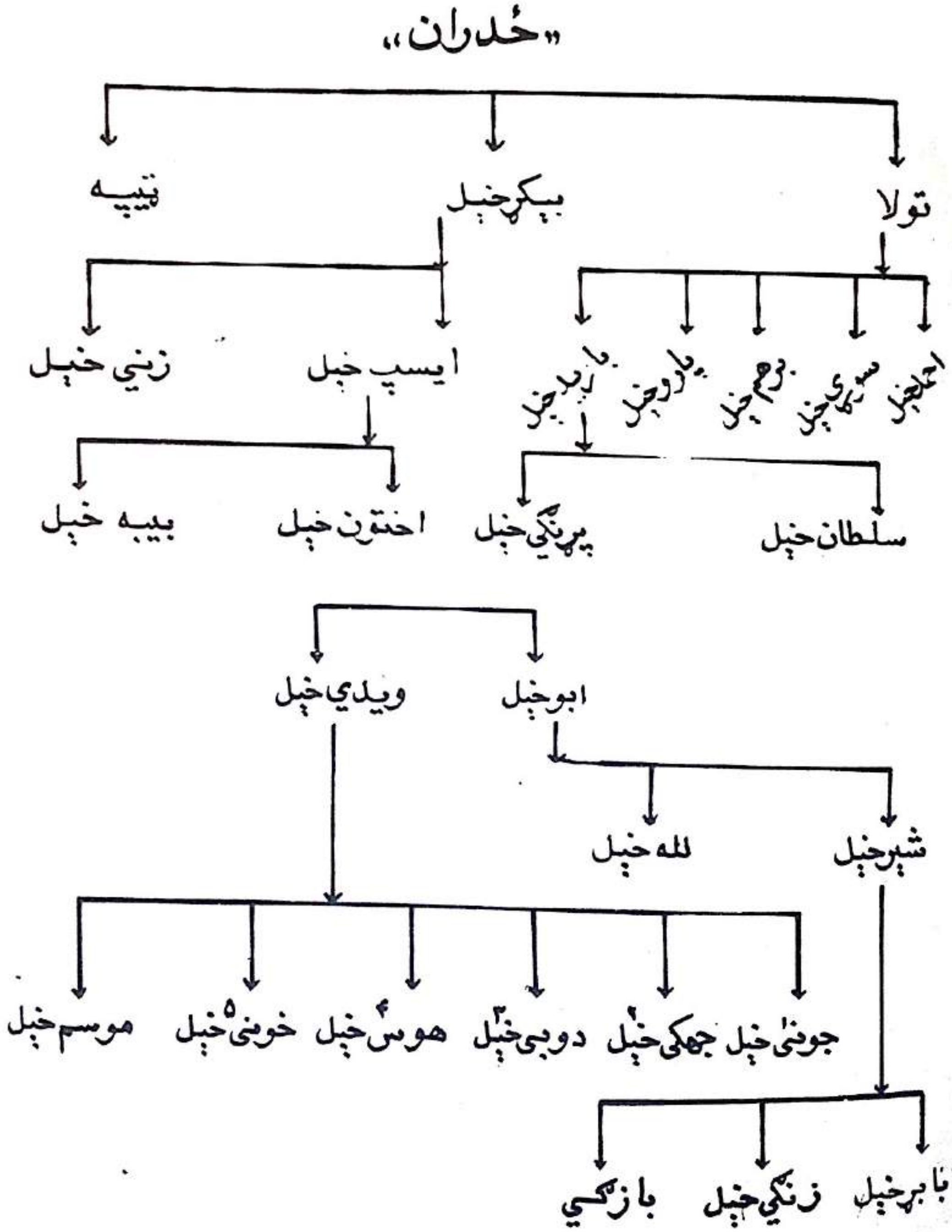

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زني خيل بن بيه خيل بن خدران

«زني خيل»

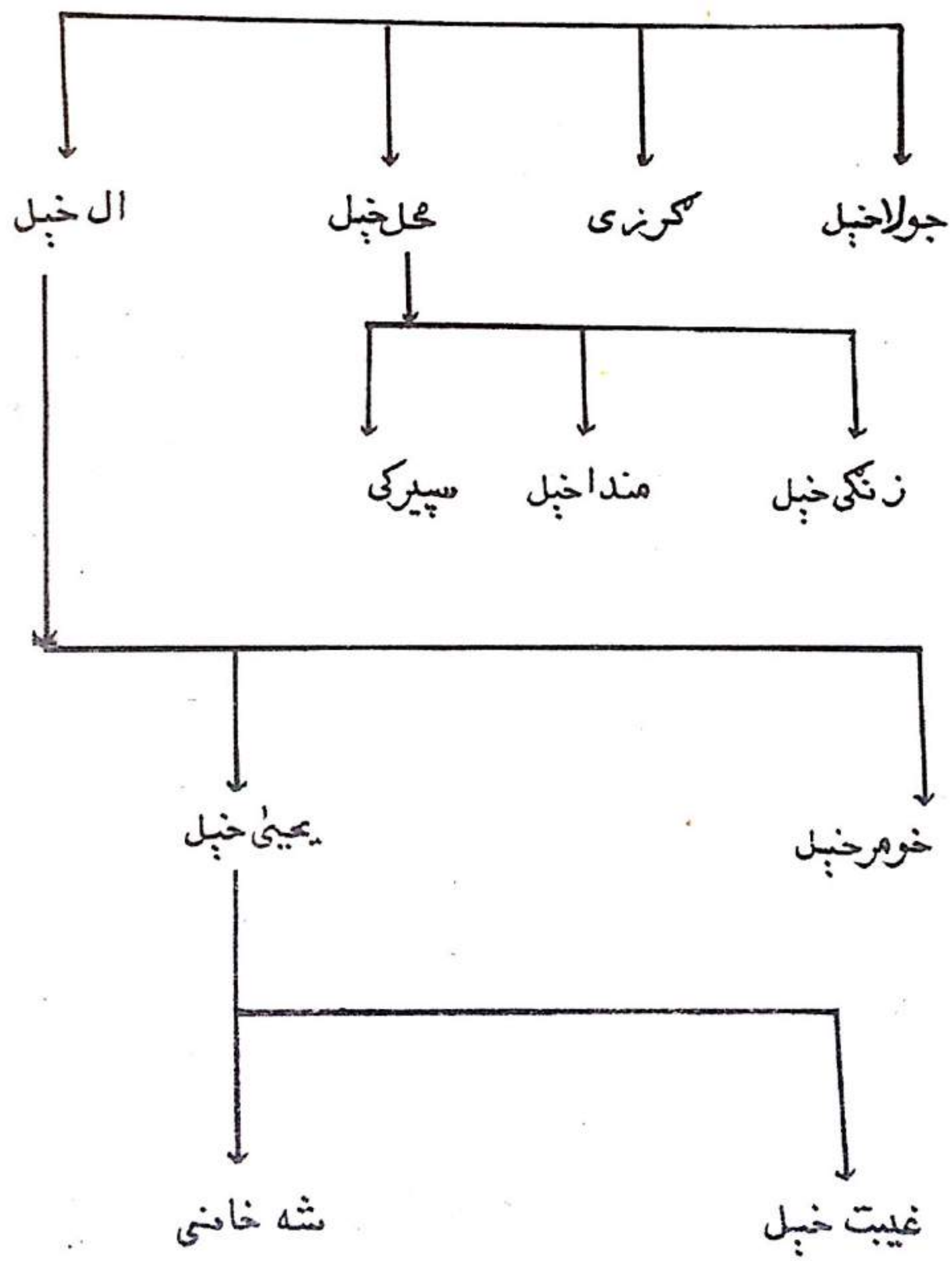

Kitaboona.BlogSpot.Com

کرلانئ قبائل؛

د ,, خټک ,,

لقمان يعنې خټک بن برهان نه
,, خټک ,,

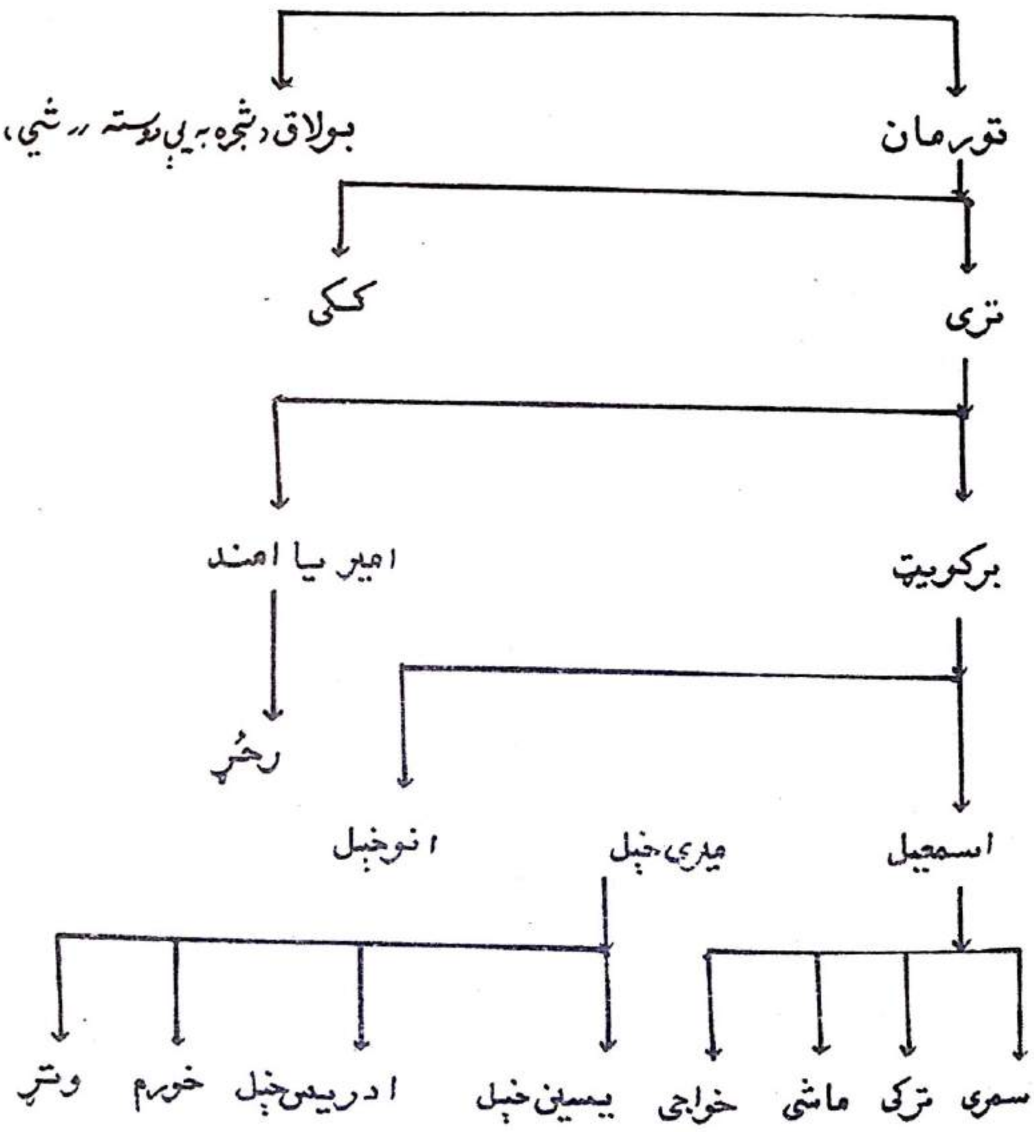

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یسین خېل بن میری خېل بن برکویټ بن تری بن ... بن لقمان خټک

"یسین خېل"

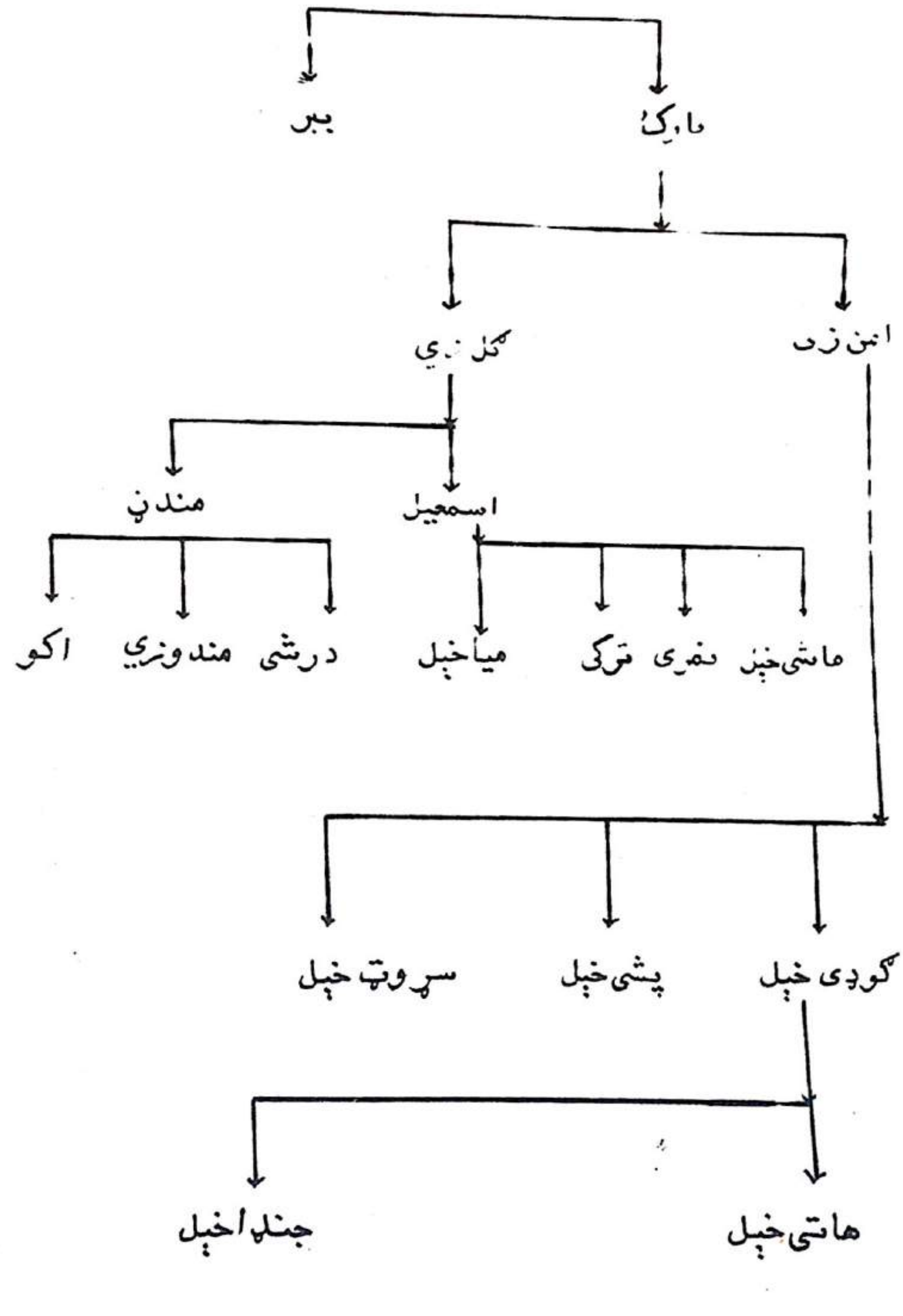

Kitaboona.BlogSpot.Com

انوخېل بن برکويټ بن ترى بن تورمان بن لقمان خټک

"انوخېل"

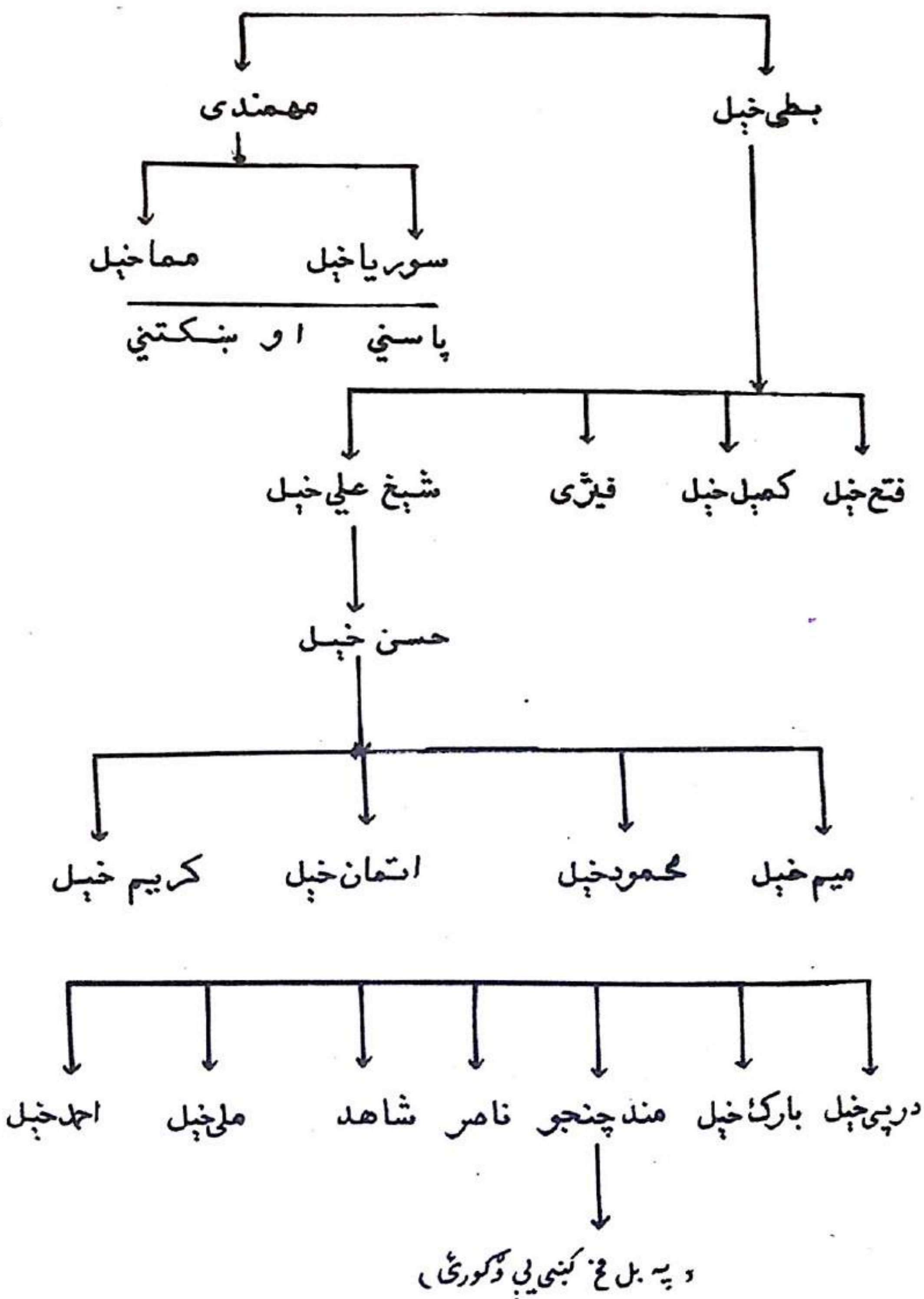

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

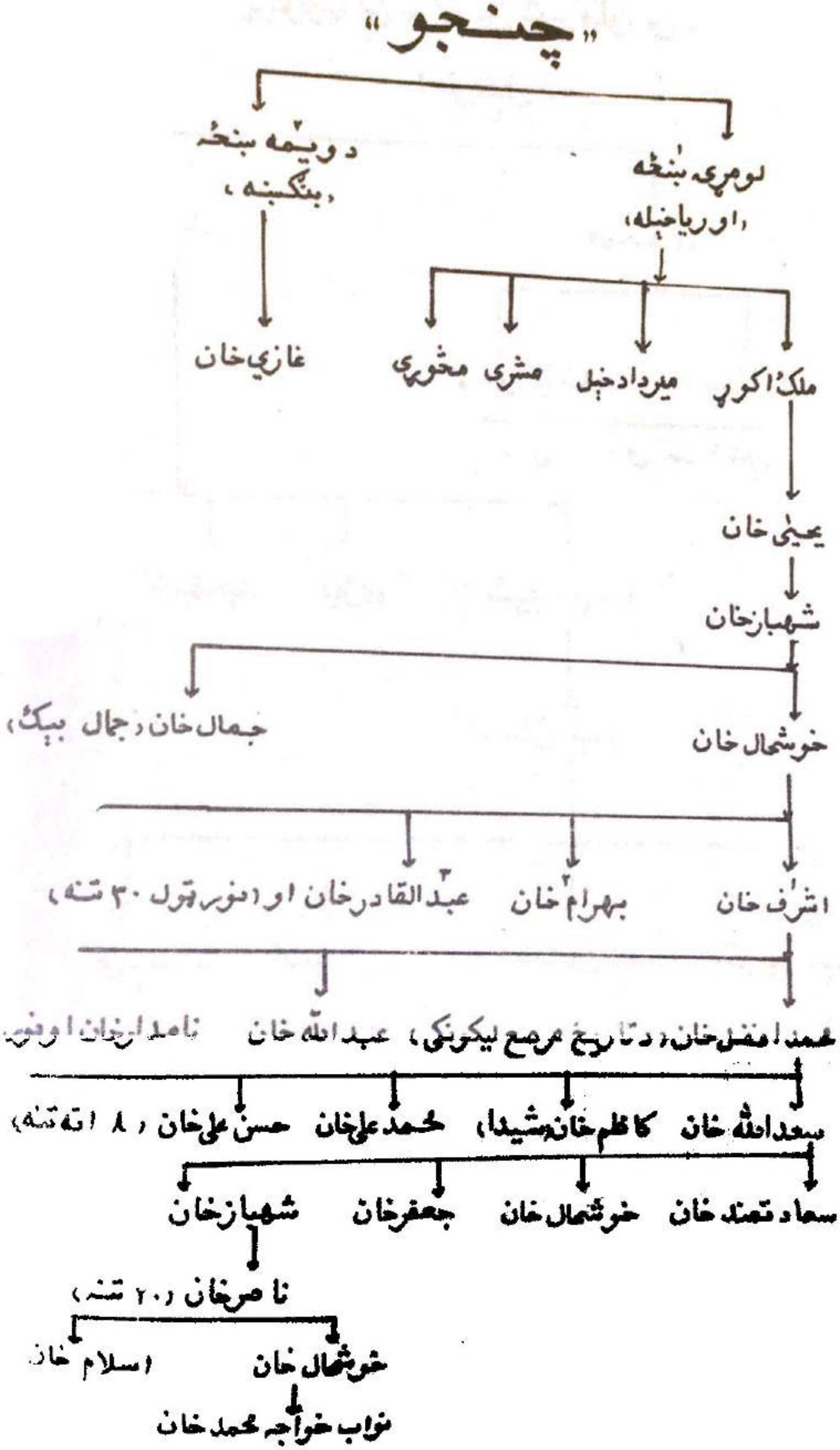

Kitaboona.BlogSpot.Com

کرلاني قبائل؛

"خټک - بولاق"

"بولاق بن لقمان"

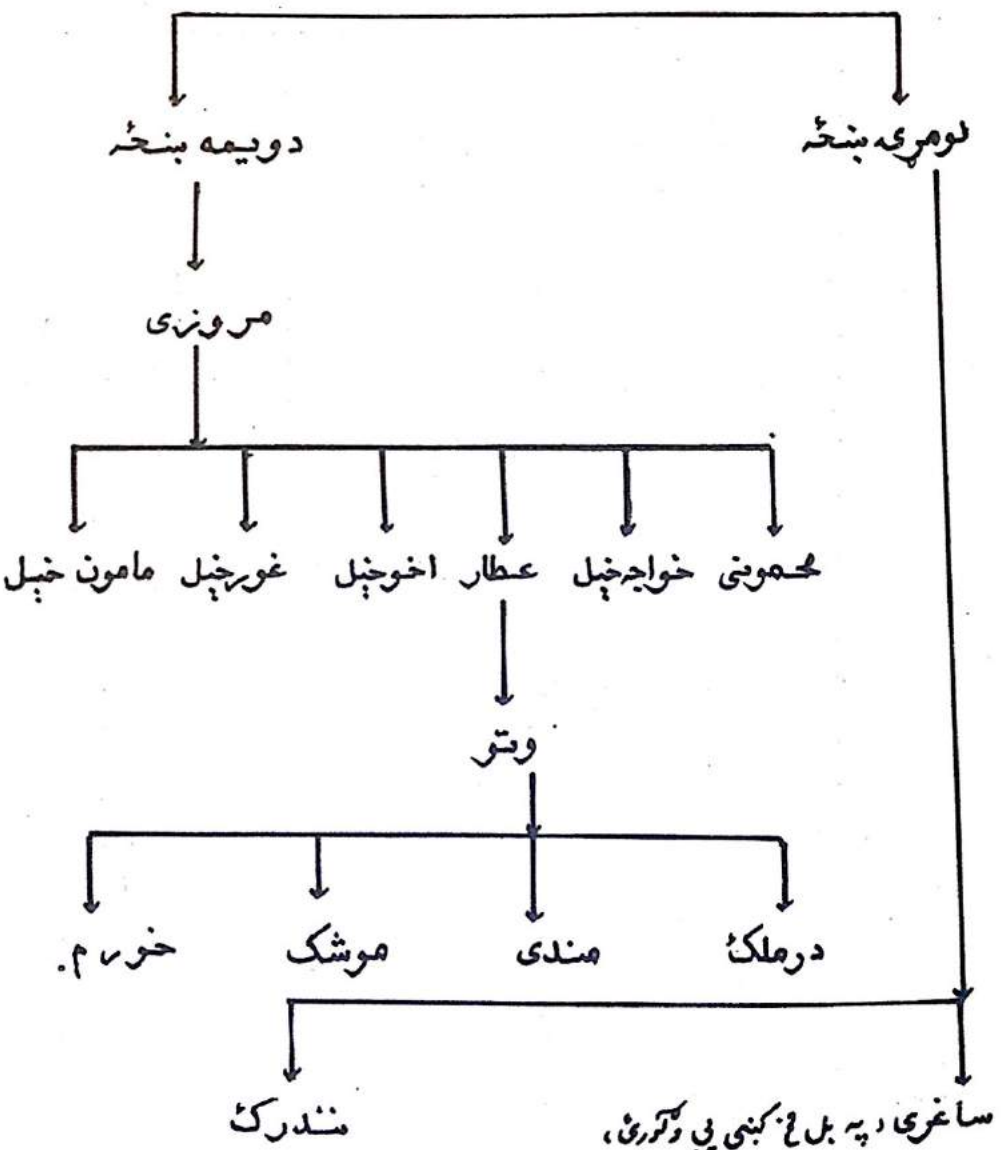

(c) ketabton.com: The Digital Library

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساغری بن بولاق بن لقمان (ختټک)

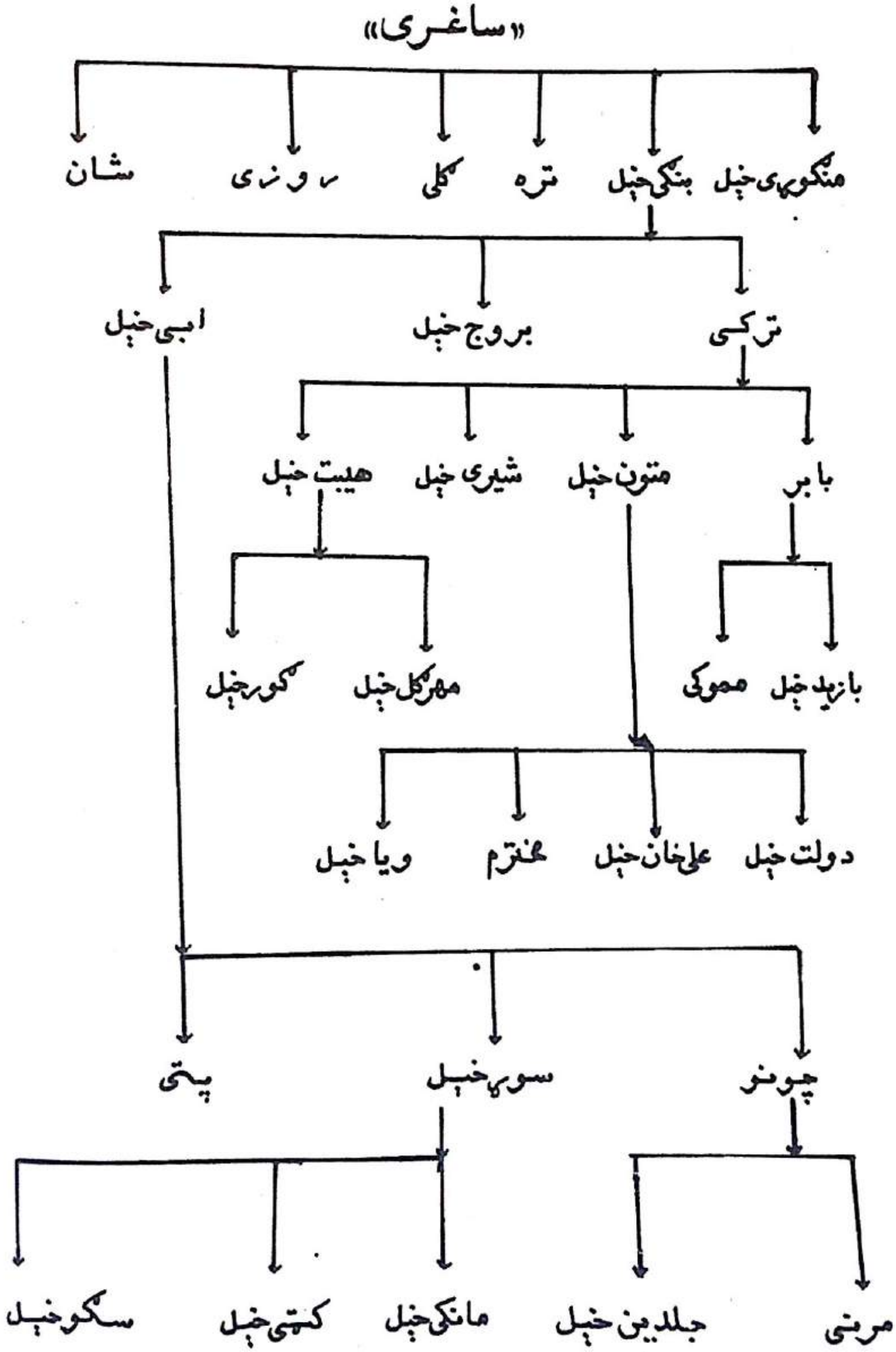

Kitaboona.BlogSpot.Com

تپی بن ابی خیل بن بنگی خیل بن ساغری بن برلاق

«تپی»

چوری خیل — مرزا خیل — خارکی — کیعدا خیل — صدو خیل — دلاور خیل — مشالم خیل — حکیم خیل

ککی بن تورمان بن لقمان بن برهان

یوسف — ایسوړی

ایسوړی:
امندی — بهرام — خواجه خیل — نصرتی — لکاړی — عبدلی — میال

نصرتی:
گندا خیل — کشید خیل — بدین خیل

کشید خیل:
میرگل خیل — الله داد خیل — اشرف خیل — داور خیل — ستن خیل

گندا خیل:
لوکو خیل — بلی خیل — بشر خیل — سمندر خیل — درغان خیل

بدین خیل:
گل دین خیل — چرگی خیل — علی خان خیل — عالم خان خیل — لشکر خیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

Kitaboona.BlogSpot.Com

کرلانی قبایل:

"اتمان خیل"

"اتمان بن برهان، اتمانخیل بن ککی -

بن کرلان

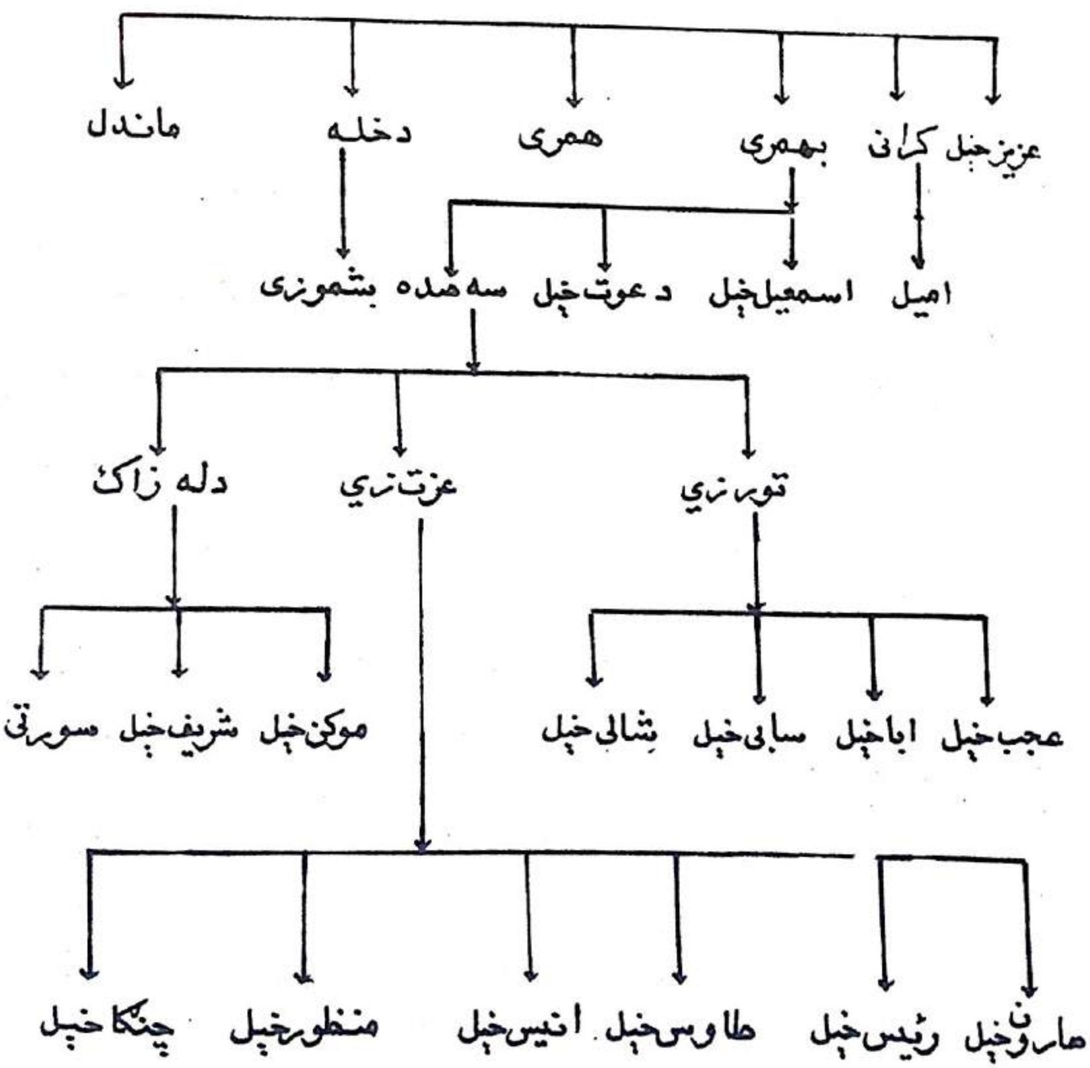

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسمعیل خیل بن بهمری بن اتمان خیل

«اسمعیل خیل»

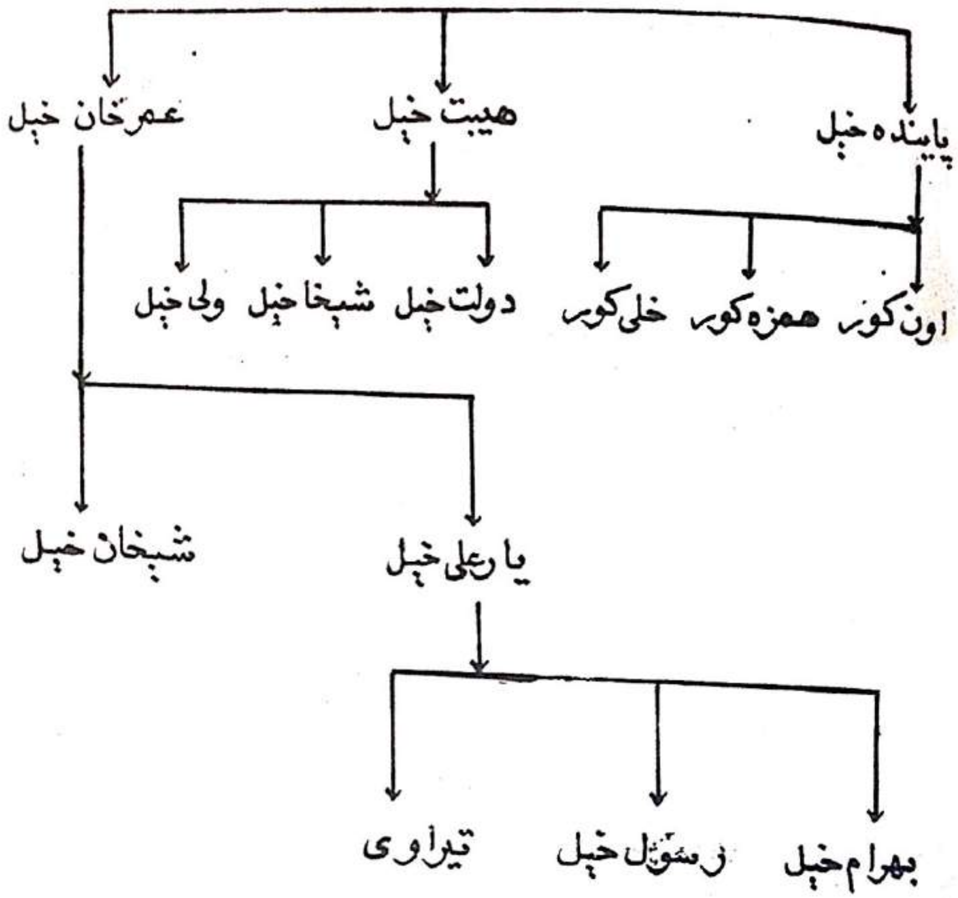

دعوت خیل بن بهمری بن اتمان خیل

«دعوت خیل»

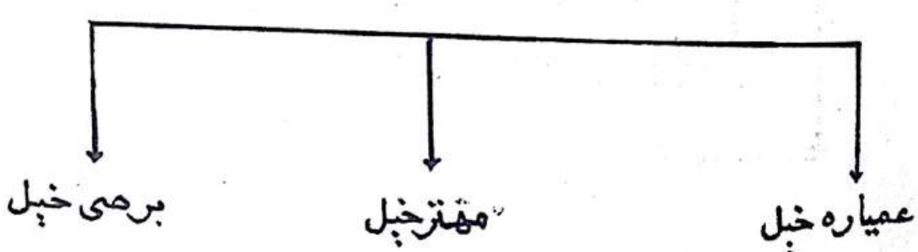

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمیاره خېل بن د عوت خېل بن بهمري بن اتمانخېل

«عمیاره خېل»

- مسکین خېل
  - کتی خېل
  - سلطان کوړ
  - زکوړ
- پاچوخېل
  - صلاخان خېل
  - الی خېل
  - انلون
- میرهوس خېل
  - ربوخېل
  - محمد خان کوړ
  - زین خان کوړ

مهترخېل بن د عوت خېل بن . . . بن اتمانخېل

«مهترخېل»

- عباس خېل
  - بوخان خېل
  - دورخېل
  - فتح خېل
- باکی خېل
  - جان بېګ کوړ
  - حیات خېل
  - پولادخېل
- بانوزي
  - قفیر
  - ملوک خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

برصی خېل بن د عوت خېل بن ... بن اتمانخېل

«برصی خېل»

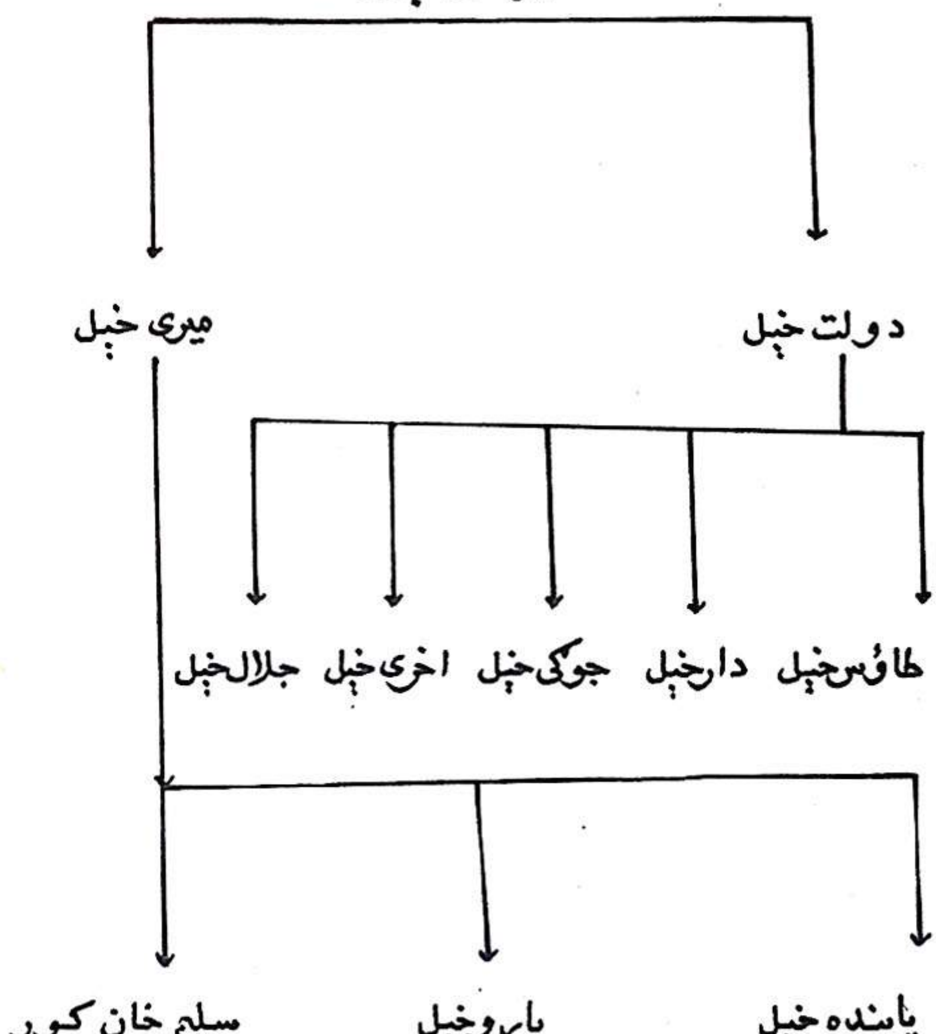

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرلاڼي قبایل:

د «خوګیاڼي»

«خوګیاڼي»

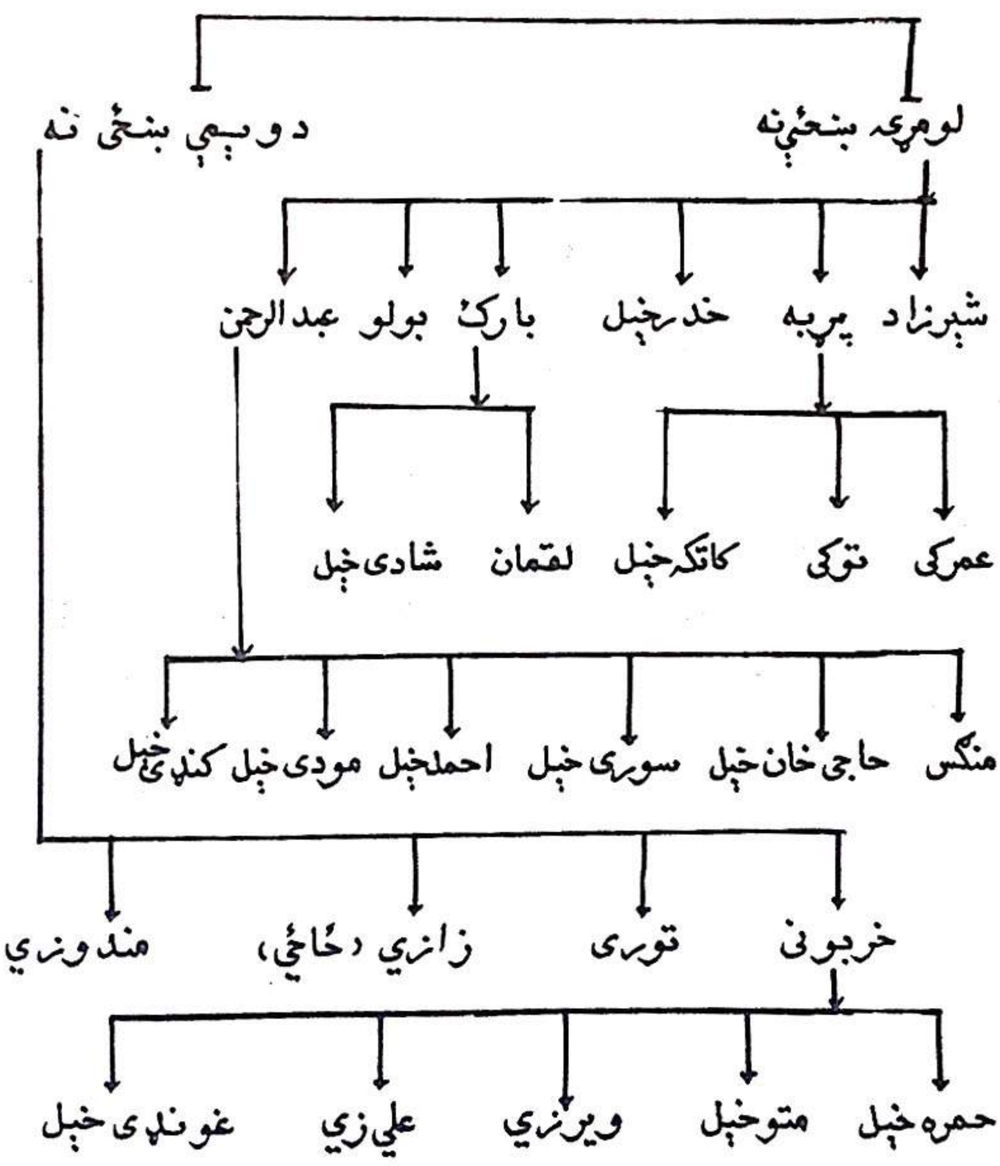

نوټ: وزیر خوګیاڼي نه دي د لالي وزیر اولاده زرغلي له خوګیاڼو سره اړولي دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرلاڼي قبائل

(ر) وزیر، مسعود

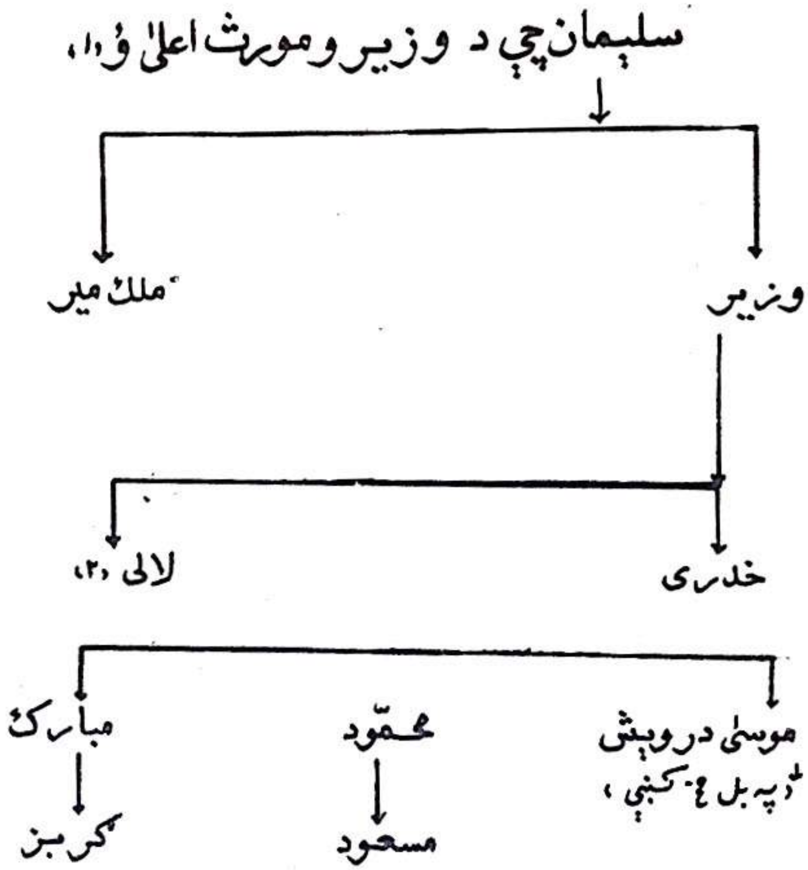

(۱) ځنې خلک وائي چې د سلیمان نه وزیر او ملک میر دی، او د وزیر نه خدری او لالی دی او د ملک میر نه بنګښ دی ص۱۲۷۴ د کیرو کتاب پټانان (محبوب علی شاه ترجمه).

(۲) لالی د خدری ورور د وزیر زوی د خپله ورور خفه شوی او تللی د سپین غره په شمال کښې یې د خوګیانو سره اوږولی او خوګیانو کښې ګډ شي . "سیال"

Kitaboona.BlogSpot.Com

موسیٰ درویش بن خدری بن وزیر

«موسیٰ درویش»

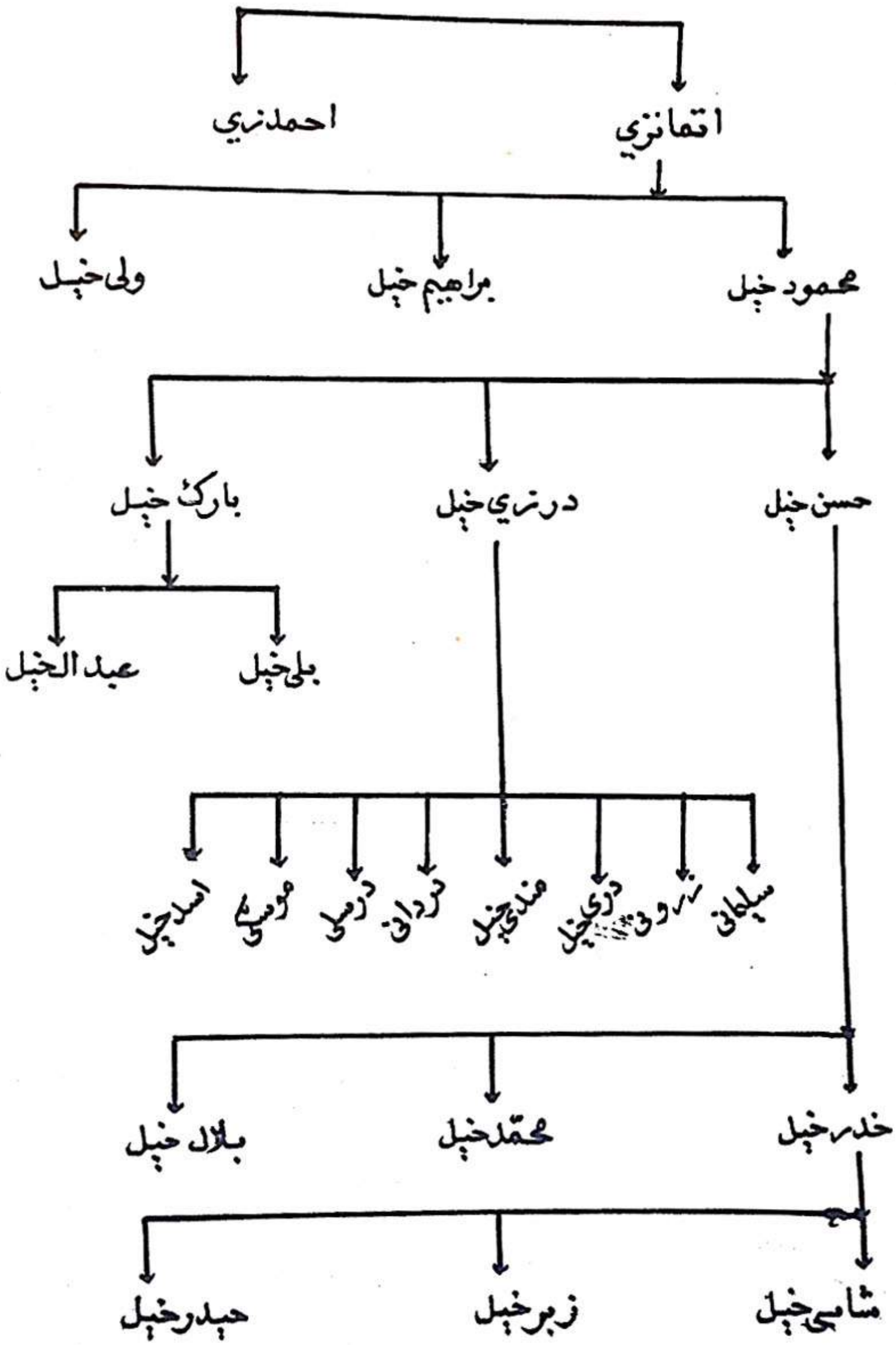

Kitaboona.BlogSpot.Com
(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدخېل بن حسن خېل بن محمودخېل بن ...بن وزیر

«محمدخېل»

- مهترخېل
- ترکلی خېل
- درې پلارې

بلال خېل بن حسن خېل بن محمودخېل بن . . . وزیر

«بلال خېل»

- نوړخېل
- درنامی
  - پهاړخېل
  - چلاک خېل
  - شېرخېل
  - شمل خېل
- شادی خېل
  - اسمعیل
  - درمل خېل

دمندی خېل بن د رزی خېل بن محمودخېل نه

- کوکی
- بخشي خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دردابنی بن د رزي نه

- پیرسری
- هیبت خېل
- مداخېل
  - مجرخېل
  - زرګرخېل
  - شیده خېل
  - بره خانی
  - سرمست خېل
  - جمال خېل
  - ممریزخېل
- توری

د ”درسلی“ بن د رزي نه

- خلپ خېل
- موچي خېل
- دلګئ خېل
- قربان خېل
- عیسی خېل
- اوزي خېل

د ”موسکی“ بن د رزي نه

- تترخېل
- باری خېل
- اول خېل
- سنجرخېل
- درپي خېل

او د ”اسدخېل بن د رزي نه

- پیرخان خېل
- مرزاخېل
  - ناناخېل
  - اوساخېل
  - تولاخېل
  - دور خېل
- دري پلاري

Kitaboona.BlogSpot.Com

د بارکځ خېل بن محمود خېل بن اتمانزي نه

«بارکځ خېل»

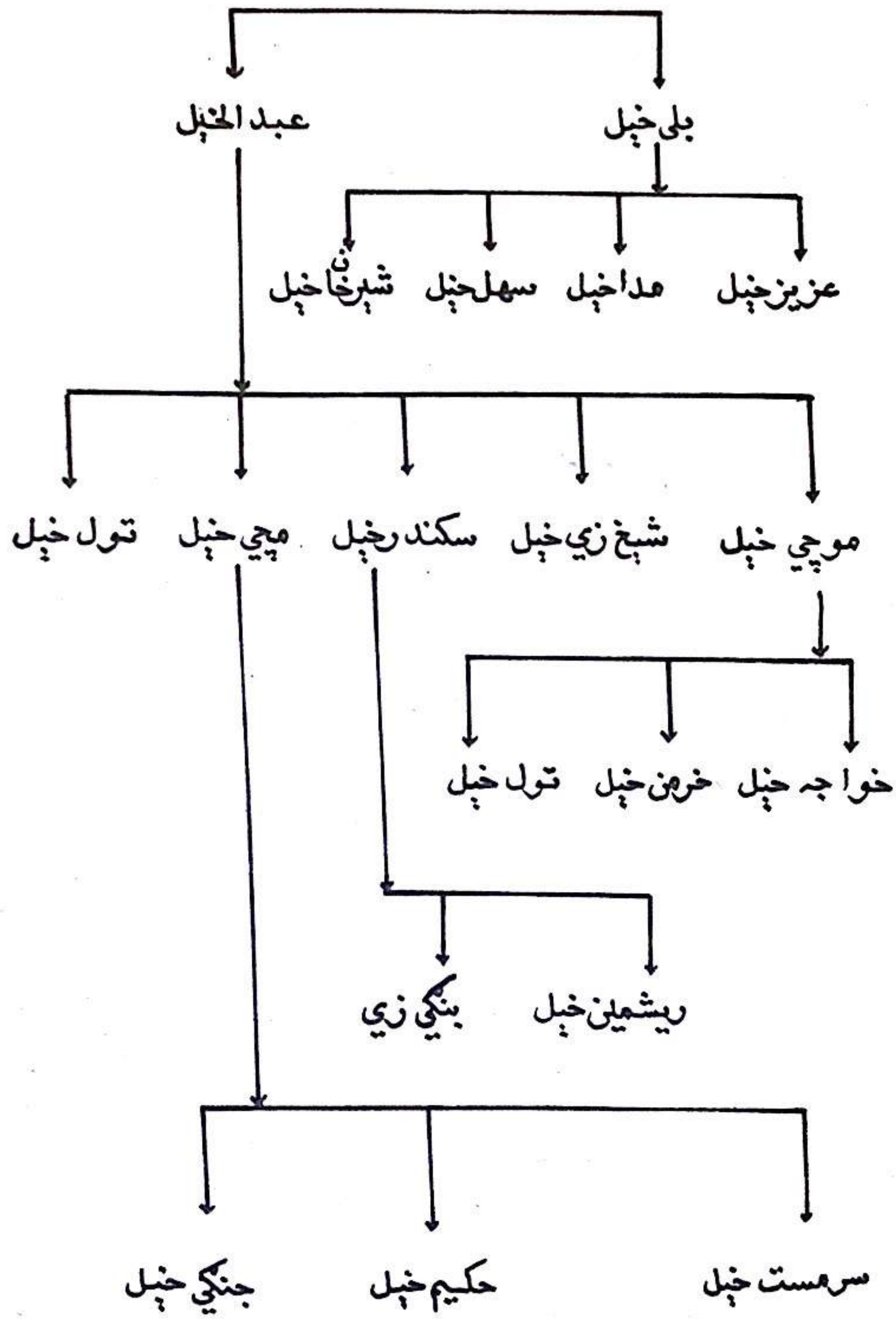

(c) ketabton.com: The Digital Library

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

براهیم بن اتمانزي

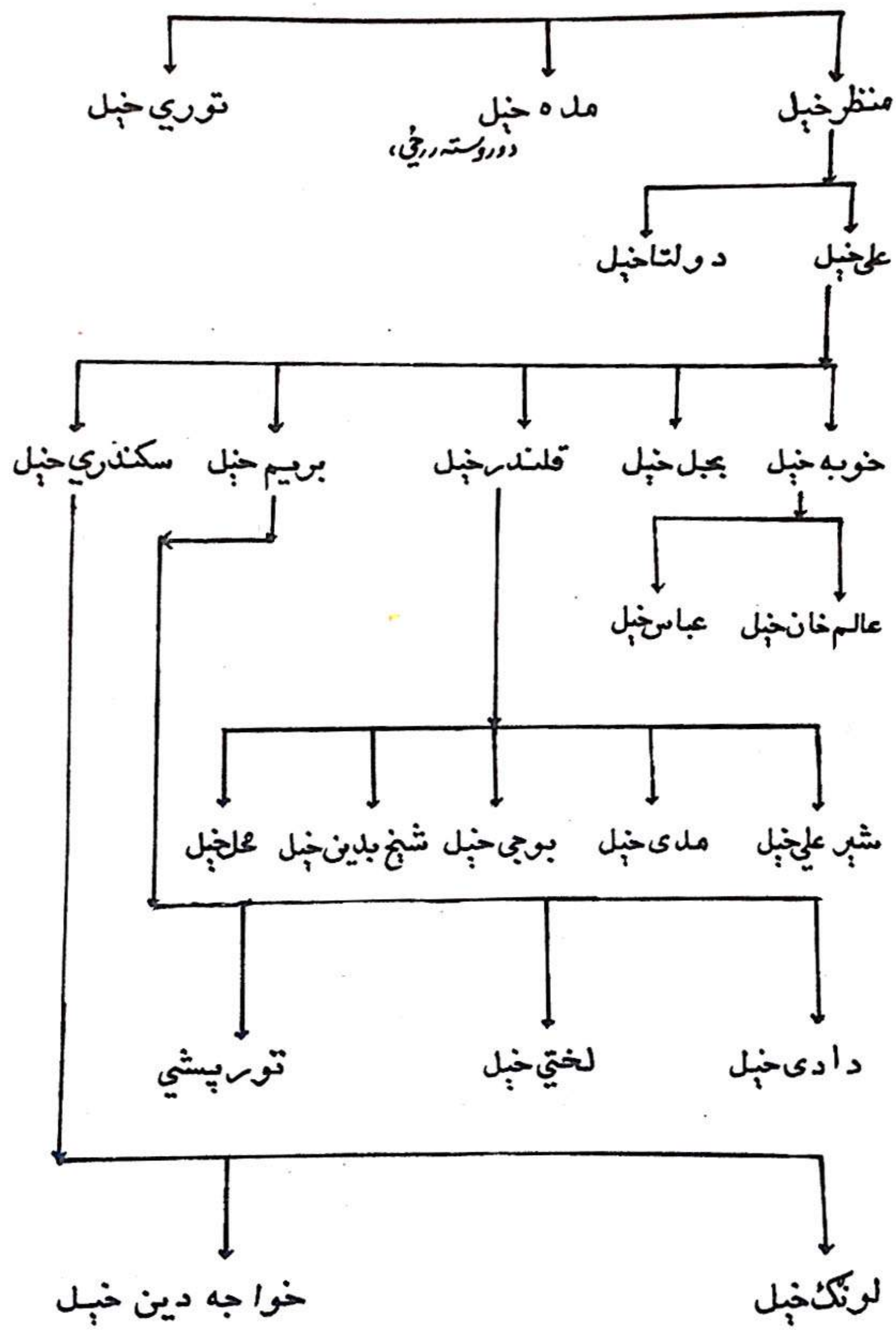

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د « مده خیل » بن اتمانزي نه

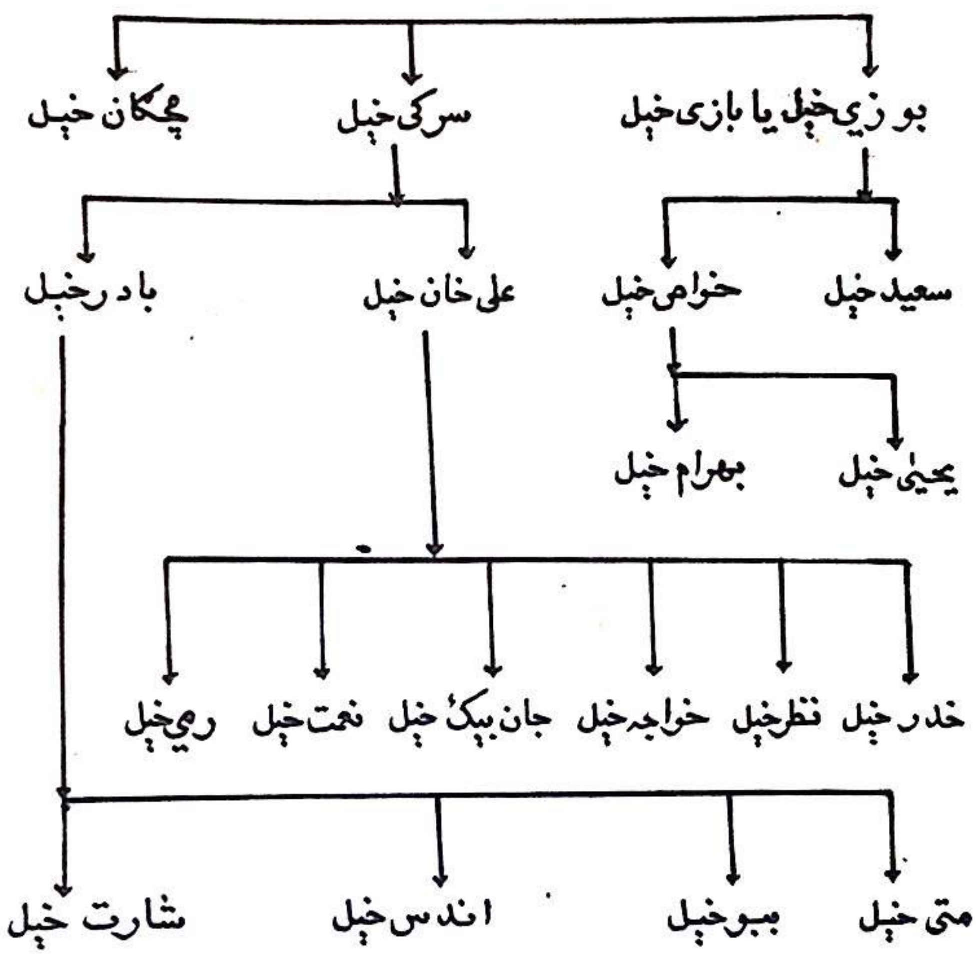

د توری خبل بن براهیم خېل بن وتمانزی نه
« توری خېل »

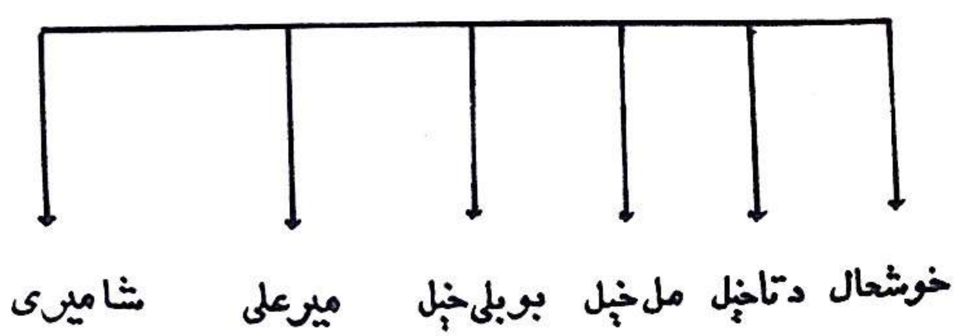

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخوشحال بن توری خېل نه

- شېخا خېل
- علی خانی

د تاخېل بن توري نه

- جمالی
- عثمان خېل

د مل خېل بن توری نه

- هبشی خېل
  - رځړ خېل
  - رسول خېل
  - مدی خېل
- سوکی
  - پېله خېل
  - سارخېل
  - علی خېل
  - اودی خېل

د بوبلی خېل بن توري نه

- سخی خېل
- سلیمی خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاميري بن توري نه

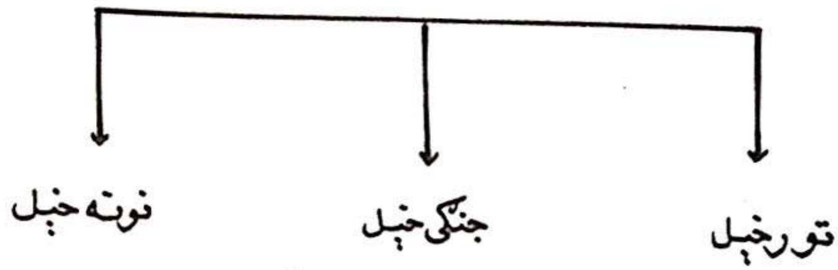

د ولي خېل بن وتمانزي نه

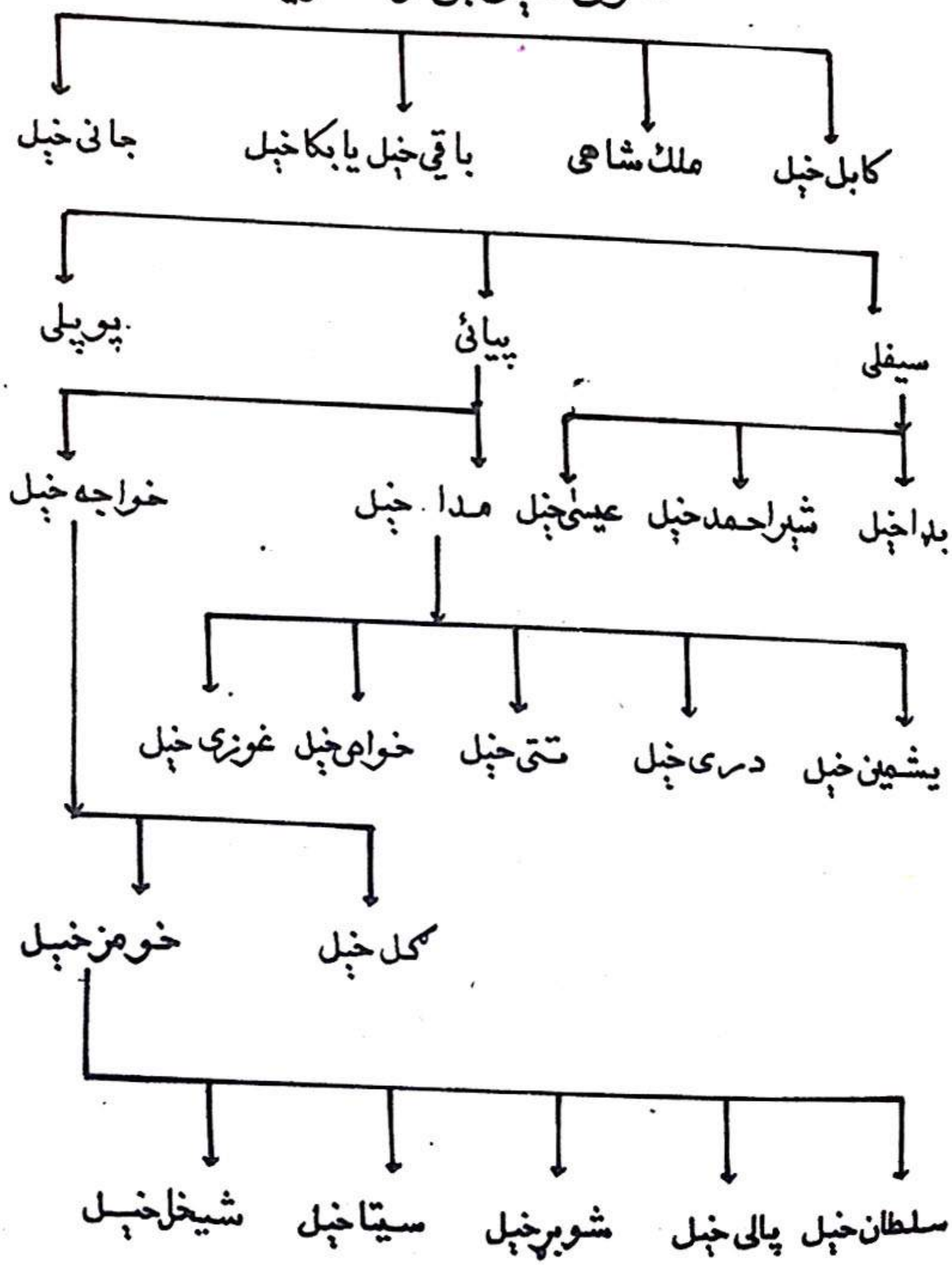

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «باقي خېل» يا بکا خېل بن ولي خېل بن وتمانزي نه

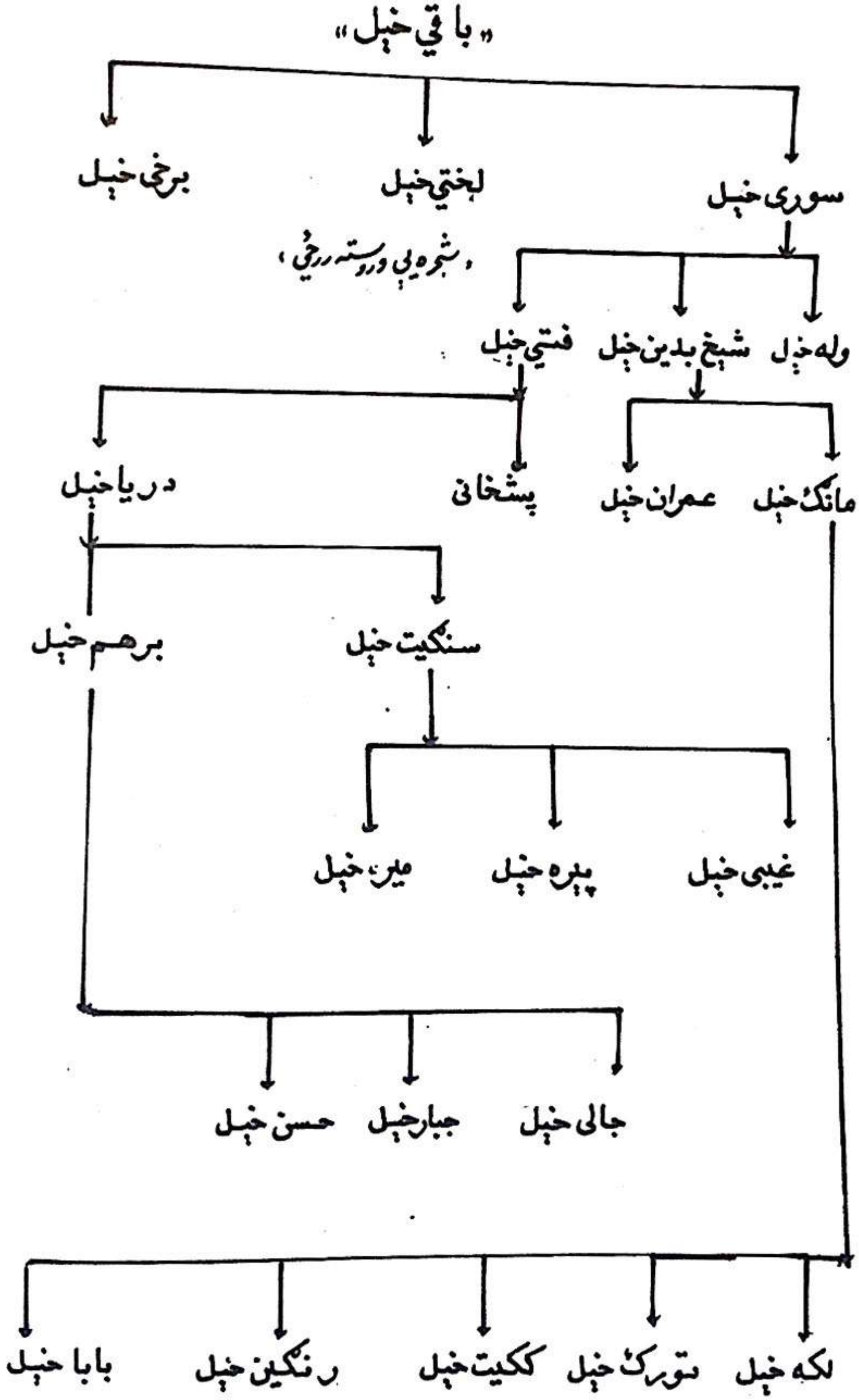

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لختی خېل بن باقی خېل بن ولی خېل بن وتمانزي

- عثمان خېل
  - جانی خېل
  - معروف خېل
  - خلیف خېل
- خان خېل

بری خېل بن باقي خېل بن ولی خېل بن وتمانزي

- متي خېل
  - رودی خېل
  - ازل خېل
  - نور خېل
  - یحییٰ خېل
- شوتی خېل
  - ککاړو خېل
  - اکبر خېل
  - جنگی خېل
  - اندی خېل
- شیخ علی خېل
- موسیٰ خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

د جانی خیل بن ولی خیل بن وتمانزي نه

"جانی خیل"

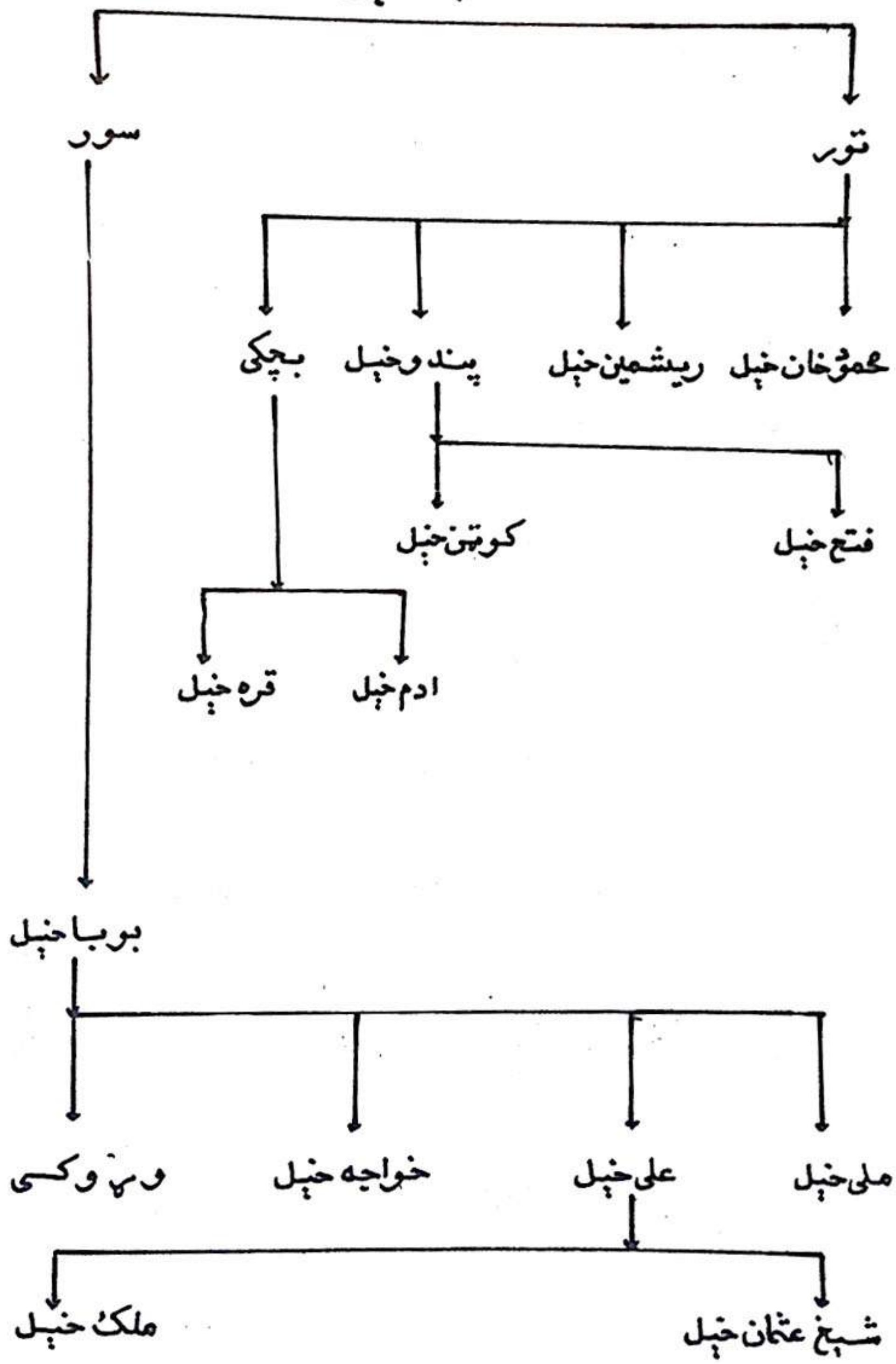

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزیر، احمدزی

«احمدزی»

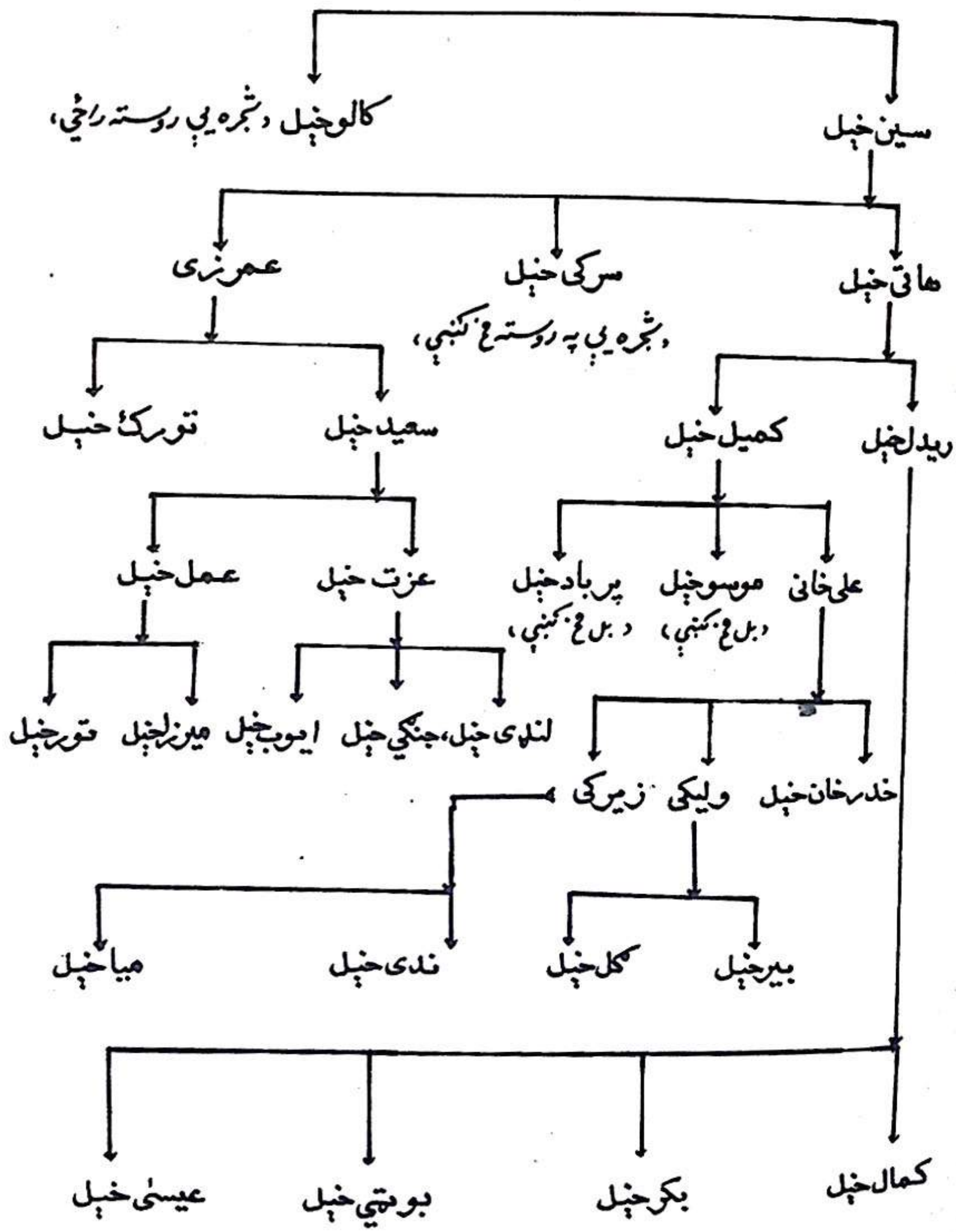

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرکي خېل بن سین خېل بن احمدزي .

« سرکي خېل »

- توله خېل
- بوله خېل
  - ناناخېل
  - الله داد خېل
  - مرید
  - ولید

موسوخېل بن کمیل خېل بن هاتي خېل بن سین خېل بن احمدزي

« موسوخېل »

- توري خېل
- براهیم خېل
- جان بیک خېل
- علي خېل

پربا دخېل بن کمیل خېل بن هاتي خېل بن سین خېل بن احمدزي

« پرباد خېل »

- ګنداوی
  - میاګل خېل
  - غلپ خېل
  - وطن خېل
  - سنجرخېل
- طاؤس خېل
  - معروف خېل
  - الله خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

کالوخېل بن احمدزي

"کالوخېل"

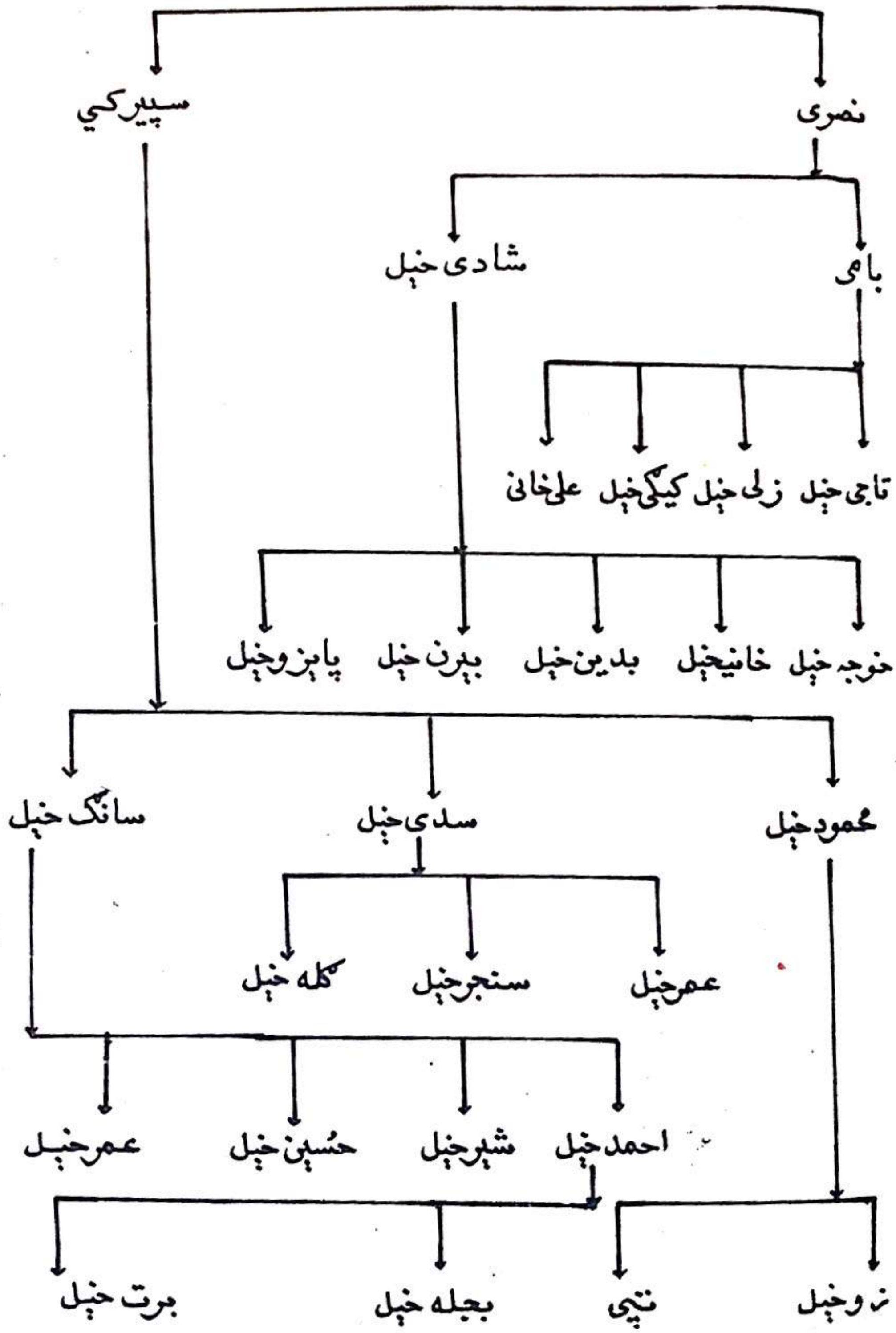

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرلاڼي: مسعود بن محمود بن خدري بن وزير- بن سليمان بن کرلاڼ

"مسعود"

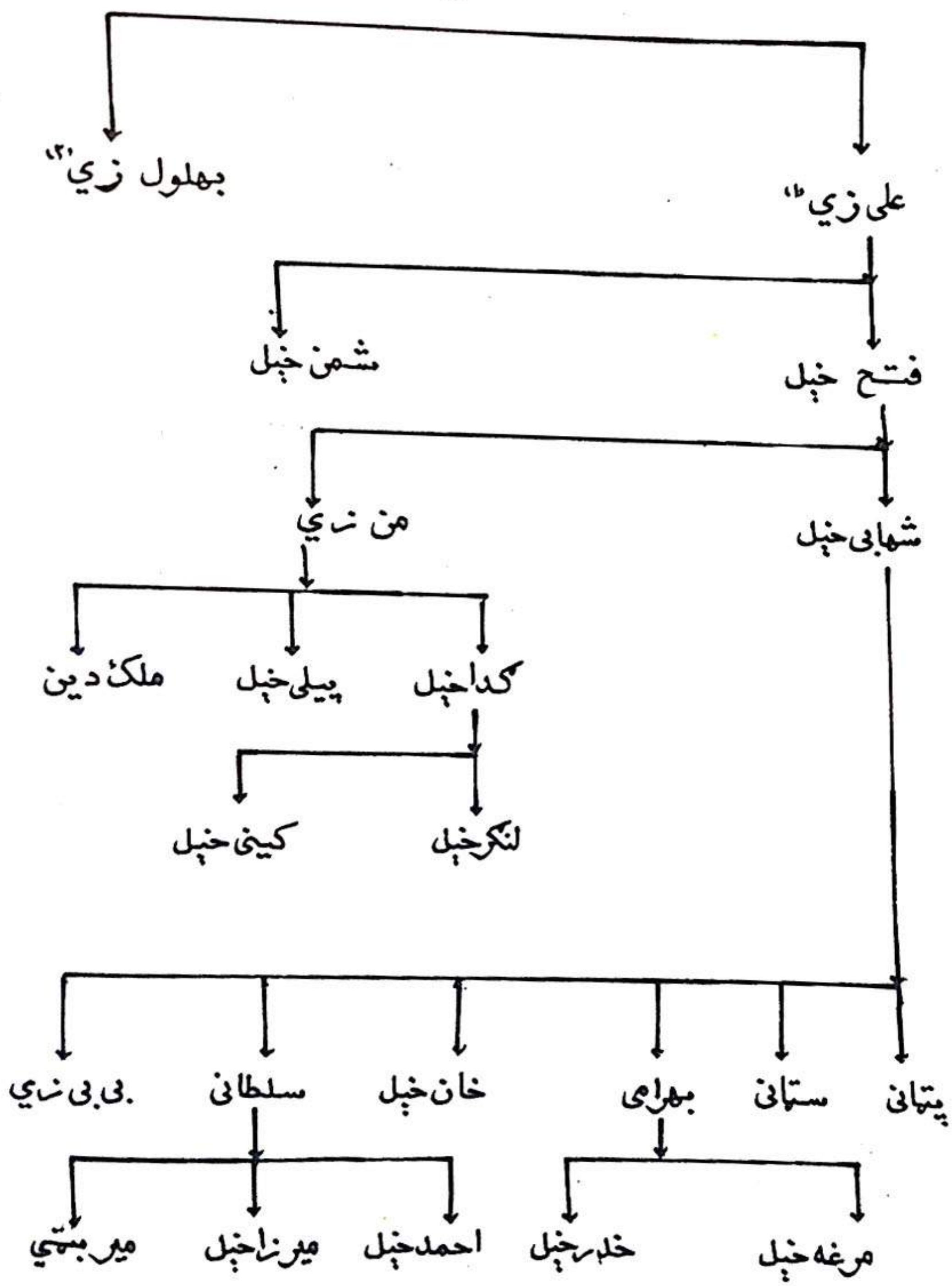

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شمن خېل بن علي زي بن مسعود

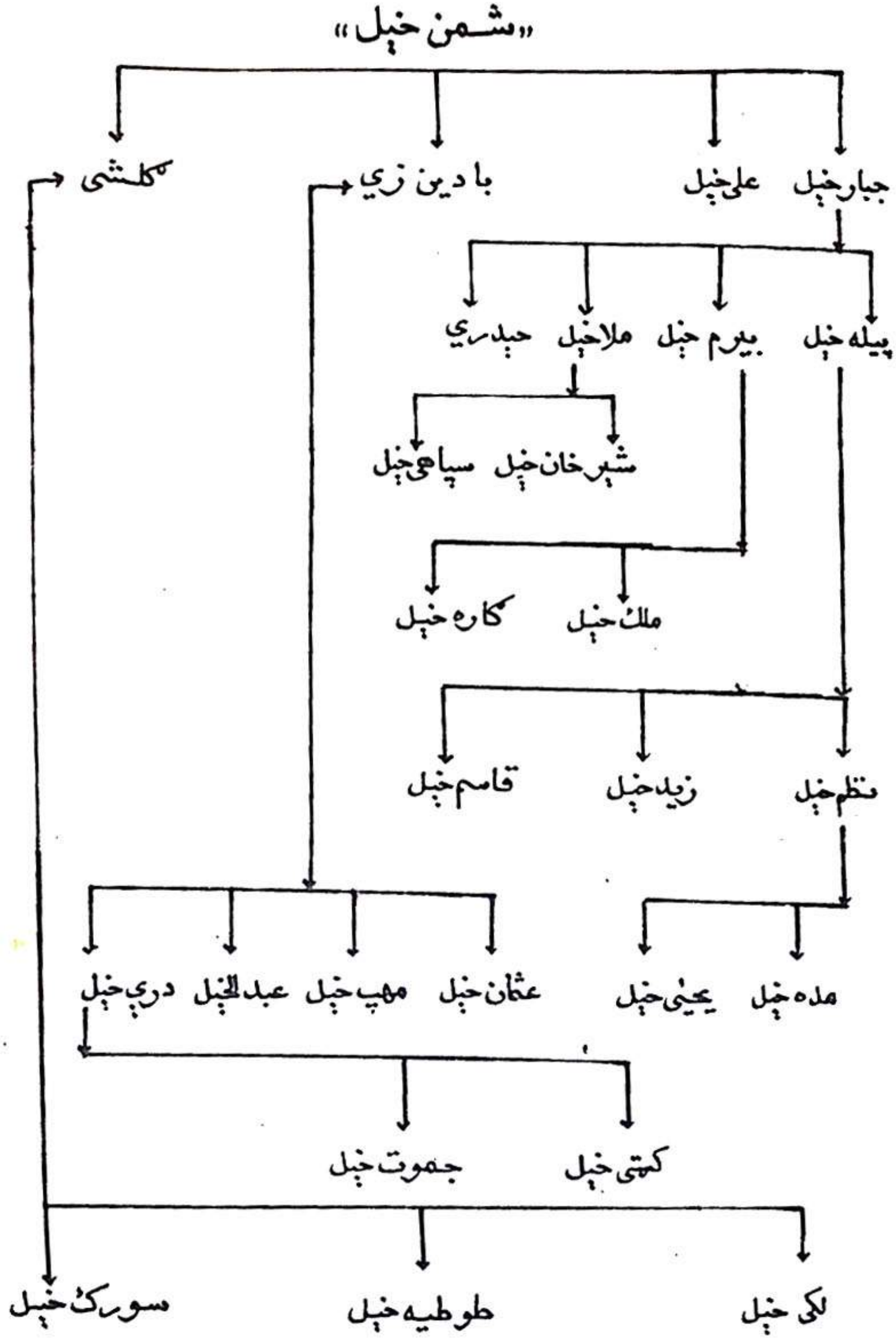

Kitaboona.BlogSpot.Com

علی خیل بن شمن خیل بن علي زی بن مسعود

"علی خیل"

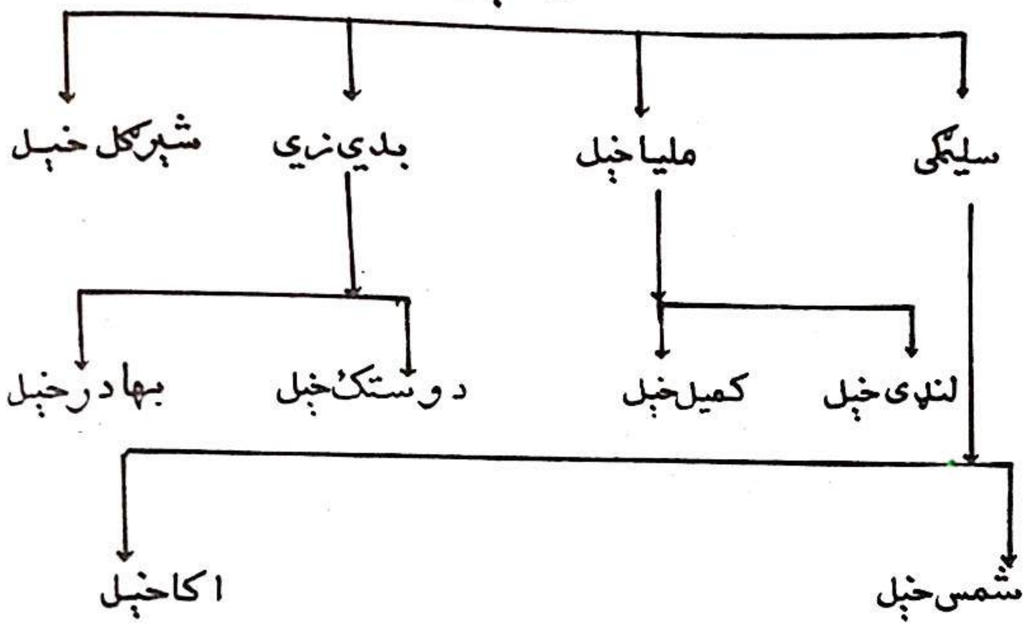

بهلول زي بن مسعود بن محمود بن خدر زي بن وزير

"بهلول زي"

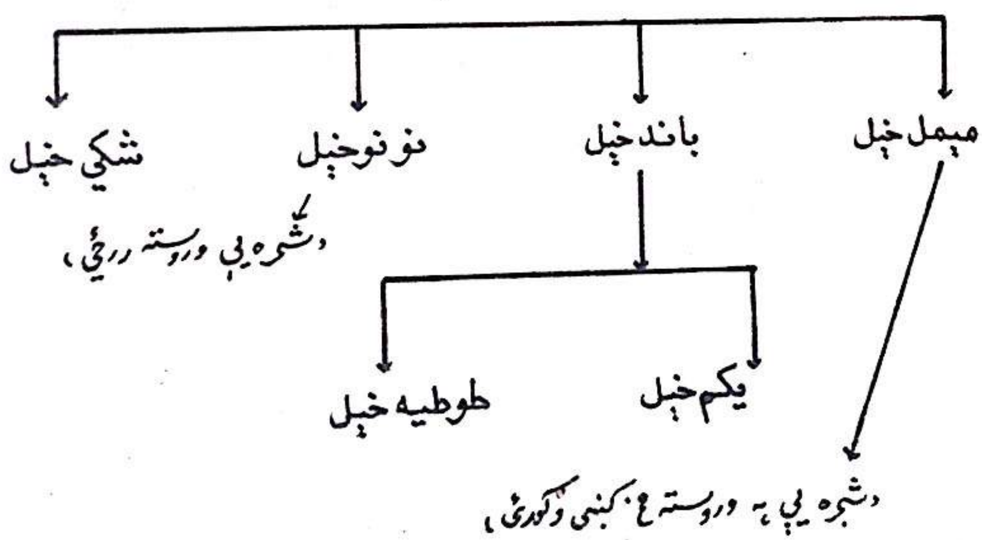

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ممیل خېل بن بهلول زي

«میمل خېل»

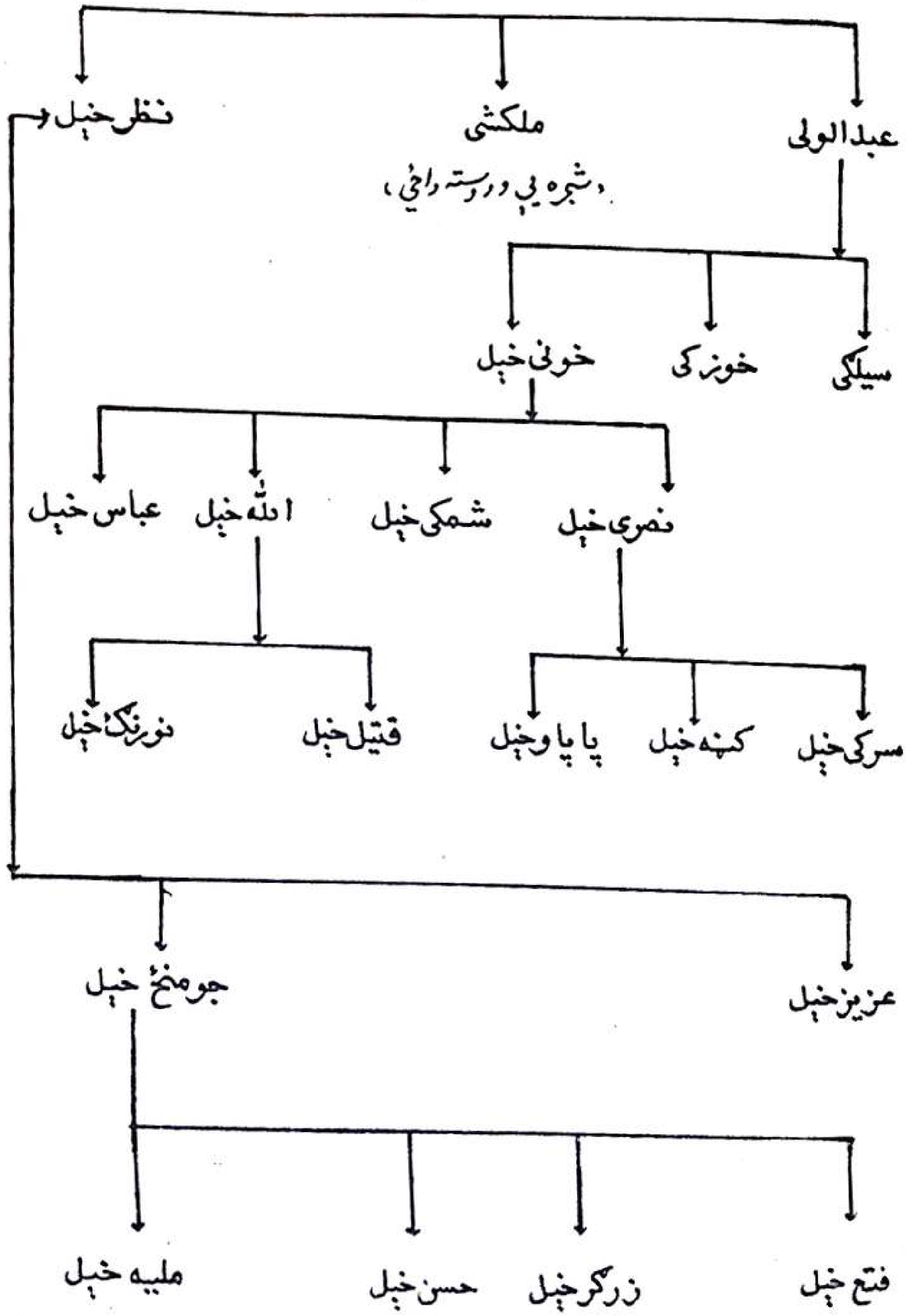

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملکشي خېل بن میمل خېل بن بهلول زي

«ملکشي خېل»

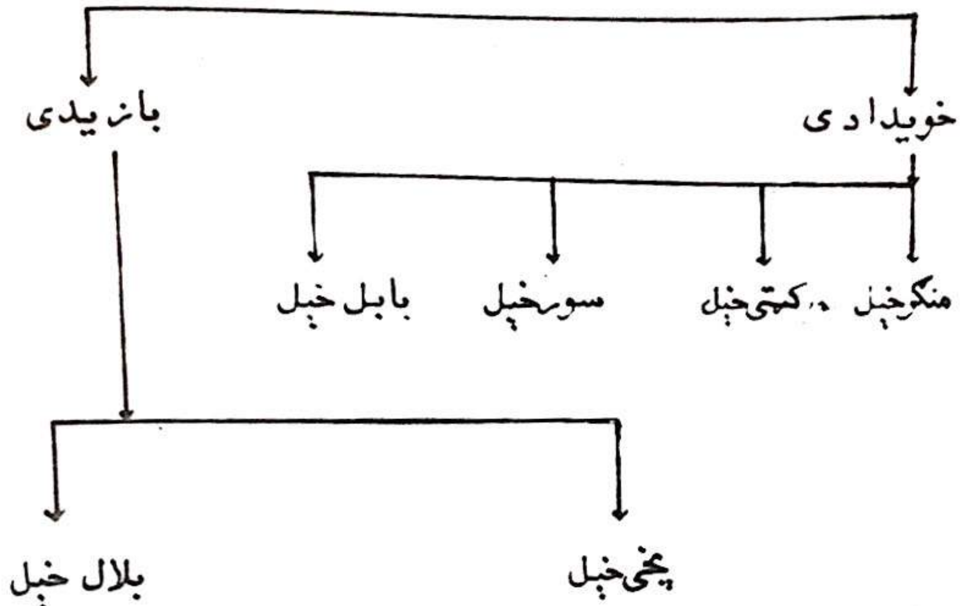

نونو خېل بن بهلول زي

«نونو خېل»

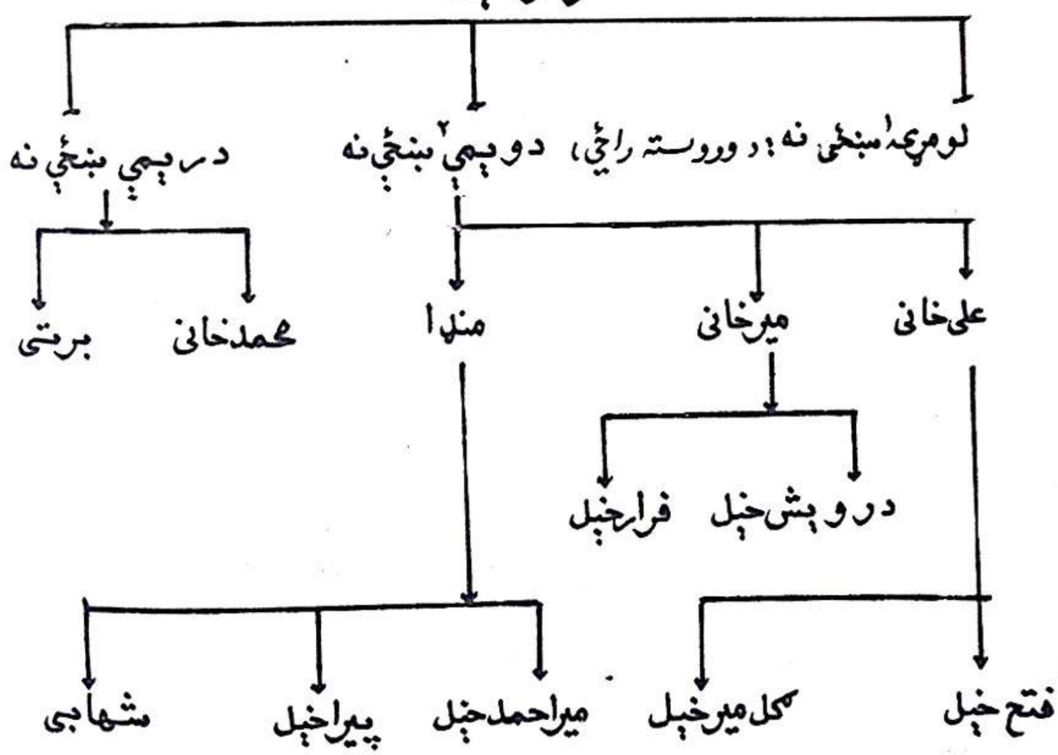

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نونو بن بهلول زي له لومړۍ ښځې نه

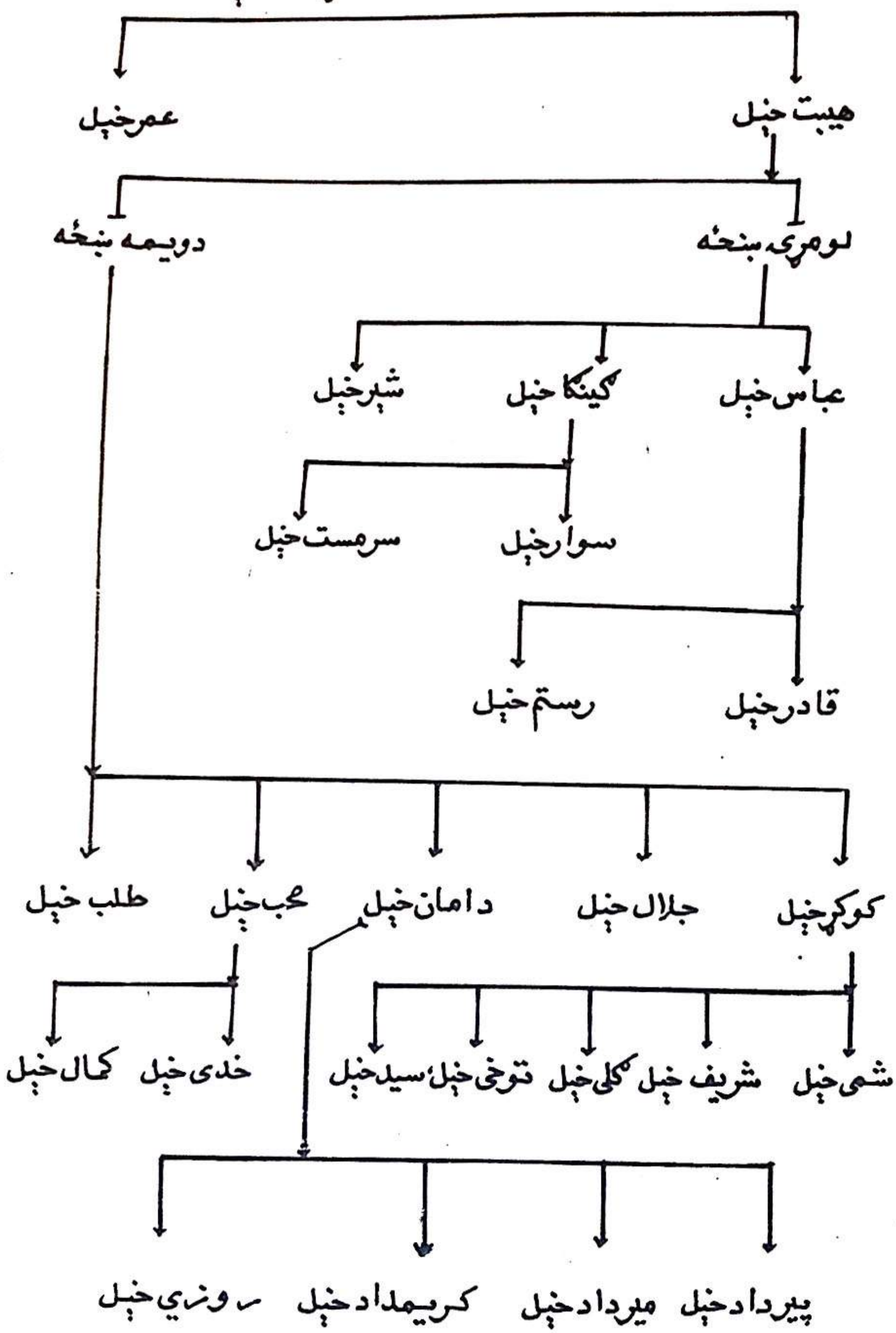

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شنکی بن بهلول زی بن مسعود

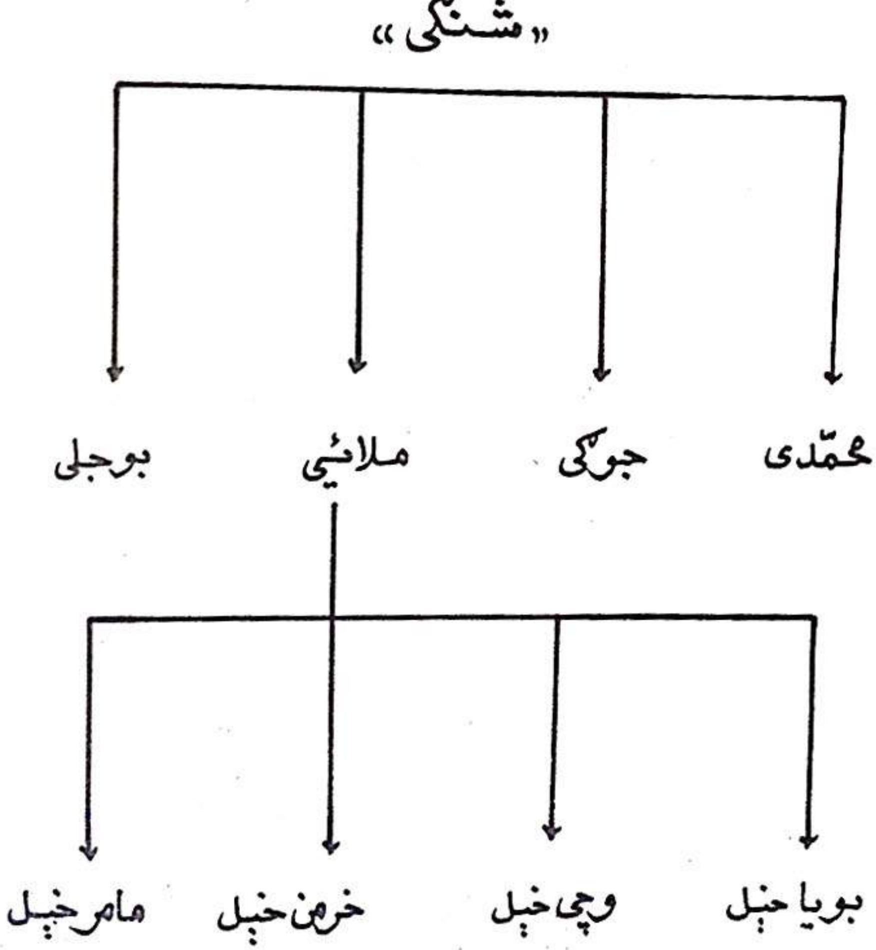

Kitaboona.BlogSpot.Com

کرلاڼي قبایل؛

ح- شیتک (دوړ)

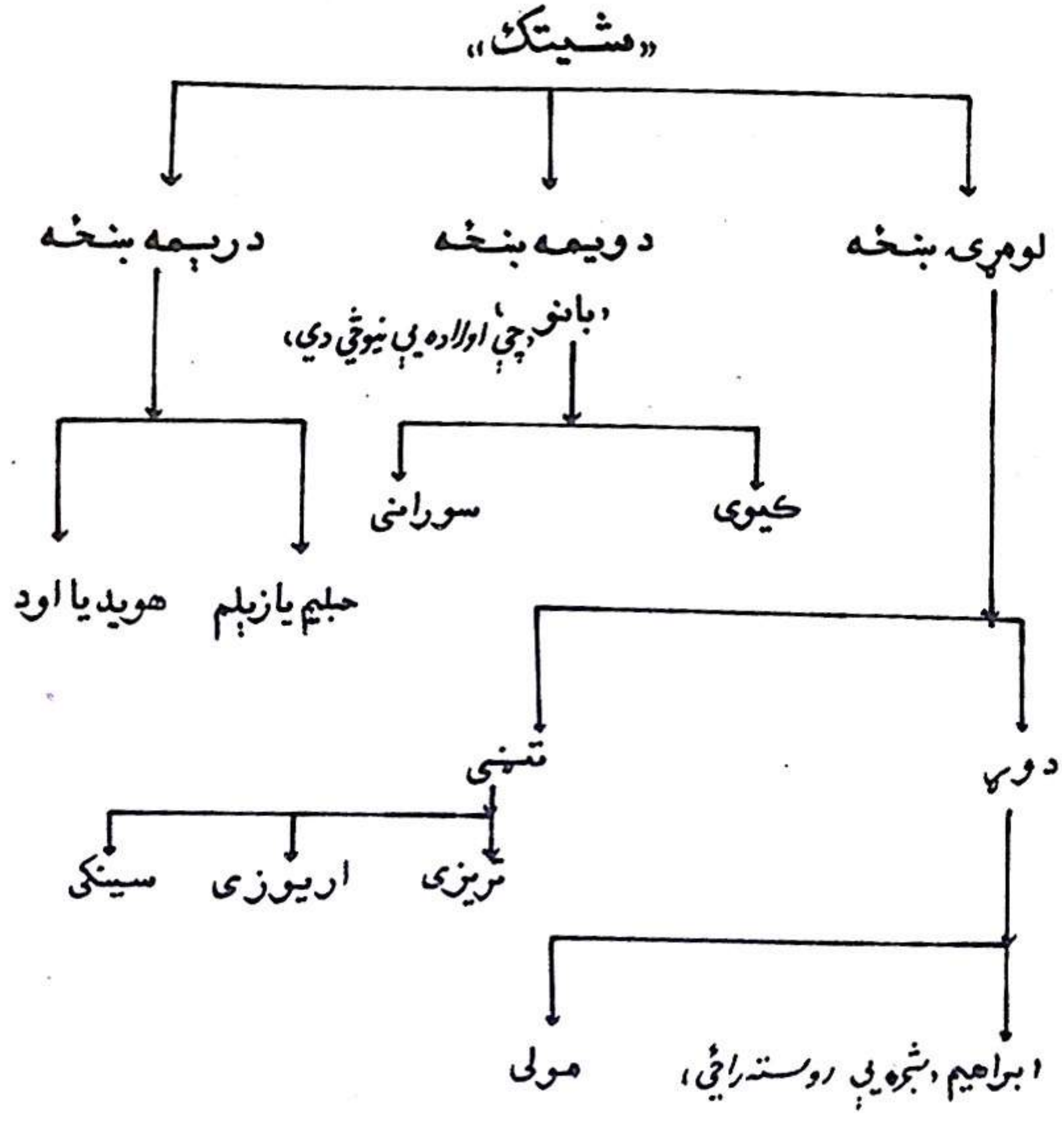

نوټ : تریزي تنی دي ، خورشید جهان ۲٦۲ مخ .

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمولی بن دوړ بن شیتک نه

« مولی »

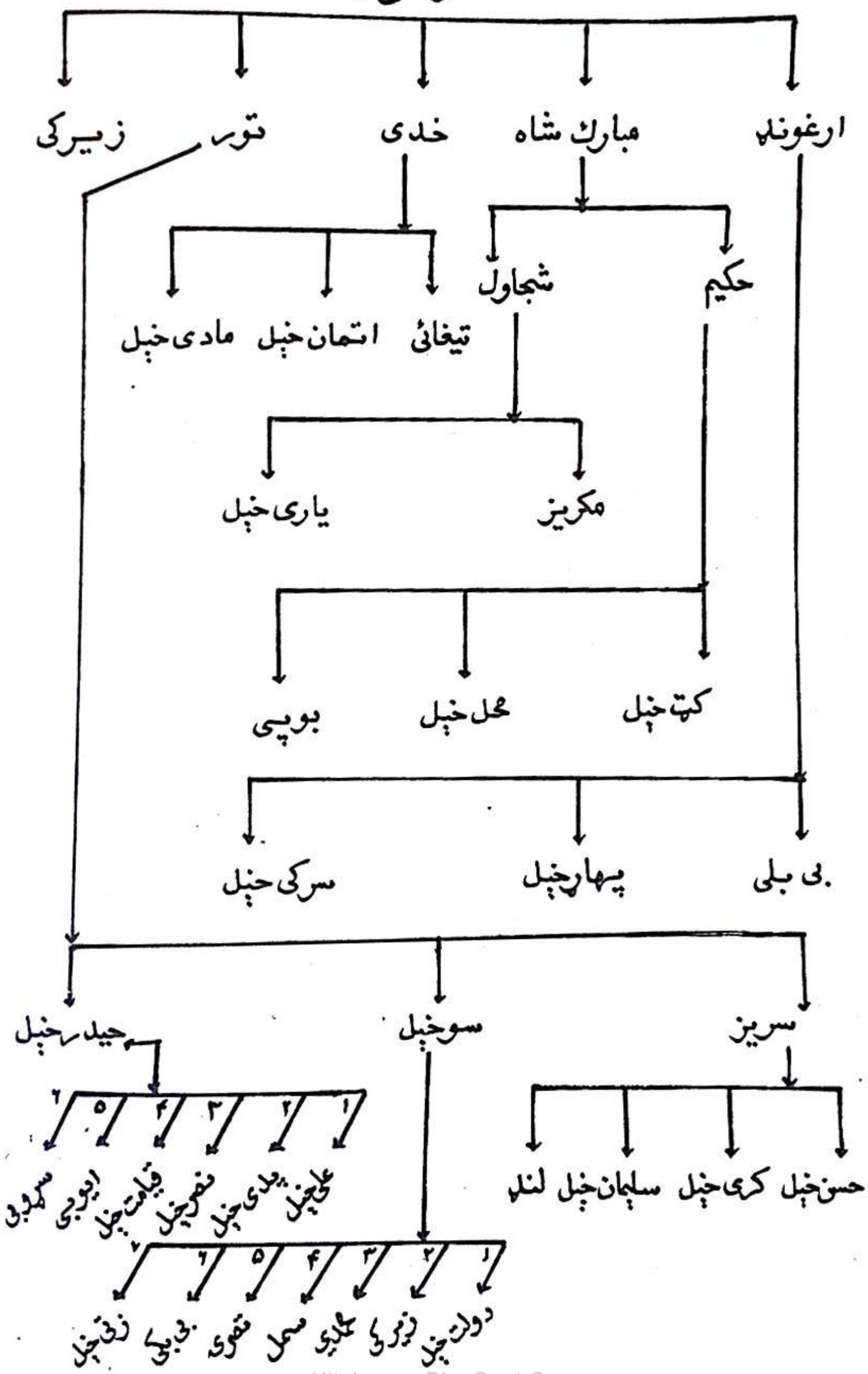

Kitaboona.BlogSpot.Com

دابراهیم بن دوړ بن شیتک نه

«ابراهیم»

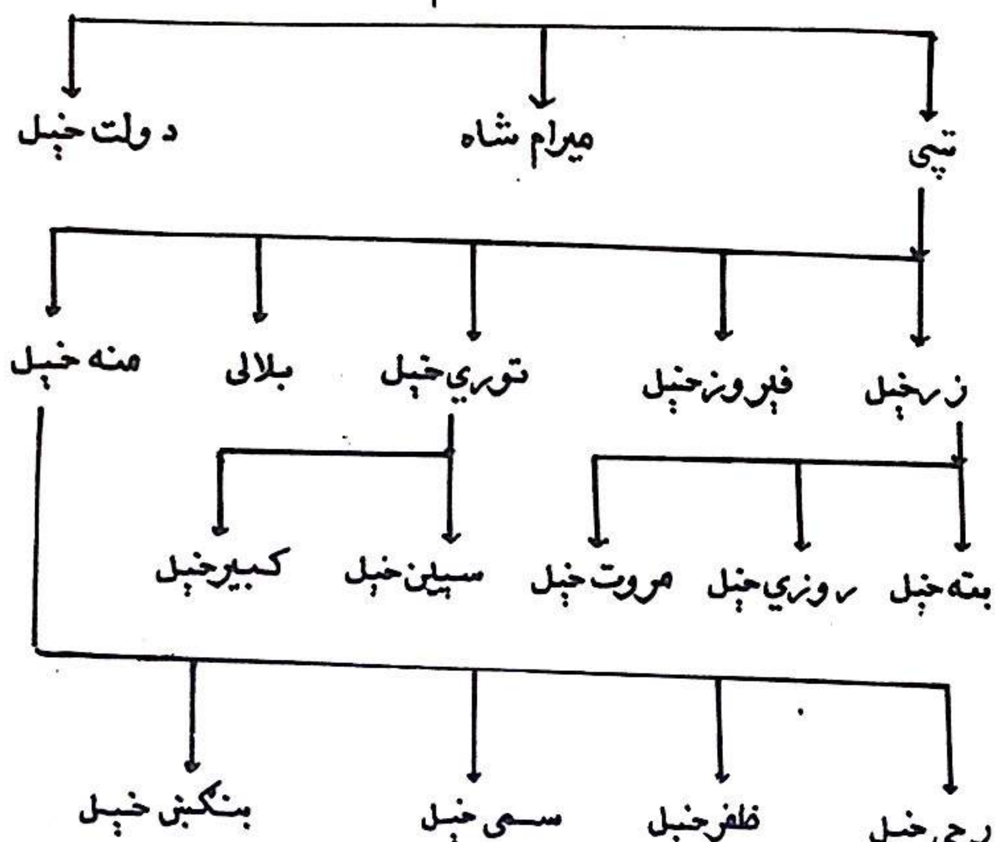

«شیتک» کرلانی

«کیوی بن شیتک»

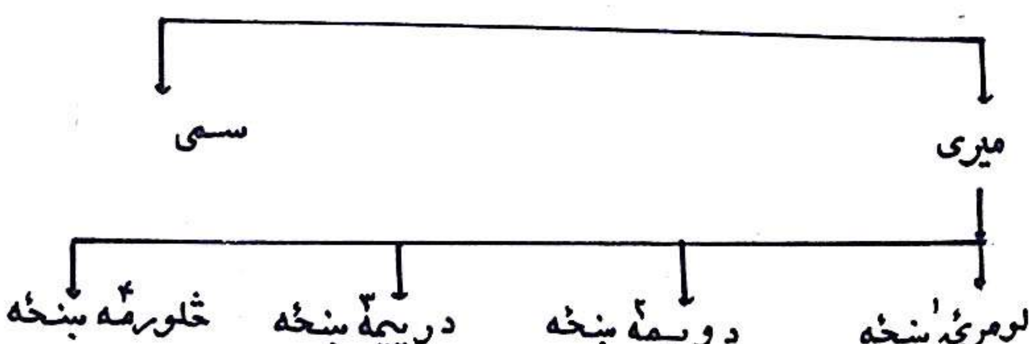

نوټ: اولاده یې په وروسته مخ کښې وګورئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۱) د میری بن شیتک د لومړې ښځې اولاده

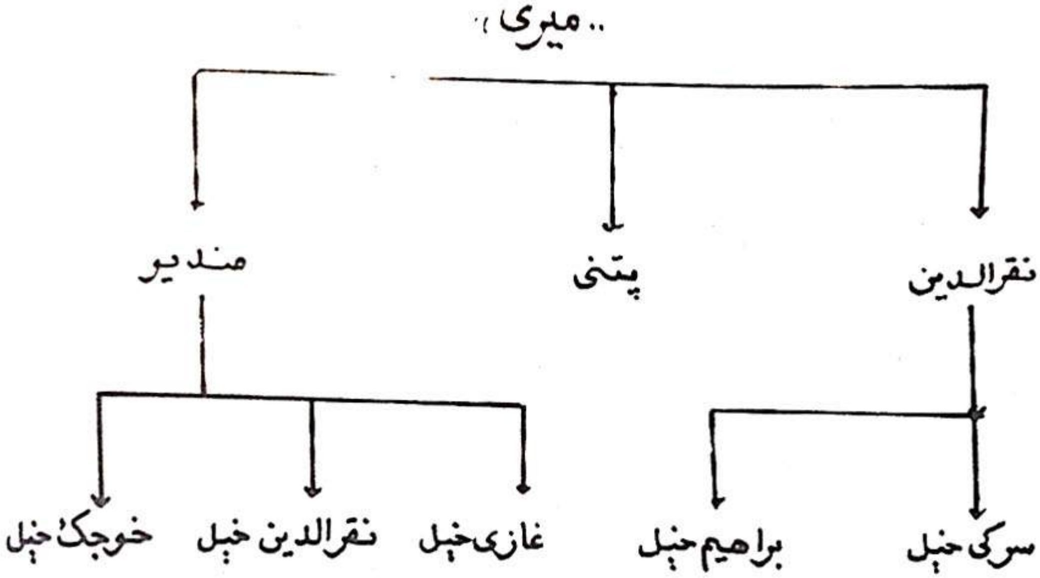

(۲) د میري بن کیوي بن شیتک د دویمې ښځې اولاده

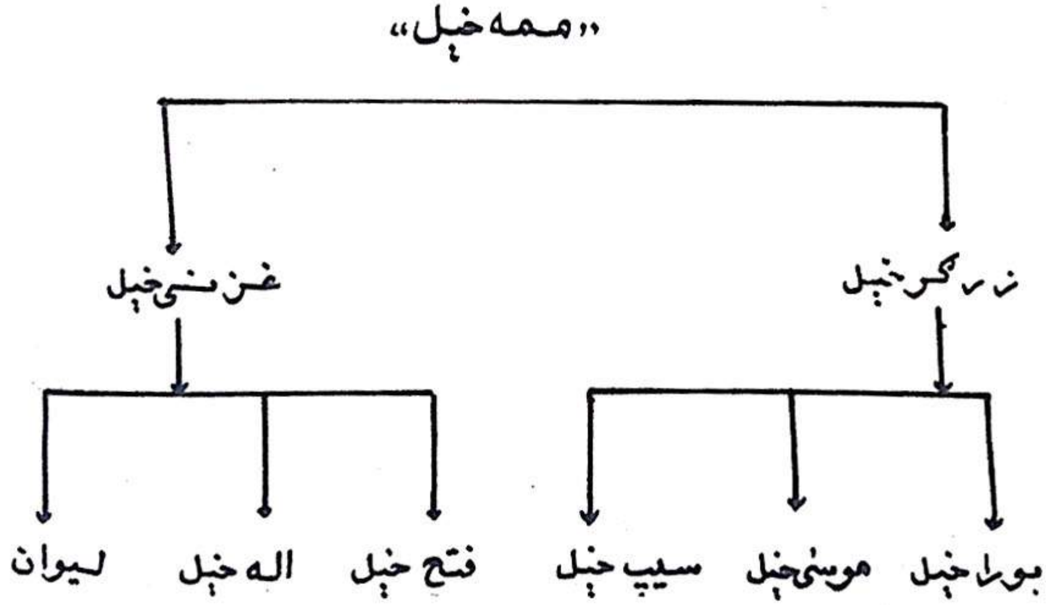

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳، د میری بن کیوی بن شیتک د دریمی ښځی اولاده

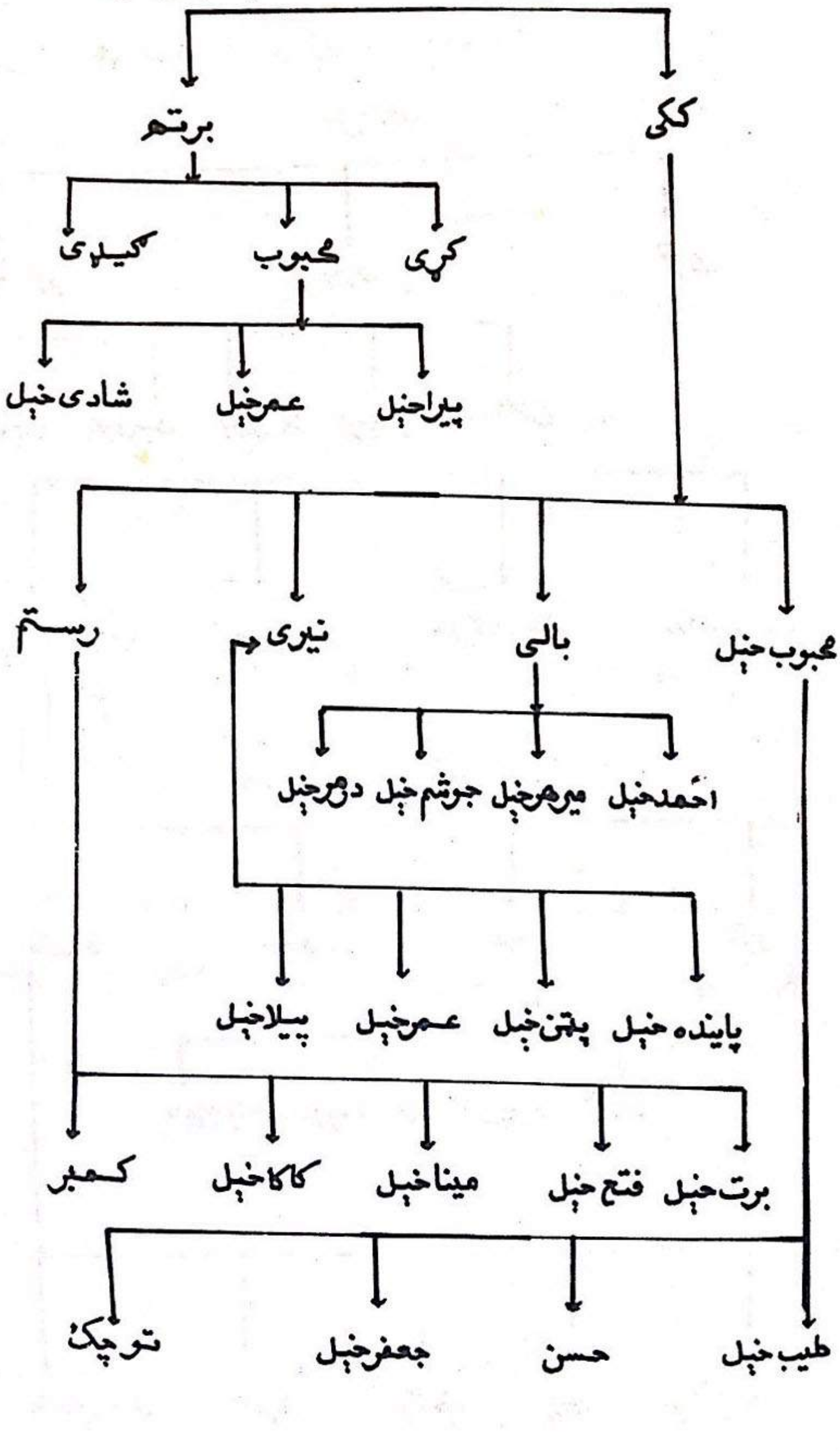

Kitaboona.BlogSpot.Com

(۴) د میری بن کیوی د څلورمې نه

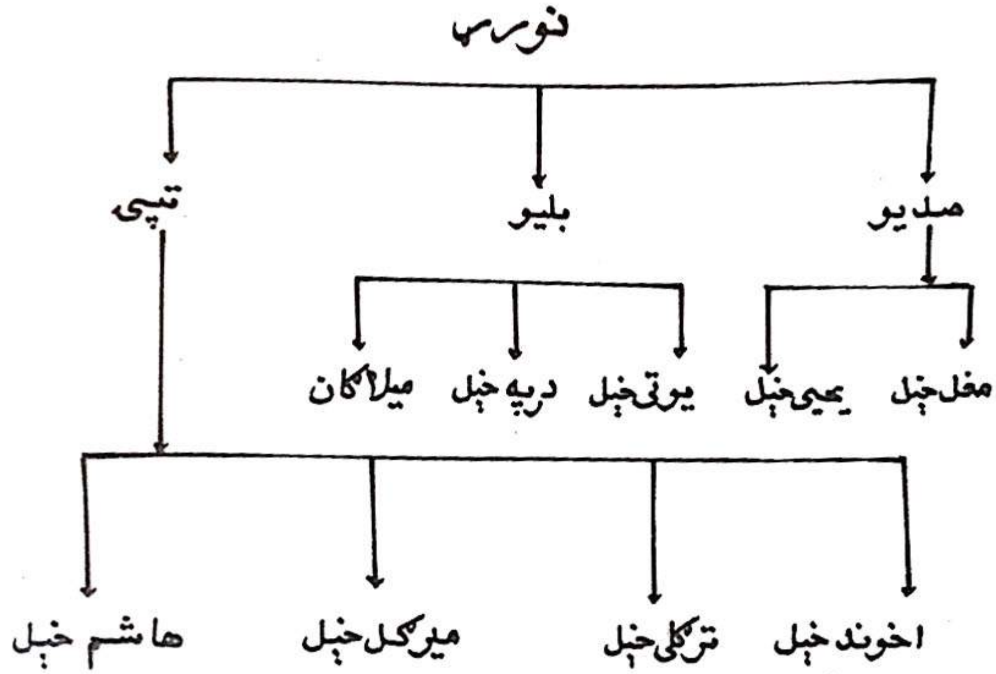

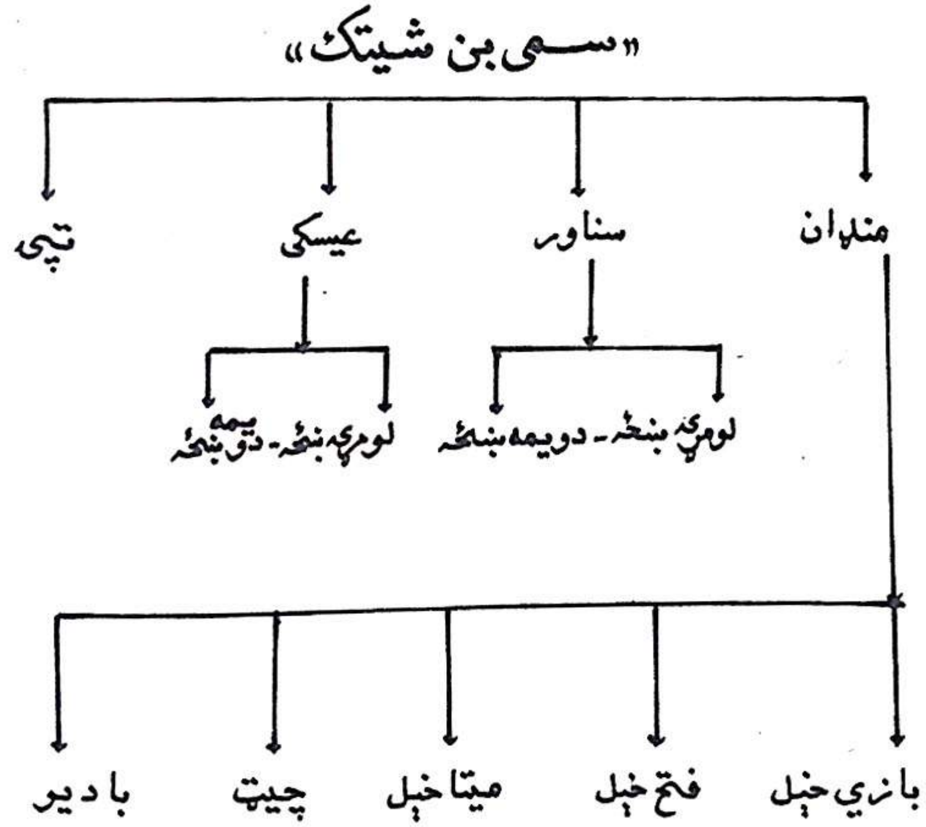

(c) ketabton.com: The Digital Library

بازی خیل بن منداڼ بن سمی بن شیتک

«بازی خیل»

- بامست خیل

فتح بن منداڼ بن سمی بن شیتک

«فتح»

- عنایت خیل
- خوبی خیل
- افضل خیل

میتاخیل بن منداڼ بن سمی بن شیتک

«میتاخیل»

- شمداد خیل
- میا داد خیل
- قاسم خیل
- ملک دین خیل
- کینگر
- حیدر خیل

چیټ بن منداڼ بن سمی بن شیتک

«چیټ»

- سکندر خیل
- کنشی خیل
- لیدی

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بادیو بن منداړ بن سمی بن شیتک

«بادیو»

- بنګښ خېل
- ختک
- خانی خېل
- همن خېل

د سناوړ بن سمی له لومړۍ ښځې اینخل نه

- دشتی خېل
- مستی خېل
- هیبت خېل
- همری خېل

د سناوړ بن سمی له دویمې ښځې نه

- سوکری
  - سعد خېل
  - شامو خېل
  - زیبا خېل
  - سرخوی
- خوکری
  - ولی خېل
  - شوزی خېل
    - بادر خېل
    - وزیر خېل
    - یعقوب خېل
  - حسن خېل
  - کمال خېل

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعیسکی د لومړۍ ښځې نه

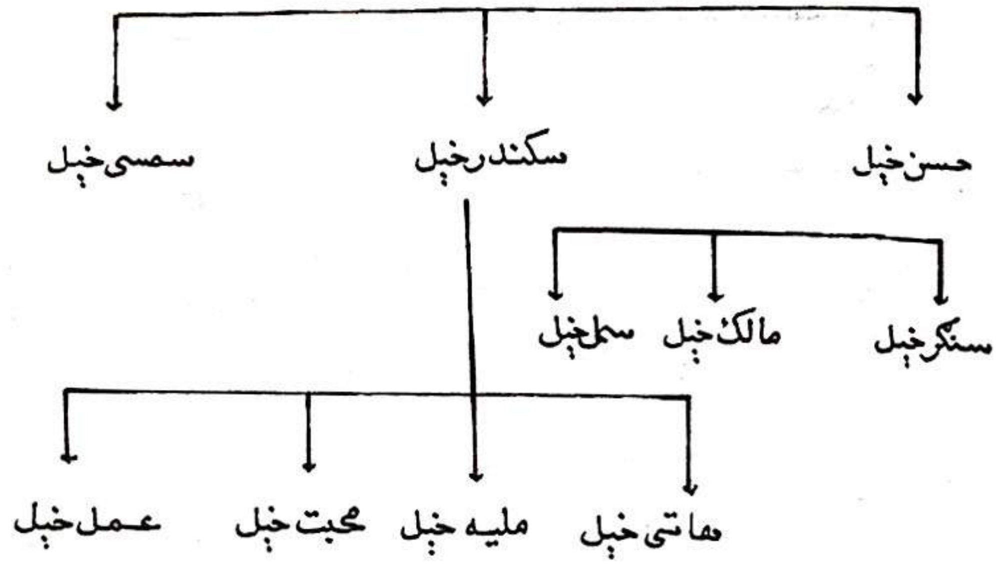

دعیسکی د دویمې ښځې نه

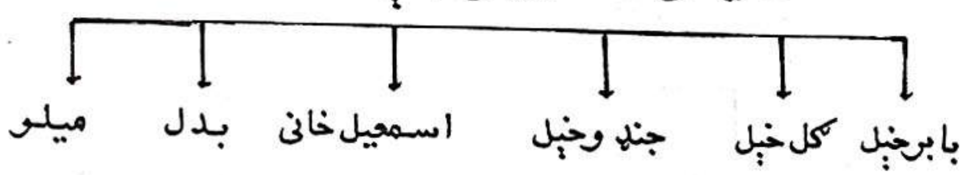

د تپۍ سمي نه

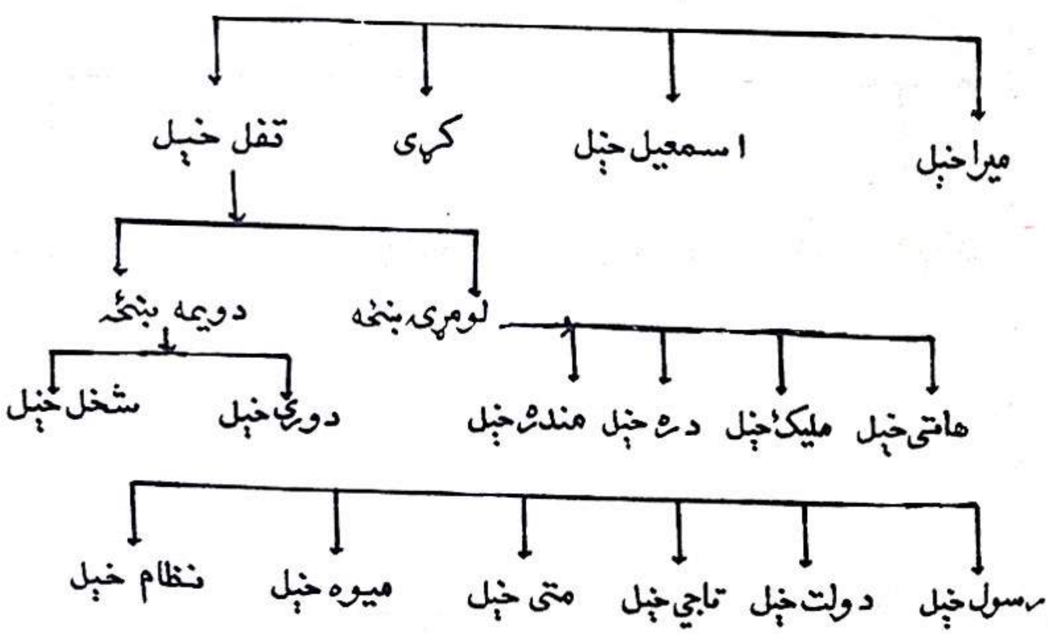

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«سوریانی بن شیتک»

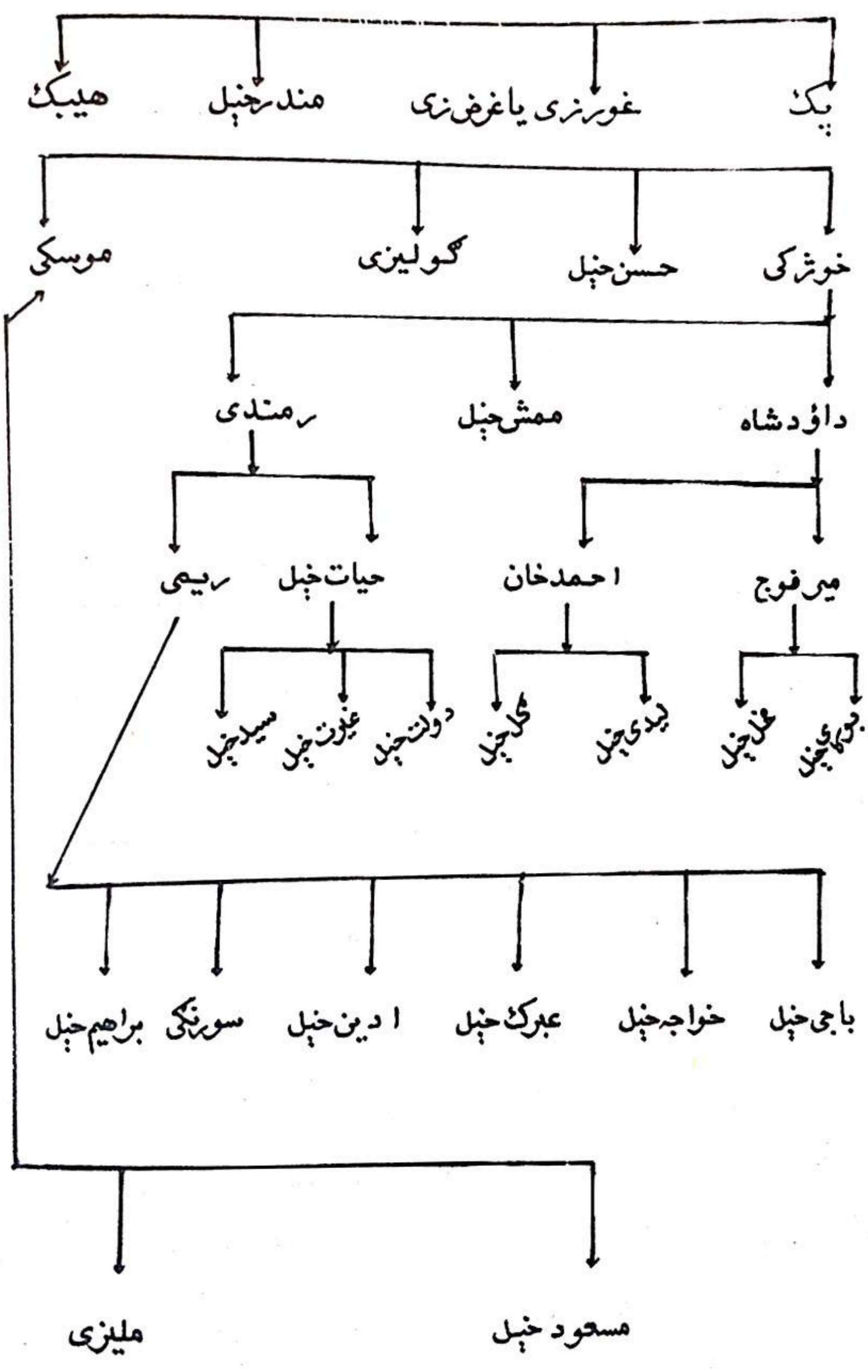

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسعودخېل بن موسکی بن پک بن سوریاني

«مسعودخېل»

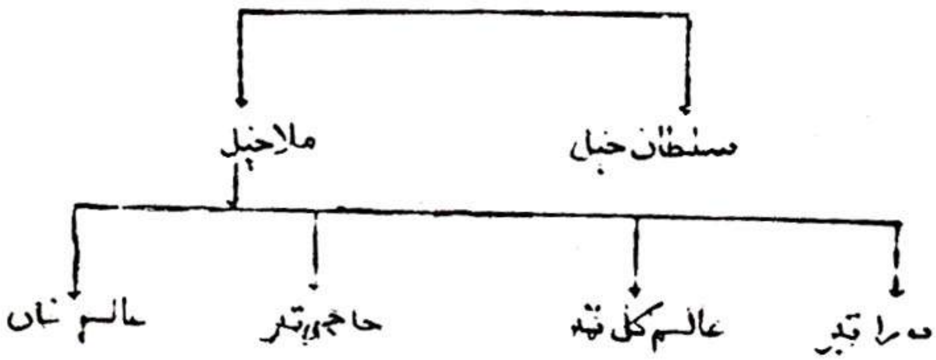

مليزي بن موسکی بن پک بن سوریاني

«مليزي»

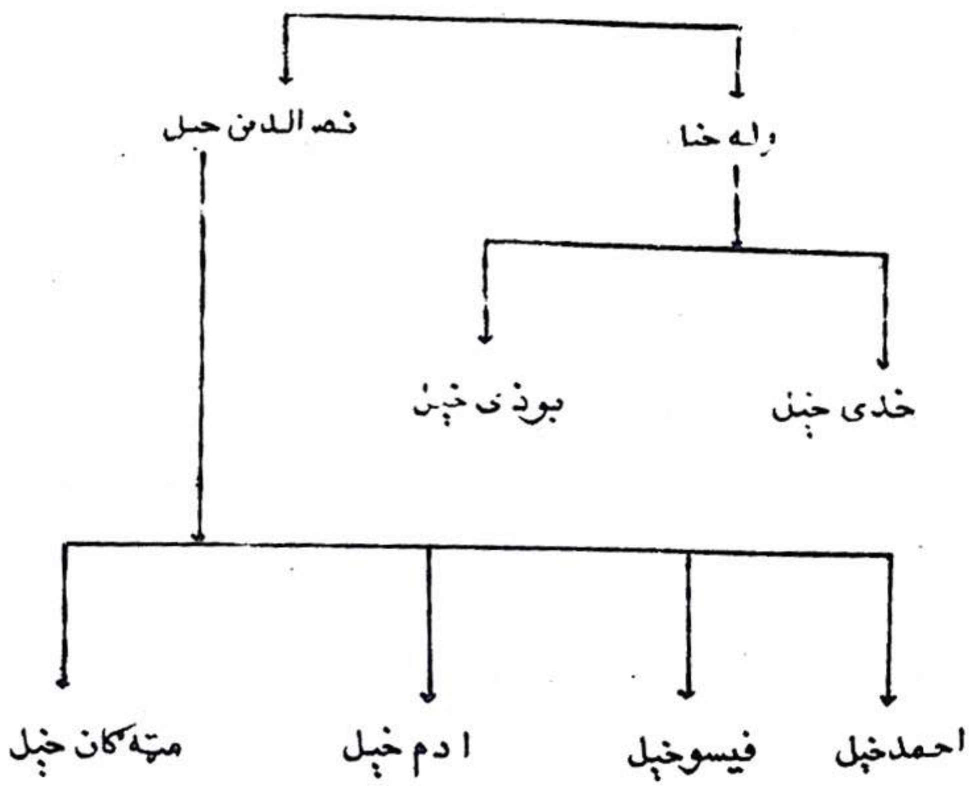

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غورزي بن سوریانی نه

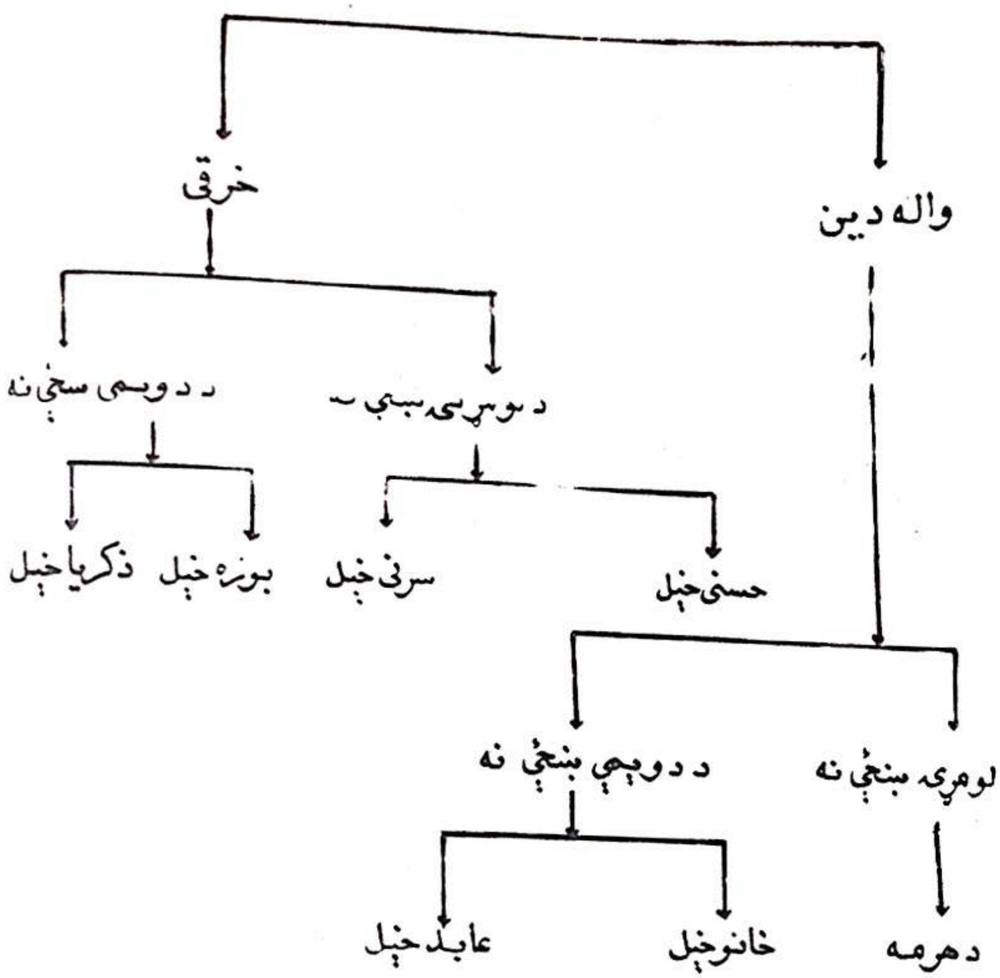

د هیبک بن سوریانی نه

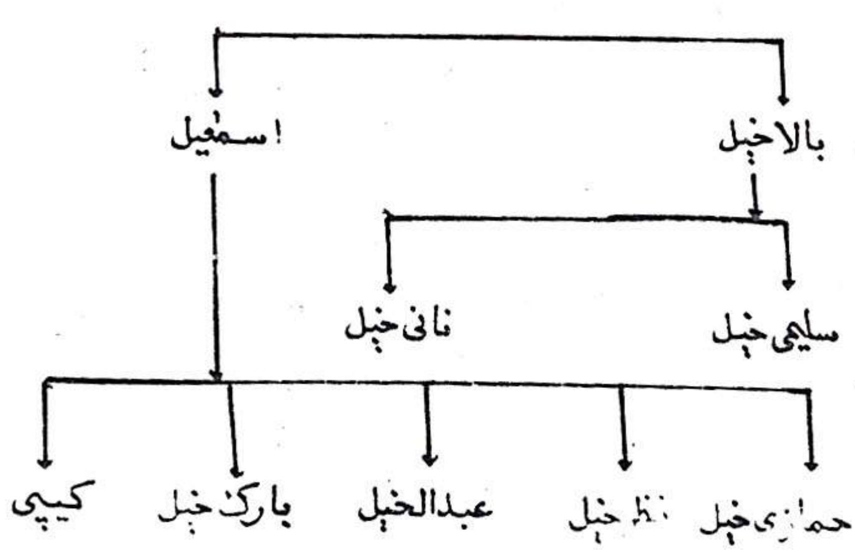

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرلاڼي قبائل:

ط- اسمعیل معروف په بنګښ

«بنګښ»

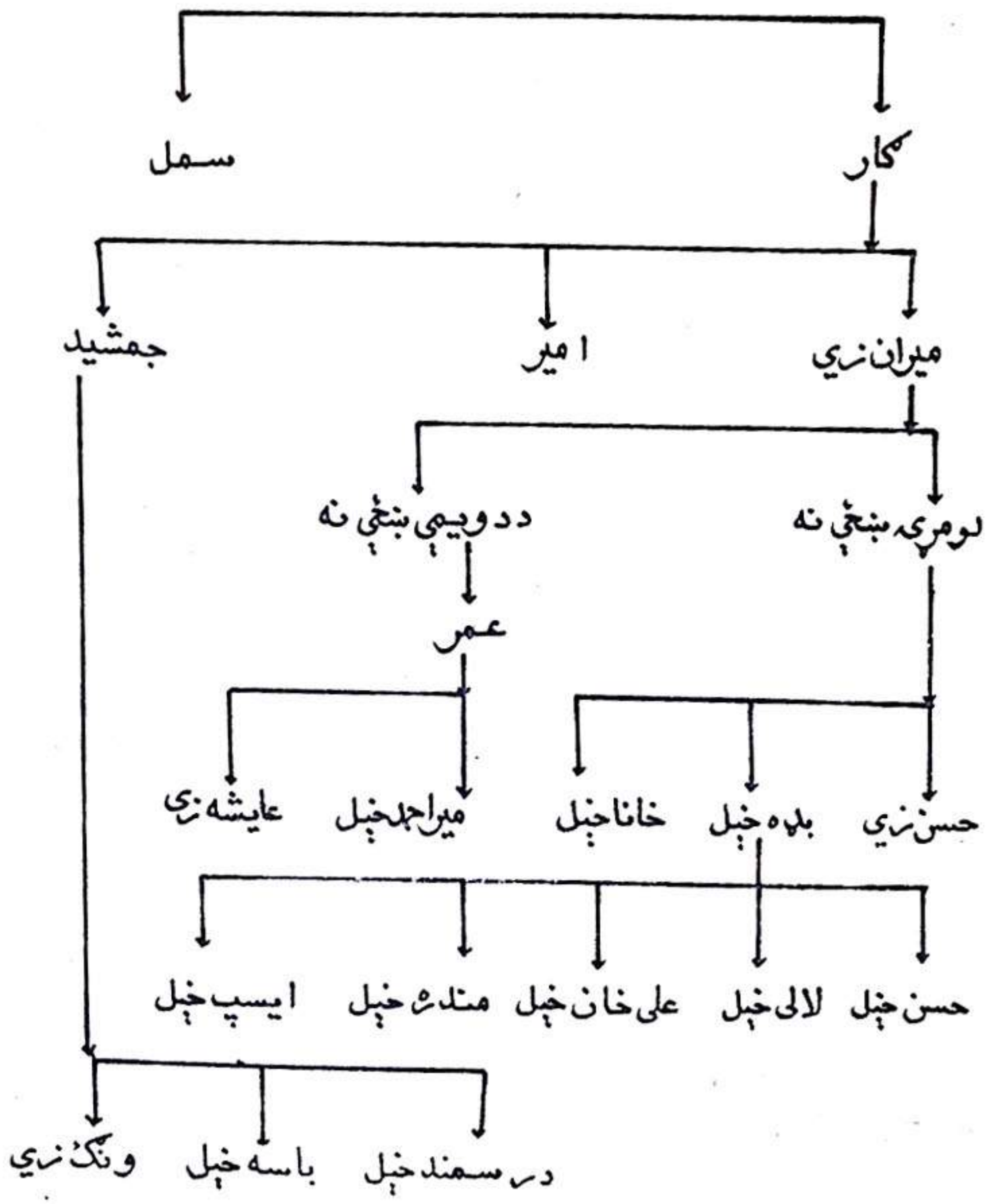

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د امیر بن کار بن بنگبش نه

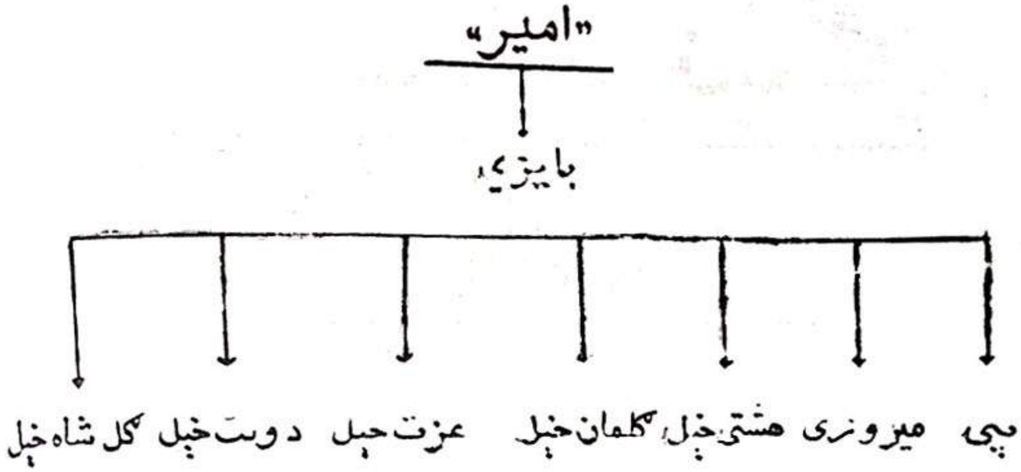

او د «سمل» بن بنگبش نه

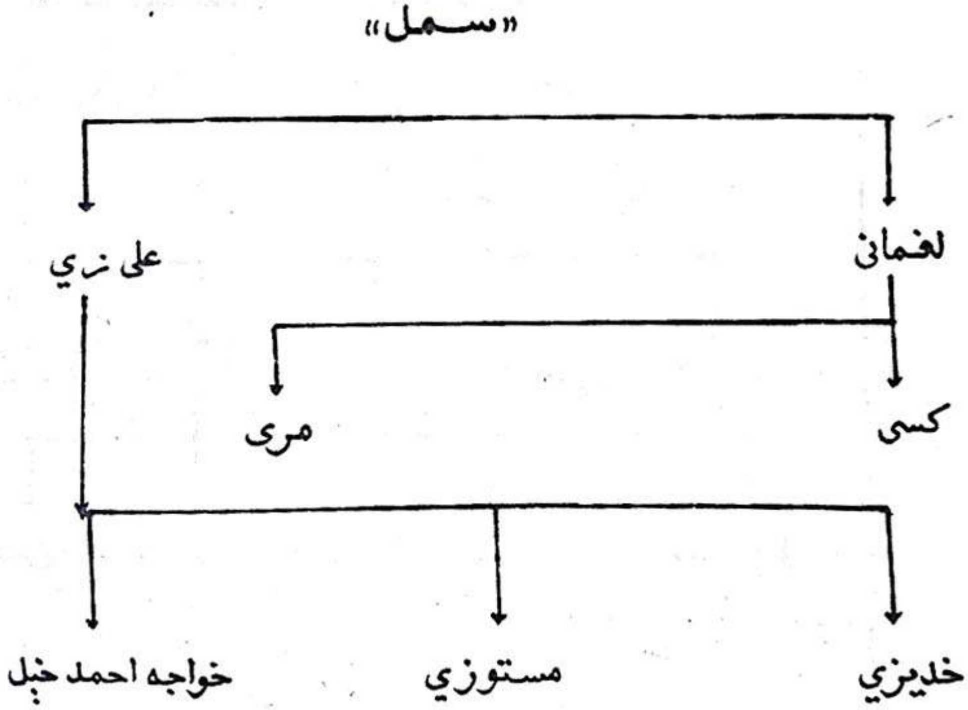

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کرلاڼي قبائیلو شجرې ولیکل شوې ، په کرلاڼي طبقه کښې مشهورې دي قبیلې دا دي :

۱ : دله زاک ۲ : اورکزي ۳ : خوګیاڼي ۴ : اپریدي ۵ : ختک ۶ : وزیر ۷ : مسعود ۸ : شیتک ۹ : بنوڅي ۹ : دوړ ۱۰ ځدران ، ۱۱ : توري ۱۲ : بنګښ ۱۳ : ځاځي ۱۴ : استمان خېل .

موږ دلته د هرې قبیلې لنډ شان حال لیکو :

۱ : دله زاک :

دله زاک د وه طائفې دي ، لودي خېل او یعقوب خېل دا دواړه څانګې هم پخپلو منځو کښې په وړه ، وړه ذیلو وېشل شوي دي ، لکه چې مخکښې د شجرو په جدول کښې راغلي دي .

ویل کېږي چې دله زاک لومړني پښتانه دي چې د وې پېښورته راغلي دي او د پېښور په علاقه د اباسیند تر غاړې استوګن وو . ویلی شي چې د وې دې علاقې ته د هندو شاهانو(۱) په زمانه کښې راغلي او قبضه یې کړې وه ، د سلطان محمود غزنوي سره په هند د حملو په وخت کښې د هغه په فوځ او لښکر کښې هم د وې ګډون کړی دی ، د میرزا الغ بیک د کابل مغلي حاکم په وخت کښې غالباً د ۱۵۰۰ ع کال خوا و شا د له زاک په پېښور کښې ښه د اقتدار -

(۱) هندو شاهان د کوشانیانو بقایا دي . (رښتیال)

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خاوندان وو، خو هرکله چې الغ بیګ د لاسه خانې خېل راپه کډه شواو په مهاجرت پېښور ته راغلل نو د خانې خېلو او دله زاکو جنګ جګړې سره پېښې شوې او دله زاك پکښې زیانمن شول. د بابر مُغلی بادشاه په وخت کښې هم یعنې د ۱۵۱۹ع شاوخوا لاهم داخلك ، دله زاك، بنه زورور وو او د بابر بادشاه سره د هند په حملو کښې مرستیال و او داسې معلومېږي چې له بابر سره یې تعلقات ښه وو.

دله زاك ښه سوچه پښتانه دي، د دوی متعلق ځینې نورې خبرې ښېځې غلطې دي، نورو خلکو د هر کار کړی چې د پښتنونه حېل هدونه بېل کړي، خو «اوبه په ډانګ نه بېلېږي». د دله زاکو د پښتونوالی ثبوت د بابر مُغلی بادشاه له خپلو لیکنو، نه لا ښه کېږي او اکثریت او اهمیت یې هم منلی شوی دی.

بابر داخلك هم د نورو پښتنو غونډې د «افاغنه» په نوم یاد کړي دي.

داخلك اوس دومره ډېر نه دي، د پېښور په علاقه کښې یې هم یو کلی شته دی او څه خلك یې د هزارې په ضلع کښې هم اوسیږي، خو د نورو کرلانیو نه بېل دي او په ژبه، جامه ، لباس، او خوی بوی کښې هم ترې بېل ښکاري.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲: اورکزي:

دا قبیله د سپین غره په نمرخاته لوري د تیرا په سویلی کڅو-کښې مېشته ده. د کواټ په ضلعه او پېښور کښې هم د اورکزو ځینې خلک اسنوګن شته دی. ویلی شي چې د بنګښو نه څکښې اورکزي په [illegible] فه پراته وو او د بنګښو سره یې بدی تېرې شوي دي، او [illegible] هر چې د واړه خوا په جنګونو ستړي شول، نو د رسمند په مقام یې یوه د روغې جرګه جوړه کړه او «دائي» نومی یو سړی د ناځي د دوی تر منځه [illegible] وغه وکړه. د «دائي» ناځي دا فیصله ډېره ساده او لنډه وه، خو ښه جامع وه.

دائي وویل: غر د ورکزو او سمه د بنګښو شوه، په همدغه فیصله عمل وشو او تر اوسه دغه وېش شته دی. د اورکزو په ټولو څانګو کښې دولت زی او مسوزي په شماره کښې ډېر دی او بیا په دولت خېلو کښې مموخېل ډېر دي، په دوی کښې د محمد خېلو نه پرته نور اورکزي سني مذهبي دي. محمدخېل شعیه مذهبي شوي دي. دا خلک هم په کار او سمل ګونډ ونو په ګنډ و سره وېشل شوي دي. په رسو، رواج او عادتونو کښې دا اپریدو په شان دي او څه توپیر یې نشته دی.

۳: منګل:

ویلی شي چې دا خلک د نن نه شپږ سوه کاله پخوا د بنو په علاقه

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پراته وړ خو د شينکو د غلبې له کبله د وی د دې علاقې نه په کډه، شول او د خوست خوا وشا ته ورغلل او هلته استوګن شول. خدران د دوی په سویل پراته دي. د منګلو او خدرانو تاریخ یو دی.

۴: هني:

د پښتنو د ځینو مؤرخینو لکه د «حیات افغاني» په حیال هني د منګل ورور بولي او د کرلاڼي قبایل بوه څانګه ده، خو د خورشید جهان مؤلف شیر محمد ګنداپور وائي چې هغه «هني» چې د منګل ورور ؤ د هغه اولاده اوس نشته او وائي چې د منګلو او شینکو چې څه وخت بدي وه، نو هني خلک په بدیه کښې د پرمږه دي او لږ څه چې پاتې وو، هغوی هند ته په کډه تللي دي او ځینې هني چې مشهوره یې د زوځت یا زویشت — څانګه د بنګښو او ورکزو سره په ګډمه کښې د سپین غره په نمرخاته لوري په غرونو کښې آباد دي. دا خلک پخپل منځ کښې په دوو څانګو سره سل دي، یو نحوي او کلک خلک دي او ځینې هني د منګلو سره هم شته دي چې کټه د کرلاڼي کار کوي.

د قبایلي مروجبر په لړ کښې مخ د «سمل» په ګوند کښې دي.

۵: وردک:

دا خلک هم کرلاڼي دي. په غلطۍ ځینې خلک د وی سیدان ګڼي، خو

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دومره په زړونو سیدان په پښتنو کښې چیرته هم نشته ، د سیدانو یوه نیمه کډه چې چېرته په یو کلي کښې وي ، نو بنه معلومداره وي، په وردکو کښې چې په کوم کلي کښې سیدان دي هغه هم معلوم دي، او خلک یې احترام کوي. ټول وردک نه سیدان دي او نه وو. (خورشید جهان چې څه لیکلي دي ، هغه محض افسانه ده).

د دې خلکو قبلیزه پوله د هزاره جات سره لګېدلې او نور ودرې واړو خواوته یې غلجي پراته دي. د دوی علاقه یوه اوږده کټې ده او په قبله نمرخاته یې غرونه دي. دا علاقه د غزني ر ودته اوبه کیږي. تنګي، شیخ آباد ، سیدآباد ، خوات، سه آب ، جغتو، تکیه او چک(۱) یې مشهور کلي دي. د دوی علاقه بنه او آباده ده.

د مني فصل یې لږ وي ، وریجې هم پکښې کیږي چې غنې وریجې یې ډېرې مشهورې دي. بنه کلک او ډېر زړور خلک یې دي ، ډېر نومیالي خلک پکښې تېر شوي لکه : محمد جان خان غازي دافغانانو او انګرېزانو د دوئیم جنګ نومیالی فاتح غازي چې بیا وروسته امیر عبدالرحمن شهید کړو.

په وردکو کښې "میرخېل" په شماره کښې ډېر دي او بیا وروپسې د "مهیارو" قبیله ده او بیا "نورزي" یا "نوري" څانګه ده.

---

(۱) په چک کښې د برېښنا یوه فابریکه هم شته دی .

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وردک ځینې خلک په چچ (چچ هزاره) هم پراته دي او څه د کُنړ په اسمار کښې هم شته دی.

«مهیار»، «میرخېل» او «نوزي» پکښې مشهور خیلونه دي.

٦: اپریدی:

ویلی شي اولکه څنګه چې شجرو کښې راغلي د اپرید و د مشرنیکه نوم عثمان وُ چې د څه واقعې په وجه په اپریدي مشهور شو، د هغه د وړه زامن وو، «ماپی» او «زلنی». د زلنی اولاد لږ وُ او په بنګښو کښې استوګن دی. د «ماپی» درې ښځې وې، یوه یې «ترینه» بله «زرینه» او د ریمه یې فاطمه نومیدله، چې د اولا دې تفصیل یې د مخه په شجره کښې لیکلی شوی دی.

په اوسنی وخت کښې د اپریدو اته (۸) څانګې مشهورې دي:

۱: ملک دین خېل	۲: قمبرخېل
۳: کوکی خېل	۴: زخه خېل
۵: اکاخېل	٦: سپاېي
۷: کمرخېل	۸: آدم خېل

دا خلک په خیبر دره، اخور دره، کراټ او تیرا کښې پراته دي. نمرخاته پوله یې د خټکو سره لګېدلې ده. سویل ته یې اورکزي او بنګښ پراته دي او د سپین غره څمکني هم دي په قبله قطب ـ ـ

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شینواري دي او په قطب یې مومند دي او د هغوی علاقه پېښور دی . د کچه ګړۍ نه واخله تر ننګرهاره قبله په سویل غرونو باندې د دوی قبضه ده . د تیرا اکثره علاقه هم د دوی په قبضه کښې ده خو د باغ برخه یې د غرونو په مینځ کښې واقع ده ، دا علاقه د میدان په نامه یادیږي او د بنې آب وهواله کبله ډېر شهرت لري او د اپریدو مرکزي د تولنې ځای دی . ځینې دا وائي چې داخلک دې علاقې ته په څوارلسمه عیسوي پېړۍ کښې راغلي دي ، خو یوناني مؤرخ «هیرو-ډوټس د پښتیکا (پښتونخوا) د کوموڅلورو قامونو یادچې کوي ، په هغوی کښې یوه قبیله د «اپي ریتي» هم یادوي او دالفظ دفقه اللغه په اساس د اپریدي سره سمون خوري ، نو داسې ښکاري چې دا خلک له ډېر پخوانه دلته پراته وو ، سکندر اعظم چې د هند د حملې له پاره څه فوځ د خیبر په لاره راليږلی و ، د هغه فوځ سره هم داخلک جنګېدلي وو .

د خیبر درې په اوسېدونکو قومونو کښې اپریدي ښه زړور او توریالي خلک دي . د خیبر دره د پخوانه د افغانستان او پاکستان ترمنځه یوه مشهوره لار ده . دخیبر دره د جمرود نه د لنډي خانې پورې (۳۳) میله اوږده غځېدلې ده ، په دې دره کښې د رېلوې لین په (۱۹۲۵) ع کښې تېر شوی دی او پوره شوی دی ، چې د انجنیرۍ یوه لویه کارنامه ګڼلی شي .

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجمرود نه ترطورخم پورې دلارو موټرو يو ښه پوخ سړک هم شته دی او ځای په دې دره کښې حفاظتي څوکه م جوړې دي او ځني پوځي قلاګانې هم شته دی. دا تاو راتاو سرک د جمرود نه شاګه قلا او بيا علي مسجد ته رسي. دا ځای د سمندر نه درې زره (۳۰۰۰) فُټه اوچتوالی لري، د علي مسجد نه ځکښې سرک په يوه کڅې کښې تېرشوی دی او هلته د زخه خېلو کلي او قلاګانې پرتې دي دا سرک د لنډي خانې سره يوې تانې ته ور پرېوځي.

دخيبر دره د تاريخ په هر دورکښې اهمه وه او ده نوځکه يې او سېدونکي هو اهميت لري. په دې دره کښې اپريدي، شينواري شلماني رچې مومند دي، پراته دي. خو په ټولو کښې اپريدي زور ور دي.

د تيرا د باغ جومات د اپريدو د سياسي او مذهبي غونډو مرکز دی. د اپريدو په خيال دغه ځای ډېر مُهم دی. د خيبر درې خوا وشا ډېر پخواني اثار موندلی شوي دي او له دې نه دا معلوميږي چې پخوا دا دره ښه ودانه وه او تاريخي اثار يې زيات د بدهر د عهد کښلي شي. د خيبر درې او سيدونکي خلك له پخوانه زور ور وو او دي.

د انګريزانو او اپريدو ترمنځه جنګ جګړې هم پېښې شوي دي، خو اپريدو خلکو د انګريزانو اقتدار نه دی منلی. د اپريدو خلك په خپلو خپلو علاقو کښې په دې ډول پراته دي:

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱: کوکي خېل :

د راج ګل په دره او څه برخه يې په بازار کښې هم شته او نور د جمرود او بالاچينې نه ان تر علي مسجده پورې استوګن دي .

۲: ملک دين خېل :

په ميدان چوره او په کجورۍ پراته دي او زياته آبادي يې په ميدان کښې استوګن دي .

قمبرخېل ، په کاسو دره او شلونالۍ په غاړه ډېر اوسيږي . قمبرخېل هم په ښي کښې کجورۍ ته راکوزيږي .

زخه خېل ، د خېل جغرافيائي موقعيت له کبله د ډېر اهميت خاوندان دي . کابل ته د پېښور نه بله تللې لار د زخه خېلو په علاقه ورغلې ده .

داخلک بنه جنګيالي هم دي ، قمري د بارې نه په قبله پراته دي . همدغسې سه پائې هم په بازار کښې استوګن دي او په ښي کښې کجورۍ ته هم راکوزيږي په کجورۍ او د عالم ګودر په مقام د وسلو جوړولو وړې کارخانې هم لري او هر ډول وسلې جوړوي .

اکاخېل :

د نارې په سويل نمرخاته علاقه آباد دي . او د آدم خېلو ډېره ودانې د کواټ نه په قطب دره کښې پرته ده ، د خيبر درې سره د آدم خېلو څه تعلق نشته خو يو د وه قبيلې يې کالاخېل او ژواکي د خيبر ايجنسۍ

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په سیاسي چارو کښې ګډون کوي.

د آدم خېلو برید په نمرخاته له ختټکو سره لګېدلې دی، د اپریدو څه خلک په دکن کښې هم شته دی او څه په پاڼي پت او څه په کشمیر کښې هم آباد دي. او د وزیرستان په کانی ګرام کښې یې هم څه خلک شته دی.

۷: کرلاڼي قبایل، ختټک:

ویلی شي چې د ختټکو د مشر نیکه نوم لقمان وُ، چې د عثمان او اتمان ورور او د برهان زوی، د ککي نمسی او د کرلاڼ کړوسی وُ. لقمان هم په څه واقعه په ختټک مشهور شوی دی.

د لقمان یا ختټک د وه زامن وو: ۱: تورمان ۲: بولاق. د تورمان هم دوه زامن: ۱: تری ۲: لکی وُ او د پلار په اولاده کښې تري نومیالی وو او د تورمان ټوله اولاده د ده په نامه نوموړې شوې ده. د تري هم دوه زامن وو، ۱: برکویت ۲: امیر یا امند. د دوی د اولا دې تفصیل د مخه په شجره کښې لیکلی شوی دی.

ویلی شي چې پخوا ختټک په کوه شوال چې د سلېمان غره د قبلېزې سلسلې په لړ کښې واقع دی، پراته وو، چې اوس په دغه ځای کښې وزیر خلک پراته دی.

لږ و ډېر او وه سوه (۷۰۰) کاله پخوا د منګلو په ملګرتیا د خپلې پخوانۍ مېنې نه را پاڅېدلي او د «بنو» علاقې ته راغلي وو او په

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمه خمکه یې واړول چې تر ورځ پورې احمد زي وزیر پراته دي، څه موده وروسته د شیتکو او منګلو په منځ کښې بدي پیښه شوه او منګل په کړه کولو مجبور شول، خوختټک لاهلته پراته وو، آخر د ختټکو او شیتکو هم خړه راغله او ختټک تر ې په کلاه شو، او په کربوغه، تېرۍ، لاچي او شکردره یې ان دا باسیند تر غاړې پورې په ځمکه یې واړول. په دغه وخت کښې دغه علاقه شاړه او ورانه وه. په هم دغه وخت کښې د ویسی نه تر-کوهاټه پورې علاقه باندې اورکزي پراته وو، او کرې له پلوه به بنګښ هم د کوچیانو په ډول دغې علاقې ته تلل راتلل، څو څه موده پس د اورکزو او بنګښو بدي پیښه شوه، د ختټکو او ورکزو په منځ کښې چې هم خړه وه، نو ختټک او بنګښ سره یو شول او اورکزي یې ووهل او په نتیجه کښې ریسی، پنیاله، د زیړی نه تر نورخېږ پورې ټوله-علاقه یې رالاندې کړه او د ختټکو او بنګښو تر منځ د لاچه او ګدا خېلو غر برید شو.

د ختټکو علاقې قطب ته یوسفزی، قبلې ته خلیل، اپریدي او بنګښ او سویل ته یې د بنون علاقه ده. د دوی علاقه به په اوږد والی تقریباً سل (۱۰۰) میله او په پلن والي به اندازاً پنځوس (۵۰) میله وي. د دوی په نمرخاته اباسیند بهیږي. د اباسیند نه پورې غاړه هم ختټک شته دی ان تر باړې رسېدلي دي. «مکهډ» د ختټکو مشهور ځای دی. ختټک پخپلو منځو کښې پر دوو برخو وېشل شوي دي. یوه د قطبي خېکو ترخه

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بله یې د سوبیلي ختکو برخه ده . د سوبیلي ختکو په علاقه کښې د مالګې کانونه دي د دې علاقې ځمکه شګلنه او میداني ده ، غرونه یې هم غیرآباده دي. ټېری ، لاچي ، کرک ، شکردره او نور د دې علاقې مشهور کلي دي .

د قطبي ختکو علاقه هم غرنیزه او کانیزه ده او غرونه یې هم بې ښې بې تو ښې دي . اکوړې ، شیدو ، نظام پور امیر او امیر کلان د دوی د علاقې مشهور کلي دي .

د ختکو ریاست :

د ختکو د ریاست او خانه باني ملک اکوړ ؤ ، چې د درویش محمّد (مشهور په چنجو) زوی ؤ ، د مهاجرت نه پس د ختکو په قبیله کښې د بخي خېلو خانګه په کربوغه پرته وه ، ملک اکو په څه خبره د خپلو عزیزانو سره خفه شو او خوړې ته راغی په دغه وخت کښې په خوړه کښې مندوړي لوا ښي استوګن وو ، نو ملک اکو په «ګراز دره» کښې استوګنه وکړه. ملک اکو د خان سره د ځوانانو یوه ډله جوړه کړه او په شاهي سړک به یې دارې کولې . په هغه زمانه کښې د کابل صوبه د میرزا حکیم مُغلی په لاس کښې وه . میرزا حکیم د بابر میرنی ورور ؤ. اکبر بادشاه د همایون زوی او د بابر نمسی د میرزا حکیم په تعاقب نیلاو ته راغی او دا ټک د قلا د تعمیر او ودانۍ اراده یې وکړه ، نو د شاهي سړک د ساتنې تابیا یې هم وکړه ، د علاقې سپین بږیري یې راوبلل او ورته یې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرکښ د ساتلو یې ورته وویل، خو دوی په اتفاق د دې کار د پاره ملک اکو په ګوته کړو او باد شاه ته یې د ده نوم ور کړو، اکبر بادشاه هم ملک اکوته دا کار وسپارلو او د دې خدمت په بدل کښې یې د خیرآباد نه نیولی ترنوښاره پورې او د پېښور نه نیولی تر موسی دری پورې علاقه په جاګیر کښې ملک اکوته ورکړه. خلوزي او سپین خاک هم د ده په جاګیر کښې راغلل، او د شاهي سرکښ د محصول د حصولي حق هم ورکړی شو.

ملک اکو هم ښه هوښیار او مدبر سړی ؤ، هغه د شاهي سرکښ د ساتنې په غرض خپل سړي مقرر کړل او د لنډي سیند په سویلي غاړه یې مصري باندې ته څامخ یو کلی هم ودان کړو چې تر اوسه پورې هم د ده په نوم «سرای اکوړه» مشهور دی، او هغه وخت به ورته خلکو ملک پور هم ویلو.

ملک اکو آمد د بولاقو سره په جنګ کښې د پیر سباق په مقام ووژلی شو.

د ملک اکواته (۸) زامن وو:

(۱) یحیی خان (مور یې میري خېله وه او نوم یې تارو که ؤ)

(۲) نظام خان (مور یې بولاقه وه، نوم یې ننداړکه ؤ). (۳) یوسف خان (مور یې غوریه خېله وه او دردانه نوم یې ؤ). (۴) تاتارخان (۵) خضرخان (٦) عبدالغفور ... ی واره له یوې مور نه وو.) (۷) طاؤس خان

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډ موري پښتنه وه، او بابي نوم ؤ. (۸) : مصری خان ډ موري څلور زامن وه.

د ملارنه پس یحیې خان د ختکو د ریاست واکدار شو. د یحیې خان په وخت کښې د ختکو او یوسفزو بدی پیښه شوه او د جنګونو لړی ونښته.

د یحیې خان یو ولس (۱۱) زامن وو. شهباز خان، بهادر خان، عثمان خان، شریف خان، جلال خان، محمد خان، ښادي خان، حکیم خان، عبدالله خان، آدم خان او فیروز خان.

د ملار له مرګه پس شهباز خان د ختکو رئیس شو، شهباز خان په ۱۰۰۰ هجری کال زیږیدلی ؤ، د زیږید و کال او تاریخ یې د پښتو ژبې نومیالي شاعر او لیکوال خوشحال خان ختک داسې لیکلی دی:

شهباز خان د یحیې ښکلی فرزند
وه په جنګ کښې د رستم غوندې ځرکند
چې تاریخ د زیږید وې د ده وغوښت
عقل وی چې شهباز خان اجل بلند (۱۰۰۰ هـ کال)

* * *

د شهباز خان په وخت کښې د ختکو او یوسفزو بدي نوره هم ډیره شوه، نوموړی له یوسفزو سره په یو جنګ کښې سخت ژوبل شو او په کال $\frac{۱۰۵۰ هـ}{۱٦۴۰ ع}$ کښې وفات شو او په ځای یې د ده مشر زوی خوشحال خان کښېناست. خوشحال خان ختک په $\frac{۱۰۲۲ هـ}{۱٦۱۳ ع}$

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال زیږیدلی او په ۱۶۸۹ع / ۱۱۰۰هـ کال مړ دی. (۱)

خوشحال خان د (۲۸) کالو په عمر د خټکو د سردارۍ په کار وټاکلی شو او د شاه جهان له پلوه ورته پلرنی منصب او جاګیر د یو فرمان په ذریعه منظور شو، خو د شاه جهان د زوی اورنګ زیب مغلی بادشاه په وخت د خوشحال خان د مغلو سره و... ن علائق و تعلقات یې خراب شول. ... د دې واقعاتو پوره تفصیل په ... تاریخ مرصع» او ... پښتنو د تاریخ په ... کښې ... شته دی.

خوشحال خان پخپل ژوند د ټول مشري خپل مشر زوی اشرف خان[۲۰] ته وسپارله، خو هغه هم د مغلو اعتماد او مرسته حاصله نه کړی شوه او په ۱۰۹۲ هجری کال سید بهولاشاه د پېښور مغلی حاکم ونیولو او بندي یې هند ته واستولو او بیجاپور کښې قید شو چې هلته وفات شو.

د اشرف خان د نیولو نه پس په خټکو کښې کورنۍ بې اتفاقي را پیدا شوه او د خوشحال خان بل زوی بهرام خان د مغلو په لمسون راپورته شو، څېنې خټک په هغه پسې شول او څوک د اشرف خان

---

(۱) خوشحال خان په ۱۶۸۹ع یا ۱۱۰۰هـ کال د اپریل و په ۲ نمبره نوی ځای کښې د مغروریت په حال کښې د ۷۸ کالو په عمر وفات او مړی یې د اکوړې د غره په لمنو کښې ښخ شو.

(۲) اشرف خان هم ښه شاعر ؤ، د دیوان خاوند، تخلص یې «هجري» دی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجري د زوی افضل خان رچې خوشحال خان پخپله د اشرف خان تر بندي کېدلو وروسته مشري افضل خان ته سپارلې وه، پسې ولاړو. له همدې امله په خټکو کښې جنګ جګړې ونښتې. په دې لړ کښې بهرام د خپل پلار رخوشحال خان، مخالف و درېد او د مغلو مرسته يې کوله رچې د همدې مخالفتونو په نتيجه کښې خوشحال خان د خپل کور پرېښودو ته هم مجبوره شو، اخر د قام مشري د افضل خان شوه.

افضل خان خټک د مغولي باد شاه محمد شاه په وخت کښې وفات شوی دی. د افضل خان پر نورو اثارو برسېره د هغه ليکلی تاريخ «تاريخ مرصع» لوی او د قدر وړ يادګار دی.

د افضل خان اته (۸) زامن ورچې د وه تنه پکښې تر نورو زيات د ياد ونې وړ دي ، ۱: محمدعلي خان. ۲: سعدالله خان چې په شهيد خان هم مشهور دی. محمّدعلي خان به په اکوړي کښې اوسېدلو او سعدالله خان په تېري کښې د پلار له مرګه پس د وا ړه وروڼه هم بې اتفاقه شول او محمدعلي خان په تېري حمله وکړه، خو سعدالله خان ور ته ماتې ورکړه او د اکوړې نه يې هم ووېستلو. دسعدالله جان هم اته (۸) زامن ورچې سعادتمند خان او خوشحال خان پکښې مشهور دی. سعادتمند به د پلار سره په اکوړي کښې اوسېدلو او خوشحال د پلار له خوا په تېري کښې حاکم، خو د نادر افشار ايراني بادشاه نه پس چې د افغانستان حکومت پښتنو ته په

Kitaboona.BlogSpot.Com

لاس ورغی او احمدشاه ابدالی د پښتنو باد شاه شو، نو د ټولو خټکو
لوی خان سعدالله خان ؤ چې مرکز یې اکوړې ؤ، څه وخت چې احمدشاه
ابدالي په پنجاب د حملې کولو پرنیت راغی، نو د سعدالله خان مشر
زوی سعادتمند خان د خټکو د یو لوی لښکر سره د هغه په خدمت
کښې حاضر شو او د هغه په فوځ کښې یې ګډون وکړ، په دې وخت-
کښې محمد علي خان زوی لښکرخان چې په نوښار کښې اوسېدلو، میدان
خالي ولید، نو په اکوړې یې حمله وکړه، په دې کورنۍ جنګ کښې
سعدالله خان ووژلی شو، څه وخت چې خوشحال خان په ټیری کښې
د دې واقعې نه خبر شو، د ټیری نه اکوړي ته را روان شو، په لښکرخان
کښې د هغه د مقابلې طاقت نه ؤ، نو د خپل آل عیال سره سره بونیر
ته وتښتید او کډې کوډې یې په بونیر کښې پرېښودې او پخپله
پنجاب ته لاړ او د نواب معین الملک (میرمنوخان) سره نوکر شو.
خوشحال خان چې له دې نه خبر شو، نو د احمدشاه ابدالي حضور ته
یې ټول احوال ولیکلو او د لښکرخان د نیولو خواست یې ترې وکړو،
د هغه د خواست په اساس احمدشاه ابدالي لښکرخان بندي کړو او
خوشحال خان ته یې را ولېږلو او هغه د خپل پلار په قصاص کښې-
لښکرخان مړ کړو. څه موده پس مرهټیانو په پنجاب حمله وکړه او
احمدشاه ابدالي له کابله د هغوی د سمون د پاره را روان شو او
پېښور ته راغی، نو د مرهټیانو د مقابلې د پاره یې د ټیری حاکم

(c) ketabton.com: The Digital Library
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشحال خان یې هم د خټک لومړني فوځ سره ولیږلو. خوشحال خان د حسن ابدال په مقام له مرهټیانو سره جګړه وکړه او په همدې جنګ کښې شهید شو. احمدشاه ابدالي چې خبر شو د امداد دپاره یې نور فوځونه ور ولیږل چې سعادتمند خان هم پکښې ؤ او په میدان کښې یې ډیره میړانه وښودله، نو احمدشاه ابدالي د دغه خدمت په بدل کښې د جهلمه پورې د ټولې علاقې حاکم سعادتمند خان مقرر کړو. احمدشاه ابدالي چې بل وار د مرهټیانو سره د یو فیصله کن جنګ د پاره راغی، نو سعادتمند خان هم د خټکو قبیلې د یو لوی لښکر سره د احمدشاه په لښکر کښې ګډون وکړ او د «پاني پت» په میدان کښې یې ښه توره او میړانه وښودله، نو احمدشاه ابدالي ورته د سردارۍ خطاب ورکړو.

د احمدشاه نه پس د هغه زوی تیمورشاه په زمانه کښې هم سعادتمند خان ښه سعادتمند ؤ او بادشاه ورته د سرفرازخان خطاب ورکړی ؤ، او همدی د خټکو په خانانو کښې آخري خان ؤ چې پر ټولو خټکو حاکم ؤ او د خټکو په ټوله علاقه یې حکومت کړی دی، د هغه د وفات نه پس د خټکو خانۍ دوه ځایه شوه، د سویلي خټکو-خانان به په ټیری کښې او سېدل او د قطبی خټکو خانان به په اکوړې کښې وو.

د سویلی خټکو خانان د سعادتمند خان نه پس شهبازخان په

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیری کښې حاکم شو، د شهباز خان شل (۲۰) زامن وو، په هغوی کښې منصور خان د پلار په ځای کښېناست او د هغه نه پس د هغه وراره ناصر خان، خان شو. د ناصر خان د وه زامن وو، ارسلاح خان او خوشحال خان، چې په ناصر خان پسې ارسلاح خان د قام مشر شو، په دغه وخت کښې په افغانستان کښې د تیمور شاه سدوزی زوی شاه محمود باد شاه ؤ، څه وخت پس شاه محمود لرې شو، هرات ته لاړ او د کابل حکومت بارکزو ونیولو او امیر دوست محمد خان د کابل باد شاه شو، په پېښور د هغه وروڼه او د پاینده محمد خان زامن یار محمد خان سلطان محمد خان، سید محمد او پیر محمد حاکمان وو، په دې موده کښې د خټکو خانان هم د یو بدل رابدل شول او په صوبه سرحد د سیکانو حملې هم شروع شوې، نو د خټکو خانان به هم کله د سیکانو ملګري شول او کله به د پېښور د بارکزو سردارانو سره وو، خو په ۱۸۴۹ع کال کښې د سیکانو اقتدار ختم شو او انګرېزانو د پښتنو علاقه (او سنی صوبه سرحد) لاندې کړه. د ۱۸۵۷ع کال د ډیلي د آزادۍ د جنګ په وخت کښې خواجه محمد خان د تیري نواب ؤ او د پیرنګیانو مرسته یې وکړه(۱) د دې خدمت په بدل کښې د تهري

(۱): دې د ۱۸۵۷ع کال واقعې ته چې فوځ بغاوت وکړو وطني خلک د آزادۍ جنګ وایي او پیرنګیانو به ورته د ډیلي غوبن ویلو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریاست د دهٔ په کورنۍ کښې په زاړه د ستورنسل په نسل انګریزانو ومنلو او د اعلاقه د جاګیر په ډول د دغه کورنۍ په ولقه کښې وه خو کله چې بیا وروسته پاکستان جوړ شو او د جاګیردارانو سلسله ختم شوه ، دا جاګیر هم له منځه لاړ.

د قطبي خټکو خانان :

د سردار سرفراز خان (سعادتمند خان) نه پس د هغه زوی - آصف خان په اکوړي کښې حاکم ؤ ، د هغه نه پس یې وراره فیروزخان او د هغه نه پس یې زوی عباس خان د قطبي علاقې د خټکو نواب ؤ او دا د رنجیت سنګهه زمانه وه او هغه له عباس خان سره ښه تعلقات لرل ، تر دې چې رنجیت سنګهه ورسره خپل پټکی هم بدل کړی ؤ او هغه دالویه له زورو با اقتداره پښتنو سره هم کړې وه .

د پېښور د سردارانو د عباس خان نه ویره پیدا شوه ، نو یو اورکزی ملک ا وخوتنه سپین ږیري یې په عباس پسې ورولېږل او هغه یې پېښور ته راوبللو او مېلمه یې کړو او همدلته یې - بندي کړو او څو ورځې پس یې بیا په زهر وهر کړو . له دې نه مخکښې د عباس خان ورور خواص خان هم سیکانو نیولی ؤ او په لاهور کښې ؤ ، خو د رنجیت سنګهه د ناروغۍ په الګوله کښې هغه د قید نه وتښتېد و او خپلې علاقې ته راغی ، په دغو ورځو کښې د قطبي خټکو

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوی خان نجف خان ؤ ، خواص خان چې راغی نوخوړی ته لاړ ، خو هلته د نجف خان زوی محمد افضل خان دی مړکړو.

د نجف خان او د پښنور سردارانو د بنځوخپلوي هم وه، نو نجف خان څه موده په دغه علاقه حکمران پاتې شو او سردار سلطان محمد خان ته به یې د کال د خراج په ډول د ولس زره (۱۲۰۰۰) روپۍ هم ورکولې ، خوڅه وخت چې د سیکانو سلطه راغله او جرنیل هری سنګه(۱) پښنور ونیولو غالباً چې د ۱۸۴۷ع کال ؤ، نو نجف خان نیلاو ته وتښتېدو.

سیکانو په جهانګیري کښې یوه قلا جوړه کړه او د خټکو میداني علاقه یې پخپلې ولقه کښې وساتله او غرنیزه علاقه یې د خټکو خانانو ته په دې شرط پرېښوده چې د اټک او پښنور په مینځ کښې لار به د سیکانو د ټګ او راټګ د پاره آزاده پرېږدي او ساتي به یې .

نجف خان څه موده حکمران ؤ ، خو هغه هم د عباس خان زوی ووژلو او د پلار په ځای محمد افضل خان د خټکو خان شو. د سیکانو د ګورنر ابو طبیله (چې یو فرانسوي ؤ) په وخت کښې د خټکو په خانۍ کښې څوځله تغیر او تبدیل پېښ شو. د ۱۸۵۷ع کال د ډیلي په واقعه کښې دې خانانو هم د انګرېزانو مرسته وکړه ، نو د دې خدمت په

---

(۱): جرنیل هری سنګه بیا سردار اکبرخان د جمرود په جنګ کښې ووژلو.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدل کښې د دوی جاګیر په خپل حال پاتې شه

۸: کرلانی قبایل: خدران:

خدران هم د کرلانیو یوه څانګه ده، دا ډېر کلک، توریالي او زحمتکښ خلک دي. د دوی علاقه د خوست نه په قبله او د زرمت نه په نمرخاته په سویل پرته ده. دوی د کرکیلې څمکه هم لري او په دې علاقه کښې ... او بادام هم ډېر کیږي. د دوی نه په نمرخاته خوسیستان او ... قبله یې کردیزیان، سویل ته یې غلجي قبایل او قطب نمرخاته ته یې منګل اوښه توري پراته دي.

د دوی د غلجو او منګلو سره اکثره بدی وې. په دې خلکو کښې لوی اشخاص هم تېر شوي دي، لکه د المری بیرک خان چې ډېر مشهور او غازی شخص وو.

۹: اُتمان خېل:

دا قبیله هم کرلاني دي، خو د خاښي خېلو یوسفزو سره یې له پخوانه ګډون کړی دی او له هغوی سره دې علاقې ته راغلي دي.

د دله زاکو او یوسفزو په جنګونو کښې اتمانخېل د یوسفزو ملګري وو. ویلې شي چې دوی په اول کښې د ګومل په دره او ټانک کښې اوسېدل او بیا له هغه ځایه را په کډه شول او له یوسفزو سره

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوخای د پېښور علاقې ته راغلل او بیا تیراه ته لاړل ، خو هلته هم تیکاو نه شواوله هغه ځایه بیا په کډه شول او ارنګ برنګ ته راغلل او همدلته یې واړول او تراوسه پورې همدغلته استوګن دي .

د دوی قطب ته پنجکوړه قبلې او قطب ته یې باجوړ او څه د مومندو علاقه او غرونه دي ، نمرخاته ته یې سوات او سویل ته یې هشتنغر دی . د کروندې ځمکه یې لږه ده ، د غرونو په لمنوکښې یې څه د کرکیلې ځمکې هم شته ، چې د دوی ګذاره پرې کیږي . د دوی په غرونوکښې میږۍ هم کیږي .

د دې خلکوځینې قبیلې لکه بایزی ، اسمعیل خېل ، دعوت خېل او سه مده د مردان په علاقه کښې پراته دي . خرکي ، میاخان او کوه برمول د دوی مشهور کلي دي .

۱۰: خوګیاڼي :

داخلک هم کرلاڼي دي ، د شجرې نه د دوی مشهورخېلونه دا دي :

شېرزاد ، پرېبه ، خدرخېل ، بارک ، درمان (عبدالرحمن) ، بوبوخېل لقمان خېل ، شادی خېل . داخلک د ننګرهار د علاقې نه قبلې ته او د سپین غره په قطب قبله استوګنه لري . ځاځي او توري هم د دوی له

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کهوله دي.

ویل کیږي چې د شاه‌جهان (مغلی بادشاه) د جلوس د اول کال په وخت کښې د لقمان خېلو او شادي خېلو تر منځه د ښمني پیدا شوه، لقمان خېلو د خدرخېلو په مرسته شادي خېل وو هل، شادي خېلو بیا له غلجو نه مرسته وغوښتله او غلجو یې مرسته وکړه او د کابل صوبه دار هم د دوی مرسته وکړه په دغه جنګونو کښې د بارک اولاده ډېره زیانمنه شوه او نتیجه یې دا شوه چې شېرزاد او خدرخېل دواړه تېږې باد شاهي اطاعت ته مجبورې شوې.

د خوګیانو په علاقه کښې انګور، انار، توتان، انځر ډېر پیدا کیږي. دا خلک اکثر زمینداري کوي او ځینې پکښې تجارت هم کوي او څه مالداري هم لري، په غرونو کښې یې لرګي هم شته، سپینه زر، ور، تکړه او توریالي خلک دي. د دوی ځینې خلک په خوست کښې هم شته دي. لکه پړبه او دُرمان.

پړبه:

د خوګیانو یوه څانګه ده، خوله ډېرې مودې را هیسې له خوګیانو څخه بېله شوې او ځانله پخپل نامه مشهوره ده، د دوی مشهور خیلونه دا دي:

میاخېل، بسی‌خېل، سردارخېل، محمودخېل، ترینزي، ملېزي رشی‌زي، ډوډه‌خېل او پوچي خېل دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویلی شي چې په اوله کښې ټول خوګیاڼي په خوست پراته وو خود جهانګیر باد شاه په زمانه کښې د زرمت غلجو په دوی یرغل وکړو او دوی یې له دغه ځایه وشړل او د شاه جهان په زمانه کښې د دوی په مینځ کښې کورنۍ جګړې هم پېښې شوې، چې دوی یې ډېر کمزوري کړل.

د دوی اکثره خلک زمینداري کوي او خال خال سوداګر هم پکښې شته دی.

درمان:

درمان هم د خوګیاڼو ذیله ده او د دوی په شپږو څانګو وېش دي، چې هغه دا دي:

حاجي خان خېل، سوړي خېل، احمد خېل، خودي خېل، کُندي - او منګس. دا شپږ واړه څانګې په مخوړي هم مشهور دي، او په خوست کښې استوګن دي او د کرکیلې کار کوي.

۱۱: ځاځي:

دوی هم د کرلانړو طبقې سره کډېږي او د شجرونه د خوګیاڼو یوه څانګه ده. دا خلک د «توریانو» نه په قطب قبله د پیوار کوتل نه پورته د «اریوب» په ځمکه پراته دي. دوی په خوراک څښاک، دود او دستور او لباس کښې د توریانو په څېر دي، خو په عقید د

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې د هغوی نه بهل دي او ټول سُني مذهب دي ، له همدې کبله د
دوی په مینځ کښې تل د ښمني هم وي .

۱۲: توریان:

دوی ته توري زي هم ویل کیږي ، دا د کرُمې وا دی یوه مهمه
قبیله ده او شجرو کښې د خوګیانو یوه څانګه ګڼلی شي او آخر په -
کرلانو ګډیږي .

توري په پنځو څانګو کښې وېش دي : حمزه خېل ، مستوخېل
وپیرزي ، علیخېل او غونډي خېل دي . او دوی په څلورو ډلو وېش
دي ، یوه ډله یې په میامرید مشهوره ده او نوره دوه ډلوته یې
دربنوندي وایي . د دوی علاقه ښه وردانه ده ، دا خلك دعقیدې
په لحاظ شعیه دي او د هغه مذهب دا حکامو پابند دي او ډېر کلك
پرې ولاړ دي . د مانځه او روژې هم ښه پابند دي ، اود سیدانو
ډېر قدر کوي او هریو یې د سیدانو مرید دي . دوی د مېلمه هم
ډېر قدر کوي . زړه ور او ښه توریالي خلك دي . د دوی په علاقه
کښې بې بدرګې تګ راتګ مشکل دي ، خو چې له چا سره بدرګه وي ،
نو هغه ته هیڅ خطره نه وي . دا خلك ځینې مخصوص رسمونه هم
لري . د دوی په خیال ټول خلك دوه ډلې دي ، یوه یې رښتیني ده
او په سمه لار روان دي ، او بله یې د روغجن او په کږه لاره

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملونکی دی. د وی خپل هم عقیده او هم مسلک خلک رښتونی ګڼي او نور ورته په غلطه لار روان ښکاري. له دوی کره چې کله هلک پیدا شي. نو د سرد پاسه یې ډزې کوي او داهم د دې له پاره چې هلک له زړه وکوالی نه د ټوپک له ډز وسره بلد شي چې په زلمیتوب کښې سیاله ډز وڅخه ونه ویرېږي.

۱۳: کرلاڼي قبایل، وزیر:

وېل کیږي چې د دې قبیلې د مشرنیکه وزیرنوم ؤ چې د سلیمان زوی د ککی نمسی او د کرلاڼي کړوسی ؤ، د وزیر د وه زامن وو ۱: خدری ۲: لالی.

ویلې شي چې په اوله کښې داخلک د خوست خوا وشا پراته وو او په غرونو کښې استوګن وو. د څوارلسمې[۱۴] عیسوی پېړۍ په آخر کښې د قبیلې په لور وغځېدل او د توچي په قطب د ښنوا وکوا ت په سرحدي غرونو کښې استوګن شول، او ورو، ورو یې د کرمې درونه تر ګوملې پورې ډېره علاقه رالاندې کړه او پرې استوګن شول. د دوی د استوګنې په وجه دغه علاقه په وزیرستان مشهوره شوه.

د وزیرستان علاقه به تخمیناً اووه زره (۷۰۰۰) میله مربع رقبه وي. په دغه علاقه د وزیرو دوه قبیلې احمد زي او اتمان زي

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پراته دی دا دواړه قبیلې هم په نورو ډېرو وړو ذیلو کښې سره وېش دي، چې تفصیل یې مخکښې تېر شوی دی.

ویلی شي چې د خدري درې زامن وو:

۱: موسیٰ چې په درویش مشهور ؤ، ځکه چې ډېر پرهېزګار او متقي سړی ؤ. د موسیٰ یا درویش قبر په «برمل» علاقه د ډیورنډ لین سره نژدې په پاکستاني علاقه کښې پروت دی، او دغه قبر د وزیرو په نظر کښې ډېر مهم دی او په ډېره سخته موقع کښې وزیر دغه قبر ته ورځي او دُعا کوي. ویلی شي چې د موسیٰ درویش دوه زامن وو:

۱: اتمانزي، ۲: احمدزي. ویل کېږي چې دا دواړه په درویش خېلو هم شهرت لري او د خدري د دویم زوی نوم محمود ؤ او د محمود یو زوی مسعود نومیده چې اولاده یې په مسعود و مشهوره ده. د خدري د دویم زوی نوم مبارک ؤ دی هم یو بنه سړی ؤ او د قبر یې وزیر خلک ډېر قدر کوي او د مبارک یو زوی ګربز ؤ چې اولاد یې نه یې «ګربز» ویل کېږي.

وتمانزي وزیر پنځه منځ کښې درې څانګې دي: محمودخېل براهیمخېل، او ولیخېل. دا درې واړه څانګې بیا څانته نورې ډېرې ذیلې هم لري، چې په شجره کښې یې تفصیل تېر شوی دی.

همدغسې احمدزي وزیر هم په دوو څانګو سره وېشل شوي دي: سینخېل او کالوخېل دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سین خېل هم درې ښاخه دي: هاتي خېل، سرکي خېل او عمرزي دي. اوله دوی نه هم د ډېرې ذیلې ښاخې شوي دي، د غه شان کالوخېل د وه څانګې دي: نصری او سپېرکي. نصری هم دوه ښاخه دي: بابي خېل او شادي خېل دي. او د سپېرکي هم درې ښاخه دي. محمد خېل، سدي خېل او سندن خېل دي، او د غه هر یو ښاخ بیا خانته نورې ډېرې ذیلې هم لري چې تفصیل یې د مخه تېر شوی دی.

د مسعود بن محمود هم دوه زامن وو. یو علي چې اولاده یې په علي زي یادېږي او بل زوی یې بهلول نومېږي چې اولاده یې په بهلول زي یادېږي. د علي هم دوه زامن وو د یو نوم فتح او د بل زوی نوم یې «شمن» و. د فتح اولادې ته فتح خېل، چې عوام خلک ورته پوتیه خېل وایي او د شمن اولادې ته شمن خېل یا شمن زي ویلې شي. دوی هم بیا نورې ډېرې ذیلې لري لکه بهلول زي چې په څلورو څانګو بېلېږي: همل خېل، باند خېل، نونوخېل او شنکي دي. د همل خېل هم درې څانګې دي: عبدلی، ملکشي او نظرخېل. په همدې ډول باندخېل هم دوه څانګې دي: ایکم خېل او طوطیه خېل. د نونوخېل درې ښنځې وې د اولې ښنځې نه یې: هیبت خېل او عمرخېل دی. د دویمې نه یې: علي خاني، میرخاني او منډا دي اوله درېیمې ښنځې نه یې میرخاني او برتي دي. د دې ټولو نه نورې ډېرې ذیلې هم

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خورې شوي دي.

د وزیرو مشهورې علاقې دا دي:

۱: د شوال علاقه: په دې علاقه جلال خېل، کابل خېل او ملکشي پرانه دي چې دا وتمانخېلو ذيلې دي.

۲: د شاکي علاقه: دغه علاقه د غرونو په مینځ کښې واقع ده، اواره کښته ده، په دې علاقه کښې ملکشي، میامی، شادیکي او خوناخېل استوګن دي. د دوی نه وربنکته هاتي خېل دي او سندن خېل او سپېرکي - اوسیږي او د ټولو نه بنکته د مسعودو په ځانګو کښې علي زي او - بهلول زي اوسیږي.

۳: د برمل علاقه: د وزیرو د غرونو د ننه علاقې ته برمل وائي. دا د یوې درې په شکل ده. ځمکې یې اواره او د کرکیلې له پاره غوره ده. دا علاقه په څلورو وړو - وړو وکښتو وېش ده. په دې کښته کښې د مرغۍ په ځمکه د کابل خېلو ذیلې او ځانګې سپیلي او پوپلي اوسیږي وزیر خلک په اوړي کښې خپل مالونه همدلته پیایي او د موسی درویش (رح) قبر هم په دې علاقه کښې دی.

۴: رزمک علاقه: دا علاقه هم یوه وړه کښته ده آب وهوا یې ډېره ښه ده. په دې علاقه کښې توري خېل او محبت خېل، چې د اوتمان-زو ځانګې دي، اوسیږي.

۵: د خیسور علاقه یا دره: دا یوه وړه کښته ده چې د دوړو د علاقې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په سویل پرته ده . په دې کڅۍ کښې په بره ممیت خېل په منځ کښې یې توري خېل او سبنه په بشکته وړوکي پراته دي .

۶: شرنه : د د وړو په قبله واقع ده ، دلته مداخېل ، خدرخېل او په منځ کښې یې مسعود پراته دي .

۷ : شکتو: دا یوه دره ده چې برپکښې توري خېل او منځ کښې یې مسعود دي .

۸ : وانا: دجنوبي وزیرستان مرکز دی . « وانا » د وزیرو دعلاقې دجنوبي برخې نه دګومل د درې په قطب ده او لوړغرونه ترې تاو دي ، چې سویلي څوړې یې دګومل تر درې پورې رسیږي . دا علاقه په اصل کښې یوه کڅۍ ده چې د قطب نه به د سویل په لوري تقریباً پنځلس (۱۵) کروه اوږده وي . په دې کڅۍ کښې یو خوړ بهیږي چې په آخر کښې دګومل له سیند سره ګډیږي . د دې خوړ په دواړو غاړو ځمکه دکرنې وړ ده ، خواکثره یې للمي او باراني ده او آبي ځمکه پکښې لږه ده . د « وانا » علاقه ترده او په اوړي کښې د ماشوخاله ده ، او ګذران پکښې ګران دی د وانا په منځ کښې د وتانې ، چې د لود یانو یو ښاخ دی ، او سیږي . او په نوره علاقه د احمدزو وزیرو څانګې او ذیلي پرتې دي . د وزیرو اکثره ټبر په اوړي کښې خېل مالونه دلته څروي .

۹ : د بدر علاقه : دا هم یوه وړه کڅۍ ده چې اوږد والی به یې د - کانیګرام پورې ایله (۵) کروه وي ، او پلن والی به یې تقریباً یو

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

میل وي. په دې دره کښې سپېرکي او شینکي پراته دي.
مسعود په خوړه دره او میدان کښې استوګن دي. د مکین او وڅو نور وکلو نه پرته د مسعود و نور کلي واړه - واړه او د لښ ښل کور ونو نه ډېرنه دي. وزیر او مسعود په اصل کښې یو خلک دي خو مسعود پخپل نامه خانله خوبن دي. مسعود ډېر په کاڼی ګرام او مکین پراته دي. دوی د وزیرو نه په شماره کښې لږ دي، خو په زړورتیا او شجاعت کښې زیات دي.

نن ورخ ټول مسعود په دریو ولویو څانګو وېش دي، یعنې
علی زي، بهلول زي او شمن خېل.

د وزیرو مسعود و ترېه د نورو پښتنو په نسبت ګرانه ده او نور خلک یې په خبرو په ګرانه پوهیږي. دا خلک اکثره په فوځ کښې نوکري کوي او اوس خو پکښې تعلیمیافته هم شته او ملکي لوی لوی ماموریتونه (عهدې)، یې نیولي دي. دا خلک په خپل منځ کښې سره بنه متحد دي او له دې کبله دا قبیله اهمه ګڼلی شي.

په دوی کښې ځنې مخصوص رواجونه هم شته دی او د ځنو خلکو انفرادي رایې هم اهمیت لري. د تاریخ په اوږدو کښې په دې خلکو چا حکومت نه دی کړی. انګریزانو پخپل دور کښې له دوی سره جګړې ربړې کړي دي، خو دا خلک یې نه دي ایل کړي.

د پاکستان له جوړېدو نه پس ورته ډېره توجه شوې ده،

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دوی په علاقه کښې د هر سکولونه جوړ شول او په دوی کښې د علم خپرولو او رواجولو کوښښ لا روان دی، او امید دی چې دا خلک به ژر مترقي شي.

کرُبز:

ویلی شي چې کرُبز هم د وزیرو یو ښاخ دی او په اوله کښې دوی هم د وزیرو سره یوځای او سېدل خو د دوی او بېټنو جنګ جګړې ونښتلې، نو دوی له دې کبله د خپلې علاقې نه په وتلو مجبوره شول. د دوی علاقه د وزیرو د علاقې قطب قبلې ته او د خوست نه په سویل نمرخاته پرته ده او په افغانستان پورې تړلې دي. د دوی غرونه دوه میاشتې په واوره پټ وي او د کرکیلې او مالدارۍ کار کوي.

لالي وزیر:

د شجرې نه یې ښکاره ده چې «لالي» د «خدري» ورور او د «وزیر» زوی دی. د دوی پخوا د شوال په غرونو کښې د شیتکو یو سری مړ کړو، نو د دوی او شیتکو دښمني شوه. د دوی پرې کمزوري شول او د خپلې علاقې نه یې کډه وکړه او د خوګیانو علاقې ته ورغلل، او اوس هم دا خلک د سپین غره په خوا وشا

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښې پراته دي، او پخپل نامه یادیږي . د خوګیانو وزیر هم داخلك دي او دلالي تبر دی .

کرلاني قبائل: شیتک؛

د ، دوړ، بنوڅي، تني، ځکه مطلب شیتک کیدی شي .

دوړ: څه وخت چې بنوڅي (د شیتک د بنځې "بانو" اولاده) یعنې (کیوی او سوراني)، چې د شوال غره نه راغلل او د بنو علاقه یې ونیوله نو دوړ هم د توچي د رود په دواړو غاړو پراته وو، دا نه ده معلومه چې له دوی نه مخکښې به دلته څوک اوسیدل او که دا علاقه به شاړه وه، خو داورنګ زیب عالمګیر په زمانه کښې (۱۶۹۶ ع) کال داورنګ زیب زوی شهزاده بهادرشاه چې د بنو علاقه لاندې کړه، نو په دوړو یې هم د ولس زر (۱۲۰۰۰) روپیې کلنۍ مالیه - کېښوده او سید حسن نوی سړی یې په دوی حاکم کړ، خو داورنګ زیب نه پس بیا داخلك بېرته آزاد او خپلواك شول او د احمدشاه ابدالي په وخت کښې هم دغسې په نوم رعیت وو او لږ څه به یې بادشاه ته دخراج په دول ورکول، خو د بادشاه له خوا کوم حاکم په دوی نه ؤ. خو د سدوزو او بارکزو جنګونو، جګړو په وخت کښې بیا داخلك بیخي آزاد شول .

دوړو نه په درې پلوه وزیر پراته دي او د وزیرو او د دوی

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورانه هم ده او کله ناکله جنګ جګړې هم کوي ، خو که بل څوک په دوی تېری کوي ، نو دوی بیا ټول یو شي او په ګډه د ځان دفاع کوي او خپل منځي دښمنۍ پرېږدي . عیدک ، درپه خېل او امزوټي هم په دوړو کښې شامل خلک دي .

۱۴- تنۍ :

داخلک هم کرلاڼي دي او د کرلاڼو یوه تپه ده او د دوړو ده . تنې په دریو برخو سره بېل شوي دي : ۱: اریوزي ۲: میرخېل ۳: سینکي .

داخلک د خوست نه په قبلیزه او سویلی برخه پراته دي . د دوی قبلیز غر بنه ودان دی او د ښکار د پاره مشهور دی .

دا ښه جنګیالي او توریالي خلک دي او په خپل منځ کښې هم د وه ګونده دي ، اریوزي او سینکي یو ګوند او میرخېل بل ګوند دی په شمېره کښې میرخېل ډېر دي . د دوړو په نسبت داخلک د پښتونوالي په دود ونو ښه ټینګ ولاړ دي .

درګۍ ، حصارک ، کرخه ، اتمان او پرځي د دوی د علاقې لوی کلي دي ، ځمکه یې باراني ده او خلک یې کرکیله کوي . د خوست په لوی حکومت (لویه اولسوالي) پورې تړلي دي ، خواکرړه سرکشي کوي .

۱۵: بنوڅي :

د دوی د مشرنیکه نوم شیتک ؤ او د شیتک مور کګۍ نومیده*

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اوله کښې داخلک هم د شوال په غره پراته وو، او اوس هم هلته یوځای د «ککې میله» په نامه شته. د شیتک د بنځې نوم «بانو» ؤ نو په دې وجه یې اولاده بنوڅي شول. ویلې شي چې د شیتک درې بنځې وې دیوې بنځې نه یې دوه اوتنې دي، د بلې نه یې «کیوی او سوراني» دي او د بلې بنځې نه یې جهلم یا زیلم او هویدیا او د۔ دوی اولاد لږ دی او په کیوي او سوراني کښې ورګډ شوی دی. دا خلک د ټوچي د رود په سویل د غره په لمن کښې او سپدل، خود سلطان شهاب الدین غوري په زمانه کښې شیتکو د بنو په علاقه حملې پیل کړې. په دغه وخت کښې په دغه علاقه کښې «انګل او منګل» پراته وو او ورو۔ ورو شیتکو کیوي او سوراني دا علاقه ونیوله. «انګل» تمام هندوستان ته ولاړ او «منګل» د سپین غره په سویل کښې پرېوتل.

د دې نه پس شیتکو دغه علاقه د څپل پیر په صلاح او مشوره په څپل مینځ کښې سره وېش کړه او دا سې وېش یې وکړو: د کیوی مشر زوی د میری اولاد ته یې سویلي برخه ورکړه او د هغه بل ورو «ککی» ته یې مشرقي برخه ورکړه. دا علاقه په هغه وخت کښې بنه ودانه وه او د «سمي» اولاد ته یې چې د ککي دریم[۳] زوی ؤ

---

* (۱): او په شجره کښې د شیتک د پلار نوم هم ککی ؤ او برهان خوګیانی او سلیمان سړ ورونه دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په منځ کښې برخه ورکړه او د سوراني برخه د قطب پلو ترتل پورې ورسېدله . دا علاقه هغه وخت ځنګلي، خوا وس ښه ودانه ده.

۱۶: ګنداپور:

ویلی شي چې د ګنداپور مشرنیکه نوم ستوری یا ستوراني یا توراني''۱'' چې د ستوریاني پنځه زامن وو: ۱: شیخی ۲: میریری، - ۳: تری یا "ګنداپور" ۴: اسرار ۵: دهمن. په دوی کښې د د همراولاد د پلار په نامه ستوریاني یادیږي او د نورو اولاد یې ګنداپور کښې ګڼل کېږي ، د ګنداپور مشهورې ټپې دا دي : یعقوب زي، براهیم زي، حسین زي، عمران زي ، خوبی زي او درې پلارې.

ګنداپور په اوله کښې پوونده او کوچیان وو، په ژمي کښې به دامان ته راتلل او په اوړي کښې به افغانستان ته ورتلل. د مغلي بادشاه شاه جهان په زمانه کښې د مروتو او دولت خېلو په مینځ کښې جنګ وشو چې مروت پکښې بریالی شول او دولت خېل د "ټانک" ، نه په وتلو مجبور شول ، د دولت خېلو لوی خان زمانخان د ګنداپورنه مرسته و- غوښتله، او ګنداپور ورسره کومک وکړو، او په مروتو یې په ګډه یرغل وکړو او مروت یې د خپلې علاقې نه ووېستل. د کښتې نه پس

''۱'': ځینې وایې چې محمد ګیسودراز اولاد دی، خو دا غلطه خبره ده، دا خلک پښتانه دي خو ګنداپور شیراني دی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زمانخان په خواهش ګنداپور هم د روړې په علاقه استوګن شو. د ګنداپور د علاقې قطب ته د زرټ خېل سرین مه یې ماځېن، قبلې ته کوه سلیمان او شمرخاته ته یې د ډېره اسمعیل خان دی.

د دوی مشهور کلي: لاچي، ټکواړه، توپي، هډی، ... وجهرنه، کوټ ظفر او فتوړ دي.

۱۷: بنګښ؛

بنګښ هم په کرلاڼو کښې نامتو طبقه ده. دا خلک په خالصه افغانه هم مشهور دي.

ویل کېږي چې د دوی د مشر بیکه اسمعیل نوم و. د هغه دوه زامن وو زکار او سمل، لومړی دا خلک د زرمت په علاقه کښې په ګردېز پراته ووا و د خپلو کورنیو جنګونو له امله کمزوري شول. دوی په خپلو کښې په دوو ګوندو ونو وېش دي: زکار او سمل، د زرمت د علاقې نه دا خلک غلجو په شړلو مجبوره کړل او دوی کډې راوکړې او د سپین غره په سویل د کرمې، پېوار او شلوزان په علاقه یې قبضه وکړه، خود ورکزو او د دوی ترمنځ بدي پیدا شوه. بنګښو د خټکو په مرسته ورکزي د کواټ نه وشړل، خو د دوی ترمنځ د جنګونو دا لړه لا روانه وه، آخر یې سوله وکړه د قطب په لور غرېږه علاقه د ورکزو ورسېده د بنګښو دره قبله په نمرخاته اوږده او د غرونو په منځ کښې ده، د دوی مشرقي

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنوبي او غربي پولې له ختګو سره لګېدلې دي او قطب ته يې - اورکزي دي، د دوى ختيځ مغربي او جنوبي برخه له وزيرو سره هم لګېدلې ده.

بنګښ ډېر زړور او توريالي خلک دي، هنګو، درسمند، سترزي، توغ، توره وړي او نور د دوى د علاقې مشهور کلي دي.

د دې قام ځنې خلک د ايران د مازندران په صوبه کښې هم شته دى او ځنې په هند کښې هم مېشته دي، خصوصاً په فرخ آباد کښې. د فرخ آباد نوابان په خته بنګښ دي.

بنګښ په پښتنو کښې ډېره اهمه قبيله ده او په دوى کښې د هنګو خانان د ښو اخلاقو له کبله ډېر ښه يادېږي.

١٨- بابړ

بابړ په اصل کښې په شېرانو ګڼل کيږي، شجره يې داسې ده:

شرخبون

ارمړ — شېراني — بابړ — بړېڅ — ترين — ميانه

لکه چې د مخه مو ويل دوى په شېرانو ګڼل کيږي خو خانله پخپل نامه هم مشهور شوي دي. دوى د مياخېلو په سويل پراته دي او

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دوی د علاقې سویلي برخه سخته او غرنیزه ده. دوی له ټولو پښتنونه وروسته میداني علاقې ته راغلي دي او په چوړ هوان کښې یې اړولي دي.

داخلک اکثره تجارت کوي او ښه دولتمند دي. د بابړو ډېره برخه د سلیمان غره نه هاغه خوا په صحرا کښې اوسیږي او پوله یې له شېرانو سره لګېدلې ده. دوی په دود او د ستور کښې د شېرانو په څېر دي په مغربي افغانستان کښې او د مشرقي افغانستان په جلال آباد (ننګرهار) کښې هم بابړ شته دی او ښه د عزت خلک دي او ښه مشران پکښې تېر شوي دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتونخوانه د باندې پښتانه (۱)

هغه پښتانه چې په پاکستان او هند کښې له پښتونخوا نه وتلي او سيږي په دې ډول دي :

لومړی وار پښتانه د محمود غزنوي او شهاب الدين غوري سره په لښکرو کښې برصغيرته ورغلي ووا و هلته مېشته شوي دي، بيا وروسته د نورو حکومتونو په وخت کښې هم پنجاب او مغربي هند ته نور پښتانه ورغلي دي، خو د لودي او سوري حکومتونو په دوړ کښې ډېر پښتانه هند ته ورغلي دي. په تېره د بهلول لودي او شېرشاه سوري په وخت کښې ډېر پښتانه هند ته تللي دي. په دې پښتنو کښې ډېر غلجي پښتانه وو او د هند په څو صوبو کښې مېشته

---

(۱): دلفټننټ کرنل احسان الله خان د «پښتون قبائل» نومي کتاب نه.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي وو. (سوري او لودي ، او غلځي (غلجي)، ټول يوځنېل متوزي دي، ټولو وړ غلو پښتنو ته به په هند کښې روهېله ويل کېدل، او دوی به فوځي نوکرۍ خوښولې او د وی زړ ووړ او زحمتکش پېژندل شوی وو.

څه وخت چې په ۱۵۲۶ع کال کښې بابر په هند حمله کوله د ده په لښکر کښې پښتانه ، چې ډېر يکښې يوسفزي وو، شامل وو. د مُغلو په وخت کښې ډېر پښتانه د پنجاب نه نيولې تر يوپې پورې رسيدلي او آباد شوي وو. د مُغلي حکومت په زمانه کښې پښتنو په هند کښې غټې عهدې هم لرلې او ځينې نوابان هم يکښې وو ، خو د مُغلو د حکومت په وروستي وخت کښې چې څه وخت افراتفرې راغله او مرکزي حکومت کمزورې شوې ؤ ، نو پښتنو نوابانو هم ځپله علاقه کښې د ځپل اقتدار نغارې وهلې.

داتلسمې[18] پېړۍ په اوايلو کښې پښتانه د هماليه د لمنونه نيولې تر اوده پورې خواره واره آباد شوي وو په ۱۷۷۴ع کال کښې چې څه وخت انګرېزان په هند کښې له پښتنو سره مخامخ شول ، نو پښتنو يې سخته مقابله وکړه حو په شاه جهانپور کښې يې ماتې وخوړه خو وروسته انګرېزانو د دوی يو مشر فيض الله خان د ”رامپور“ پنځه زره (۵۰۰۰) پښتنو کورونو د اوسېدانې اجازه وه او نور اتلس زره (۱۸۰۰۰) کورنۍ د وابه، راجپوتانې او دکن ته په تللو مجبوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي شوې . لږ څه وخت وروسته امیرخان د ټونک نواب مقرر شو، هغه هم په دغه پښتنو کښې ؤ.

د پښتنو هند ته د تللو مهم عوامل د دوی کورنۍ دښمنۍ، خوارۍ او د حکومتونو بې نظمۍ وې . هند ته راغلو پښتنو هلته څو ریاستونه هم جوړ کړي وو، چې دوی به هغه ریاستونه اداره کول، لکه: ملیرکوټله ممدوټ، پالن پور، جوناګړ، سوانر، بلاس نر، محمدګړه، پاټودي، رامپور، ټونک، بهوپال، بلاس پور، ګدی، دوجانه، پاوني، کرپدي، منا داور، پتهاري، بنتهوا، کوردانۍ او نور.

د ۱۹۴۰ع کال د احصایې له مخې په برصغیرکښې په مختلفو ځایونو کښې لکه: پنجاب، راجپوتانه، کشمیر، بمبئي، برووده، مدراس، میسور، یوپي، سي پي، بهارا و بنګال، تهای لینډ، چین او انګلستان کښې — تقریباً پنځه لس (۱۵) لکه پښتانه آباد وو، لاندې د ۱۹۲۷ع کال نه مخکښې د یادونې وړ دې ځایونو کښې پښتانه ودان وو:

په پنجاب کښې هغه درې نیم لکه پښتانه وو چې د مختلفو قومونو نه وو، چې ښکاره یکښې یوسفزي، لودي، ترین او کاکړ وو او مهمې ودانۍ یې په ملتان، لاهور، میانوالي، سیالکوټ، لودیانه، جالندهر ګورداس پور، هوشیار پور او په اټک کښې وې، او په نورو — ځایونو کښې هم څه پښتانه وو لکه: ضلع هزاره او نورو علاقو کښې؛ د پنجاب په پښتنو کښې خو ښکلي پښتانه چې د ځمند د ذیلې نه دي،

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکاره حیثیت لري.

خوېشکي لومړي د افغانستان په غوربند دره کښې او سپېدل او د بابر په لښکر کښې هند ته راغلل ، د پاني پت په جنګ کښې (۱۵۲٦ع کال) چې بابر په ابراهیم لودي بري وموند، خوېشکي د بابر په لښکر کښې د سردار سلیم خان په کمان کښې وو، او قصور یې ورته په جاګیر کښې ورکړی ؤ او خوېشکو ته به خلکو قصوري پټهان ویل. وروسته یې بیا مغلو ته خراج هم نه ورکولو، او ځو جګړې یې هم ورسره وشوې. د سیکانو سره یې هم په ۱۷۷۴ع کال کښې جنګ وشو، او خوېشکو یې په مقابله کښې ښه مقاومت وکړو، خو چې په (۱۸۰۰ع کال) کښې سیکانو لاهور ونیولو نو په (۱۸۰۱ع کال) یې په قصور هم حمله وکړه او کامیاب شول او سوله وشوه، خو وروسته بد مرغه پښتانه په خپل منځ کښې د بې اتفاقۍ له امله فتح الدین خان رنجیت سنګه د حملې د پاره ولمساوه او سیکانو په ۱۸۰۷ع کښې قصور لاندې کړ او خوېشکي لاړل د ستلج په نمرخاته علاقه کښې پرېوتل او وروسته ورته بیا د ممدوټ جاګیر ورکړی شو، او د ۱۹۴۷ع کال پورې د دغه علاقې خوېشکي نوابان په اقتدار کښې وو.

په رهتک او سپېدونکي پښتانه یوسفزي وو او ګوریانه او ګوهانه چې د غلجو ذیلې سره تعلق لري هم په رهتک کښې اوسېدل او ځنې کاکړان هم د غلته وو او ځوکلي یې لرل. د پا تورډي حکمرانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کورنۍ هم د پښتنو وه . د سرهند او سپد ونکي پښتانه هم د پړنګي قبيلې لودي پښتانه وو، چې سلطان بهلول لودي هم له دغې کورنۍ نه ؤ، چې په هند کښې يې يولوی سلطنت جوړ کړو.

او ځينې نور پښتانه په لوديانه او پړاو په شمالي انباله کښې هم شته دی. د ماليرکوټلې د رياست باني هم د شېراني قبيلې يو پښتون بزرګ صدرالدين خان ؤ چې د دغه رياست بنسټ يې اېښی ؤ، دی په ۱۴۴۲ع کال کښې په سرهند کښې په يو ځای استوګن شو او د هغه ځای نوم يې ماليرکېښود. په ۱۴۵۱ع کال ورته سلطان بهلول لودی خپله لور تاج مرصع بېګم په نکاح ورکړه او غټ منصب او جاګير يې هم ورکړ او د خپلې قبيلې سردار مقرر کړی شو.

د اورنګ زېب په زمانه کښې د ماليرسره د کوټلې په څمکه د بازيد خان په نوم يوه آبادي جوړه شوه چې وروسته د ماليرکوټلې په رياست مشهور شو.

په جلندهر کښې او سيدونکي پښتانه لوديان، سوړيان او -اوړمړ دی. او د کرنال او سيدونکي پښتانه د قندهار نه راغلي خلک دي چې په ۱۷۲۹ع کال کښې دلته ورغلي دي. په پاني پت او ارهيانه کښې او سيدونکي پښتانه اکثر شېراني دي، دا د محمود غزنوي سره راغلي خلک دی او بيا چې شاه شجاع ماتې وکړه. نو په ۱۸۴۴ع کال کښې نور هم پښتانه هم دغه علاقې ته راغلل او په ارهيانه

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پاني پت کښې د ېره شول .

د جهانګير (مغلي باد شاه) په وخت کښې ، ځيني اپريدي د روښاني تحريک په تور فرار شوي ، هغوی هم د غې علاقې ته راوستل شوي دي .

په مسان ښې او سبد ونګړ پښتانه اکثر ابدالي (ترين) پښتانه دي ، چې د اورنګ زېب په وخت کښې د قند هار نه د غلته را غلي دي چې په د غه وخت ځمند پښتانه د غلته بنه په زور کښې وو .

په ۱۷۹۴ع کال دُرانيانو نواب محمّد خان سدوزی په دېروکښې کور زمقرر کړو ، نو د هغه سره نورې پښتني کورنۍ هم ملتان ته ورغلې ، داخلک علي زي ، اسمٰعيل زي ، خاکوراني او خوجکزي وو .

په پنجاب کښې و ېر د کاکي زي ، ماموند ، ترکاڼي قبيلې خلک دي . چې په جلندهر ، کوجرانواله ، بټاله او سيالکوټ کښې اوسيږی ، چې په باجوړ کښې د کاکي زي قبيلې نه پاتې مسعود خېل ، ايسپ خېل عمر خېل ، سليمان خېل او بادين خېل دي .

په يوپی کښې : د ۱۹۳۱ع کال د سرشميرنې (مردم شماري) مطابق په يوپی او د هغه متعلق رياستونو کښې پنځه لکه اواتيا زره (۵۸۰۰۰۰) پښتانه .يوازې په مرادآباد کښې وو ، چې اکثرېکښې يوسفزي ، اپريدي ، بنګښ ، غوريا خېل ، کاکړ او لودي وو ، او په رامپور کښې پنځه زره اورکزي هم وو چې کرلاڼي پښتانه دي .

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په میرټهـ د ویړن کښې خلویښت زره پښتانه وو، چې زیات د سهارنپور په مشرق او د مظفرنګر په مغرب کښې استوګن وو او د سرد هنه غازي آباد او هاپوړ د دوی مُهم مرکزونه وو. او د اکبر او شاه جهان په وخت کښې بیا څنې شدراني پښتانه په علیګړ او بلندشهر کښې استوګن کړی شول.

په یرونسمه عیسوی پېړی کښې داوده صوبې په څو ضلعو کښې پښتانه او سپلال او په هر دوی کښې هم دعوی یاده ده کړ شته چې وائي موږ د علاؤالدین غوری په وخت کښې (۱۳۰۰ع) کال کښې دلته راغلي یو.

په (۱۶۵۰ع کال) کښې د اپرید و د پېړي کورنۍ په لکهنو کښې مېشته شوي دي او څه وخت وروسته بیا قندهاري هم هلته تللي دي او آباد شوي دي او په اتلسمه پېړۍ کښې د یر پښتانه بهمرایچ او ګونډه ته تللي دی او کلي یې پکښې آباد کړي دي او په زیرین دوابه کښې فرخ آباد چې د بنګښو نوابانو پایتخت و، د یرو پښتنو قبیلو پکښې کورونه جوړ کړي او هلته استوګن وو، چې د بنګښو نه ور تېر یوسفزي، غوریاخېل او اپریدی قبیلې پکښې هم وې.

بنګښو لومړی د اورنګ زېب په وخت کښې په ۱۷۱۳ع کال د خپل مشر ملک حُسین خان په مشری هغلته ورغلي وو، تر ۱۷۵۰ع کال پورې دوی بنه په زور کښې وو چې د هغوی مشرته د نواب خطاب

هم ورکړی شوی ؤ. د ۱۸۵۷ ع کال د آزادۍ په جنګ کښې د وی له انګریزانو سره سخت جنګ وکړو، خو مات شول او نواب تفضل- حسین خان معزول شو او مکې معظمې ته لاړ. په ۱۹۳۱ ع کال په فرخ آباد کښې پښتنې آبادي شل زره (۲۰۰۰۰)، تنه وه او په هم دغه کال ۱۹۳۱ ع، په اوده کښې یو لک اتیا زره (۱۸۰۰۰۰) پښتانه وو. په دغه وخت کښې په یوپي کښې تقریباً (۲۷۰۰۰) اووه ویشت زره لودي پښتانه پراته[1] وو. دوی په پنځلسمه (۱۵) عیسوي پېړۍ کښې ډیلي او یوپۍ ته راغلي وو او هلته مېشته شوي وو. وروسته یې بیا ډېر طاقت ومونډ چې په نتیجه کښې یې لوی حکومتونه تشکیل کړل. د لودیانو او سوریانو په وخت کښې نور پښتانه هم هند ته راغلل او په سرهند، اګره، سیهسرام، بنارس، میرزاپور، غازي پور، بکسر چنار او نورو ځایونو کښې مېشته شول. په یوپي کښې کاکړ- ډېر دي، په بلند شهر کښې په (۹۶) ځایونو کښې د ولس ځایونه دوی نیولي دي، او په خورجه کښې یې اکثریت منل شوی دی. په فتح- پور کښې د پښني[1] قبیلې څلور طائفې د ریاخان، یوسف خان، مظفرخان او موسیٰ خان آباد دي.

---

(۱) پښني په اصل کښې د غورغشت زوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بهار او بنګال کښې:

په ۱۹۴۰ع کال کښې دغلته له درېو لکو (۳۰۰۰۰۰) نه ډېر پښتانه اوسېدل، چې د هغوی اهم مرکزونه پټنه او بردوان او ډهاکه وو. او په کلکته کښې پنځلس زره (۱۵۰۰۰) پښتانه استوګن وو. په کلکته کښې اکثر پښتانه یوسفزی، اتمان خېل او پني وو.

په راجپوتانه کښې:

په ۱۹۴۰ع کال کښې په راجپوتانه کښې یو نیم لک پښتانه اوسېدل چې دغلته یې ریاست په ټونک کښې هم وو، چې نواب امیرخان یې باني ؤ، داخلک یوسفزی، سالارزی او الیاس زي وو، او د جهانګیر په امر څه اپریدی هم دغلته راغلي وو.

منځني (وسط) هند:

د غلته پښتانه هرچېرته آباد وو، خو اکثرېت په ګوالیار، بهوپال او مالوه کښې وو. د بهوپال نواب حکمران فېروزخېل، د ولت زي او ورکزي وو.

د دغه سلطنت باني دوست محمد خان ؤ، چې څه وخت د اورنګ زېب سره هم نوکر ؤ. په ۱۹۳۰ع کال کښې په ګوالیار کښې اته پنځوس زره (۵۸۰۰۰) او په بهوپال کښې څلور دېرش زره (۳۴۰۰۰) او په مالوه کښې لس زره (۱۰۰۰۰) پښتانه اوسېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حیدرآباد ریاست:

د ۱۹۴۷ع کال نه مخکښې د غلته دوه لکه (۲۰۰۰۰۰) پښتانه پراته وو. دکن ته لومړی وار په ۱۲۹۵ع کال کښې پښتانه د علاؤالدّین خلجي سره ورغلي وو، خو مېشته شوي نه وو، په ۱۳۱۱ع کال کښې خو وخت چې د دیوګړهه راجه ووهلي شو او د غه علاقه مسلمانانو و نیوه نو پښتانه هلته ورغلل او آباد شول او چې په ۱۳۴۷ع کال کښې د حسن ګنګو په قیادت کښې په دکن کښې انقلاب راغی او د بهمنی[1] سلطنت بنیاد کېښودی شو، نو د فوځ د پاره د پښتنو ضرورت ؤ. نور پښتانه هم ورغلل. د غه وخت په دکن کښې عرب، ایراني، حبشي او مُغل هم وو، خو پښتنو خپل انفرادیت پکښې ساتلی وو او د خپلو پښتنو نه پرته یې د بل چا سره رشته او خپلوي نه کوله. او په دکنی فوځ کښې د پښتنو خاصې د ستې وې او د امن او امان ساتل د دوی په غاړه وو، دا پښتانه قبایل، مسعود، یوسفزي، کاکړ او اپریدی وو. او نور هم لږ و ډېر پښتانه پکښې ورغلی وو.

په بمبیٔ او بروده کښې:

ګجرات او مهاراشټهرته پښتانه په فوځ کښې او په سوداګری ورغلي وو، وروسته په بمبیٔ، احمدآباد او برووده کښې د دوی خو محلي ودانې شوی. دغلته د دوی ریاستونه جوناګړ، منادادو

---

(۱) بهمني هم پښتانه دی.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او جاوره وو.

د جوناګړ حکمرانه کورنۍ بابي خېل يوسفزي وو.

په ۱۹۳۱ع کال کښې په بمبئی کښې يولک شپږ ويشت زره (۱۲۶۰۰۰) پښتانه استوګن وو او په بړوده کښې شپاړس زره (۱۶۰۰۰) پښتانه استوګن وو.

په مدراس کښې:

په مدراس کښې په ۱۹۳۱ع کال کښې پنځوس زره (۵۰۰۰۰) پښتانه ووچې د تجارت او د قرضه کاروبار به يې کولو.

د جيسور په رياست کښې:

په جيسور کښې په ۱۹۳۱ع کال کښې يوولس زره (۱۱۰۰۰) پښتانه وو او د تجارت او کرکيلې کار يې کولو او په اسام کښې اووه زره (۷۰۰۰) پښتانه او سپډل چې اکثر په سهلټ کښې استوګن وو.

د کشمير په رياست کښې:

په ۱۹۳۱ع کال کښې د غلته د نهه ويشت زره (۲۹۰۰۰) نه ډېر پښتانه استوګن وو. په دې کښې هغه اپريدي هم ووچې جهانګير باچا هند ته فرار کړي وو.

په ځينو روایاتو کښې راغلي دي چې بجړی، تراړخېل، پلندري پونچه، اجره، او نورو کښې سدن قوم په اصل کښې سدوزی دی چې د احمدشاه بابا په وخت کښې د غلته راغلي او آباد شوي دي.

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په برما کښې:

په برما کښې پښتانه دکابلي په نوم یادیږي په ۱۹۳۱ع کال کښې دغلته د پښتنو آبادي څلورنیم زره (۴۵۰۰) تنه وه.

د پورتنۍ اندازې نه معلومیږي چې د پاکستان له جوړېدونه مخکښې پښتانه له کشمیر نه نیولې تر راس کماري پورې خواره شوي وو او د دُنیا نورو ځایونو ته هم ورغلي وو.

د جنوب شرقي آسیا ځینو ملکونو، استرلیا او د امریکې کالفورنیا ته هم پښتانه تللي دي، او هلته ودان شوي دي.

په ایټالیا او نورو یورپي ملکونو کښې هم پښتانه استوګن شته دي، چې څوک ورته پټهان، څوک ورته افغان او څوک ورته کابلي وائي.

د پاکستان له جوړېدو نه وروسته ډېر پښتانه د شرقي پنجاب او یوپي نه پاکستاني پنجاب او سندهـ ته د مهاجرو په توګه راغلي دي او ودان شوي دي، نورو ملکونو ته هم د خوارې، مزدورۍ د پاره د نورو پاکستانیانو په څېر پښتانه هم ورغلي دي او هلته آباد شوي هم دي. خلیجي ملکونو او منځنۍ ختیځ (مشرق وسطیٰ) ته پښتانه د مزدورۍ د پاره تللي او داچې هلته د اوسېدانې امکان لږ دی نو آباد شوي نه دي.

دا هغه معلومات وو چې ماته په لاس راغلي وو نو دلته مې

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولیکل ، همدلته دا کتاب ختمیږي ، او په ډېر ادب او احترام یې ګرانو لوستونکو ته وړاندې کوم .

م ، ج سیال مومند
نومبر ، ۱۹۸۵ ع کال
عقرب ، ۱۳٦۴ هـ ش کال
"کوډا خېل ، مومند"

Greater Afghan Library
@Greater_Afghan_Library93
@Greater_Afghan_Library_Group
Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

This Book is Scan & PDF By:

KITABOONA
BLOGSPOT.COM

Kitaboona.BlogSpot.Com

Visit Us For Books

Kitaboona.BlogSpot.Com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَدے مصنف چھاپ شوی آثار

م . ج سیال تصنیفات

(۱) مومند بابا

(۲) د مومندو غزاګانې

(۳) د پښتنو قبیلو شجرې

(۴) افغانستان کښې مهمې تاریخي پیښې

(۵) په نولسمه پیړۍ کښې د افغاني تاریخ څه برخه

1, 2, 3, & 4 Books are available on:
Kitaboona.blogspot.com

Kitaboona.BlogSpot.Com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library